KEŞFÜ'L-KEŞF
(İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)

Derya DOĞAN

Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU
Erzurum - 2024
Her hakkı saklıdır

T.C.

ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KEŞFÜ'L-KEŞF

(İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya DOĞAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU

ERZURUM-2024

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY SAYFASI

Derya DOĞAN tarafından hazırlanan **Keşfü'l-Keşf (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)** adlı bu çalışma 26.01.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda ☒ **oybirliği** / ☐ **oyçokluğu** ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Türk Dili ve Edebiyatı** Ana Bilim Dalı, **Eski Türk Edebiyatı** Bilim Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	**Doç. Dr. Sevda ÖNAL KILIÇ** **Atatürk Üniversitesi**	İmza
Danışman	**Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU** **Erzurum Teknik Üniverssitesi**	İmza
Jüri Üyesi	**Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA** **Erzurum Teknik Üniversitesi**	İmza

Derya DOĞAN tarafından hazırlanan **Keşfü'l-Keşf (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)** başlıklı yüksek lisans tezi kabul edilmiştir. 26.01.2024

Prof. Dr. Serap BEDİR KARA

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullandığım her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sorumluluğu ve tezimin erişim sürecine ilişkin aşağıdaki beyanımı kabul ediyorum. 26.01.2024

İmza

Derya DOĞAN

Öğrenci

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun Tarih girmek için tıklayınız tarih ve Karar No sayılı kararı ile teze erişim süresi ile ilgili bir kısıtlama bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **III**
ABSTRACT ..... **IV**
KISALTMALAR ..... **V**
ÖN SÖZ **1**
GİRİŞ **3**

BİRİNCİ BÖLÜM

KEŞFÜ'L-KEŞF

1.KEŞFÜ'L-KEŞF HAKKINDA BİLGİ VE NÜSHA ÖZELLİKLERİ **7**
1.1.KEŞFÜ'L-KEŞF'İN NÜSHA ÖZELLİKLERİ **7**
1.2.KEŞFÜ'L-KEŞF'İN MUHTEVA BAKIMINDAN İNCELENMESİ **9**
1.2.1.İşlenen Konular ve Hikâyeler 10
a.Namaz 10
b.Recep ve Şaban Ayları 13
c.Ramazan Ayı 14
d. Zekât, Sadaka ve Fitre 15
e. Şevval ve Aşure Ayları 18
f.Hac 18
g.Müddet-i Dünya Hesaplamaları ve Kıyamet Ahvali 19
h.Kadınların Özel Halleri 23
ı.Teyemmüm 24
i.Teheccüd 25
j.Mescit İmar Etmek 26
1.2.2.İbadetler 26
a.Oruç 26
b.Zekât, Sadaka ve Fitre 27
c.Hac 28
1.2.3.Kıyamete İlişkin Hususlar 29

İKİNCİ BÖLÜM

BİR NASİHAT-NÂME OLARAK KEŞFÜ'L-KEŞF **34**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİL VE ANLATIM **39**

3.1.ATASÖZLERİ VE DEYİMLER **43**
3.2.İKİLEMELER **48**
3.3.TASVİRÎ FİİLLER **49**
3.4.AYET VE HADİS İKTİBASLARI **50**
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
METİN
4.1 KEŞFÜ'L-KEŞF TRANSKRİPSİYONLU METİN **55**
4.1.1.Çeviriyazıda Dikkat Edilen Hususlar 55
4.1.2.Transkripsiyon Alfabesi 57
4.1.3.Hâ≠â Kitâb-ı Keşfü'l-Keşf 58
SONUÇ **174**
KAYNAKÇA **177**
EKLER **179**
1. YAZMA NÜSHANIN TIPKIBASIMI **179**

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KEŞFÜ'L-KEŞF
(İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)
Derya DOĞAN
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU
2024, 256

Jüri: Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU
Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA
Doç. Dr. Sevda ÖNAL KILIÇ

13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar birçok türde, konuda, şekilde verilen eserlerle muhtevası zenginleştirilen Eski Türk edebiyatının temel kaynaklarından birisi dindir. Hangi türden eserle ilgilenilirse ilgilenilsin mutlaka içeriğinde bir yerlerde İslam dini veya etkisi görülecektir. Keşfü'l-Keşf Milli Kütüphane Yazma Eserler koleksiyonunda "06 Mil Yz A 725" koduyla yer almaktadır. Çalışmaya konu olan Keşfü'l-Keşf isimli bu eser muhtemelen 16. yüzyıl sonları ve 17. yüzyıl başlarında istinsah edilmiş dinî-didaktik bir eserdir. Bu dinî-didaktik eserlerin içerisinde bulunan nasihatnâme türüne örnek bir eserdir. Nasihatnâmeler kendi dönemlerine ve kendisinden sonraki dönemlere de etki etmek, kimi zaman genel olarak insanları, kimi zaman devlet adamları – yöneticileri iyiye, doğruya, güzele yöneltmek amacıyla kaleme alınan manzum veya mensur eserlerdir. Bu amaç doğrultusunda kullanılan yöntemler değişiklik gösterebilir. Genel bir kitleye sesleniş şeklinde de olabilir, verilmek istenilen mesajlar evladına öğütler veren bir baba diliyle de verilebilir. Keşfü'l-Keşf'te verilen öğütler namaz, oruç, kıyamet, zekât, sadaka gibi dinî konular üzerine olup dolayısıyla ayet ve hadislerle, küçük dinî hikâyelerle desteklenmiştir. Çalışmada, Keşfü'l-Keşf isimli eser transkribe edilmiş ve metin üzerine tematik bir çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keşfü'l-Keşf, din, nasihatnâme, ayet, hadis.

ABSTRACT
MASTER'S THESİS

KEŞFÜ'L KEŞF

(Review-Transcribed Text)

Derya DOĞAN

Advisor: Assoc. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU

2024, 256

Jury: Assoc. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU

Assoc. Dr. Uğur UZUNKAYA

Assoc. Dr. Sevda ÖNAL KILIÇ

One of the main sources of Old Turkish literature, whose content was enriched with works in many genres, subjects, and forms from the 13th century to the 19th century, is religion. No matter what type of work one is interested in, the Islamic religion or its influence will be seen somewhere in its content. Keşfü'l-Keşf is included in the National Library Manuscripts collection with the code "06 Mil Yz A 725". This work, called Keşfü'l-Keşf, which is the subject of the study, is a religious-didactic work that was probably copied in the late 16th and early 17th centuries. This is an example of the type of advice found in religious-didactic works. Advice books are works in verse or prose written to influence their period and the following periods, sometimes directing people in general and sometimes statesmen and administrators towards goodness, truth, and beauty. The methods used for this purpose may vary. It can be addressed to a general audience, or the messages intended to be conveyed can be given in the language of a father advising his child. The advice given in Keşfü'l-Keşf is on religious topics such as prayer, fasting, doomsday, zakat, alms, and is therefore supported by verses, hadiths and small religious stories. In the study, the work named Keşfü'l-Keşf was transcribed, and a thematic study was conducted on the text.

Key Words: Keşfü'l-Keşf, religion, advice, verse, hadith.

KISALTMALAR

bkz. : Bakınız

cc : Celle Celaluhu

Dr. : Doktor

N.D. : Nur'a Doğru

Prof. : Profesör

sav. : Sallallâhu aleyhi ve sellem

syf. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

vb. : ve benzerleri

yy. : Yüzyıl

ÖN SÖZ

Çalışmanın konusu olan Keşfü'l-Keşf'te herhangi bir tarih kaydına rastlanmamışsa da eserin içeriğinden ve dil özelliklerinden muhtemelen 16. yüzyıl sonu, 17. yüzyıl başında istinsah edildiği tahmin edilmektedir. Bir eserin yazıldığı dönemden bağımsız olarak düşünülemeyeceği kanaatinden öncelikle 16. ve 17. yüzyılın sanat ve ilim yönüne değinmek gerekmektedir. Bu yüzyıllar yönetim, istikrar, politikalar bakımından birbirinden ayrılsa da özellikle sanat ve ilim noktasında bir birlikteliğin yaşandığı görülmektedir. Önceki yüzyıllarda temelleri sağlam atılan Türk edebiyatı, bu yüzyıllarda da gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. Kuşkusuz bu durumun en önemli nedeni sanatın ve ilmin padişahlarca desteklenmesidir. Hatta 17. yüzyılda siyasi ve sosyal alanda yaşanan sıkıntıların beraberinde Divan edebiyatı dört koldan ilerlemeye devam etmiştir. Bunlar; Klâsik Üslûp, Sebk-i Hindî, Hikemî Tarz ve Mahallî Tarzdır. Çalışmanın konusu olan Keşfü'l-Keşf'in bir nasihatnâme olması yönüyle bu yüzyılın sahalarından biri olan Hikemî Tarz, onun kurucusu olan Nâbî ve eseri Hayriyye çalışmamız açısından da oldukça kıymetlidir.

Bir dinµ-mevize kitabı olan Keşfü'l-Keşf, tematik olarak incelendiğinde mensur nasihatnâme örneği olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu noktada eski Türk edebiyatında yer alan mensur eserlere değinmek faydalı olacaktır. Anadolu'da Hekim Bereket tarafından kaleme alınmış ilk Türkçe mensur eser olan Tuhfe-i Mübârizî'den bugüne kadar sayısız mensur eser kaleme alınmıştır. Yazılan eserler önceleri felsefe ve tabiî ilimler ile ilgiliyken sonraları eserlerin muhtevasını çoğunlukla din ve tasavvuf oluşturmuştur. Dinî, tasavvufî, ahlâkî mensur eserlerin sayısının artması 1. Alaaddin Keykubat'ın cülusundan sonraki dönemde gerçekleşmiştir. Osmanlı döneminde başlangıçta kaleme alınan mensur eserlerin çoğunluğu Kur'an ve onun tercümeleriyle ilgilidir. Daha sonra bunları kırk hadisler, kelamlar, fıkıh kitapları, peygamberlerin menkıbevi hayatlarını ihtiva eden eserler izlemektedir. Bu dönemde tercüme edilen Kelile ve Dimne gibi eserler de büyük öneme sahiptir. Bu dönemde özellikle Şeyhoğlu Mustafa'nın siyasetnâme-nasihatnâme türünde çeviri eserleri kıymetlidir. Bu noktada Erzurumlu Kadı Darîr'in Sîretü'n-nebî'si, Attâr'ın Tezkiretü'l-evliyâ'sı da dikkat çekicidir. 17. ve 18. yüzyıla gelinceye kadar nesir tarzındaki sadelik önemlidir. –Edebiyatımızda nesir üç koldan ilerler. Bunlar; sade, orta ve süslü nesirdir.- Özellikle çalışmamız hususundaki önemli nokta, bu üsluptaki sadelik vesilesiyle nasihatnâme türündeki eserlerin halkın daha büyük bir kısmına hitap ediyor olmasıdır.

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın oğlu için yazdığı Ma'rifet-nâme'si de nesir edebiyatımız için son derece önemlidir.

Çalışmamızın birinci bölümünde Keşfü'l-Keşf muhteva bakımından incelenmiştir. İşlenen konular içerdiği ayet ve hadisler, kısa dini hikâyeler, öğütler göz önüne alınarak detaylıca aktarılmıştır. Eserde namaz, oruç, fitre, sadaka gibi ibadetlere değinilerek bunların gerekliliği ve gerçekleştirilmesi halinde elde edilen kazanımlar öğütler halinde verilmiştir. Bu öğütler kimi zaman kazanımları vasıtasıyla teşvik edici kimi zaman da sakındırıcıdır.

Daha sonra çalışmanın ikinci bölümünde Keşfü'l-Keşf'in nasihatnâme olması yönüne değinilmiştir. Üçüncü bölümde dil ve anlatım hususiyetleri göz önüne alınarak eserde kullanılan üslûba, eserin içerdiği atasözleri ve deyimlere, ikilemelere, tasvirî fiillere, ayet ve hadis iktibaslarına, anlatımla ilgili ilgi çeken hususlara değinilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde metin kısmına geçilmiştir. Metin üzerinde yapılan transkripsiyon çalışması ve eserin tıpkıbasımı verilmiştir.

Çalışmamız uzun ve titiz bir süreçten geçmiş olup her ne kadar dikkat edilse de eksiklik ve hataların olabileceği muhakkaktır. Bu eksiklik ve hatalar için çalışmamızla ilgilenen kişilerin hoşgörüsüne sığınıyoruz. Çalışma süresince destek olan danışman hocam Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU'na ve katkılarından dolayı lisans hocam Doç. Dr. Uğur UZUNKAYA'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

Derya DOĞAN

Erzurum – 2024

GİRİŞ

Çalışmanın konusu olan Keşfü'l-Keşf, klasik Türk edebiyatının nesir edebiyatı içerisinde yer alan dinî didaktiktik özellikleri haiz mensur nasihatnâme olarak kaleme alınmış bir eserdir. Bu bakımdan esere geçmeden önce nasihatnâme konusuna değinmek, eseri daha iyi çözümleyebilmek için doğru olacaktır. Türkçe sözlükte "dini konularda öğüt veren eser" olarak geçen nasihatnâme ve "öğüt kitabı" olarak geçen pendnâme Türk edebiyatının oluşumundan gelişimine önemli bir konu başlığıdır. "Nasihat kelimesinin çoğulu 'nasâyih'tir. Arapça 'mev'ize ve va'z' ile Farsça 'pend' kelimeleri de 'nasihat' sözcüğünün karşılıklarıdır." (Canım, 2016) İnsanlar, sözlü olarak iletişim kuran ve varlıkları diğerler yaratılmışların varlıklarını etkileyen canlılardır. Bu bağlamda insanoğlu doğumundan ölümüne kadar hayatının her evresinde çeşitli varlıklarla iç içe olduğundan bundan doğan etkileşim oldukça fazladır. Bu etkileşim kimi zaman hayatımıza giren insanlar vasıtasıyla çeşitli yönlendirmeler alır. İşte bu yönlendirmelerin temelindeki unsur nasihatlerdir. Hayatımıza giren, bize kıymet veren, bizi iyiye doğruya yönlendirmek isteyen insanların temel aracı nasihatlerdir. İnsanoğlu her ne kadar kendi hayatını tek başına sürdürebilecek yeterlilikte olsa da bazen bir dış göz kişinin kendinde farkedemediği birçok yönü ortaya koyacaktır. Bizi iyiye ve doğruya yönlendiren ilk yer aile kurumudur. Ebeveynler çocuklarını hayata hazırlamak için onlara nasihatlerde bulunurlar. Daha sonrasında sosyal çevre ve eğitim hayatı vasıtasıyla bu nasihatler katlanarak artar. Nasihatlerin her zaman bizzat kendi çevremizden olmasına gerek yoktur. Bazen okuduğumuz bir kitaptan, izlediğimiz bir filmden veya başkalarının hayatları üzerinden kendimize dersler çıkarmamız mümkündür.

Türk edebiyatını üç döneme ayırmak mümkündür. İlki Türklerin İslamiyet'le tanışmadan önceki sözlü dönem edebiyatıdır. İkincisi İslamiyet'le tanışıldıktan sonra İslamiyet'in etkisiyle gelişen Türk edebiyatıdır. Üçüncüsü ise Batı etkisiyle gelişen Türk edebiyatıdır. İslamiyet ile tanışılmadan önceki sözlü dönem ürünleri çoğunlukla halk edebiyatının ürünleridir. Daha sonra yazıya geçirilen bu sözlü dönem ürünlerinde de nasihat motiflerine rastlamak mümkündür. Sözlü dönem sonunda İslamiyet'le tanışılarak yerleşik düzene geçilen, 11 ve 12. yüzyılı kapsayan döneme geçiş dönemi denilmektedir. Geçiş döneminin en önemli eserleri Yusuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*'inde, Kâşgarlı Mahmud'un *Divânu Lügâti't-Türk*'ünde, Edip Ahmed Yükneki'nin *Atabetü'l-Hakâyık*'ında ve Ahmed

Yesevî'nin *Divân-ı Hikmet*'inde nasihat türünün en güzel örneklerine rastlamak mümkündür.

"Türk edebiyatında İslamiyet öncesinde sözlü ve yazılı ürünlerde, İslamiyet'in kabulüyle beraber verilen ilk İslâmî eserlerde ve Türklerin Anadolu coğrafyasına gelişiyle kaleme alınan çoğunlukla dinî-tasavvufî maksatlı metinlerde temel mevzu olarak karşımıza çıkan ahlak ve bunun içerisinde değerlendirebileceğimiz nasihat mevzusu, bir eserin içerisinde bir bölüm olarak veya bir beytin içerisinde konu olarak işlenebileceği gibi başlı başına bir tür olan nasihat-nâmelerin temel mevzusunu da teşkil eder." (Çavuşoğlu, 2022)

Nasihatnâmeler hakkında pek çok tanıma rastlamak mümkündür. Bu tanımların hemen hemen hepsi özellikle tek bir noktada birleşirler. Bu nokta İslamiyet'tir. "İnsanları ahlâki yönden olgunlaştırmayı, erdemli kılmayı amaçlayan Pendnâmelerin başlıca kaynaklarını İslam dîni, tasavvuf, eski Yunan ve İran mitolojisi ile Türk geleneği şeklinde sıralayabiliriz." (Arslan, 2004) Divan edebiyatı İslamiyet'in etkisi altında gelişmiş, şekil almış bir edebiyattır. Türk insanına, toplumuna, yaşamına bu kadar çok etki eden bir unsurun eserlere yansıması da kaçınılmazdır. İslamiyet'e göre dünya hayatı, gerçek hayat olan ahiret hayatını kazanmak ve kaybetmek arasında geçilen imtihanlarla dolu bir köprüdür. Allah (cc) insanların kendi ahiret hayatlarını şekillendirebilmeleri için onlara peygamberler ve kutsal kitaplar göndermiştir. Son peygamber Hz. Muhammed (sav) dâhil olmak üzere gönderilen her peygamber ve kutsal kitap insanları iyiye doğruya güzele teşvik etmek, yanlış olandan sakındırmak için gönderilmiş rehberlerdir. İslamiyet de peygamberi ve kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim ile insanları helale teşvik etmeyi, haramdan sakındırmayı amaçlar. Bu noktada helal ve haram sözcüklerinin anlamları kısıtlı olarak düşünülmemeli, doğru olan her şey ve yanlış olan her şey olarak genişletilmelidir. İslamiyet'in temelinde yer alan teşvik ve sakındırma, nasihatnâmelerin de temelidir. Tek fark nasihatnâmelerin kapsamının İslamiyet ile sınırlı olmamasıdır.

"Nasihat-nâmeler, genel ahlâk konusunda öğüt vermek maksadıyla yazılabildiği gibi, dar anlamda, çeşitli meslek sınıflarını eğitmek için de yazılabilir. Çünkü nasihat-nâme yazmanın amacı, İslâmiyet'in, 'iyiliği emretme, kötülükten sakındırma' ilkesine uymaktır. Bu bakımdan nasihat-nâmelerin doğrudan Kur'an ve Hadis'ten doğduğunu söyleyebiliriz. Kur'an-ı Kerim'de: 'Rabbimin sözlerini size bildiriyor, öğüt veriyorum'; 'Ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm' gibi ayetlerle, 'Din nasihattir'; 'Namaz kılmak, zekât vermek ve her Müslümana hayırhâh olmak üzere Peygamber'e biat ettim' gibi hadisler medrese eğitimi

görmüş Divan şairleri için teşvik edici bir amil olmuş ve nasihat-nâme türünde eserler yazılmasına zemin hazırlamıştır.” (Kaplan, 2008)

Prof. Dr. Mahmut Kaplan nasihatnâmeleri şu şekilde sınıflandırır:

1. Konularına Göre Nasihatnâmeler:
    a. Dinî-tasavvufî nasihatnâmeler
    b. Sosyal muhtevalı nasihatnâmeler
    c. Çeşitli ilimlerle ilgili nasihatnâmeler
2. Nazım Şekillerine Göre Nasihatnâmeler:
    a. Mesnevi şekliyle yazılan nasihatnâmeler
    b. Kaside şekliyle yazılan nasihatnâmeler
    c. Gazel şekliyle yazılan nasihatnâmeler
    d. Terci-i bend şekliyle yazılan nasihatnâmeler
3. Te’lif veya Tercüme Oluşlarına Göre Nasihatnâmeler (Kaplan, 2008)

Din ve tasavvuf, sosyal hayat, çeşitli ilimlerle zenginleşen nasihatnâmelerin bir tür olarak benimsenmesi İslamiyet ile tanışıldıktan sonra olur. Oysa Türk edebiyatının sözlü döneminde bu tür zaten mevcuttur. Ancak yerleşik hayat ve edebi çalışmaların başlangıcı çok sonra geliştiği için bugün bu türün bize Arap ve İran edebiyatı yoluyla geldiği düşünülmektedir. Nasihatnâmelerin kaynaklarının İslamiyet ile bütünleşik olması ve türün gelişiminde ilk örneklerin Arap ve İran edebiyatlarından alınan eserlerin çevirisi olması bu düşünceyi desteklemektedir. Buna göre nasihatnâmelerin kaynaklarıyla ilgili: “Nasihatnâme/pendnâme türünün kaynakları arasında, Kur’ân-ı Kerim ve hadisler, sosyal hayat, tarihî olaylar, gelenek ve görenekler, atasözleri, Feridüddîn Attâr’ın Pendnâmesi, Sâdî’nin Bostân ve Gülistân’ı, Nizâmî’nin Mahzenü’l-Esrâr’ı ve Beydebâ’nın Kelîle ve Dîmne’si gösterilmiştir. Eski Türk edebiyatında Feridüddîn Attâr’ın Pendnâme adlı eserine şerh veya tercüme olarak pek çok eser yazılmıştır ve tür adı bu şekilde ‘pendnâme’ olarak yaygınlık kazanmıştır.” (Mermer, ve diğerleri, 2016)

Nasihatnâmelerin adlandırılması hususuna Prof. Dr. Rıdvan Canım’ın Divan Edebiyatında Türler adlı eserinde şöyle değinilmiştir:

“Genel olarak ‘Nasihat-nâme’ ve ‘Pend-nâme’ adlarıyla yazılan öğüt kitapları, ‘Bahr-ı Nasâyih, Ahlâk-nâme, Bûstân-ı Nasâyih, Te’dib-nâme, Nasâyih-i Şubbân, Tehzîbü’ş-Şiyem, Âyine-i Nasihat, Öğüt Risâlesi, Pend-i Ricâl, Mürşidü’l-Ubbâd, İbret-nâme, Câmî’u’n-

Nasâyih, Mir’âtü’l-Ahlâk, Hayriyye, Gülşenâbâd, Dil-güşâ’ gibi isimlerle de karşımıza çıkmaktadır.” (Canım, 2016)

BİRİNCİ BÖLÜM

KEŞFÜ'L-KEŞF

1.KEŞFÜ'L-KEŞF HAKKINDA BİLGİ VE NÜSHA ÖZELLİKLERİ

1.1.Keşfü'l-Keşf'in Nüsha Özellikleri

Yapılan araştırmalar neticesinde Milli Kütüphane, El Yazması ve Nadir Eserler bölümünde kayıtlı bu nüshaya ulaşılmıştır. Nüshanın özellikleri şöyledir:

Kütüphane: Milli Kütüphane

Dizi Kaydı: El Yazması ve Nadir Eserler

Koleksiyon: Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyounu

Yer Numarası: 06 Mil Yz A 725

Sayfa Aralığı: 3b – 123b

Ölçü: 210x150 – 155x95 mm

Satır Sayısı: 13

Yazı Türü: Harekeli Nesih

Kâğıt Türü: Suyolu filigranlı

Konu: İslam Dini – Ahlak ve İçtimaiyat

Dil ve anlatım hususiyetlerinden 16. yüzyıl sonu ve 17. yüzyıl başlarında yazıldığı tahmin edilen eserin Milli Kütüphane genel notlarında 1961 yılında Mustafa Kayhan tarafından satın alındığı belirtilmiştir. Sırtı bez olup karton bir cilde sahiptir. Eserin [1a] ve [1b] sayfaları boştur. [2a]'da ise çeşitli dualar ve karalamalar yer almaktadır. Eser [2b]'de kırmızı mürekkeple yazılan "Hâ≠â Kitâb-ı Keşfü'l-Keşf budur" sözüyle başlar. Daha sonra aynı sayfa içerisinde besmeleyle başlanarak hamdele ve salvele bölümüne yer verilir. [3a]'da yeniden besmeleyle başlanır. Sayfada, [2b]'nin rekabesinde yazan sözcükle başlanmasına rağmen içeriğinden eserde bir eksiklik olduğu fark edilmektedir. Çünkü başlangıç "götürmege vardı" olarak başlamakta ve "gördi içindeki toprak elenmiş…" şeklinde devam etmektedir. Bu da başlangıçta bir hikâye olduğunu, mevcut kısmın da bu hikâyenin devamı olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu eksiklikler çeşitlenerek eserin tamamında kendini göstermektedir. Eserde yer alan hikâyelerden bazıları eksiktir. Bu durum muhtemelen eserdeki sayfaların kayıp olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü eser boyunca birkaç sayfa bir önceki sayfanın rekabesinde yazan sözcükle başlamaz ve bu sayfaların başına "eksik var" diye not düşülmüştür. ([8a], [13a], [51a], [52a]) Bazen de eksiklikler kelime boşluğu şeklindedir. Eser içeriğindeki kırmızı mürekkep kullanımından dolayı bu kelime boşluklarına gelecek kelimelerin daha sonra kırmızı mürekkeple yazılmak için boş bırakıldığı ancak tamamlanmadığı tahmin edilmektedir.

Eserdeki eksikliğe bir başka kanıt ise [4b]'de yer alan "üçüncü meclis" ibaresidir. [4b]'ye gelinceye kadar daha önceki sayfalarda herhangi bir meclis ibaresinin yer almaması birinci meclisin tamamen kayıp olduğunu, ikinci meclisin de son kısmının üst sayfalara denk geldiğini düşündürmektedir. Sonrasında ise eser dördüncü, beşinci ve altıncı meclisle devam etmektedir. Eserin içeriği meclislerle sıralanmış ve her meclisin başında söz konusu mecliste ne anlatıldığı belirtilmiştir. Altıncı meclisten sonra yine bir meclisin içeriğinden bahseden kısım verilmişse de yedinci meclis olarak belirtilmemiştir. Bu kısmın verilmesi ve daha önceki meclis başlarıyla karşılaştırma yapıldığında [46a]'nın sonu ve [46b]'nin başlarında yedinci meclisin başladığı tahmin edilmektedir. Meclisler daha sonra yerlerini bablara ve fasıllara bırakmıştır. Meclis ibaresi yerine bab ve fasıl ibareleri kullanılmıştır. Kelimelerin ekinde ve kökünde yer alan eksiklikler yazım yanlışından kaynaklanmakta ve tarafımızca parantez içerisinde gösterilerek tamir edilmiştir.

Eserde siyah ve kırmızı olmak üzere iki renk mürekkep kullanılmıştır. Milli Kütüphane'nin genel notlarında söz başlarının kırmızı mürekkeple yazıldığı belirtilmişse de eser boyunca bu durum süreklilik arz etmez. Kimi zaman söz başları kırmızı mürekkeple yazılmış, kimi zaman ayet ve hadisler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. -ki bunların bazılarının yarısı kırmızı mürekkeple yarısı siyah mürekkeple yazılmıştır- Kimi zaman Hz. Muhammed (sav) gibi özel isimler kırmızı mürekkeple yazılmış, kimi zaman öğüt vermek üzere başlanan cümlelerin başındaki nida ifadeleri kırmızı mürekkeple yazılmış, kimi zaman da hiçbir önem arz etmeyen sözcükler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. [63b], [64b], [65b], [70a], [72a] sayfaları kırmızı mürekkeple çerçeve içine alınmıştır. [30a] ve [43a] sayfalarındaki bazı cümlelerin altı siyah mürekkeple çizilmiştir.

Eserde [71a] ve [82a] sayfalarında Arapça beyitler yer almaktadır. Eserde yer alan beyit, ayet ve hadisler çalışmada doğrudan aktarılmıştır. Bunlarla ilgili açıklamara da

dipnotlarda yer verilmiştir. Bazı hadislerin açıklamaları metin içinde Arapçalarından sonra müstensih tarafından yapılmıştır. Bunun yanında [80b], [81a], [82a] sayfalarında Farsça ifadeler yer almaktadır.

Eser boyunca derkenarlar müstensih tarafından sıkça kullanılmıştır. Kimi zaman muhtemelen daha sonra eklenecek olan mıstar çerçevesine sığmayan harfler derkenara yazılırken kimi zaman metin içerisinde yanlış yazılan sözcüğün üzeri çizilerek doğrusu derkenara yazılmıştır. Kimi zaman derkenarlara metinden bağımsız çeşitli karalamalar yapılmış hatta birtakım çizimlere de rastlanmıştır. ([20b], [21a], [87b]) Eser boyunca müstensihten kaynaklanan birçok yazım hatası ve eksiklik yer almaktadır. Bazen bir kelimenin yazımındaki hata aynı sayfa içerisinde defalarca tekrar edilmiştir. Bu hatalı yazımlar çalışmada aynen alınmış dipnotlarda mevcut hatalara değinilmiştir.

Eserde, Keşfü'l-Keşf'in müellifine veya telif tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Eserde [78a], [109b] ve [122b]'de olmak üzere üç kez temmet verilmiştir. İlk ikisi bölümlerin tamamlandığına, üçüncüsü ise eserin tamamlandığına dairdir.

Eserin Başı:

"götürmege vardı. Gördi içindeki †opra… elenmiş a… buπday unı olmış. Alub zâhidiñ …atına girdi. Sevib şâd oldular. Ta ölünce namâza meşπûl oldular. Hiç yo«sullu… görmediler. İ«vânµ eyâ müèminler …ardeşler görüñ namâz ne «oş nesnedür. Müèminleriñ mièrâcıdır, diniñ diregidür, yo«sullarıñ √accıdır. İmdi namâza cehd idün."

Eserin Sonu:

"İmdi ey mü'minler günâhlaruñuzı añub gözyaşı döküb istiπfârı diliñüzden eksik itmeñ. İtdügüñüz işlere peşµmân olub eydüñ ki "Estaπfirullâh sub√ânallâh vel√amdulillâh ve lâ ilahe illallâhu vallâhu ekber velâ √avle velâ …uvvete illâ billâhil'l èaliyyi'l èa@µm." temmet tamâm."

1.2.Keşfü'l-Keşf'in Muhteva Bakımından İncelenmesi

Keşfü'l-Keşf içerdiği dini konuları çeşitli ayet, hadis, hikâyelerle destekleyerek muhatabına öğütler vermektedir. Özellikle İslam dininin temelinde yatan konulara değinen eser bu konuları sırasıyla kendi tarzında madde madde açıklamaktadır. Örneğin oruç bahsine gelindiğinde üç ayları ve onları takip eden Şevval ayını, bu aylarda tutulacak olan oruçların faziletleri sırasıyla açıklanmıştır.

Eserdeki eksiklikler ve karışıklıklar nedeniyle net bir başlıklandırma, sınıflandırmadan bahsetmek mümkün değildir. Eserin ortalarına kadar "meclis" ibaresi kullanılarak işlenecek olan konunun başlığı verilmiştir. Ancak bu meclisler eserin ortalarında son bulmuş yerini "fasl" ve "bab"lara bırakmıştır. Her bir konuya ilişkin gerekli görülen bilgiler verilip ayet, hadis, hikâyelerle desteklendikten sonra bir nida ifadesiyle öğütlere geçilmiştir. Ancak bu nida ifadeleri kişiye, insanlığa yönelik değil bir sohbet meclisine, bir gruba yönelik seslenmelerdir. Bu da bizi vaaz üslûbuna götürmektedir.

Anlatıyı desteklemek amacıyla kullanılan ayetler bütün olarak değil verilmek istenilen mesaja en uygun düşen kısmı alınarak eklenmiştir. Ayetlerle gelen öğütler kimi zaman insanı iyiye ve güzele, doğruya teşvik etmek üzere verilirken kimi zaman sarsıcı, insanı derinden etkileyecek ayetler seçilerek kötüden, yanlıştan uzak tutmak için sakındırmak amaçlanmıştır. Özellikle kıyamete ilişkin olan bölümde kıyametin kopacağı tarihe ilişkin hesaplara değinilmiş ve kıyamet gününde yaşanacaklara ilişkin verilen etkileyici sahne tasvirleriyle sakındırmak amaçlanmıştır. Eserde kullanılan hikâyeler ise ya ilgili olduğu konuyu anlatmak üzere temel olarak kullanılmış ya da ilgili olduğu konuya ilişkin gerekli bilgiler verildikten sonra örnek teşkil etmesi amacıyla sonuna eklenmiştir. Bu bağlamda işlenilen konuları ve hikâyeleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1.2.1.İşlenen Konular ve Hikâyeler

a.Namaz

Eserde namaz bahsi çeşitleriyle birlikte ele alınmıştır. Eserin sayfalarının eksik olması nedeniyle konularda kopukluk mevcuttur. Bu nedenle başta verilen hikâye de eksiktir. İçeriğinden namazla ilgili olduğu anlaşılıyor olsa da hikâyenin namazın hangi çeşidini anlatırken desteklemek amacıyla verildiği bilinmemektedir. Hikâyeden sonra Cuma gününe ve Cuma namazının önemine değinilmiştir. Namazın huşu ve tazarru ile kılınması gerektiği belirtilmiştir. Özellikle Cuma gününde birlik olmaya değinilmiştir. Camilerde toplanılıp Cuma namazının kılınmasının ne kadar önemli olduğu hatta Cuma namazını kılmak için camiye gitmeden önce abdest alıp güzel kokular sürünüp camiye yürüyerek gitmenin bile bir ibadet olduğu belirtilmiştir. Eser bir nasihat, öğüt kitabı olduğu için işlediği konuların türüne göre öğütler vermiş, bu öğütleri ayet hadis ve hikâyelerle desteklemiş, kimi zaman muhatabını cesaretlendirme kimi zaman korkutma amacı gütmüştür. Bu bağlamda en çok kullanılan cesaretlendirme motifi günahların affıdır. Cuma namazı bahsinde de bu motif kullanılmış hatta Hz. Peygamber'in Cuma namazına giden kişilerin her bir adımında yirmi

yıllık günahlarının silindiğine dair sözleri Enes bin Mâlik'den rivayet edilmiştir. Bununla birlikte Cuma vaktinde edilen dualaların kabul olduğunun belirtilmesi de bir diğer cesaretlendirici motifdir.

"Enes ibn-i Mâlik raðyallâhü èanhü rivâyet ider ◊a≥ret-i Risâletden eyidir ...açan cumèa içün nidâ olsa cumèaya varuñ saèy idüñ her bir adımuñuza ◊a... teèâlâ yigirmi yıllı... günâhıñızı èafv eyler. Eyle olsa namâzuñuzu «uşûèyla ta≥arruyla ...ılun. Da«ı cumèa güni bir yire cemè oluñ. Cumèa va...tinüñ ...adrin bilüñ. Her ne √âcet dileseñüz ol va...itde ...abûl olur. ¢açan cumèa namâzın ...ılsanuz cemèi günâhıñuz ◊a... teèâlâ èafv ider didi." [3b]

Daha sonra namazın çeşitleriyle devam edilmiş nafile namazların önemine ve namazı terk etme bahsine değinilmiştir. Bahsi geçen nafile namazlar günümüzde her biri ayrı ayrı isimlendirilmişse de eserde bu isimlerle değil beş vakit namazla ilişkilendirilerek aktarılmıştır.

"Yine ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm eytdi ...uşlupın her kim dört rekèat namâz ...ılsa ◊a... teèâlâ şehµdler &evâbın vire. Da«ı yo√sullu...dan ◊a... teèâlâ ...urtara. İki cihânda yüzi a... ola. ◊a... teèâlânuñ uçmapı aña müştâ... ola. Da«ı her kim önile namâzunıñ a«rıñi sünnetini dört ...ılsa Peypamber èaleyhisselâmuñ èalemi dibinde ...oya. ¢ıyâmet gününde burâ...sız yürümeye. Da«ı her kim a«şam namâzından §oñra altı rekèat namâz ...ılsa iki geñez ola. ¢abrinde altı nurdan ...andil a§ıla. Münkµr ve Nekµr suéâlin âsân ...ıla. Ol gice ◊a... teèâlânıñ «ıf@ u emânı içinde ola. Yâ Rab ...ıyâmet güninde yüzi bedir ola. Ay gibi ola. ◊esâbsız uçmapa gire. Da«ı her kim yatsunıñ a«ir sünnetin dört ...ılsa öylenüñ a«ir sünnetin dört ...ılma... gibidür &evâbı. Her kim vitrden §oñra otururken iki rekèat namâz ...ılsa dün namâzı &evâbın bula. Öldügi va...tin kendü mekânın cennetde görmeyince ölmeye. ¢açan kim bir mü'min nâfile namâzın ...ılsa İblµs feryâd ider çapırır eydür: Görgil âdem oplını Ta%rı teèâlâ far≥ itdügi namâzı ...ıldı da«ı ziyâde nâfile ...ılur." [5a-5b]

"Yine ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm eyitdi cemâèati terk idenden şerlü kimesne yo...dur. Gün ortasında da«ı »a... teèâlâ bir ...ula ...atı èa≠âb itmez «ışm itmez cemâèati terk idene «ışım itdügi gibi eger bir kimesne cemâèate varmasa. Eger èömrini olduπunca namâz ...ılsa oruç dutsa √ac itse §ada...a itse gökden inen ...itâbları külli o...usa cennet ...o...usın ...o...maya dir. Ne diri ve öli ◊a... teèâlâ na@ar itmeye." [8a]

İslam'ın beş şartından biri olan namaz Müslümanlar için büyük bir öneme sahiptir. Bir Müslümanın hayatını gün gün saat saat programlayan bir ajanda gibidir. Müslümanlar farz olan beş vakit namazın yanında kimi zaman kendi ahiret hayatına hizmet etmek amacıyla nafile namazlara başvururlar. Kimi zaman da namaz kılmak bir şükür göstergesi olarak değerlendirilir. İşte bu nedenledir ki eserde namaz bahsi için yukarıda anlatıldığı gibi ayrıca bir alan tahsis edilmesinin yanında neredeyse eserin tamamında diğer bahisler işlenirken de namaza sık sık değinilmiştir. Örneğin Recep, Şaban, Ramazan aylarına ilişkin bahislerde bu ayları hakkıyla değerlendirebilmek için yapılan ibadetler arasında mutlaka namaz da vardır.

"Yine ◊a≥ret-i Resûl èa.m. eyitdi her ki bu ayuñ evvel pençşembe güni oruç dutsa â≠ine gicesi on iki rekèat namâz …ılsa ikide bir selâm virse ve her (r)ekèatda bir fâti√a üç kerre sûre-i ¢adir on iki kerre sûre-i İ«lâ§ o…ısa …açan namâzdan fâriπ olsa yetmiş kez 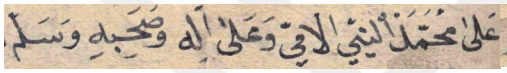 *dise andan* 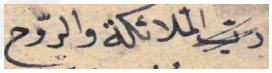 *dise secde itse yetmiş kez* 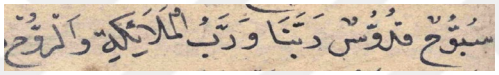 *dise andan başın …aldırsa yetmiş kez* 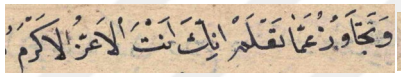 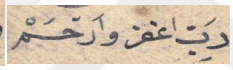 *dise yine secde itse yetmiş kez* 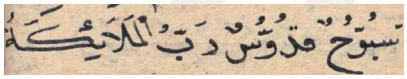 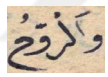 *da«ı her ne √âceti varsa dilese Allâh te¡âlâ …abûl ide cemèi günâhı èafv ola da«ı öldügünüñ ol gicesi namâzı bir gökçek §ûretlü bir †atlu sözlü kimesne şekline gire buña eyide ki yâ √abµbµ beşâret olsun saña ki ◊a… teèâlâ seni cemèi …or…ulardan …urtardı andan ol kişi eyide sen kimsin ki senden güzel kimesne görmedüm diye da«ı seniñ …o…uñ gibi güzel …o…ı görmedim diye da«ı eyide yâ √abµbµ ben senüñ Receb ayınıñ evvel cumèa gicesi …ıldıπun namâzuñ &evâbıyam ◊a… teèâlâ kenz ü lu†fiyla beni §urete …oydı ta …ıyâmetdeñ saña yoldâş virdi andan uçma…dan bir …apu açalar dürlü …o…ular birle cânı vü teni râ√at ola …abrinden †urıca… …ıyâmetde başı üstüne gölge ola."* [9a-9b-10a]

Eserde zikredilen namaz türlerinden birisi de teheccüd namazıdır. Ancak eserde bu namaz gece namazı olarak geçmektedir. Teheccüd namazı için ayrıca bir başlık açılmamış, beş vakit namaz ve diğer nafile namazların öneminden bahsederken teheccüd namazının önemine de değinilmiştir:

“Gice namâza †urma… èibâdetlerüñ efƆalindendür. Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi far≥ namâzlarından §oñra efƆal namâz gice †urub èibâdet eylemekdür. Her kim gice †urub dün namâzın …ılsa kendüzin yüzi münevver ola.” [35b]

Oğulları Ölen Zahid:

Daima teheccüd namazı kılan bir zahit vardır. Oğulları ve karısı ile birlikte yaşayan zahidin on iki tane de koyunu vardır. Yirmi yıl boyunca hiç et yemeyen zahidin bir gün canı kebap çeker ve karısından kebap yapmasını ister. Zahit akşam namazından çıkıp eve gelinceye kadar kadın bir tane kuzuyu boğazlar ve tandıra asar. Tam bu sırada zahidin iki oğlu birbirine bıçak çeker. Birisi diğerini itip tandıra düşürür. Kadın yetişip oğlunu tandırdan çıkarır ancak oğlu ölür. Diğer oğlan ise bunu görünce korkup kaçmaya başlar. Düşer ve elindeki bıçak karnına saplanır, o da oracıkta ölür. Kadın feryad eder ancak zahidin bunca yıl sonra kebap istediğini hatırlar ve kebap pişirmeye devam eder. Akşam zahid namazı kılıp eve döndüğünde oğullarını sorar. Kadın çok oynayıp yorgun düştüklerini ve uyuduklarını söyler. Kadın kebabı zahidin önüne koyar ancak zahidin boğazında kalır, yiyemez. Zahid kalkıp namaz kıldıktan sonra kadın başına gelenleri anlatır. Bunun üzerine zahid de feryad eder ve karısıyla birlikte oğullarının yanına koşar. (Buradan sonrası eksiktir.)

b.Recep ve Şaban Ayları

Recep ve Şaban aylarının faziletlerinden bahseden bu konuda da çeşitli ayet ve hadislere yer verilmiştir. Buna göre konuda sırasıyla Recep ayının öneminden, Recep ayının ilk perşembesinde oruç tutmaktan ve ilk cumasını da ibadetle geçirmekten, Recep ayında yapılan nafile ibadetlerin faziletlerinden, cennetteki Recep ırmağından, Recep ayından tövbe etmenin faziletinden, Şaban ayının öneminden, Şaban ayında yapılan nafile ibadetlerin faziletinden, Eyyâm-ı beyz denilen Şaban ayının 13, 14 ve 15. günlerinin öneminden söz edilmiştir.

“Yine Resûl √a≥reti eyitdi Receb ayınuñ evvel cumèası gicesinden πâfil olmañ ki o gicenüñ ferişteler Râπµb diyü tesbµ√ iderler. ¢açan ki ol gicenüñ &ülü&i geçse yirlerde göklerde ne …adar ferişteler var ise Kaèbe-i muèa@@amaya cemè olurlar. Ta%rı teèâlâya niyâz iderler √âcet dilerler ümmet-i Mu√ammed içün” [8b]

“Nite ki ◊a≥ret-i Risâlet èa.m. eyitdi bir kimse Receb ayında bir gün oruç dutsa öldügi va…tin cân nezèinden derleyüb büküldüπi Receb ırmaπından §u getüreler içe.” [10a]

"Da«ı yine ◊a≥ret-i Resûl èaleyhisselâm eyitdi Receb ayın oruç dutan kişiler §ırâ†ı yıldırım gibi geçe ve &evâbı terâzuda aπır gele. ¢ıyâmet ıssısından ve açlıπından ve §usuzluπundan emµn ola. Uçma… …apuları açıla her …anπı …apudan dilerse gire câvidânı bilüb Ta%rı teèâlânuñ didârın müşâhede birle tecelli …ılalar." [12b]

"Amma Şaèbân ayı √a……ında ◊a≥ret-i Resûl èaleyhisselâm didi ki Şaèbân ayı benüm ayımdur. Her kim Şaèbân ayına √ürmet itse baña √ürmet itmiş gibidür. Yaènµ ma«§û§ olur benüm şefâèatime. Yârın …ıyâmet gününde evvel anlara şefâèat iderin." [14b]

"Rivâyet olundı Resûl √a≥retinden èaleyhisselâm her ki Şaèbân ayınuñ on üçünci on dördünci on beşinci gicesinden πâfil olmañ ki ol gicelere eyyâm-ı bey≥ dirler. Gicede ümmetüñ èâmâli ◊a… teèâlâya èar≥ olunur. Her birine berât ine. Eger saèâdet berâtıdur ve eger şe…âvet berâtıdur. Da«ı namâz …ılın. Da«ı èâlimler meclisinde oturub cemè olub meclis ehlinüñ &evâbını Ta%rıya èar≥ iderler." [19b]

c.Ramazan Ayı

Ayet ve hadislerle desteklenerek aktarılan bu konuda Ramazan ayının öneminden ve faziletlerinden, Kur'an'ın Ramazan ayında indirilmiş olmasından, Ramazan ayında ibadet etmenin öneminden ve faziletlerinden, tövbe kapılarının açılmasından, şeytanların bağlanmasından, dört yüzü olan bir melekten, Ramazan ayıyla ilişkili olduğundan oruç tutmanın önemi ve faziletlerinden, Ramazan ayında yapılan nafile ibadetlerin öneminden, Ramazan ayında bir âlimi misafir etmenin, bir aç doyurmanın, bir yetimin başını okşamanın öneminden, Kadir Gecesinden söz edilmiştir. Konuyu desteklemek amacıyla iki tane de hikâyeye yer verilmiştir:

<u>Mecûsî ve Oğlu:</u>

Mecûsî'nin bir oğlu vardır ve bu oğlan Ramazan ayında oruçlulara hürmet etmeyerek önlerinde ekmek yer. Mecûsî oğlunu bu yanlış davranışı için uyarır ve o yıl Mecûsî vefat eder. Bir âlim rüyasında bu Mecûsî'yi yüksek mertebede görür. Mecûsî'ye nasıl bu mertebeye eriştiğini sorar. Mecûsî de ona bir kez Ramazan ayına hürmet ettiği için Allah tarafından bu makama iletildiğini söyler.

<u>Süleyman ibn-i Abdulmelik ve Arap:</u>

Süleyman ibni Abdulmelik'in padişahlığı sırasında bostancılık yapan bir Arap vardır. Bostanına ektiği salatalardan başka hiçbir yerde olmadığını zannederek bu salatalardan

Süleyman'a götürürse karşılığında iyi bir mükâfat alacağını düşünür. Salatalardan Süleyman ibni Abdülmelik'e getirir. Salataları gören Süleyman hoşuna giderek Arap'a o geceyi orada geçirmesini söyler. Arap bir gece sarayda kalır. Sabah olunca Süleyman ibni Abdülmelik bir kuluna Arap'ı sarayın bostanına götürmesini söyler. Arap'ı sarayın bostanına götürürler. Arap bostanda ekili salataları görünce utanır ve hemen gitmek ister. Bunun üzerine Süleyman Arap'ı katına çağırır, ona on bin akçe verir ve sakın utanma, sen benden umarak katıma geldin. Seni boş çevirmek bana yakışmaz der.

"Ayetüñ maènâsı budur ki geldi size Rama≥ân ayınuñ gibi ay ki anuñ içinde ¢uréân indi. Yaèni dimek olur ki Rama≥ân ayında beytü'l-maèmûr indirdiler Für…ân-ı èa@µmi indir gerek oldu…ça âyet âyet indirdi Cebrâéµle èa.m. Resûl √a≥retine "Hüden linnâs" maènâsı budur ki ümmet-i Mu√ammed içün hidâyetdür." [20b]

"¢açan Rama≥ân ayı girse uçma… …apuları açılur. Yaèni †âèat èibâdet …apuları açılur. Da«ı †âmû …apuları, maè§iyet …apuları yapulur. Maènâsı budur ki Rama≥ân ayında Ta%rı teèâlâ †âèat èibâdet işleyen birine yetmiş yazar ma…bûl olur. Da«ı geçmiş günâhlarıña tevbe itseñ fi'l-cümle günâhlaruñ yarlıπanur. Evvel gecesinde dek şey†ânlaruñ reyisleri baπlanur. Yaèni dimek olur ki şey†ân sebebinden itdügüñ günâhlar yarlıπar." [21b]

"Baè≥ı rivâyetde bir kimesne ki Rama≥ân ayı içinde aç †oyursa, fa…µrlere §ada…a itse, èâlimleri ≥iyâfete kıgırsa yetimleri esirgese, ar…aların §ıπasa, ◊a… teèâlâ şol …adar &evâb vire kim anuñ mi…dârın gayru Allâh bile anca…." [26a]

d. Zekât, Sadaka ve Fitre

Eserde konu zekât ve sadaka üzerine çokça ayet gelmiş olmasıyla başlamaktadır. Daha sonra zekât ve sadaka vermenin öneminden bahsedilerek bunu yerine getirenlerin mallarının korunacağı, artacağı, zekât ve sadaka sayesinde edinilecek kazançlardan, zekâtın ve sadakanın faziletlerinden bahsedilmiştir. Konuyla alakalı hikâyelere de yer verilmiştir.

"Yaèni malıñuzı §a…lañ cemèi âfetden zekat sebebiyle. Resûl √a≥reti èaleyhisselâm eyitdi ki edâ idüñ mal zekatın ta ki arta nefsiñüz Ta%rı teèâlânuñ cennetine giresiz √esâbsuz èi…âbsuz didi. İmdi bilgil ki âyât √âdµ& ço… gelmişdür √a……ında amma şol kimse ki zekât üzerine far≥ olmışdur. Elbetde lâzımdur ki zekât çı…ara. ±irâ ki zekât virmek dükeli …or…ularından emµn olma…dur dünyâda ve â«iretde." [31b]

"Yaèni yaramaz ölümi menè ider. Me&elâ añsuzda ölümi müfâcât gibi ki âdeme πâfilken yetişür. Ne tevbe ve ne va§iyyet fi'l-√âl olur. Anuñ gibi ölümi §ada…a indügi gibi defè budur. Ta%rı teèâlâ içün itdügi §ada…a sebebiyle èömrin uzun eyler. Belâyı andan defè ider." [32a]

İsa Peygamber ile Cebrail:

Hz. İsa ile Cebrail beraber otururken önlerinden sırtında odunlar, elinde ekmek parçası olan bir adam geçer. Cebrail, Hz. İsa'ya bu adamın ömründen bir ya da iki saat kaldığını söyler ve gider. Hz. İsa akşama kadar orada bekler ancak herhangi bir cenaze olmaz. Ertesi gün adam yine gelip Hz. İsa'nın önünden geçince Hz. İsa "İlahi, Cebrail bu adamın öleceğini söyledi ama ölmedi. Bu ne haldir?" der. Bunun üzerine Cebrail gelir ve adamın sırtındaki odunların içinde yılan olduğunu ve o yılanın adamı sokup öldürmesi gerektiğini ancak adamın sadaka ettiği için bu beladan kurtulduğunu söyler. Adam Hz. İsa'nın katına gelip elindeki ekmek parçasını isteyen birine verdiğini evine gelip odunları yere dökünce içinden bir yılanın çıkıp gittiğini anlatır. Bunun üzerine Cebrail, sadaka vermenin ne kadar önemli olduğunu vurgular.

Hz. Ali ve Nar:

Bir gün Hz. Fatıma hastalanır ve canı nar ister. Hz. Ali gidip bir tane nar alır. Yolda dönerken karşısına başka bir hasta çıkar ve narı o hastaya verir. Eve geldiğinde Hz. Fatıma'yı iyileşmiş olarak şükrederken bulur. Nasıl olduğunu sorduğunda Hz. Fatıma ona sen gittikten sonra hastalığım artmıştı ama biraz sonra sanki sırtımı sıvadıklarını hissettim ve iyi oldum der. Hz. Ali de ona narı başka bir hastaya verdiğini anlatır. Bu sırada kapı çalar ve ashabdan biri Hz. Ali'ye sekiz tane nar getirir. Hz. Ali ise adama bu narların on tane olması gerektiğini söyler. Adam çıkarıp Hz. Ali'nin önüne iki tane daha nar koyar. Uyurken rüyasında Ali'ye on nar götür denildiğini işittiğini, gelirken iki tanesini gizleyerek ne diyeceğini merak ettiğini söyler. Hz. Fatıma, Hz. Ali'ye neden on tane olduğunu sorar. Hz. Ali de Allah'ın bir verene on kat vereceğini bildiğinden ve o bir narı sadaka ettiği için on tane beklediğinden söz eder.

Hz. İbrahim'in Orucu:

Hz. İbrahim oruç tutar. Orucunu açmak için de Rabb'inden konuk ister. Üç gün boyunca konuk gelmez Hz. İbrahim de orucunu açmaz. Üç günün sonunda bir konuk gelir. Hz. İbrahim ancak o zaman orucunu açar.

Hz. Ali'nin Yoksulluğu:

Mekke'de kıtlık olur. Hz. Ali de bu kıtlıktan etkilenir. Öyle ki yiyecek bir lokma ekmekleri kalmaz. Hz. Ali bir ölçek buğday karşılığında bir Yahudinin hayvanlarına bakar. Buğdayı Hz. Fatıma'ya getirir, Fatıma da bu buğdayı öğütüp çörek yapar. Tam önlerine alıp yiyecekleri sırada bir miskin gelip kapılarını çalar. Üç gündür aç olduğunu, karnını doyurmalarını ister. Hz. Ali çöreği bu miskine verir. Kendileri aç yatıp ertesi gün için oruca niyetlenirler. Ertesi gün Hz. Ali yine Yahudinin hayvanlarına bakıp bir ölçek buğday alır. Hz. Fatıma da bu buğdayla yine bir çörek yapar. Tam önlerine alıp yiyecekleri zaman bir öksüz kapıyı çalıp karnını doyurmalarını istedi. Hz. Ali Fatıma'ya ocağa su koy kaynasın, çocukları kandıralım pişiyor diye. Biz dayanırız der ve çöreği o öksüze verir. Ertesi gün Hz. Ali yine bir ölçek buğday karşılığında Yahudinin hayvanlarına bakar. Hz. Fatıma yine bir çörek yapar. Tam yiyecekleri sırada bir esir gelip karnını doyurmalarını ister. Çöreği o esire verirler. Ancak ertesi gün Hasan ile Hüseyin hasta düşer. Bu sırada Hz. Peygamber'e Cebrail, Allah'ın selamını getirir. Hz. Ali ile Hz. Fatıma'yı cennet ve cennet nimetleriyle müjdeler. Aç olduklarını Hz. Peygamber'e bildirir. Hz. Peygamber cennet nimetlerini bir tepsiyle onlara götürür. Olanları anlatıp Hasan ile Hüseyin'e kendi elleriyle yemek yedirir. Hz. Ali ile Hz. Fatıma şükür secdesi ederler. O yıl boyunca bir daha açlık görmezler.

Borçlanan Âlim:

Bir gün bir âlim borçlanır ancak bu borcunu ödeyecek durumu kalmaz. Bu borcun derdiyle kaygılanan âlim Abdulaziz katına gelir. Borcu için Abdulaziz oğlu Ömer'den yardım ister ve ona dua eder. Abdulaziz oğlu Ömer âlimin borcu için yüz yetmiş akçe, geçinmesi için de üç bin akçe verir. Âlim ellerini kaldırıp Abdulaziz oğlu Ömer için dua eder. Daha borcunu ödemeden bir bulut çıkar, yağmur yağar ve bir kâğıt düşer. Kâğıtta Abdulaziz oğlu Ömer'e Allah'ın rahmet ettiği ve kıyamet korkularından emin kıldığı yazılıdır. Bunu gören Abdulaziz oğlu Ömer çok sevinir.

Bu hikâyeden sonra konu fitreyle devam eder. Bu noktada fitre vermenin öneminden, fitre vermeyince oruç tutmanın da bir kıymeti kalmadığından söz edilir.

"Bilgil ki §ada…a-i fi†re vâcib olduπı kimse ol §ada…a-i fi†ri virmese Resûlullâh §allallâhu èaleyhi vesellem eydür †utduπı orucı dünyâda birle güñ ortasında muèalla… †ura. Ta ol §ada…a-i fi†rı virmeyince …abûl itmeye." [44b]

Fitre Veren Zahid:

Hayır ehli bir zahidin altı oğlu altı da kulu vardır. Ramazan ayında bunlar için fitre vermek ister. On iki kişilik fitreyi vermek üzere yola çıkar. Yolda birini düşürür. Fitrelerin on bir tanesini verir. Kalan bir taneyi de sonra vermeyi düşünür. Gece olup yatınca rüyasında meleklerin gelip tuttuğu oruçların nurunu alıp gittiklerini, on bir perdeden geçip on ikinci perdeyi geçemediklerini, nuru orada bırakıp gittiklerini görür. Daha fazla uyuyamaz ve hemen şeyh katına gider. Olanları anlatır. Şeyh o bir fitreyi vermediği için nurunun on ikinci perdeden geçmediğini söyler. Bunun üzerine zahid kullarından birini azat edip bin akçe de sadaka eder.

e. Şevval ve Aşure Ayları

[46a] ve [47a] aralığında yer alan konuya meclis başlığı verilerek başlanmıştır ancak önceki meclislerde olduğu gibi "meclis" ibaresi verilmemiş sadece başlığa yer verilmiştir. Konuda Şevval ve Aşure aylarında oruç tutup ibadet etmenin sevap ve faziletlerine, Aşure bayramını kutlamanın önemine değinilmiştir. Eserin son kısmında [120a-122b] aralığında tekrar Aşure ayına ve bu ayda oruç tutarak tövbe etmenin önemine değinilerek eser bitirilmiştir. Ancak eserin sayfalarındaki eksiklik nedeniyle konuda kopukluk mevcuttur.

"◊ikâyet oldı ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm eydür ki illâ ol …ul ki fi†re gününden §oñra altı gün oruç dutsa altı yıl Ta%rı teèâlâya gice irteye dek namâz …ılub gündüz oruç †utmuşca &evâb vire. Da«ı altı yüz kez kâfir elinde şehµd olmuşca &evâb vire." [46b]

f.Hac

Bu konuda hacca gitmenin önemi ve faziletlerinden bahsedilmiştir. Bunun yanında hacca giderken ölmenin ne büyük faziletleri olduğuna da değinilmiştir. Hacerü'l Esved'e, onu ziyaret etmenin, Arafat Dağı'na çıkmanın, şeytan taşlamanın, kurban kesmenin, saçları kesmenin, kısacası haccın farzlarını yerine getirmenin faziletlerine değinilmiştir. [47a]'da başlayan konu [51b]'ye kadar devam eder ancak buradan sonra sayfaların eksikliğinden kaynaklanan bir kesinti söz konusudur. [51a] İbadet etmek ve ibadetleri terk etmemek hususundadır ve İskender zamanında yaşanan bir hikâyeye başlanılmıştır. Ancak bu hikâye de yarım kalmıştır.

"Va…tâ ki bir …ul √acca gitmege …a§d itse evinden çı…sa cemèi günâhı anuñ dökülür gider anadan †oπmış gibi. Va…tâ ki adımın atsa feriştehler …anadın döşer." [47a]

"Andan Ta%rı teèâlâ aπızlarından √üccet alub bir ferişteh eline virdi. Andan ol ferişteh ol güne √icrân didi. Fi'l-√âl †aş oldı. Andan feriştehler anı §a…ladılar ta İbrâhµm

Peyπâmber Kaèbe-i Muèa@@amayı bünyâd idince. Anda Cebrâéµl Ta%rı teèâlâ emriyle bile ol †aşı getürüb bile yapdılar. ◊acerü'l-esved diyü tesmiye itdiler." [49a]-[49b]

"¢açan kim √acılar èArafât †aπında va…feye †ursa √âcet dilese yirlerde göklerde ne …adar ferişte hler varsa Beytü'l-maèmûra derilüb ümmet-i Mu√ammed içün √âcet diler. Eyidirler ki ümmet-i Mu√ammedüñ √âcetin …abûl idüb günâhların èafv ide. Andan varub Cemre-i èa…abede †aş atsalar her †aş peşine on (U)√ut †aπı …adar &evâb vire. Va…tâ …urbân itseler Ta%rı teèâlâ İsmaèµl Peyπamber &evâbın vire. Andan başın tırâş itse cemèi günâhların döküb anadan †oπmış gibi ola." [50a]-[50b]

g.Müddet-i Dünya Hesaplamaları ve Kıyamet Ahvali

Bu konu eserdeki en hacimli konudur. Ayet ve hadislerden, Ebu Hureyre gibi sahabelerden yapılan alıntılardan, çeşitli ebced hesaplamalarından, Hz. Davud, Hz. İsa gibi peygamberlerden, Envârü'l-Âşıkîn gibi bazı önemli eserlerden, hikâyelerden faydalanılarak dünyanın ömrünün ne kadar olduğuna, dünyadaki bir yılın ahirette ne kadar olduğuna, kıyametin ne zaman kopacağına ve Deccal'in çıkışı, güneşin batıdan doğuşu, Yecüc Mecüc, İsrafil'in sura üflemesi, Mehdi'nin çıkışı gibi çeşitli kıyamet ahvalinin ne olacağına değinilmiştir. Konu eserin sonunda [113a-119b] aralığında yeniden işlenmiştir. Ancak aralarında eserin sayfalarının eksikliğinden kaynaklanan çok büyük kopukluklar mevcuttur.

"Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem Cebrâ'µle §ordı ki yâ …arındaşım Cebrâ'µl bunlar …açan yaradıldı, …andan gelürler ve …ande giderler? Ve da«ı Cebrâ'µl èaleyhisselâm eyitdi yâ Mu√ammed ◊a… teèâlâ beni yaradaldan beri bunları ben böyle gördüm. Şöyle ki bunlaruñ evvelsine ve â«irine erişmedi didi. Andan bir sene su'âl itdiler ve eyitdiler yâ melek …açan yaradulduñ? Ol melek eyitdi èömrüm ne …adar oldı √esâbın bilmezem amma bu …adar bilürem ki dört kere yüz biñ yıl olaca…. ◊a… teèâlâ bir yılduz yaradur ben yaradılalı dört kerre yüz bin yılduzlar yaradıldı ki didi. İmdi bu «aberden maèlûm oldı ki dünyânuñ ibtidâsını anca… hemân Allâh bile." [52a]

"¢açan ki Deccâl helâk ola yedi yıl †uralar. Emn ü emân ola. Hµç iki kişi arasında èadâvet olmaya. Ucuzlu… ve èadâlet ola. Andan göre ◊a… teèâlâ Şâm †arafından §ovu… yil viribiye her kimüñ ki …albinde mi&…âl-i ≠erre deñlü µmân olsa anuñ rû√ını …ab≥ ide. ◊atta eger sizden biriñüz †aπda maπara içine girüb ölseñüz ol yıl girüb anuñ rû√ın …ab≥ ide." [60b]

<u>Kitaplarını Denize Atan Âlim:</u>

Hâkim Tirmizi'nin vefatı yakın olunca karısından kitaplarını toplamasını, sonra da götürüp Ceyhun ırmağına atmasını söyler. Kadın kitapları toplayıp ırmağa gider ancak atmaya kıyamaz. Eve döndüğünde Tirmizi, attın mı diye sorar. Kadın attığını söyler. Bunun üzerine Tirmizi atınca ne gördüğünü sorar. Kadın hiçbir şey görmedim der. Tirmizi, öyleyse atmadın git at der. Kadın bir daha atmaya gider ama yine kıyamaz. Gelip attım der. Tirmizi yine sorar ne gördün diye. Kadın yine hiçbir şey görmedim der. Tirmizi yine atmadın git at der. Kadın üçüncü kez gider ve bu sefer atar. Denizden (Hikâyenin devamında Ceyhun ırmağı yerine deniz denilmiştir.) iki el çıkar kitapları alır ve denize dalar. Kadın gelip attım der. Tirmizi ne gördün diye sorunca olanları anlatır. Bunun hikmetinin ne olduğunu sorar. Tirmizi rüyasında Hz. Muhammed'i gördüğünü, onun kitaplarını denize atmasını, Hızır'ın kitapları Deccal çıkıp Hz. İsa gelinceye kadar saklayacağını söylediğini anlatır.

Levvahe ile Hoca Beşir:

Nişabur'da Levvahe adında bir hocazade vardır ve Hicaz'a sefer etmeye heveslenir. Hicaz'a gidenlerle beraber o da yola çıkar. Bağdat'a geldiğinde haramiler tarafından yolu kesilir ve neyi var neyi yoksa her şeyini alırlar. Levvahe bu halinden utanır ve Bağdat'ta bir yerde üç gün inzivaya çekilir. Sonunda böyle inzivaya çekilerek olmayacağını anlar ve sokakta birisine bu Bağdat'ta hiç âlim yok mudur katına gidip yardım isteyeyim diye sorar. Adam onu Beşir adlı meşhur bir hocanın yanına gönderir. Levvahe, hocanın yanına gider ancak hoca ona yarın gelmesini söyler. Bunun üzerine Levvahe, Bağdat kadısının huzuruna gider. Hocanın adını verek kendisinde on dokuz dinarının olduğunu ama vermediğini söyler. Kadı, hocayı çağırır. Hoca kendisinin böyle bir borcunun olmadığını söyler. Levvahe ise Kur'an'daki bir ayeti bahane ederek borcu kanıtlamaya çalışır. Kadı hocaya borcu vermesini söyler. Hoca böyle bir borcum olmasa da siz istediğiniz için veririm diyerek parayı verir.

Levvahe parayı alıp gideceği zaman kadı onu durdurur ve evine alır. İnsanların içinde utanma diye belli etmedim ama ayeti kullanarak yaptığın şeyin farkındayım der. Eğer bana hoş bir latife edersen sana yirmi dinar daha veririm, eğer edemezsen elindekini de geri alırım der. Bunun üzerine Levvahe'nin önüne bir pişmiş kuş koyar ve bunu bana, karıma, iki oğluma ve yardımcılarıma paylaştır der. Levvahe kuşun başını kadıya, boynunu karısına, kanatlarını oğullarına, ayaklarını yardımcılarına verir ve gövdesini de kendine alır. Nedenini de güzelce kadıya anlatır. Bunu beğenen kadı kendisine yirmi dinar daha verir ve ona bir teklif daha yapar. Eğer yarın da gelir bir sualime daha cevap verirsen sana kırk dinar daha veririm. Cevap veremezsen elindekileri alırım der. Levvahe ertesi gün yine kadıya gelir.

Kadı ona dört kuş gösterir ve şimdi de bunları pay et der. Levvahe bir kuşu kadıyla karısına, bir kuşu oğullarına verir. Kalan iki kuşu da kendisine alır ve nedenini kadıya açıklar. Bu durumu da kabullenen kadı, Levvahe'ye kırk dinar daha verir. Ertesi gün için yine gelmesini ve bir sualinin daha olduğunu söyler. Levvahe ertesi gün yine gelir. Kadı, Levvahe'ye beş yumurta verir. Bunları üçümüz arasında paylaştır der. Levvahe bir yumurtayı kadıya, üç yumurtayı karısına verir. Bir yumurta da kendisi alır. Nedenini açıkladıktan sonra kadı, Levvahe'ye seksen dinar daha verir ve yeteri kadar paran oldu, git artık der. Levvahe paralarını sayar ve yüz elli dokuz dinarı olduğunu görür. Bunları alarak Hicaz'a varır.

Düzd ve Kadı:

Herat şehrinde yaşayan bir kadı vardır. Bir gün bu kadı cemaatiyle söyleştikten sonra kitap okumaya karar verir. Kütüphanesindeki kitaplardan bir hadis kitabı seçer ve okur. Kitapta Hz. Peygamber'in bostanda namaz kılmayı sevdiğini işaret eden bir hadis görür. Kendisi de bostanda namaz kılmak ister. Yardımcısına sabah namazına bir eşek ayarlamasını, bostana gideceklerini söyler. İçinde bu heyecanla uyur. Bir sesle uyanır ve ezan okunduğunu sanar. Hazırlanıp yardımcısıyla beraber yola çıkar. Yol boyunca ne kimseyi görürler ne de ezan okunur. Yardımcısı geri dönmeyi teklif etse de kadı kabul etmez. Biraz ilerledikten sonra yollarını kılıçlı bir adam keser. Kadıya eşeğini, kıyafetlerini bana ver canını bağışlayayım der. Kadı kendisini tanıtır ve yolundan çekilmesini ister. Adam geri durmaz. Kadı bugün bırak yarın katıma gel sana ihsan ederim der. Adam bunu da kabul etmez. Kadı adama her ne teklif ederse etsin adam kabul etmez. Kadının eşeğini ve kıyafetlerini alır gider. Kadı ve yardımcısı bir bağa giderler. Bağban kapıyı açıp kadıyı o halde görünce kadı, yardımcısı kendisine kıyafet getirinceye kadar utancından kendisini su dolu bir süs havuzunun içine atar. Yardımcısı kıyafet getirir, kadı giyinir.

Kadının yakınları gelip kadıyı bulurlar. Kadıya ne olduğunu sorarlar. O da başına nelerin geldiğini beyitlerle hikâye eder. O sırada kapı çalar. Yardımcısı kapının aralığından gelenin kadının kıyafetlerini giymiş eşeğine binmiş elinde kitap olan bir adam olduğunu görür. Kadı sakın kapıyı açmayın bu o kişidir der. Düzd, kapı açılmayınca eşekten iner ve kapıyı tekmeleyerek açar. Gelir sofaya oturur. Kadı üç yönden edepsizlik ettiğini söyler ve açıklar. Düzd de karşılığını verir. Kadı niçin geldiğini sorunca elindeki kitabı göstererek bu kitabın eğer bir kişi bir kişiyi öldürebilecekken öldürmezse o kişinin diğer kişinin kulu olduğunu söylediğini aktarır. Bu kitaba göre sen benim kulumsun, malların da benim. Ya bunları benden alırsın ya da seni bir kâfire satarım. Alacak kâfir bulamazsam kafanı keserim

der. Bunun üzerine kadının yakınları aralarında bin dinar toplayıp kadıyı düzdden satın alırlar. Düzd parayı alıp işine gider.

Düzd ve Kadı hikâyesi, Kadı ve Uğru başlığıyla bilinen çok yaygın bir hikâyedir. Manzum ve mensur olmak üzere pek çok nüshası bulunan hikâye müstakil bir hâlde olduğu gibi mecmuaların içerisinde de bulunmaktadır. Hikâyenin iki kaynağı bulunmaktadır. İlki en eski nüshası olduğu düşünülen Yusuf Meddah'a ait olan hicrî 999 yılına ait manzum nüshadır. (Doğan, 2012) İkincisi ise Ruhsâtî tarafından mesnevi tarzında nazma alınan hikâyedir. Ancak Ruhsâtî'nin de bu hikâyeyi başka bir kaynaktan aldığı veya başka bir kaynağın yardımıyla nazma çektiği düşünülmektedir. (Çetin, 1988) Hikâyenin Milli Kütüphane, Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, Süleymaniye Kütüphanesi, İngiltere Milli Kütüphanesi, Almanya Milli Kütüphanesi, Leipzig Kütüphanesi gibi pek çok yerde nüshaları bulunmaktadır. Hikâyenin geçtiği mekân da nüshalar arasında farklılık göstermektedir. Bağdat, Mısır, Çin, Rey bu mekânlardandır. (Muratoğlu, 2021) Çalışmamıza konu olan Keşfü'l-Keşf'te yer alan Kadı ve Düzd hikâyesinin mekânı ise Afganistan'ın Herat şehridir. Hikâye hakkında en kapsamlı çalışma İsmet Çetin'in yüksek lisans tezidir[1]. Çalışmada hikâyenin birkaç varyantı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde varyantlar arasında büyük farklılıklar olmadığı gözlemlenmiştir. Hikâye üzerine yapılan çalışmalarda yer alan varyantlar ile Keşfü'l-Keşf'te yer alan varyant karşılaştırıldığında şu farklılıklar dikkat çekmektedir:

1- Hikâyenin mekânı diğer varyantlardan farklı olarak Herat şehridir.
2- Hikâyede kadı düzdün bilgili olduğundan bahsetse de kadı ve düzd arasında geçen tartışma yalnızca hırsızlık üzerinedir. Düzdün kadıya verdiği cevaplardan kadının onu konuşarak yenemeyeceğini anlaması dışında herhangi bir ilmi tartışma söz konusu değildir. Ancak diğer varyantlarda düzdün kadıyı ilmiyle yendiği görülmektedir.
3- Kadının düzd tarafından soyulduktan sonra kendisini yakındaki bağın süs havuzuna atması da diğer varyantlardan farklı olan bir yöndür.
4- Hikâyenin sonunda diğer varyantlara uygun olarak düzd kadının evine gelir ancak diğer varyantlardan farklı olarak burada yine bir ilmi tartışma geçmez. Yalnızca düzdün elindeki kitaptan aldığı bir sözle yine hırsızlık peşinde olduğu görülmektedir.

[1] Çetin, İsmet (1988). Türk Halk Hikâyeleri İçinde Hikâye-i Uğru ile Kadı. Ankara.

5- Hikâyenin sonunda düzde verilen para diğer varyantlarda olduğu gibi kadı tarafından verilmez. Kadının arkadaşları aralarında para toplayarak kadıyı düzdden satın alırlar.

Beyazıd-ı Bistami ve Patrik:

Beyazıd-ı Bistami fikir ve zikir halindeyken bir ses işitir. Bu ses kendisine bir rahibe gitmesini ve oradaki ruhbanlarla sohbette bulunmasını söyler. Bu duruma şaşıran Beyazıd-ı Bistami uyumaya gider. Rüyasında bir aziz gelip aynı şeyleri söyler. Şaşkınlıkla uyanır ve yine aynı sesi işitir. Hazırlanıp söylenilen yere gider. Onların kıyafetlerinden giyinip zünnar bağlayıp meclislerinde bulunur. Ancak başrahip, patrik sohbet etmez. Diğerleri ona neden sohbet etmediğini sorar. Patrik, aralarında ümmet-i Muhammed'den biri olduğunu söyler. Ruhbanlar kim olduğunu söyle ki öldürelim derler. Patrik, hemen öldürmeyelim. Ona sorular soralım, bilirse öldürmeyiz. Bilemezse öldürürüz der. Topluluğa seslenir. Ümmet-i Muhammed'den olan kimse gelsin der. Beyazıd-i Bistami, patriğin yanına gelir.

Patrik, Beyazıd-ı Bistami'ye sorular sorar. Beyazıd-ı Bistami sorulara tek tek cevap verir. Başka sorun var mı diye sorar. Patrik başka sorusunun olmadığını söyler. Beyazıd-ı Bistami bir soru sormak ister. Patriğe cennetin anahtarının ne olduğunu sorar. Patrik susar. Ruhbanlar, ümmet-i Muhammed'in her soruya cevap verdiğini patriğin ise tek bir soruya cevap veremediğini söylerler. Bunun üzerine patrik cevap veririm ama benden yüz çevirmenizden korkarım der. Ruhbanlar çevirmeyiz derler. Bunun üzerine patrik cennetin anahtarının "La ilahe illallah Mühammedü'n resulullah" olduğunu söyler. Ruhbanlar iman edip zünnarlarını keserler. Beyazıd-ı Bistami'ye "sen benim için bir zünnar bağladın ben senin için beş yüz zünnar kestim" diye nida gelir.

h.Kadınların Özel Halleri

Bu bölümde kadınların hayz, nifah gibi özel hallerinden ve bu hallerdeyken kendilerine Allah tarafından verilen ihsanlardan, hamilelik, doğum ve emzirme gibi hallerden ve bu haller için Allah'ın verdiği ihsanlardan söz edilmiştir.

"Ve bir gün nifâsda olduπı yigdür …ır… πazâdan ve her gâh ki oπlancuπın emzüre bir …ul ya bir …arâvaş â≠âd itmek &evâbın vire Allâh teèâlâ. O …arın †olub aπırlanıca… …ır… √ac ve …ır… èumre &evâbın virür. ¢açan ki ol √âtûn nifâsdan πusl eyleye günahlarından pâk olur." [90a]

ı.Teyemmüm

Bu bahiste teyemmümün nasıl yapılması gerektiğine kısaca değinilmiştir. Hatta söz ile anlatımdan anlamayan bir kişinin teyemmümü göstermesi için İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye danışmasına yer verilmiştir. Konudan sonra Hz. Peygamber'in mucizevi bir hikâyesine yer verilmişse de hikâyenin teyemmümle bir alakası yoktur.

"İmâm Ebû ◊anµfe ra√mallâh eyitti teyemmüm şer√ iderken Ebû Yûsuf ra√mallâh su'âl itdi ki yâ imâm müslimânân dilile dimekile añlayumadum gösteriver didi. Ebû ◊anµfe ra√mallâh yeñlerin §ıπayub ellerin †opraπa urdı. ¢aldurub ellerinüñ baş barma…larından yanların birbirine †o…uşdurub silkeledi." [90b]

Hz. Peygamber ve Habib

Bir gün Hz. Peygamber Kâbe'de otururken Hz. Osman gelir ve Ebu Cehil ile birlikte yetmiş Kureyş ulusunun Hz. Peygamber'e karşı ittifak ettiğini bunun için de dönemin önemli isimlerinden Habib bin Melik'i Hz. Peygamber'in üzerine getirmeye gittiklerini söyler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Hz. Osman'a bu kişinin nasıl biri olduğunu sorar. Hz. Osman Habib'in maharetlerini Hz. Peygamber'e aktarır. Hz. Peygamber ne gelirse Allah'tan gelir ben boyun eğerim der ve dağılırlar. Hz. Peygamber odasına çekilince Cebrail gelir ve Hz. Peygamber'e müjdeler verir. Habib'in onun sayesinde Müslüman olacağını bildirir.

Ertesi gün olunca Ebu Cehil ve Kureyş uluları Habib'in katına gelirler. Habib onlara hürmet, ikram eder. Ne için geldiklerini sorar. Ebu Cehil söz alıp anlatmaya başlar. Bir yetim oğlanın peygamberlik ilan ettiğini, kendi dinlerine batıl dediğini, insanları yoldan çıkarıp kendine uydurduğunu anlatır. Habib onları birkaç gün misafir eder. Sonrasında Mekke'ye gidip çadırlarını kurar. Hz. Ebubekir bu durumu görüp Hz. Peygamber'e haber verir. Ebu Cehil ve Kureyş uluları, Habib'i karşılar. Habib, gelmesi için Ebu Talib'e haber gönderir. Ebu Talib, Hz. Hamza ve birkaç kişi Habib'in katına gelir. Habib, Ebu Talib'e Hz. Peygamber'in eğer gerçekten peygamberse mucize göstermesi gerektiğini, deliyse tedavi ettirilmesini, sihirle insanları kandırıyorsa buna engel olunmasını söyler. Ebu Talib ise Hz. Muhhammed'in peygamber olduğundan şüphe olmadığını söyler. Bunun üzerine Habib, Hz. Peygamber'i görmek ister. Ebu Talib edeple çağırın gelsin der. Habib bir kapıcısını gönderir ve Hz. Peygamberi davet eder.

Hz. Peygamber daveti kabul eder. Cebrail gelerek Hz. Peygamber'e göğe bakmasını söyler. Hz. Peygamber göğe bakınca bölük bölük melekleri görür. Cebrail bu meleklerin

Allah tarafından kendisinin hizmeti için gönderildiğini, sakın korkmamasını söylediğini bildirir. Hz. Peygamber hazırlanıp evinden çıkar. Kâbe'de iki rekât namaz kılıp tavaf ettikten sonra Habib'in çadırına doğru gider. Ona iman eden tüm halk da onunla beraber ilerler. Habib, Hz. Peygamberi karşılar, oturtur ve eğer peygambersen bize bir mucize göster sana inanalım der. Hz. Peygamber Habib'den ne mucize istediğini sorar. Habib ondan güneşi hemen şimdi batırmasını, her tarafı zifiri karanlık etmesini, kendisinin Ebu Kebeys dağına çıkmasını, ayı ikiye yarıp birini doğuya birini batıya göndermesini, sonra tekrar birleştirmesini ister. Hz. Peygamber başka isteğin var mı diye sorar. Habib bir kızı olduğunu ve kızının elsiz, ayaksız, dilsiz, kulaksız olduğunu bu nedenle onu on beş yıldır sakladığını, onu iyileştirmesini söyler. Eğer bunları yaparsan sana iman ederim der. Hz. Peygamber, kızının çadırına git ve mucizemi gör der.

Habib kızının çadırına gidince onu iyileşmiş bulur. Nasıl olduğunu sorunca kızı, Hz. Muhammed'in gelip kendisini iyileştirdiğini ve Müslüman olduğunu anlatır. Habib, Hz. Peygamberin yanına gelince Hz. Peygamber gördün mü mucizemi şimdi diğer mucizemi bekle der. Ardından haremine geri döner. Cebrail gelip Hz. Peygamber'e dört kişiyle Ebu Kubeys dağına çıkmasını ve mucizesini yerine getirmesini söyler. Hz. Peygamber Ebu Talib, Hamza, Abbas ve Ali'yi alarak Ebu Kubeys dağına çıkar. Habib'e Hz. Peygamber'in dağa çıktığı haber verilince Habib'le birlikte herkes oraya toplanır. Hz. Peygamber mucizesini gerçekleştirir. Bunu gören Habib ve dört yüz kırk dört melikzade secdeye kapanıp iman eder. Ebu Cehil, Habib'e gelip Hz. Muhammed'in sihrine kanma der. Habib ise Ebu Cehil'e kızarak kovar.

Bu mucizeden sonraki gün Habib, Hz. Peygamber'in katına gelir. Hz. Peygamber, Habib'e İslam dinini öğretir. Habib, Hz. Peygamber'e hediyeler sunmak istese de o kabul etmez ve hediyeleri sahabelere sunar. Hz. Peygamber'e ne zaman isterse çağırmasını, yolunda canını vereceğini söyler. Hz. Peygamber de öyle bir vakit gelirse bildireceğini söyler.

i.Teheccüd

Eserde küçük bir yer tutan konuda farz namazlardan sonra en kıymetli namazın gece namazı olduğuna değinilmiş konuyla ilgili Hz. Peygamber'in bir hadisine yer verilmiştir.

“Gice namâza †urma… èibâdetlerüñ efƏalindendür. Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi far≥ namâzlarından §oñra efƏal namâz gice †urub èibâdet eylemekdür. Her kim gice †urub dün namâzın …ılsa kendüzin yüzi münevver ola.” [109b]

j.Mescit İmar Etmek

[110b]’de konu işlenmeye başlamışsa da sayfaların eksikliğinden dolayı konu tamamlanmamıştır. Konuyu desteklemek amacıyla verilen hadis de yarım kalmıştır.

“Peyπâmberden na…l ider Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi mescidleri èimâret eyleden ehlullâh ◊a… teèâlâ eyitdi benüm yiryüzünde ululârım mescidlerdür ve anı èimâret idiciler anı ziyâret idenlerdür. İbn-i Abbâs Peyπâmberden rivâyet ider Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi her kim √elâl maldan mescid yapsa ◊a… teèâlâ ol kişiye uçma…da biñ şehir vire altundan ve gümüşden tuçdan ve yâ…utdan. Ve her şehrüñ içinde …ır… biñ …a§r ola. Ve her …a§ruñ içinde …ır… biñ ev ola. Ve her evüñ içinde …ır… biñ ta√t ola.” [110b]

1.2.2.İbadetler

a.Oruç

Oruç bahsi için eserde ayrıca bir yer açılmamıştır. Ancak [20b-31a] aralığında Ramazan ayının önemi ve faziletlerine yer verilerek oruç bahsine değinilmiştir. Eserde Ramazan ayı ayet ve hadislerle desteklenerek Kur’an’ın indirildiği ay, delaletten kurtulup keramete ulaşma dönemi, helali haramdan ayırma dönemi olarak tanımlanmıştır. Müslümanlar için büyük bir ihsan olan Ramazan ayına şükretmek gerektiği vurgulanmıştır. Namaz bahsinde belirtildiği gibi eserin bütününe sirayet eden özendirme ve kaçındırma amacı bu bahiste de mevcuttur. Örneğin Ramazan ayı gelince cennetin kapılarının açılıp cehennemin kapılarının kapandığını, şeytanların bağlandığını ve dualaların kabul olduğunu ifade eden bir hadise bu amaçla yer verilmiştir.

“√adµ& maènası budur ki …açan Rama≥ân ayı girse uçma… …apuları açılur. Yaèni †âèat èibâdet …apuları açılur. Da«ı †âmû …apuları, maè§iyet …apuları yapulur. Maènâsı budur ki Rama≥ân ayında Ta%rı teèâlâ †âèat èibâdet işleyen birine yetmiş yazar ma…bûl olur. Da«ı geçmiş günâhlarıña tevbe itseñ fi’l-cümle günâhlaruñ yarlıπanur. Evvel gecesinde dek şey†ânlaruñ reyisleri baπlanur. Yaèni dimek olur ki şey†ân sebebinden itdügüñ günâhlar yarlıπar.” [21b]

Yine bir hadisle cennet müjdelenerek özendirme amaçlanmıştır:

"Ta%rı teèâlânuñ uçmaπı müştâ…dur dört bölüge. Biri Rama≥ân ayın oruç †utana ikinci Kuréân o…uyana ve üçünci dilin §a…layana dördünci açlar †oyurana." [22b]

Eserde bir hadis vasıtasıyla oruçlunun hali betimlenmiş benzinin sararması, nefesinin kokusu gibi unsurlara değinilerek bunların Allah (c.c.) katındaki güzelliğinden ve hoş karşılığından bahsedilmiştir:

"Ha≥ret-i Risâlet §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi kim Ta%rı teèâlâ …ullarına her günde yetmiş kez ra√met na@arıyla ba…ar. Va…tâ ki bir §âyim …uluñ †u††u…ları aπarsa beñzi if†âr va…tinde Ta%rı teèâlâ keremi birle ol …uluñ ortasında yetmiş biñ √icâbı götürüb eydür ki Ey …ulum senden istiπfâr benden ra√met senden duèâ benden icâbet. Da«ı ey …ulum bilgil senüñ aπzuñ …o…usı misk ve èanber …o…usından yegrekdür benüm …atımda. Da«ı †utduπuñ oruç içün uçma…da şol köşkler şol dereceler √ûriler senüñçün yer …ıldum" [23a]

Kuşkusuz Ramazan ayının temel ibadeti oruçtur. Ancak Ramazan ayı bütünleyici bir dönem olduğundan bu dönemde yalnızca oruç tutmak değil diğer yapılan namaz, sadaka gibi ibadetler de diğer on bir ayda yapılandan daha kıymetlidir. Bu nedenle eserde de Ramazan ayına değinilirken yalnızca oruç üzerinden aktarımda bulunulmamış ibadetlerin çatısı olarak değerlendirilmiştir.

"Yine Resûl √a≥reti èaleyhisselâm eyitdi bir …uldan yo…dur ki Rama≥ân ayında namâz …ılanlaruñ &evâbı …adar &evâbın maşrı…dan maπribe dek namâz …ılanlaruñ &evâbı virür. Da«ı her kimler ki oruçların açar altı yüz kişi cehennem odundan âzâd olur." [22a]

b.Zekât, Sadaka ve Fitre

Eserde ibadetlere yönelik ayrıca bir başlık açılmamışsa da dinin temel meselelerine değinen bir eser olması nedeniyle eserin tamamına serpiştirilmiş çeşitli ibadetlere rastlamak mümkündür. Bu ibadetlerden namaz eserdeki en büyük paydaya sahip olanıdır. Daha sonra namazı oruç izler. Namaz ve oruçtan sonra eserde değinilen ibadetlerden bazıları da zekât, sadaka ve fitredir. Eserin genel çerçevesinde ibadetlerin ele alınma yöntemi İslam dini için önemli tarihlerde bu tarihleri hakkıyla geçirebilmek için bir Müslümanın yapması gerekenler olarak işlenmiştir. Örneğin Ramazan ayının önemi aktarılırken bu dönemde oruç tutmak, namaz kılmak, zekât, sadaka ve fitre vermek doğru bir Müslümanın yapması gerekenler olarak verilmiş ve karşılığında edinilecek ihsanlara değinilerek özendirilmeye çalışılmıştır. Fitre ibadeti Ramazan ayına özel olduğu için Ramazan bahsinde değerlendirilse de zekât ve

sadaka maddi durumu elverişli olan her Müslümanın istediği her koşulda yerine getirebileceği türden ibadetler olduğundan eserin işlediği diğer konularda da bu ibadetlere rastlamak mümkündür.

Eser malın artması, ahiret hayatına yönelik kazançlar, dünyevi kazançlar vasıtasıyla muhatabını zekât ve sadaka vermeye teşvik eder:

"Yaèni malıñuzı §a…lañ cemèi âfetden zekat sebebiyle. Resûl √a≥reti èaleyhisselâm eyitdi ki edâ idüñ mal zekatın ta ki arta nefsiñüz Ta%rı teèâlânuñ cennetine giresiz √esâbsuz èi…âbsuz didi. İmdi bilgil ki âyât √âdµ& ço… gelmişdür √a……ında amma şol kimse ki zekât üzerine far≥ olmışdur. Elbetde lâzımdur ki zekât çı…ara. ±irâ ki zekât virmek dükeli …or…ularından emµn olma…dur dünyâda ve â«iretde. Da«ı §ada…a itmek da«ı ancılayundur üzerine borç degüliken virmek ya√ûd zekâtın edâ itdükden §onra virmek fu…arâya Allâh yolına dünyâ belâsından …urtarduπı"[31b]

Kimi zaman muhatabını doğruya yönlendirmek için onu korkutmayı seçen eser zekât ve sadaka bahsinde de bu yöntemi kullanarak bir alt mesajla Müslümanı cehennemle korkutmaktadır. Zekât, sadaka, fitre gibi mal ile yapılan ibadetlerin –ki bu ibadetler çift yönlüdür örneğin hac gibi kişisel değildir– makbul olanı gizlice, kimseyi incitmeden yapılanıdır. Eserde de bu ibadetlerin gizlice yapılmasına değinilmiştir:

"Kaçan ki bir müémin zekât virse da«ı müteberriè §ada…a itse Ta%rı teèâlâ …ıyâmet gününde ıssıdan «alâyı… buñaldıπı va…t anuñ cezâsı ol itdügi §ada…a üzerine gölge ola. ◊atta «alâyı… ortasında √ükm olunca râ√at ola. ∏ayri «al… …ıyâmet ıssılarından cigeri biryân ola. ¢açan bir kişi §ada…ayı fa…µre sırrile virse Ta%rı teèâlânuñ rı≥âsın †aleb idüb §ıd…ıla √âlisen mu«lisen Ta%rı teèâlânuñ èitâbına ki günahından ötürü müste√a… oldıydı §ada…a sebebiyle defè ola." [34b-35a]

c.Hac

Hac ibadeti imkânı olan Müslümanlara farz olan, mal ile yapılan ibadetlerdendir. Genel bir tanım olarak kutsal mekânlara yapılan ziyaret olan hac Müslümanlar için son derece kıymetli bir ibadettir. Hem İslamın beş şartından biri olması hem de çeşitli ayet ve hadislerde bu ibadete dair inanan insanları cezbeden ifadelerin yer alması hac ibadetine olan talebi artırmaktadır. Her Müslümanın zihninde bir gün kutsal topraklara ayak basma hayali vardır.

Eserde konuya ilişkin bütüncül bir başlık açılmamışsa da bu ibadete, ibadetin önemine, ibadetin ahiret hayatına olan etkisine ayet ve hadislerle desteklenerek değinilmiştir.

"Da«ı bilgil ki √ac itmek ef∂al èibâdetdür. Va…tâ ki bir …ul √acca gitmege …a§d itse evinden çı…sa cemèi günâhı anuñ dökülür gider anadan †oπmış gibi. Va…tâ ki adımın atsa ferişteler …anadın döşer eydürler "Yâ velµ Allâh ba§πıl …anadumuza." Ayaπuñun bereketi her adımına yüz √asenât virülür. Her biri U√ud ‰aπınca durdı. Da«ı her ot üzerine ba§§a …ıyâmete degin aña tesbµ√ tehlµl iderler. Eger giderken ölse yetmiş kez √ac yetmiş kez kâfir elinde şehµd olmış &evâbın vire. Yirlerde göklerde ne …adar ferişteler varsa anuñçün yas †utalar. Anuñ namâzına √â≥ır olalar." [47a-47b]

Özendirmek amaçlı verilen ayet ve hadisler, ahiret hayatına dair yapılan betimlemelerin yanında bu ibadetin imkanı olana farz olunduğunun üstünde durularak yerine getirilmemesi halinde olabileceklerle de korkutmak amaçlanmıştır.

"Bilgil ki şol πani ki √ac üzerine far≥ ola. Anı itmese andan ulu günâh yo…dur. Zµrâ ki ◊a≥ret-i Risâlet eyitdi ki …ıyâmet gününde far≥ olub itmeye …atı èa≠âb olduπı gibi kimseye èa≠âb olmaya." [50b]

1.2.3.Kıyamete İlişkin Hususlar

Eserin içeriğini anlatan temel iki başlık kuşkusuz namaz ve kıyamettir. Çünkü eseri oluşturan konular içerisinde hacimli olan konular bu konulardır. Namaz konusu eserin bütününe sirayet etmiş, hemen hemen her konuda mutlaka namazın önemi vurgulanmıştır. Kıyamet konusu ise eserde kendi başına ayrıca bir bölüm olarak büyük bir yer kaplamaktadır. Kıyamete ilişkin merak geçmişten günümüze insanları en çok düşündüren unsurlardan birisidir. "Dünyanın bağlı olduğu kozmik sistemde meydana gelecek değişimin ardından ölülerin diriltilmesiyle başlayıp ebediyen devam edecek olan âlem. " (Topaloğlu, 2022) ve "Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü" (Akalın, 2011) olarak tanımlanan kıyamet daha çok insanların aklında ne zaman gerçekleşeceğine ilişkin sorularla yer kaplamaktadır. Kıyametin ne zaman kopacağı, kıyamet alametlerinin ne olacağı ve kıyamette insanları nelerin beklediği her zaman büyük bir merak unsuru olmuştur. Eserde de özellikle kıyametin bu yönleri üzerinde durulmuştur.

Kıyametin ne zaman kopacağına ilişkin hesaplamalar, eserde kıyamet konusuna ayrılan bölümün temel noktasıdır. Öyle ki kıyamet konusunun işlendiği son sayfaya kadar kıyametin

ne zaman kopacağına ilişkin hesaplamalara yer verilmiştir. Bu hesaplamalar çeşitli ayet, hadis ve eserler referans alınarak yapılmış, bunlara bağlı olarak kıyamet ahvali hakkında da bilgi verilmiştir. Eserde kıyamet bahsi [52a]'da başlar. Tahminen daha önce başlamıştır ancak eserdeki eksik sayfalar nedeniyle esasen kaçıncı varakta ve nasıl başladığı bilinmemektedir. [51b]'de İskender ile ilgili bir hikâye anlatılırken [52a]'da hikâye kesilir, sayfa bir önceki sayfanın rekabesinde yazan sözcükle başlamaz ve sayfanın başına "eksik var" diye not düşülmüştür. [52a]'da Hz. Peygamber (sav) ve Cebrail arasında geçen bir hikâyenin son kısmı yer almaktadır. Bu son kısmın içeriğinden ve [52b]'de konuya ilişkin sürdürülen ilk kısımdan hikâyenin kıyametle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Daha sonra bu hikâyeyi destekleyen bir başka esere, Envârü'l-èâşıkın'a değinilerek eserde bu hikâyenin Davud kıssasında nasıl geçtiğine yer verilmiştir.

"bu söze münâsib Envârü'l-èâşı…ında Dâvud Peyπâmber …ı§§asında Dâvud èaleyhisselâm eyitdi: "İlahi yer yaratmazdan evvel ne yaratduñ?" ◊a… teèâlâ eyitdi: "Yâ Dâvud …ır… biñ şehir yaratdum. Ve her şehirde …ır… biñ havlı yaratdum. Ve her havlıda …ır… ev yaratdum. Ve her ev içinde on sekiz biñ «ardal «azµnesi yaratdum. Ve andan §oñra bir …uş yaratdum. Günde bir «ardal danesi aña rız… itdüm. ◊atta ol …uş cemèisini yedi. Andan §oñra ol …uşa alemi ta…dµr itdüm. Ol …uş eyitdi: 'İlahi baña bu dünyâ bir ev gibi oldu. Bir …apusından girdüm ve bir …apusından çı…dım.' didi." [52b]

Devamında bir öğüt kitabı olması yönüyle kuş üzerinden örnek vererek dünyanın ve bedenin geçiciliğinden, bu dünyaya aldanılmaması gerektiğinden söz edilerek öğütler verilmiştir. Sonrasında yine bir hadis ve bu hadisi desteklemek üzere Şeyh Muhyiddin Arabî'nin Ruhü'l-Kuds adlı eserine, Şeyh Celaleddin Suyutî'nin Keşf adlı eserine, Buharî'ye değinilmiştir. Hz. Ali'ye ilişkin bir anlatıya da yer vererek desteklenmiştir.

"İmâm èAli raðyallâhu èanhü eyitdi "¢ameriyye √esâbınca her yüz yıluñ üç yıl ziyâdesi olur. Üç yüz yılda †o…uz yıl olur." didi. İmdi İmâm èAlinüñ bu …avli üzerine dünyânuñ yedi biñ yıl èömri ola. Her biñ yılda otuz yıl ziyâdesi olur. Yedi biñ yılda iki yüz yıl ziyâdesi olur. Bu «aberi üzerine eger Deccâl biñ başına çı…arsa dürüst olur ki iki yüz on yıl temâm oluca… cemèi ölenler yine √ayat bulub èar≥-ı ekber ola. Eşrâ†-ı sâèat ve èalâmetü'l kübra …ameriyye içinde ola." [54b]

Eserde sürekli olarak bahsi geçen bir başka eser vardır. Bu da Şeyh Celaleddin Suyutî'nin Keşf adlı eseridir. Bu durum eserin Şeyh Celaleddin'in eserine bir nazire olarak

Keşfü'l-Keşf olduğunu düşündürmektedir. [55b]'den itibaren Deccal bahsine giriş yapılırken de yine bu esere değinilmiştir:

"biz Şey√ Celâleddµn Suyû†µnüñ Keşfine şürûè iddük ve bu fa§l anuñ beyânındadur ki bedürüsti Deccal aleyhillane yüz yaşında çıkar İsa Peyπâmber èaleyhisselâm iner anı öldürür. ¢ır… yıl yiryüzünde †urur." [54b-55a]

Eserde kıyamet konusu boyunca çeşitli ayet, hadis ve eserlerin yanı sıra birçok isme de yer verilmiştir. İsimlere genellikle onlardan bir bilgi aktarmak amacıyla değinilmemiş, hadisler üzerinden değinilmiştir. Yani hadisleri birbirlerine aktaranlar olarak yer verilmiştir. Bu isimlerin bazılarının varlığı kaynaklardan teyit edilse de isimlerin çoğusunun kimler olduğu bilinmemektedir. Hatta bazı isimler okunamamıştır. [55a]'da Deccal bahsi devam ederken de bu isimlere yer verilmiştir. Daha sonra bu isimler aracılığıyla aktarılan hadisler ayrıca açıklanmıştır:

"Yahya bin èAbdullâhü'l Füzuyuni bize söyledi Halef bin el Valid bize söyledi Mübârek bin el Nazzale bize söyledi yaèni «aber virdi èAli bize bizden ve èAli bin èAbdullâh bin Ebû Bekirden ve èAbdullâh bin Ebû Bekir Uryan bin Elheytemden ve Uryan bin Elheytem da«ı èÖmer İbnü'l èâ§dan èAbdullâh bin èÖmer bin èâ§ eyitdi: "Dünyâ oldıπı va…tden hµçbir va…t olmadı illâ ki her yüz yılıñ başında bir iş ola. Deccâl da«ı yüz yıluñ başında çı…a. èÌsâ Peyπâmber èaleyhisselâm ine anı öldüre." İmdi bu «abere e&erden bu maèna @uhûr itdi ki onuncı yüz başı kim biñ başıdur Deccâl çı…a ve èÌsa ine. Eger Deccâl çı…mayaca… olursa bir ulu nesne @âhir ve âşikâr ola." [55a-55b]

Deccal çıktıktan sonra kıyamette nelerin olacağına dair bir örnek ise şöyle verilir:

"◊âkim Müstedrikinde i«râç itdi İbn-i Mesèûddan İbn-i Mesèûd raƏyallâhü èanhü eyitdi Peyπamber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi Deccâlüñ iki …ulaπınuñ aralıπı …ır… ≠irâèdur. Yaèni …ır… kavil uzunıdur. èİsa bin Meryem èaleyhisselâm ine. Anı öldüre. Andan §oñra …ır… yıl temettuè ide. Hµçbir kimse ölmeye ve «aste olmaya ve her kişi …oyununa varuñ otlañ diye. İki ekin arasında otlasalar ekinden bir dâne baş yemeyeler. Yılanlar ve èa…rebler hµçbir kimse incitmeyeler. Yırtıcı cânverler …apusına geleler. Hµçbir kimseyi incitmeyeler. Bir kişi sürmedin yire buπday §açsa andan yedi yüz müd buπday gele. Andan yiryüzünde şol …adar egleneler ki √atta Yecüc ve Mecüc sıddı…alar çı…alar. Yiryüzinden ifsâd ideler. Andan ◊a… teèâ(lâ) bir yirden bir cânver baè& ide yaèni verebiye anlaruñ …ula…larından gireler. Cümlesi bir uπurdan helâk olalar. ~abâ√a bir

dirileri ...almaya. Anlaruñ cµfesinden yiryüzi ...o...a. »alâyı... anlaruñ murdâr râyi√asından incineler. Andan ◊a... teèâlâya istièâ≠e ideler yalvara Andan ◊a... teèâlâ Yemenden bir yil virib πubâr ola anları aça anlaruñ cµfesin deñize döke. Andan §oñra yiryüzinde ço... eglenmeyeler. ◊atta gün maπribden †oπa." [57a-57b-58a]

Eserde Deccal çıkıp, Hz. İsa gelip kırk yıl yeryüzünde dururken Kur'an ve Hz. Peygamber'in sünnetiyle amel edeceği söylenmektedir. Hatta bu bağlamda hadis âlimi Tirmizî'ye dair bir hikâyeye de yer verilmiştir. Hikâyeye göre Tirmizî öleceği zaman karısından kitaplarını Ceyhun ırmağına atmasını söyler. Karısı kitapları ilk başta atmak istemez ama sonrasında attığında ırmaktan iki elin çıkıp kitapları aldığını görür. Bunun hikmetini Tirmizî'ye sorar. Tirmizî de Hz. Peygamber'i gördüğünü, kitaplarını ırmağa atmasını, kıyamet kopup Deccal çıkıncaya kadar Hızır'ın onları saklayacağını, Hz. İsa'nın gelip bu kitaplarla sünneti ihya edeceğini söylediğini söyler. Eserde bu noktaya kadar değinilen kıyamet alametleri Deccal'in çıkması, Hz. İsa'nın yeryüzüne inmesi ve İsrafil'in sura üflemesidir. Bu alametler günümüzde de genellikle bilinen alametlerdendir. Eser [61b]'de yeni bir alametle devam eder. Bu alamet güneşin batıdan doğmasıdır. [61b]'de yeni bir fasıl açılarak Yecüc ve Mecüc geldikten sonra, güneş batıdan doğduktan sonra insanların dünyada daha ne kadar kalacağına dair ayet, hadis ve eserlerle hesaplamalar yapılarak bilgiler ve öğütler verilmiştir.

"İbn-i Ebi Şeybe eyitdi Vekµè bize söyledi İsmaèµlden ve İsmaèµl Ebû »aşyümeden ve Ebû »aşyüme èAbdullâh bin èÖmerden ve èAbdullâh bin èÖmer ra∂yallâhu èanhümâ eyitdi gün maπribden †oπdu...dan §oñra âdemµler yüz yigirmi yıl da«ı †ururlar eglenürler ve bu «aberi e&eri i«râc itdi Ebû Naèµm el-◊ammâd Kitâb-ı Fitende." [62b]

Eserin ilerleyen sayfalarında Mehdi'nin ne zaman çıkacağına ve Mehdi çıkana kadar nelerin gerçekleşeceğine değinilmiştir:

"Şey« eyitdi andan §oñra gördüm Naèµm bin Hammad Kitâb-ı Fitende eyitdi Ebû Yûsuf Makdisi bize «aber virdi Mu√ammed bin ◊anefµyeden eyitdi Benül Abbasu temlµk ideler √atta âdemµler ...uru etmekden dµvâr yapalar. Yaèni anlaruñ zamânında ke&ret nièmet şöyle ola ki etmek ...urusından dµvâr yapalar. Andan §oñra işleri şubelene Yaèni buda...lana yüz †o...sân beşinci yıl nâs içinde şerr tavil ola. Andan §oñra yüz †o...sân yidisinde veya yüz †o...sân †o...uzında melikleri zâyil ola. İkinci yüzde Mehdi @âhir ola. İmdi bu â&âr ile işèâr olur ki Mehdi biñden §oñra ikinci yüz başına @uhûr ide." [69a]

Konu tamamlanırken eserin bir öğüt kitabı olması yönü tekrar devreye girer. Bu kısımda kıyamete ilişkin unsurlar sıralandıktan sonra insanlara, müminlere dünyanın geçiciliğinden asıl varlık âleminin ahiret yurdu olduğundan söz edilir. Bu bağlamda dünyaya kapılmamak, çokça ibadet ederek kıyameti ve ahiret hayatını düşünmek, Allah'a kulluk etmek yönünde öğütler verilmektedir. [73a]'da anlamsız bir şekilde hikâyeye başlanmış ancak bu hikâye de yarım kalmıştır. Bu da konun sonrasında devam ettiğini ancak eserin tamamında olduğu gibi bu kısımda da olan eksiklikten kaynaklı kopukluk olduğunu düşündürmektedir. Eser [73b]'de başka bir hikâyeyle, [78b]'de başka bir hikâyeyle, [84b]'de başka bir hikâyeyle devam etse de hikâyelerin konuyla alakası yoktur.

"İmdi §ûretde âdem ve maèniyetde kelb olub ben èâ…ilem diyenüñ fehmi ve idrâki yo…dur. Mal cemè itmegi ve dünyâ √isâbını Yahûdµler ve Na§rânµler da«ı bilürler. Açlıπı ve †o…lıπı ve cimâè lezzetin «ayvânlar da«ı bilür. Ve zahire cemè itmegi …arıncalar da«ı bilürler. Amma kişiye gerekdür ki niçün yaradılduπını fikir ide." [71b-72a]

İKİNCİ BÖLÜM

BİR NASİHAT-NÂME OLARAK KEŞFÜ'L-KEŞF

Keşfü'l-Keşf içerisinde nasihat bahsine geçmeden nasihatnâmeler hakkında genel bir özetleme yapmak gerekirse varlığı İslamiyet öncesine dayanan ancak isimlendirilmesi, tür haline gelmesi İslamiyet sonrasını bulan, başta din-tasavvuf, sosyal hayat, çeşitli ilimler olmak üzere geniş bir konu yelpazesine sahip olan, mesnevi, gazel, kaside, terci-i bend şekilleriyle yazılan, hem manzum hem mensur örnekleri bulunan, edebiyatımızda en çok rağbet gören türlerden birisidir demek mümkündür.

Çalışmamızın konusu olan Keşfü'l-Keşf dinî-didaktik nitelikli ahlaki bir eserdir. Eserde başta İslamiyet'in temel konuları olmak üzere pek çok konuya değinilmiştir. Bu da İslamiyet'in helale yönlendiren haramdan sakındıran nasihat verici üslübunun esere yansımasını sağlamaktadır. Ancak eserde amaç yalnızca dini olarak öğüt vermek değil, verilen öğütleri din ile desteklemektir. Eserde nasihat sisteminin işleyişi şu şekildedir: Öncelikle değinilmek istenilen konu için bölüm açılır. –Eserdeki eksik kısımlardan dolayı her bölümün başladığı nokta tespit edilememiştir.– Daha sonra konuyla ilgili bilgiler verilerek bu bilgiler çeşitli ayet ve hadislerle desteklenir. Bu noktada konuya etraflıca değinildikten sonra kimi zaman konuyla ilgili kısa bir hikâyeye de yer verilir. Hikâyeden sonra bir ünlem ifadesiyle öğüt/nasihat kısmına geçilir ve aktarılanlardan özetle okuyucuya öğütler/nasihatler verilir. Bu şemanın temel amacı okuyucuyu sıkmadan, merakını diri tutarak vermek istediği mesajı karşıya geçirebilmektir. Kişiye bir konu hakkındaki gerekli bilgi ve öğütleri dikte etmek her zaman pozitif bir sonuç doğurmayabilir. Bu nedenle bu tarz mesajı üslubun arkasına gizleyerek verme yöntemleri daha etkili olabilir. Eserde öğüt kısmına geçilecekken kullanılan ünlemler genellikle "i«vânµ"; "eyâ müèminler"; "ey …ardeşler"; "ey müèmin …ardeşler"; "ey müèminler"; "nice ey müèminler"; "bilgil ki"; "imdi"; "görüñ" şeklindedir. Eserdeki öğüt verilen konuları ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- İbadetlerin önemi ve insan hayatına etkisi

- Namaz, oruç, hac, zekât, fitre gibi ibadetlerin faziletleri
- İnsanı günah işlemeye yönlendirecek her türlü eylemden uzak durmak
- Dünya hayatını ahiret hayatından üstün tutmanın zararları
- Nefsin arzularından uzak durmak
- Her türlü günahtan Allah'a sığınarak tövbe etmek
- Cehennem azabından korkmak
- Kıyamet gününden korkarak hazırlıklı olmak
- Her an ölümü düşünüp buna göre amel etmek
- Cennet ehlinden olmaya çalışmak
- Allah dostlarına, ulemaya hürmet edip onlarla beraber olmak
- Allah'ın emir ve yasaklarına riayet ederek ayet ve hadislerle hareket etmek

Eserde oldukça hacimli iki konu vardır. Bunlar namaz ve kıyamet konularıdır. Eserin başından sonuna işlenen her konuda mutlaka namaz için ayrıca bir vurgu yapılmıştır. Namaz bahsi eserin tümüne sirayet ettiği için öğütlerde bahsedilen namaz yalnızca beş vakit namazdan ibaret değildir. Örneğin Recep ayının öneminden bahsederken bu ayda kılınan nafile namazların da önemine değinilmiştir. Bu bakımdan en fazla öğüt de namazla ilgilidir. Aynı durum oruç bahsinde de karşımıza çıkar. Bir Müslüman Allah'a şükrünü ifade edebilmek için ibadetlere başvurur. Bu ibadetler de genellikle namaz kılmak, oruç tutmak, zekât/fire/sadaka vermek gibi ibadetlerdir. Dolayısıyla eser boyunca okuyucuya bu ibadetler aracılığıyla öğütler verilmektedir. Eserde kıyamet bahsinde daha çok kıyametin kopacağı tarihe yönelik hesaplamalara yer verilse de bu bahiste de öğüt/nasihat unsurlarına rastlamak mümkündür.

İ«vânµ eyâ müèminler ...ardeşler görüñ namâz ne «oş nesnedür. Müèminleriñ mièrâcıdır, diniñ diregidür, yo«sullarıñ √accıdır. İmdi namâza cehd idün. ∏âfil olub namâzı endµşe ...ılmanuz. Yüzünüze vurmasınlar. Şunlar ki namâzı dinde endµşesiz ...ılurlar. Namâzları nûrdan §ûret ola. ¢ıyâmete degin aña duèâ ...ıla. ¢açan kim namâzı dünyevµ endµşe ile ...ıla namâzı bir çirkin §ûret ...ıyâmet olunca aña laènet ider. Da«ı veylün †amusına ...oyarlar. [3a]

Ey müémin ...ardeşler Receb ayınuñ ...adrin bilün. Ta%rı teèâlânuñ ayına √ürmet ...ıluñ. Nâfile namâzları ço… ...ıluñ. Zµrâ ki Receb ayında bir rekèat nâfile namâz ...ılsañuz on rekèat namâza yazulur. [10a]

Ey müéminler görüñ Receb ayı ne √ürmetler eyidür. Oruç dutub èizzet idene gör kim pâdişâh-ı èâlem ne √ürmetler ne èizzetlü aydur idi. Cehd idüñ oruç dutuñ nâfile namâzları ço… …ıluñ ◊a… teèâlânuñ zikrin diliñüzden eksik etmeñüz. Günâhlara peşµmân olun istiπfâr idüb tevbe …ıluñ. Her …açan ki bir müèmin Receb ayında eyitse ki yâ İlâhµ Receb ayı geldi senüñ ayıñdur. Ben günâhkâr şimdiye dek itdügüm günâha peşimân oldum. İstiπfâr idüb tevbe itdüm. İlâhµ Receb ayınuñ √ürmetiçün tevbemi sen …abûl eyle. Da«ı günâhlarım sen èavf eylegil. Ta%rı teèâlâ tevbesin …abûl idüb günâhların baπışlaya. Anadan †oπmış gibi ola. [14a-14b]

Şaèbân ayınuñ …adrin bilüñ ana √ürmet …ıluñ ≠ikrullâhı ço… idüñ namâzları oruçları ço… …ıluñ tâ ki padişâh-ı èâlem «abµbi Mu√ammed Mu§†afa §allallâhu èaleyhi vesellem √ürmetine cemèi günâhlaruñuzı èafv idüb uçmaπın ve dµdârın rûzµ …ıla. [19b]

İ«vânµ ey müéminler Rama≥ân ayınıñ …adrin bilüñ. Geçmiş günâhlaruñuza tevbe idüñ istiπfâr idüñ. Ta%rı teèâlâyı ço… zikir idüñ. Namâzı ço… …ıluñ zµrâ ki Ha≥ret-i Risâlet §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi kim: Ta%rı teèâlâ …ullarına her günde yetmiş kez ra√met na@arıyla ba…ar. Va…tâ ki bir §âyim …uluñ †u††u…ları aπarsa beñzi if†âr va…tinde Ta%rı teèâlâ keremi birle ol …uluñ ortasında yetmiş biñ √icâbı götürüb eydür ki Ey …ulum senden istiπfâr benden ra√met senden duèâ benden icâbet. Da«ı ey …ulum bilgil senüñ aπzuñ …o…usı misk ve èanber …o…usından yegrekdür benüm …atımda. Da«ı †utduπuñ oruç içün uçma…da şol köşkler şol dereceler √ûriler senüñçün yer …ıldum ki 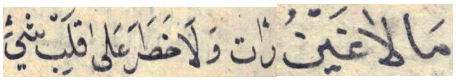 *[22b-23a]*

İ«vanµ ey müèminler ve ey …ardeşler oruca cehd idüñ. Anuñçün ki oruç size …al…ân olur …ıyâmet gününde. ◊a≥ret-i Risâlet èa.m. eyitdi kim: Oruç †utanuñ uyuduπı èibâdete geçer. Da«ı ◊a… teèâlâ Kirâmen Kâtibµne emr ider oruç †utanlaruñ günâhın añub istiπfar iderse fi'l-cümle günâhın yuyun der. [24b-25a]

İ√vânµ ey müémin …ardeşler èâlimlerüñ …adrin bilüñ. Anlara √ürmet …ıluñ. ~o√betlerine müştâ… oluñ. Rama≥ân ayında daèvet idüñ ≥iyâfete gelsünler reddetmeñ ta ki Rama≥ân ayı sizden bµzâr olmasun. Ta%rı teèâlânuñ «ışmından laènetinden sa…ınuñ. Zµrâ ki bir kişiye bir kez Ta%rı teèâlâdan laènet inse eger èömri olunca èibâdet idüb oruç †utsa, §ada…a virse, da«ı gökden inen kitâbuñ cemèisin o…usa, cemèi èâlem añа şefiè olsa uçma… …o…usı anuñ burnuna girmeye. Ebedi ra√met bulmaya. [27b]

İ√vânµ ey müémin̈ler Rama≥ân ayınuñ …adrin bilüñ. İ√yâ idüñ. [30a]

İ«vânµ ey müémin̈ler Rama≥ân yigirmi yedinci gicesinden πâfil olmañ. ¢adrin bilüñ, i«yâ idüñ. ¢adir namâzın …ıluñ. Ol gice Ta%rı teèâlâ zikrinden √âlµ olmañ. Günâhlaruñuz añub tevbe …ıluñ. [31a]

Nice ey müémin̈ler görün zekât §ada…a virmek nice belâlar defè idermiş. Dünyâda kişinüñ èömrini uzun ider. İmdi dâéim §ada…a itmekden √âlµ olmañ. Sâéilleri red itmegesiz. Her za√met ve belâ ki âdeme gelse §ada…a birle menè olur dünyâda. [33a]

İ«vânµ ey müémin …ardeşler görün cömerdlik ne √oş nesne imiş. İmdi dâéim §ada…a itmekden √âli olmañ. Sâéilleri …urı göndermeñ. èİlm ehlini kendüñüzden √oşnûd eyleñ. Ta%rı teèâlâ virdügi maluñ nièmetüñ şükrin yirine getürüñ. Şol güni añub fikr eyleyüñ ki

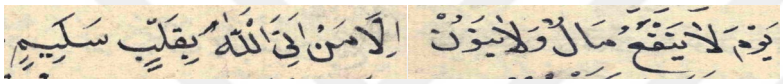

[37a]

İ«vânµ ey müémin …ardeşler cehd idüñ. Zekât virüñ. ~ada…alar idüñ. ¢ıyâmet …or…ularından emµn oluñ. Ta ki èAli §ıfatlu olasız √esâbsuz uçmaπa giresiz. [40a]

İ√vânµ ey müémin …ardaşlar görüñ. èAli açlıπa §abr itdi. Kendüsi açlaruñ …arnını †oyurdı. Ta%rı teèâlâ anlara ne i√sân itdi. İmdi siz da«ı açlar †oyuruñ. Miskµnleri √ôş †utuñ. èİlm ehline èizzet …ıluñ. Ta ki size da«ı Ta%rı teèâlâdan celle ve èalâ i√sânlar yetişe kimi dünyâda kimi â«iretde. [43b]

Bilgil ki §ada…a-i fi†re vâcib oldukı kimse ol §ada…a-i fi†ri virmese Resûlullâh §allallâhu èaleyhi vesellem eydür †utdukı orucı dünyâda yirle gök ortasında muèalla… †ura. Ta ol §ada…a-i fi†rı virmeyince …abûl itmeye. Yine eydinildi ki bir kimse oruç †utsa Rama≥ân ayı ödemese yirile dünyâ gögünüñ ortasında …ıyâmete degin orucunı a§alar. Va…tâ ki …ıyâmet …opa ferişteler oruçla yüzüne varalar. Eyideler ki otuz gün aç yürüdüñ za√met çekdüñ yarım saπ bukday §ada…a itmege …ıyâmaduñ. Ta ki orucuñ ma…bûl olaydı şimdi gölgesinde râ√at olaydın diyeler. Da«ı bilgil ki §ada…a-i fi†rı vâcib olan kişiye kendü nefsiçün virmek gerek. Da«ı küçük oπlı kızıçün virmek gerek. Va…tâ ki anlaruñçün virmese kendü orucına da«ı ziyân yetüşür. Anlaruñ üçünden da«ı …ul «alâyı… ki √ıdmet iderler. Anlaruñçün da«ı virmek gerek. [44b-45a]

İ«vânµ ey müémin …ardaşlar §ada…a-i fi†ri zinhâr virmeyince …omañ. Zµrâ ki Rama≥ân oruç †utduñuz bunca &evâb …azanduñuz ◊a≥ret-i Rabbülèâlemµne èar≥ olunsa

gerek oruçlaruñ nice dürlü èayıbları var. Anı bilmezsiz ki Pâdişâh-ı èâlem √u≥ûruna varıca… …abûl ola mı? Nice dürlü …or…ulardan emµn olasız. Orucuñuz ma…bûl ola. [46a]

İ«vânµ ey müémin …ardeşler görüñ fi†re bayramından §oñra altı gün oruç †utmaπuñ ne …adar &evâbı vardur. Cehd idüñ ol günleri oruç †utuñ. ∏âfileyin geçürmeñüz. Ta ki ol günleri &evâbndan ma√rûm olmayasız didi. Da«ı bilgil ki √ac itmek ef∂al èibâdetdür. [47a]

İ√vânµ ey müémin …ardeşler görün √ac itmek ne gökçek nesne olur. ¿evâbı vardur. èİbâdetlerüñ ef∂alidür. èAmellerüñ nûrıdur. Müéminlerüñ eginlerine √ulle başlarına tâcdur. ¢ıyâmet …or…ularından emµn …ılur. Cehennem odundan «alâ§ ider. Bilgil ki şol πani ki √ac üzerine far≥ ola. Anı itmese andan ulu günâh yo…dur. [50b]

İmdi ey πâfil dânâ ol …uş ki bu …adar uzun èömürle dünyâ bana bir ev gibi oldı bir …apusından girdüm ve bir …apusından çı…dum didi. Bize bu …adarca az èömürle ölmeyecekleyin fikirler iderüz. Ve hadisde gelür ki ◊a… teèâlâ ki gökleri ve yirleri yaratdı. Bir melek yaratdı ve aña emir itdi 'lâ ilahe' didi çekdi. Ol va…itden berü çeker. ¢açan ki 'illallâh' diye …ıyâmet …opar. İmdi dünyânuñ evvelinden a«irine degin bir feriştehüñ nefesi …adardur. Şol kişinüñ ki èa…lı vardur cevâhir olsa bâ…µ olmasa meyl itmeye. Zµrâ ki bâ…µ olmadı. Kendünüñ olmadı ve eger eski saksı pâresi olsa bâ…µ olsa bâ…µ olmasa anı aña ki kendünüñdür. İmdi beden fânµ ve dünyâ fânµ. Beden beslemek ve dünyâ cemè eylemek πâyetde √amâ…atdür. İmdi dünyâ kendüye ariyetdür ekrem √arâm §arf iderse èa≠âba müste√a… olur. Dünyânuñ mi&âli şol kendü gölgeñe beñzer ki …açarsañ kovar kovarsan …açar †ururuñ tururuñ ki √arâreti bürudeti da«ı ve nefè ve ≥ararı yo… ve ≥ab†ına da«ı …âdir degilsin ve senden da«ı ayrılman dünyâyı buña …ıyâs eyle Bedenün Da«ı mi&âli şol eşeke beñzer ki bir kişi anı §â√ibinden kirâya almış ola §â√ibi şar† itmiş ola ki bu eşeke şol …adar yükden ziyâde urmayasın. Falan yirden añaru varmayasın. Falan yoldan gidesin dise ve eger §â√ibi didiklerin itmese eşek helâk olsa sanman çeke ancılayın beden da«ı ariyetdür ısmarlanmışdur ki dünyâyı ço… yüklenmeye ve †arı…-ı müsta…µm üzerine ola. Böyle itmese helâk olur. èA≠âba müste√a… olur. [52b-53a-53b]

İmdi eyle gerekdür ki …açan bir kişi abdest alsa †aşrasını §uyla pâk ide ve içini tevbe ile pâk ide mescide varıca… Kaèbetullâhı iki …aşınuñ arasında ve uçmaπı saπ yanında bile ve †amuyı §ol yanında bile ve èAzrâili ensesinde bile ve ◊a… teèâlâ √a≥retini bilâ-teşbiye …arşusında bile. èA@amet birle tekbµr baπlaya ve «avfıla o†ura ve heybet ile ¢ur'ân

o…uya ve ta≥arruè ile rükûè eyleye ve zarılı… ile ta√iyyât o…uya ve şükr ile selâm vire ve recâ ile münâcât eyleye. İmdidür ki ◊a… teèâlâ kemâl kereminden …abûl eyleyüb bilâ-√esâb ve lâ-èa≠âb uçmaπa …oya. İlâhi Mu√ammed Mu§†afa √ürmet √a……un bizi anlardan eyle. [110a]

İ√vânµ ey mü'minler görüñ Âdemüñ bir kez günâh işledügünden ötüri üç yüz yıl aπladı. siz da«ı dâyim gözyaşı döküb aπlama… içinde oluñ. Tevbe istiπfârı dilüñüzden eksik itmeñ. Ta ki Ta%rı teèâlâ günâhıñuzı èafv idüb ra√met …ılub cennete giresiz. [120b-121a]

İmdi ey mü'minler günâhlaruñuzı añub gözyaşı döküb istiπfârı diliñüzden eksik itmeñ. İtdügüñüz işlere peşµmân olub eydüñ ki 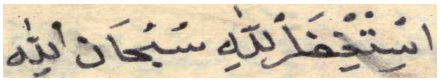

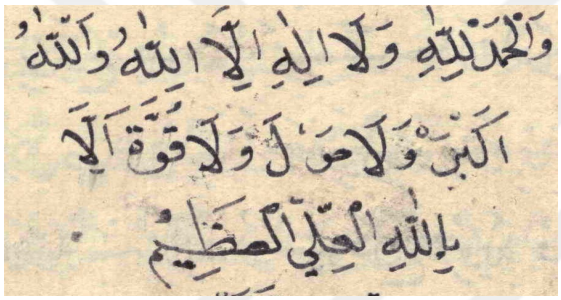

[122b]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİL VE ANLATIM

Bir metnin istinsah tarihi veya telif tarihi yoksa metni söz varlığı, ses ve şekil özellikleri bakımından inceleyerek tahminde bulunmak mümkündür. Ses özellikleri dönemden döneme büyük farklılıklar göstermediği için ya da belli oranda bize çok fazla bilgi vermediği için şekil bilgisi özelliklerini ve şekil bilgisi içerisinde hapsolmuş ses bilgisi özelliklerini ve söz

varlığını dikkate alırız. Bu bağlamda Keşfü'l-Keşf'i söz varlığı, ses ve şekil özellikleri bakımından inceleyerek tarihlendirecek olursak:

- Metinde yaygın olarak arkaik ifadelere rastlamak mümkündür. Örneğin "yarlı…amak" (affetmek, bağışlamak) sözcüğü eserde sıkça kullanılmaktadır. [4a-b, 13b, 21b, 22a-b, 29b, 30b, 109b, 120a, 121b] Bununla birlikte karşılığı olan "bağışlamak" sözcüğünün de [9a]'da kullanıldığı görülmektedir. Oldukça arkaik bir ifade olan "buñalmak" (sıkıntı çekmek, derde düşmek) sözcüğünün de kullanıldığı görülmektedir. [10a, 35a, 41a-b, 42a-b] Bir başka arkaik ifade ise "geñez" (kolay) sözcüğüdür. Bu sözcüğe eserde [5b, 11b, 19a, 40a, 46b, 47a, 120a]'da rastlanır. Farsça karşılığı olan "âsân" sözcüğüne de [5b, 11b, 48a]'da rastlanır. Arkaik ifadelere örnek olarak "erte" (gelecek, yarın) [4b], "üleşmek" (paylaşmak) [10b], "ündemek" (çağırmak) [32a], "yavlak" (pek, çok) [41b, 42b] sözcükleri verilebilir. Eserdeki sözcük kullanımı tutarlılık göstermez. Örneğin eserde hem "†amu" [21b, 28b, 29b, 30b, 35b, 104a] hem "cehennem" [3b, 15a-b, 16a-b, 121a] sözcüğünü görmek mümkündür. Hem "uçma…" [4b, 5a-b, 9a-b, 13b, 21b, 22b, 25b, 30a] hem "cennet" [5b, 8a, 31b, 121a] sözcüğünü görmek mümkündür. Hem "a«ir" [5b] hem "soñra" [5b] sözcüğünü görmek mümkündür. Dikkat edilirse bu tutarsızlığın yalnızca eserin genelinde değil bazen aynı sayfada bile olduğu görülebilir. Eserdeki bir başka arkaik unsur ise metinde [-t, -d] ötümlüleşmesinin gerçekleşmemesidir. Bu duruma eserden "†oπunca" (doğunca) [5a], "†oπrı yol" (doğru yol) [21a], "†oπar" (doğar) [21b], "†o…uz" (dokuz) [29a] örnekleri verilebilir. Arkaik unsurlara "nolısar" [7a] gibi ekleşmedeki durumlar da eklenebilir. Bütün bunlardan hareketle bu metnin bir Anadolu Türkçesi metni olduğunu söylemek mümkündür.
- Oğuzca, Eski Anadolu Türkçesi ve Klasik Osmanlı Türkçesi olmak üzere ikiye ayrılır. Metnin bu dönemlerden hangisine ait olduğunu konumlandırmak için şekil bilgisi özelliklerine başvurulur. Mesela eserde –dUk sıfat-fiil ekinin veya "dutıp" sözcüğünde olduğu gibi zarf bağlama ünlüsünün kimi zaman yuvarlak, kimi zaman düz dar olduğunu görüyoruz. Bu durum metnin Klasik Osmanlı Türkçesi dönemine ait olduğunu söyler. Çünkü Eski Anadolu Türkçesinde (13. – 15. yy.) yuvarlaklaşma standart düzeydedir. Eğer yuvarlaklaşma yerini düzleşmeye bırakmışsa veya ikili kullanım mevcutsa bu durum Klasik Osmanlı Türkçesi (16. – 19. yy.) ile tarihlendirilir. Bu durumda eserin Klasik Osmanlı Türkçesi döneminde yazıldığını ya da bu dönemde istinsah edildiğini söylemek mümkündür. Öte yandan Klasik

Osmanlı Türkçesi dönemi dilde standardizasyonun başladığı dönemdir. Örneğin "su" sözcüğünün hep "§" harfiyle yazılması gibi. Bu durum da eserin Klasik Osmanlı Türkçesi dönemine ait olduğu düşüncesini güçlendirir.

- Klasik Osmanlı Türkçesi 16. – 19. yüzyılı kapsar. Eserin bu aralıkta hangi yüzyıla ait olduğunu belirlemek de mümkündür. Metinde sıkça kullanılan [-gIl] ikinci tekil şahsa emir eki 17. yüzyıla kadar kullanımda kalmış bir ektir. Ancak 17. yüzyıla kadar kullanılmış olması kusursuz bir şekilde kullanıldığını göstermez. 17. yüzyıla kadar kullanılan [-gIl] eki esasında retorik bir ifade olarak kullanılmıştır. Bu noktadan sonra eserin 16. – 17. yüzyıla ait olduğu söylenebilir. Eserin ilk sayfasından son sayfasına kadar bu eke rastlamak mümkündür. Metin boyunca pek çok yerde bu eke yer verilmiştir. Eserde ekin kullanımına ilişkin şu örnekler verilebilir: "görgil" [5b], "uyarпıl" [7a], "yigil" [7a], "eyitgil, degil, içgil" [10b], "…oyпıl" [18a], "…ılпıl" [18b], "indürgil" [20a].

Bütün bu gözlemlenen unsurlar müellifin veya müstensihin tasarrufu olabilir mi sorusuna cevap olarak "yedügüm – yediğim" gibi düzleşme ifadesine sıkça rastlanması bu ihtimalin zayıf olduğunu gösterir denilebilir. Eserde sıkça karşılaşılan örneğin "«âtûn - √âtûn" gibi yazım yanlışları ve eksiklikler ise müellifin veya müstensihin eğitim düzeyi ile alakalı, dile yeterince hâkim olmayışı ile alakalı veya bir ağız konuşuru olması ile alakalı olabilir. [72b]'deki "câyiz" ifadesi, [74a]'daki "tilâyet" ifadesi bu durumu destekleyen örneklerdir.

Metinde dikkat çeken bir başka nokta ise [91b]'de başlayarak kullanılan Ebu Cehil isminin ters yazılmasıdır. İlgili yerde Ebu Cehil'den lanetlenmiş olarak bahseder ve yaptığı kötülüklere yer verir. Bu durumdan dolayı ismin kasıtlı olarak ters yazıldığı düşünülmektedir. İsmi ters yazmak, bir öfke veya nefret ifadesi olabilir.

Çalışmada ele alınan eser, Keşfü'l-Keşf nesir tarzında kaleme alınmıştır. Bu noktada Türk edebiyatında nesir konusuna değinmek uygun olacaktır. Prof. Dr. Fahir İz nesri üç kola ayırır. Buna göre:

"1.Halkın konuştuğu dili esas tutan sade nesir; 2. Arap ve Fars sözlüklerinden gelişi güzel her kelimeyi alıp onları bu dillerin gramer kurallarına göre kullanan, buna karşılık Türkçe sözlere pek az yer veren, divan şiirinin lâfız san'atlerinden çoğunu benimseyen, seci'i esas tutan süslü nesir (inşâ); 3. Orta nesir. Yukarıdaki sınıflama eski Türk edebiyatında nesirle yazılmış eserlerin bir bütün olarak ele alınması sonucu, kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Süslü nesir, üslûp tekniği ve sözlük bakımlarından, öteki iki koldan kolaylıkla

ayrılır. Sade nesir ile orta nesir arasındaki ayrım ise böyle kesin çizgili değildir. Orta nesir sırasına aldığımız eserlerde sade nesir örneği olabilecek sahifelere de rastlanır." (İz, 2021)

"Eski edebiyatımızda, nazma göre nesir geri planda kalmakla birlikte, dinî-ahlaki, ansiklopedik mahiyetteki eserlerden kahramanlık konulu eserlere kadar, her konuda çok sayıda mensur eser kaleme alınmıştır. XV. asra kadar yazılan mensur eserler, genellikle dinî-tasavvufî niteliklidir ve konuşma dili (sade nesir) özelliklerini taşırlar. Bu asırdan sonra sade anlatım yerini sanatlı/bedîî üsluba bırakır. Fakat halk tipi eserlerde sade nesir kullanılmaya devam etmiştir. Bu konuda Sinan Paşa'nın *Tazarru-nâme*'si bir dönüm noktasıdır. Bu üslup XVII. asırda Veysî, Nergisî gibi şairlerin elinde ifrat noktasına varır. Artık sanatlı nesrin dışında yazılan eserler küçümsenir, hatta edebiyattan sayılmaz. XIX. asırdan itibaren ise, klasik anlayışta taşların yerinden oynaması nazımdan önce nesirde gerçekleşir. Resmî yazışmalardan başlayarak sade, açık bir anlatım meziyet olarak görülmeye başlar ve nesir dili konuşma diline yaklaşma sürecine girer." (İsen, Horata , Macit, Kılıç, & Aksoyak, 2016)

Bu bilgilerden hareketle çalışmaya konu olan Keşfü'l-Keşf'in bir sade nesir örneği olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda sade nesir ile ilgili daha detaylı bilgi vermek ve 16. - 17. yüzyılda Türk edebiyatı nesri konusuna değinmek gerekir:

"Eski Türk edebiyatındaki üç nesir çeşidinden sade nesir yazmalarında imlâ ve üslûp bakımından bazı özelliklere rastlanır, imlâ özelliklerinin bir kısmı halk kitaplarını istinsah edenlerin, çokluk klasik medrese eğitiminden geçmemiş ve konuşma dilinin etkisinde kalmış kişiler olmalarındandır. Bu yüzden imlâda tutarsızlık olduğu gibi bazen cümle düşüklüklerine de rastlanır. Bu durum özellikle hikâyelerde göze çarpar. Konuşma dilinin hâkim olduğu sade nesirde cümleler kısa ve akıcı, Farsça tamlamalar seyrektir." (İz, 2021)

"Bu yüzyılda gelişen nesir dili henüz XVII. ve XVIII. yüzyıllarda olacağı kadar ağır ve ağdalı bir üslûba bürünmemiştir. Hemen bütün eserlerin giriş kısmlarında yer alan Allah'ın adının zikredildiği 'besmele', ona şükredilen 'hamdele' ve Hz. Muhammed'e selâm edilen 'salvele' bölümleri ile başlayan giriş yahut 'mukaddime' olara isimlendirilebilecek başlangıç bölümleri dışında; çoğu zaman sade ve akıcı bir dil tercih edilmiştir. Nesir dilinde sanatlı ve secili bir üslûp oluşturma amacıyla, Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin kullanımı bu yüzyılda bir öncekine nazaran daha artmış görünmektedir." (Şentürk & Kartal, 2016)

Özetle süslü, orta ve sade olmak üzere üçe ayrılan Türk nesrinin sade nesir olan kolu için halk nesri demek mümkündür. Çünkü genel halkın eğitim seviyesine hitap eden bir nesirdir. İnsanların anlayabileceği şekilde sade ve açıklayıcıdır. Bu yönüyle halkın içinden gelen

ürünler olan atasözleri ve deyimlere, tasvirî fiillere de sade nesirde rastlamak mümkündür. Sade nesir ile atasözleri ve deyimlerin ortak noktası halkı iyiye doğruya teşvik etmek, yanlıştan sakındırmaktır. Atasözleri ve deyimler bu işlevi üstü kapalı ve kısa yoldan gerçekleştirmeyi amaçlar. Sade nesir örneği olan Keşfü'l-Keşf'te de deyimlere, tasviri fiillere rastlanır. Genel olarak sade nesirde ve özelde Keşfü'l-Keşf'te yer verilen ayet ve hadis iktibaslarıyla hem anlatım desteklenir hem de eserlere ilmi bir boyut kazandırılır.

3.1.Atasözleri ve Deyimler

Nerede hareket, orada bereket:

◊areke bereke:

Çün gördi inzivâ ile iş olmaz √areke bereke diyü ṭurdı. [73b]

ayıbını yüzüne vurmak:

yüzünüze vurmasınlar:

İmdi namâza cehd idün. ∏âfil olub namâzı endμşe …ılmanuz. Yüzünüze vurmasınlar. [3a]

iki cihanda yüzü ak olmak:

iki cihânda yüzi a… ol-:

¢uşluπın her kim dört rekèat namâz …ılsa ◊a… teèâlâ şehμdler &evâbın vire. Da«ı yo√sullu…dan ◊a… teèâlâ …urtara. İki cihânda yüzi a… ola. ◊a… teèâlânuñ uçmaπı aña müştâ… ola. [5a]

alnı açık yüzü ak:

yüzi bedr ol-:

Ol gice ◊a… teèâlânıñ «ıf@ u emânı içinde ola. Yâ Rab …ıyâmet güninde yüzi bedr ola. Ay gibi ola. ◊esâbsız uçmaπa gire. [5b]

canı çekmek:

gönüli …. iştihâ it-:

Meger ki bunuñ gönüli biryân iştihâ itdi. İllâ yigirmi yıl mi…dârı var idi et yemezdi. [6a]

canı çekmek:

gönüli ârzûla-:

İlâhµ √ikmet senüñdür bunca zamânidi ol miskµn zâhid et yedügi yoпıdı. Şimdiki √âlde gönüli ârzûladı bunun gibi mu§µbet yetişdi. [6b]

mahrum olmak:

ma√rûm ol-:

Ey èaceb na…lin eger zâhide bildirirsem ma√rûm olur. [6b]

boğazına durmak:

boпazına †ur-:

Bir lo…ma yedi boпazına †urdı geçmedi. [7b]

boğazından geçmemek:

boпazımdan geç-:

èAvretine eyidi yâ √âtûn ne √âldür boпazımdan geçmez didi. [7b]

ölüm döşeğinde olmak:

ölüm serüñliпi yetiş-:

Va…ta ki ölüm serüñligi yetişe âdem buñladıпı va…t èAzrâ'µl heybetinden †aleb ider [10a]

can vermek:

cânı ıssına müştâ… ol-:

Çünki bunı ol müémin göre fi'l-cümle dünyadaki teşviş gönlünden çı…a cânı ıssıña müştâ… ola. [11b]

gözünden gönlünden çıkarmak:

gönlünden çı…-:

Çünki bunı ol müémin göre fi'l-cümle dünyadaki teşviş gönlünden çı…a cânı ıssıña müştâ… ola. [11b]

saçı kılmak (veya atmak):

saçu saç-:

Ne gökçek saèâdetlü kişi imişsin ki Ta%rı teèâlânuñ ayına √ürmet idüb oruç dutmışsın diyü cânı üzerine saçu saçalar [11b]

ciğeri yanmak:

cigerleri yan-:

Girü …alan «alâyı… yiyüb içerken içmediler. ‰u†…uları yetiserdi. Cigerleri §usuzlu…dan yandı. [13a]

ciğer kebap olmak:

cigerleri biryân ol-:

∏*ayri «al… …ıyâmet ıssılarından cigeri biryân ola. [35a]*

beyni kaynamak:

beyinleri …ayna-:

Bugünki gün …ıyâmet günüdür ıssıdan açlı…dan §usuzlu…dan cigerleri biryân olub beyinleri …aynayub derlere πar… olub [12b]

beyni kaynamak:

beyinlerümüz ço…ra-:

Başlarumuzda beyinlerümüz ço…radı vây bizüm √âlimüz §oñra peşµmân olduπumuzuñ bu ı§§ısı yo…dur diyüb aπlaşı(r)lar. [14a]

tere batmak:

derlere πar… ol-:

Bugünki gün …ıyâmet günüdür ıssıdan açlı…dan §usuzlu…dan cigerleri biryân olub beyinleri …aynayub derlere πar… olub [12b]

kuş gibi uçup gitmek (uçmak):

uçar …uş gibi geç-:

Receb ayın oruç dutanlaruñ &evâbların tartalar. Şol …adar &evâb keffesi aπır gele ki yerleri ve gökleri …osalar da«ı cemèinden aπır gele. Andan §ırâ†ı uçar …uş gibi geçeler. [14a]

ciğerimin köşesi:

ciger köşem:

◊a≥ret-i Risâlet èa.m. eydür yâ ciger köşem Fâ†ıma beşâret olsun size ki şimdiki √âlde …arındaşım Cebrâéµl èa.m. işbu siniyle uçma…... [42b]

gözünün feri sönmek:

gözlerim nûrı git-:

Andan Yaè…ûb Peyπâmber eyide ki yâ Râb ben senüñ İsrâéµliñün ben şol ma√zûnun ki cigerim biryân olub gözlerim nûrı gitdi [17a]

takati kalmamak (kesilmek):

†â…âtümüz †â… ol-:

Yâ seyyidel mürselµn yâ şefµèel münzµrµn cehennem heybetinden †â…âtümüz †â… oldı. Cigerlerümüz pâre pâre oldı gövdelerümüz eti eridi. [18a]

ciğeri parça parça olmak:

cigerlerümüz pâre pâre ol-:

Yâ seyyidel mürselµn yâ şefµèel münzµrµn cehennem heybetinden †â…âtümüz †â… oldı. Cigerlerümüz pâre pâre oldı gövdelerümüz eti eridi. [18a]

yüzükoyun (yüzüstü) düşmek:

yüzi üstüne düş-:

Nite ki bu âyeti o…ıdı cemèi a§√âblar yüzi üstüne düşüb aπlaşdılar feryâd u fiπân itdiler. [28a]

anadan doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak):

anadan †oπmış gibi ol-:

¢urbân itseler Ta%rı teèâlâ İsmaèµl Peyπamber &evâbın vire. Andan başın tırâş itse cemèi günâhların döküb anadan †oπmış gibi ola. [50b]

gölgesine yatmak:

üzerine gölge ol-:

Başları üstünde itdükleri zekât §ada…aları gölge olmış. [38b]

eli boş gitmek:

elüñ boş git-:

İşbu seferüñ …aydın yimedüñ ben hod nice senüñ gibiden arta …aldum girüben senüñ gibi birinüñ eline düşerin sen √ôd elüñ boş gidersen vebâlini çekersin diye. [38a]

anasından emdiği süt burnundan (fitil fitil) gelmek:

anasından emdügi süd burnundan gel-:

Andan èa≠âb-ı …abri aña …atı ideler. Anasından emdügi süd burnundan gele bir murdar …o…ı ola. [38b]

benzi sararmak:

beñzi §arar-:

Erte dek ◊asanı ◊üseyini götürdiler. Erte olaca… buñaldılar gözleri obalandı beñzi §arardı. [42a]

gözleri çukura gitmek (veya kaçmak):

gözleri obalan-:

Erte dek ◊asanı ◊üseyini götürdiler. Erte olaca… buñaldılar gözleri obalandı beñzi §arardı. [42a]

kan dökmek:

…an yirde dök-:

Evvel …an yirde döken nedür? [86a]

revan olmak:

revâne ol-:

Andan leşkerini cemè eyledi. On beş biñ erile göçdi, revâne oldı. [94a]

hor bakmak:

egri ba…-:

Ey Cehil merdûd kimüñ ne cânı vardur kim Mu√ammedüñ cemâline egri ba…a? [98b]

heves etmek:

heves … düşdi:

Aña heves-i sefer-i ◊icâz düşdi. [73b]

yol kesmek:

yol kes-:

◊arâmµler bu Levvâ√a üzerine yol kesdiler. [73b]

içini yakmak:

ya…ar yandur-:

İmdi zeri aluram girü istiyene viririm içüñi ya…aram yandururam meger inâyet idesin. [75b]

hizmet etmek:

ayaπın †ur-:

İki πulâm ayaπın †ururlardı. [75b]

3.2.İkilemeler

Eserlerde anlatımı güçlendirmek amacıyla ayet ve hadis iktibasları, deyimler ve atasözleri, hikâyeler gibi birçok araç kullanılabilir. Nasıl ki konuşma esnasında söylemi güçlendirmek için ikilemeler kullanılıyorsa metinlerde de ikilemelere rastlanılması mümkündür. Çalışmaya konu olan Keşfü'l-Keşf'te de deyimler ve atasözleri, ayet ve hadis iktibaslarının yanı sıra ikilemeler kullanılmıştır. Bu ikilemelerden başka eserde anlamı güçlendirmek amacıyla değil de yanlışlıkla yapıldığı düşünülen ikilemeler de mevcuttur. Bunlar: "ol ol" [3b, 86a], "vardı vardı" [6a], "zâhid zâhid" [7a], "Receb Receb" [10a], "i«vânµ i«vânµ" [24b], " èAli èAli" [34a], " èâlim èâlim" [40a], "idüb idüb" [51b], "†aldı †aldı" [59b], "yine yine" [71b], "nedür nedür" [86a]. Bir de [45a]'da bir cümle aynen tekrar edilmiştir.

yaşın yaşın [7b]

◊âtûn da«ı namâzdan fâriπ olsun andan diyem didi. Yaşın yaşın aπlardı. [7b]

ağlayı ağlayı [7b]

◊âtûn da«ı aπlayı aπlayı bir bir √ikâyet itdi. [7b]

bir bir [7b]

◊âtûn da«ı aπlayı aπlayı bir bir √ikâyet itdi. [7b]

bölük bölük [11b, 30b]

Va…tâ ki Receb ayın oruç dutıb ölse götürseler ferişteler bölük bölük …abrine varınca gelür eydür ki beşâret olsun saña yâ velµyullâh [11b]

pâre pâre [18a, 39b, 108a]

Cigerlerümüz pâre pâre oldı gövdelerümüz eti eridi. [18a]

âyet âyet [20b]

Yaèni dimek olur ki Rama≥ân ayında beytü'l-maèmûr indirdiler Für…ân-ı èa@µmi indir gerek oldu…ça âyet âyet indirdi [20b]

†aleb †aleb [42a]

Erte olaca… buñaldılar gözleri obalandı beñzi §arardı. Yürecikleri †aleb †aleb iderdi. [42a]

dürlü dürlü [42a, 67a, 97a]

Dürlü dürlü fitnelerüñ ve èalâmetlerüñ ve şenânlaruñ evvelidür. [97a]

göz göz [51a]

Ta%rı teèâlâ …or…usından göz göz yaşın a…ıdub tevbe …ılsañuz ol va…tin …albiñüz şol …ara demürden bunca dürlü musaykal cilâ virüb pâdişâhlara lâyı… âyine gibi ola. [51a]

zâri zâri [107b]

Melik yüzün gözün Resûlüñ ayaпına sürdi. Da«ı zârµ zârµ aпladı. [107b]

3.3.Tasvirî Fiiller

†urıgel- [5a]

¢al…ıca… †urıgelüb iki rekèat yâ dört rekèat namâz …ılsa ◊a… teèâlâ ana bir yıl èibâdet itmişce &evâb vire. [5a]

asa…oy- [6b]

Tennûr …ızdırdı içine a§a…oyası va…tin [6b]

itivir- [6b]

Biribiriyle bıçak çekişdiler. Birisi birin itivirdi. ¢ızmış tennûra düşdi. [6b]

…ılıvir- [19a]

◊isâbların sen geñez …ılıvir diye. [19a]

umagel- [24b]

Bizden nesne umageldüñ. Seni ma√rûm göndermek bizüm keremümüze ve cömerdliπümüze lâyı… degildür didi. [24b]

idivir- [45b]

Düşini √ikâyet idivirdi. [45b]

iletüvir- [71b]

İletüvireler bir tar ve karanuluk yire gömerler. [71b]

gösteriver- [90b]

Yâ imâm müslimânân dilile dimekile añlayumadum gösteriver didi. [90b]

alıvir- [93b]

Ol Mu√ammedden inti…âmumuzı alıviresin. [93b]

3.4.Ayet ve Hadis İktibasları

İslamiyet ile tanışmadan önce göçebe bir toplum olan Türkler, İslamiyet ile birlikte yerleşik düzene geçmiştir. Bulundukları coğrafya itibariyle İran ile ilişkiler geliştirilmiş bu ilişkilerin temeline de İslamiyet yerleşmiştir. Türklerin İslamiyet'i öğrenmek amacıyla Arapça ve Farsça eserleri tercüme etmesiyle bu süreç gelişmiştir. Konusu İslamiyet olan eserlerin içeriğinde ayet ve hadislere yer verilmesi gayet doğaldır. Dinî – didaktik bir nasihatnâme olan Keşfü'l-Keşf'te de bu nedenle ayet ve hadis iktibaslarına sıkça yer verilmiştir. Hatta eserin kıyamete ilişkin olan bölümü çoğunlukla hadisler kısmen de ayetlerle işlenmiştir. Eser boyunca kullanılan ayet ve hadislerin kimi zaman açıklamaları da beraberinde verilmiştir. Veya bir konu işlenmiş ve bu konuyla ilişkili olarak ayet ve hadisler verilmiştir. Eserde toplam 67 tane ayet kullanılmış bu ayetlerin bazıları tekrar edilmiştir. Ayetler kimi zaman bütünen alınmış kimi zaman içinden bazı kısımlar alınmıştır. Ayet ve hadislerin yan ısıra Arapça ve Farsça ifadelere, telbiye zikrine, Amentü duasına yer verilmiştir. Eser Maun Suresinin 4 ve 5. ayetleriyle başlayıp A'râf Suresi 23. ayet ile bitirilmiştir.

Örneğin eserin başlangıcında genel olarak namazın, özel olarak Cuma namazının öneminden bahsedilirken Enes bin Malik'in bir hadis rivayetine yer verilmiş Cuma namazının önemi iyice vurgulandıktan sonra Cuma Suresi 9. ayetle konu desteklenmiştir.

“Enes ibn-i Mâlik raðyallâhü èanhü rivâyet ider ◊a≥ret-i Risâletden eyidir …açan cumèa içün nidâ olsa cumèaya varuñ saèy idüñ her bir adımuñuza ◊a… teèâlâ yigirmi yıllı… günâhıñızı èafv eyler. Eyle olsa namâzuñuzu «uşûèyla ta≥arruyla …ılun. Da«ı cumèa güni bir yire cemè oluñ. Cumèa va…tinüñ …adrin bilüñ. Her ne √âcet dileseñüz ol va…itde …abûl olur. ¢açan cumèa namâzın …ılsanuz cemèi günâhıñuz ◊a… teèâlâ èafv ider didi.” [3b]

“İ«vânµ ey mü’minler ve ey …ardeşler cumèa gününüñ …adrin bilüñ. Ol va…tde işlerüñüzi terk idüñ. Cumèa namâzın …ılmaπa cehd idüñ. Nite ki ◊a… teèâlâ ¢ur’ânda buyurdı:

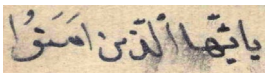

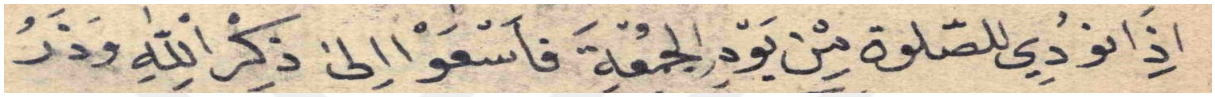

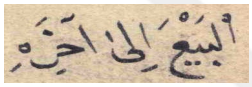

” [4b]

Cuma Suresi 9. ayet: Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında Allah’ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.

Recep ayının ve bu ayda yapılan ibadetlerin önemine değinilen bir bölümde Hz. Peygamber’in sözlerine yer verildikten sonra bu sözleri destekleyen Hâkka Suresi 24. ayete de yer verilmiştir.

“Da«ı yine ◊a≥ret-i Resûl èaleyhisselâm eyitdi Receb ayın oruç dutan kişiler §ırâ†ı yıldırım gibi geçe ve &evâbı terâzuda aπır gele. ¢ıyâmet ıssısından ve açlıπından ve §usuzluπundan emµn ola. Uçma… …apuları açıla her …anπı …apudan dilerse gire câvidânı bilüb Ta%rı teèâlânuñ didârın müşâhede birle tecelli …ılalar. Da«ı «i†âb gele ki yâ ferişteler dünyâda benüm ayıma √ürmet iden müémin …ullarıma burâ… iledüñ. Ekinlerine yaşıllarına tâc iledüñ. Anları daèvet idüñ. Bugünki gün …ıyâmet günüdür ıssıdan açlı…dan §usuzlu…dan cigerleri biryân olub beyinleri …aynayub derlere πar… olub cehennem odını gözleyüb zebâniler èâ§ileri ellerinde dutub †âmûya iledecek gündüz ol benüm Receb ayında oruç dutan …ullarım getürüb èarş altında cemè eyleñ ben anları (uçma…) ni¡metleri da«ı Receb ırmaπınuñ şerâbıyla …ona…lasam gerekdür. Anlar dünyâda benüm için oruç dutdular da«ı benüm ayıma √ürmet itdiler. Girü …alan «alâyı… yiyüb içerken içmediler. ‰u†…ları yetiserdi. Cigerleri §usuzlu…dan yandı. Şimdiki

√âlde «al… yemez anlar yesün içsün râ√at olsunlar dir. Nite ki ¢ur'ânda buyurur:

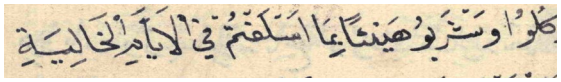

" [12b- 13a]

Hâkka Suresi 24. ayet: Onlara 'Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık olarak âfiyetle yiyin için' denir.

Zekât, sadaka vermeyen, hacca gitmeye imkanı olup da gitmeyen, anne babasını inciten, namaz kılmayan, oruç tutmayan insanlar için Cehennem azabından bahsedilen bir kısımda "Elbette ki (ben) azabından korkuyorum" anlamına gelen "İnni e«âfu min èa≥âbiñ" Arapça ifadeye yer verilmiştir.

"Da«ı şunlar ki èâlimlere √ürmet itmeyüb didüklerinden †utmayub günâh-ı kebâirler işleyüb «al…dan …or…ub sırrile işleyüb benden …or…mayub baña âşikâre işleyenler da«ı beş va…t namâzda kâhillik idüb …ılmayanlar da«ı orucın eksiklik birle †utanlarda«ı zekât §ada…a virmeyenler da«ı √ac borcu olub virmeyenler da«ı ataların anaların inciden √ürmet èizzet …ılmayanlar …anı görsünler ki bende nice …ahhâr pâdişâhın èa≠âb èitâbum nicedür diye. Andan Cebrâéµl yetmiş biñ mu…arreb …utlu heybetlü ferişteblerle varalar cehenneme götürmege gideler. Şunuñ gibi ferişteblerbir eliyle yiri ve gögi çekselerdi …opururlardı cehd ideler yirinden depredüb götürmeyeler andan ◊a… teèâlâ celle ve èalâ' heybetile na@ar …ıla cehennem ◊a… teèâlânuñ heybetinden dürile bir araya gele çerçe gibi ola. Aπlaya eyide ki yâ Râb 'İnni e«âfu min èa≠âbiñ' diye." [15a- 15b]

Ramazan ayının öneminden bahsedilen bölüme Bakara Suresi 185. ayet ile başlanmış devamında da ayetin mealine yer verilmiştir.

"Beşinci meclis Rama≥âñ ayınuñ fa≥µletin beyan ider.

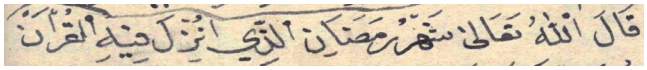

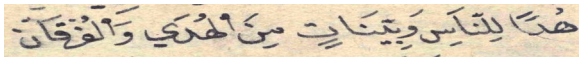

Ayetüñ maènâsı budur ki geldi size Rama≥ân ayınuñ gibi ay ki anuñ içinde ¢uréân indi. Yaèni dimek olur ki Rama≥ân ayında beytü'l-maèmûr indirdiler Für…ân-ı èa@µmi indir gerek oldu…ça âyet âyet indirdi Cebrâéµle èa.m. Resûl √a≥retine "Hüden linnâs" maènâsı budur ki ümmet-i Mu√ammed içün hidâyetdür. ∞elâletden …urtulub bunca kerâmete yetişmege "ve beyyinâtin" yaèni rûşen

√üccet âyetdür √elâli√arâmdan far… itmekle ve Für…ân da«ı çı…arur şübhelerden †oπrı yola …ulavûzlar.” [20b- 21a]

Bakara Suresi 185. ayet: O (sayılı günler), doğruyu eğriden ayırma, gidilecek yolu bulma konusunda açıklamalar ve insanlara rehber olarak Kur'an'ın indirildiği Ramazan ayıdır. Artık içinizden kim bu aya yetişirse onu oruçlu geçirsin. Kim de hasta veya yolcu olursa, başka günlerden sayısınca tutar. Allah sizin için kolaylık istiyor, güçlük çekmenizi istemiyor. Sayıyı tamamlamanız, size doğru yolu göstermesinden ötürü Allah'ı tazimle anmanız için şükredesiniz diye (uygun hükümler gönderiyor).

Yine Ramazan ayının öneminin vurgulandığı bölümde Hz. Ömer'den nakledilen bir hadis ve devamında bu hadisin açıklamasına yer verilmiştir.

“Rivâyet olındı èÖmerden raƉyallâhü èanhü Resûlullâh èaleyhisselâm eyitdi

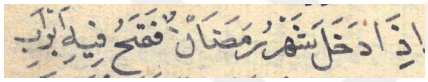

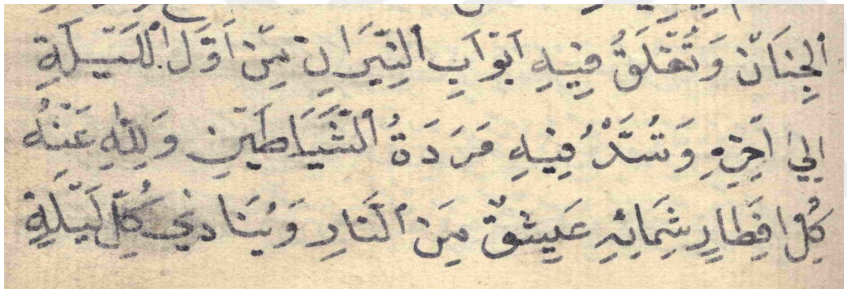

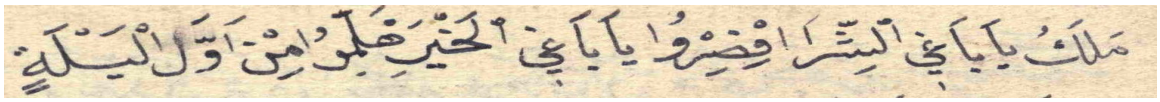

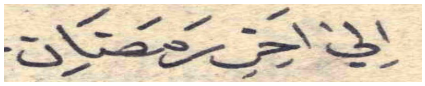

√adµ& maènası budur ki …açan Rama≥ân ayı girse uçma… …apuları açılur. Yaèni †âèat èibâdet …apuları açılur. Da«ı †amu …apuları, maè§iyet …apuları yapulur. Maènâsı budur ki Rama≥ân ayında Ta%rı teèâlâ †âèat èibâdet işleyen birine yetmiş yazar ma…bûl olur. Da«ı geçmiş günâhlarıña tevbe itseñ fi'l-cümle günâhlaruñ yarlıπanur. Evvel gecesinde dek şey†ânlaruñ reyisleri baπlanur. Yaèni dimek olur ki şey†ân sebebinden itdügüñ günâhlar yarlıπar. Ke ennehü şey†ân baπlanmış gibi olur ya«ûd reyisiñi dergâhdan sürülendür. Ol baπlanur amma her gicesi ki †oπsa bir şey†ân †oπar. Ta ölünce ol kişi azdırmaπa √avâle olur. Bir nefes ayru olmaz.” [21a- 21b]

Ramazan ayının öneminden bahsedilen bölümde anlatımı desteklemek amacıyla “Sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin. Senin şanın ne büyüktür.”, “Girene yazıklar olsun.”, “Girene müjde olsun” anlamlarına gelen Arapça ifadelere yer verilmiştir.

“»aber de gelmişdür Ta%rı teèâlâ bir ferişteh yaratmışdur ki dört yüzi var. Bir yüzinden bir yüzine biñ yıllı… yoldur. ¢ıyâmte degin secde eder. 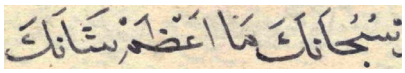 *dir. Bir yüzile cehenneme na@ar eyler.* 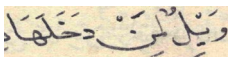

dir. Bir yüzile cennete na@ar ider eydür ki 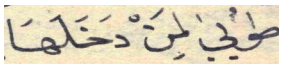 *Bir yüzile èarşa na@ar eyler eydür ki yâ Rabbi sen yarlıπa, rahmet eyle, èa≠âb eyleme Rama≥ân ayın oruç †utanlara dir.”* [22b]

Hac konusunun işlendiği bir bölümde ihrama girilirken okunan telbiye zikrinin bir kısmına yer verilmiştir.

“Yine Resûlullâh eyitdi ki kimse i√râm geyüb eyitse ki 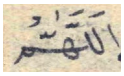

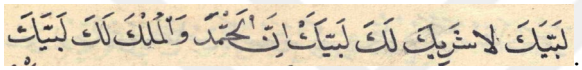 *.”* [48a- 48b]

Hz. Peygamber ile ilgili bir hikâye anlatırken kendisiyle karşılaşan adamın ona verdiği selam “Es selâmu èaleyke ya seyyide’l evvelîne ve’l â«irîn. Es selâmu èaleyke ya «âtemü’l nebiyyîn. Es selâmu èaleyke ya Resûl Rabbü’l èâlemîn.” ve “Eşhedü en lâ ilahe illâllâh va√dehu lâ şerike leh ve eşhedü enne Mu√ammeden èabduhu ve resûlüh.” şahadet ifadesi Arapça olarak eserde yer bulmuştur.

“Allâhuñ emriyle bir kez çapırdı. Resûle selâm virdi. èArapça söyledi eyitdi 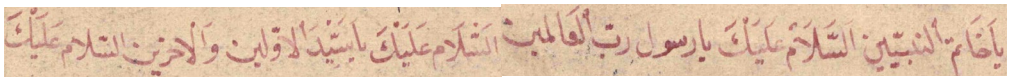 *da«ı eyitdi* 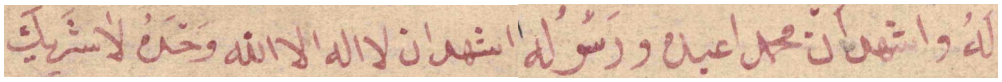 *”* [107a]

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METİN

4.1 Keşfü'l-Keşf Transkripsiyonlu Metin

4.1.1.Çeviriyazıda Dikkat Edilen Hususlar

- Çeviriyazıda aşağıda verilen "transkripsiyon alfabesi"ne uyulmuştur.
- Eserin sayfa numaraları köşeli parantez içerisinde gösterilmiştir [1b], [2a], [38b], [43a], [86b], [110a], …
- Eserde yer alan ayet ve hadis iktibaslarında ayet ve hadislerin anlamları dipnotlarda verilmiştir.
- Eserde ayet ve hadisler metne dâhil edilirken kimi yazım hataları ve kelime eksiklikleri tespit edilmiş, bu eksiklik ve hatalar dipnotlarda gösterilmiştir. Metin transkribe edilirken doğru şekilleri metne dâhil edilmiştir.
- Eksik ve yanlış yazımlar sadece ayet, hadis ve Arapça ifadelerde olmayıp metin içinde pek çok kelime ve ifadede karşımıza çıkmaktadır. Bu durumlarda da transkripsiyonlu metin oluşturulurken kelime ve ifadelerin doğru yazımı tercih edilmiş, metinlerdeki orijinal halleri de dipnotlarda belirtilmiştir.
- Çeviriyazıda cümlelerde yer alan eksik ifadeler (kelime, harf, vb.) parantez ile çalışma içerisinde gösterilmiştir.
- Eserde k>…; d>†; …>«; √>« seslerinin yazımında √atun > «atun örneğinde olduğu gibi ikilikler göze çarpmaktadır. Çeviriyazıda müstensihin tercihleri dikkate alınımş, metinlere sadık kalınmıştır.
- Eser içerisinde müstensihten kaynaklandığını düşündüğümüz kelime ve ifade tekrarları yer almaktadır. Bu durumlarda tekrar edilen kelime veya ifade dipnotta belirtilerek metne dâhil edilmemiştir.
- Eserde eksik ve hatalı yazımları düzeltmek maksadıyla derkenarlarda devam kelimeleri, ekler ve cümleler bulunmaktadır. Metinler transkribe edilirken derkenarlar metne dâhil edilmiş, ilgili eklemeler ise dipnotlarda gösterilmiştir.

- Metin içerisinde yer alan ayet, hadis, Arapça ve Farsça ifadeler aynen alınmış, açıklamaları dipnotlarda verilmiştir.

4.1.2.Transkripsiyon Alfabesi

ا (آ)	a, ā	ص	ṣ
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ż, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ٹ	ṯ	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ڭ	ñ
د	d	ل	l
ذ	z̲, d̲	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ى	y, ı, i, ī
		ء	’

[2B]

4.1.3.Hâ≠â Kitâb-ı Keşfü'l-Keşf

HÀ≠À Kitâb-ü Keşfü'l-Keşf budur.

Bismillâhirra√mânirra√µm

El√amdülillâhi Rabbil èalemin / ◊üverra√mânürrâ√µmü'l-Muèµn

El-Melikü'l ¢uddûsü'l Selâm / El-Muèminü'l Müheyminü'l èAllâm

El-èAzµzü'l Mütekebbirü'l Cebbâr / El-»âli…ü'l Bârièü'l ∏affâr

El-Mu§avvirü'l ¢ahhârü'l Vehhâb / El-Müteèâl èAlµhi'l Tevvâb

El-Rezzâ…u'l Fettâ√ü'l èAlim / El-¢âbı∂u'l Bâsıtu'l ◊alµm

El-◊âfı@u'l Muèizü'l Râfiè / El-Mü≠ilü'l La†µfü'l Vâsiè

Es-Semµèü'l Ba§µrü'l ∏afûr / El-◊akµmü'l èA@µmü'l Şekûr

El-◊afµ@ü'l èAliyyü'l Kebµr / El-Mu…µtü'l èAdilü'l »abµr

El-◊asµbü'l Kerµmü'l Celµl / Er-Ra…µbü'l Mucµbü'l Cemµl

El-Vedûdü'l Bâèi&ü'l Şehµd / El-Mütevecâ Vâhidü'l ~amed

El-Vâcidü'l Mâcidü'l Mecµd / El-◊a……u'l Vekµlü'l E√ed

[3A]

Bismillâhirra√mânirra√µm

1) götürmege vardı. Gördi içindeki †opra… 2) elenmiş a… buπday unı olmış. Alub zâhidiñ 3) …atına girdi. Sevib şâd 4) oldular. Ta ölünce namâza meşπûl oldular. Hiç yo«sullu… görmediler. İ«vânµ eyâ 5) müèminler …ardeşler görüñ namâz ne «oş nesnedür. 6) Müèminleriñ mièrâcıdır, diniñ diregidür, yo«sullarıñ 7) √accıdır. İmdi namâza cehd idün. ∏âfil olub namâzı 8) endµşe …ılmanuz. Yüzünüze vurmasınlar. Şunlar ki namâzı 9) dininde endµşesiz …ılurlar. Namâzları nûrdan §ûret 10) ola. ¢ıyâmete degin aña duèâ …ıla. ¢açan kim namâzı 11) dünyevµ endµşe ile …ıla namâzı bir çirkin §ûret 12) …ıyâmet olunca aña laènet ider. Da«ı veylün †amusına 13) …oyarlar. Nite ki ¢ur'ân'da buyurur

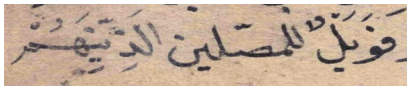

[3B]

1) 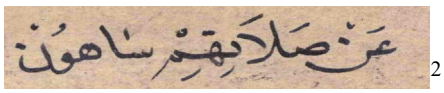 [2] Enes ibn-i Mâlik ra∂yallâhü 2) èanhü rivâyet ider ◊a≥ret-i Risâletden eyidir …açan 3) cumèa çün nidâ olsa cumèaya varuñ saèy idüñ her bir 4) adımuñuza ◊a… teèâlâ yigirmi yıllı… günâhıñızı èafv eyler. 5) Eyle olsa namâzuñuzu «uşûèyla ta≥arruyla …ılun. Da«ı 6) cumèa güni bir yire cemè oluñ. Cumèa va…tinüñ …adrin 7) bilüñ. Her ne √âcet dileseñüz ol va…itde …abûl olur. 8) ¢açan cumèa namâzın …ılsanuz cemèi günâhıñuz ◊a… teèâlâ 9) èafv ider didi. Rivâyet olundı èAlµ ibn-i Ebi ‰â- 10) -libden va…ta ki cehennem odun «alâèi… görseler 11) ol[3] hinde cumèa güni a… billûr gibi ola. Müéminleri 12) …ablaya …o…usı müşk gibi ola. Cehennem odunı defè ide. 13) Resûl √a≥reti eydür cumèa güni bir kimesne πusl itse

[4A]

1) cemèi günahlarından √a†âlarından arına. Da«ı cumèa 2) günine ve gicesine ikrâm idüñ. Anuñçün ki ol giceniñ 3) berekâtında benüm ümmetimi yarlıπar illâ. Meger ki Allâha şerik 4) getürmiş ola neèû≠u bi'llâh. ◊a≥ret-i Risâlet …açan eyitdi[4] 5) cumèa güni olsa ferişteler ne …adar varsa beytü'l- 6) maèmûra cemè olur amma beytü'l-maèmûr dördünci …at gökde- 7) -dür. Baπ≥ılar[5] …atında bir …ubbedür. Âdem peyπamberi getürdiler- 8) -di. ‰ûfânda giri göge[6] iletdiler. Cümle ferişteler anda 9) cumèa namâzın …ılurlar. Temâm itdüklerinden §oñra ◊a… teèâlâ- 10) -ya niyâz idüb duèâ iderler. Yâ ilâhµ evvel imâm ki Cebrâ'µldir. 11) Duèâ …ılur. Eydür ki yâ ilâhµ bugünki gün her ne &evâb 12) …azandunsa ümmet-i Muhammed imâmlarınıñ olsun diye. Da«ı 13) mü'e≠≠in olanları duèâ …ılub &evâbların ümmet-i Muhammed

[4B]

1) mü'e≠≠inlerine olsun diyeler. Da«ı cemèi ferişteler niyâz idüb 2) eyidirler ki yâ İlâhµ bugün gün ki her ne &evâb …azandunsa ümmet-i 3) Muhammedden her kim geldiyse namâz …ıldıysa ana virdüñ 4) diyeler. ◊a… teèâlâdan «i†âb gele ki yâ ferişteblerim baña 5)

---

[2] "Vay haline o namaz kılanların ki, onlar namazlarının özünden uzaktırlar" Maûn Suresi (4-5) Bu ve bundan sonra gelen tüm ayetlerin mealleri kuran.diyanet.gov.tr adresinden alınmıştır.

[3] Kelime tekrarı yapılmıştır.

[4] Bu sözcük metinde derkenara yazılmıştır.

[5] Sözcüğün yazımı hatalıdır.

[6] Dönemin yazım şekline uygun olarak "gök" kelimesinin sonuna elif çekilmiştir. Bu hem "e" hem "a" olarak okunabilir.

cömerdli… mi gösteresüz? èİzzetim √a……ıçün bugünki gün cumèaya √â≥ır 6) olanları yarlıπadum. Uçmaπı anlara na§µb …ıldum diye. İ«vânµ 7) ey mü'minler ve ey …ardeşler cumèa gününüñ …adrin bilüñ. 8) Ol va…tde işlerüñüzi terk idüñ. Cumèa namâzın …ılmaπa cehd 9) idüñ. Nite ki ◊a… teèâlâ ¢ur'ânda buyurdı: 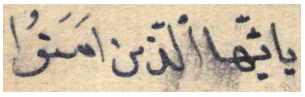

10) 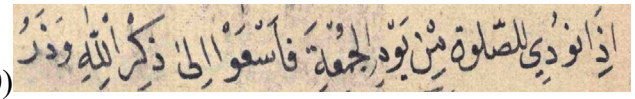 11) 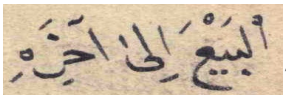 [7] üçünci meclis nâfile namâzlar fa≥µletin beyân 12) ider. Da«ı namâzın terk idenlerin beyân ider. ◊a≥ret-i Risâlet 13) ¡aleyhisselâm eydür her kim erte namâzından §oñra gün

[5A]

1) †oπunca †âèate Allâhı zikr itmege meşπûl olsa dünyâ 2) kelâmın söylemese gün 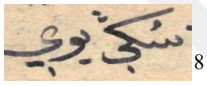 [8] …al…ıca… †urı gelüb 3) iki rekèat yâ dört rekèat namâz …ılsa ◊a… teèâlâ ana 4) bir yıl èibâdet itmişce &evâb vire. Ol gün içinde 5) ◊a… teèâlânıñ √ıf@ u emânında ola. Yine ◊a≥ret-i 6) Risâlet èaleyhisselâm eytdi …uşluπın her kim 7) dört rekèat namâz …ılsa ◊a… teèâlâ şehµdler &evâbın 8) vire. Da«ı yo√sullu…dan ◊a… teèâlâ …urtara. İki 9) cihânda yüzi a… ola. ◊a… teèâlânuñ uçmaπı aña 10) müştâ… ola. Da«ı her kim önile namâzunıñ a«riñi sünnetini 11) dört …ılsa Peyπamber èaleyhisselâmuñ èalemi dibinde 12) …oya. ¢ıyâmet gününde burâ…sız yürümeye. Da«ı her kim 13) a«şam namâzından §oñra altı rekèat namâz …ılsa iki

[5B]

1) geñez ola. ¢abrinde altı nurdan …andil a§ıla. Münkµr 2) ve Nekµr sué âlin âsân …ıla. Ol gice ◊a… teèâlânıñ 3) «ıf@ u emânı içinde ola. Yâ Rab …ıyâmet güninde yüzi 4) bedir ola. Ay gibi ola. ◊esâbsız uçmaπa gire. Da«ı her kim 5) yatsunıñ a«ir sünnetin dört …ılsa öylenüñ[9] a«ir sünnetin 6) dört …ılma… gibidür &evâbı. Her kim vitrden §oñra otururken 7) iki rekèat namâz …ılsa dün namâzı &evâbın bula. Öldügi 8) va…tin kendü mekânın cennetde görmeyince ölmeye. ¢açan kim 9) bir mü'min nâfile namâzın …ılsa İblµs feryâd

[7] Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır." Cuma Suresi 9. ayet.
[8] Kelime okunamamıştır.
[9] Daha önce "önle" olarak yazılan kelime burada "öyle" olarak yazılmıştır.

ider çaπırır 10) eydür görgil âdem oπlını Ta%rı teèâlâ far≥ itdügi namâzı 11) …ıldı da«ı ziyâde nâfile …ılur. Ziyâde derece uçma…da 12) bulur. Biz ki ◊a… teèâlâ emrin †utmadum bir kez secde 13) itmedüm. Uçma…dan ma√rum …aldum diyü aπlar. Amma dün

[6A]

1) namâzı sekiz yâ«ûd on ikiye da«ı ne …adar güci yeterse 2) …ılsa èâdet idinse ◊a… teèâlâ ol …ula biñ kez kâfir 3) elinde şehµd olmuşca da«ı biñ kez √ac itmiş …adar biñ 4) …ul biñ deve …urbân itmişce ◊a… teèâlâ &evâb vire. Da«ı 5) dünyâ belâlarından ve πu§§alarından emµn ola. ◊ikâyet 6) olundı ki bir zâhid var idi. Dâyim dün namâzın 7) …ılurdı. Terk itmezdi. Meger ki bunuñ göñüli biryân iştihâ 8) itdi. İllâ yigirmi yıl mi…dârı var idi et yemezdi. 9) On iki …oyunı var idi. Bir gün «âtûn(una)[10] eyitdi 10) bunca yıldır ki et yedigim yo…dur. Bir …uzı biryân 11) itgil. A«şâm namâzından fâriπ olub gelicek yiyevüz 12) didi. Zâhidiñ bir «alvet §avmaèası vardı[11] 13) Varub anda namâza meşπûl oldı. ◊âtûn[12] da«ı bir …uzı

[6B]

1) boπazladı tennûr …ızdırdı içine a§a…oyası va…tin. İki 2) oπlancı…ları var idi. Biribiriyle bıça… çekişdiler. 3) Birisi birin itivirdi. ¢ızmış tennûra düşdi. Anası 4) da«ı yetişüb çı…arınca fi'l-hâl öldi. Birisi …or…usından 5) …açarken düşdi bıça… …arnına sancıladı hemân olda 6) öldi. ◊âtûn feryâd idüb çaπırdı. Eydür ey 7) vâh nideyin oπlancı…larımdan ma√rûm olur maπbûn 8) oldum. Añsızda elimden çı…dı diyü aπladı. İlâhµ √ikmet 9) senüñdür bunca zamânidi ol miskµn zâhid et yedügi 10) yoπıdı. Şimdiki √âlde göñüli ârzûladı bunun gibi 11) mu§µbet yetişdi. Ey èaceb na…lin eger zâhide bildirirsem 12) ma√rûm olur. Buncadan ârzûsıdur. Eger bildürmezsem nice 13) ideyin diyüb aπlardı. Eydürdi ve mu§µbete

[7A]

1) vâveylâ diyüb biryân bişürdi. Kâh gelüb oπlancı…larıñ 2) yüzin yüzine urub aπlardı. Eydürdi ki Miskµn atañuz 3) sizden maπbûn ma√rûm olub öldügüñüz va…tin 4) bile bülümezdi. Ey èaceb anuñ da«ı √âli nolısar dirdi. A«şâm 5) oldı. Oπlancı…ları döşege

[10] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[11] Kelime tekrarı yapılmıştır.
[12] Metinde bu kelime '√' harfi ile yazılmıştır. Ancak doğrusu '«' harfi ile yazılmalıdır. Bu yazım hatası metnin devamında tekrar edilmiştir.

yatırdı. Üzerlerin örttü. 6) Zâhid da«ı a«şâm …ılub evine geldi. ◊âtûn da«ı[13] 7) biryânı çı…arub sini içine …oyub öñüne götürdi. 8) Zâhid[14] eydür: Ey »âtûn oπlancıklar …anı hemµşe baña 9) …arşu gelürlerdi boynuma salınurlardı şimdi niçün 10) gelmediler? »âtûn eytdi: Ço… oynadılar. Uy…uları 11) †utub uyıdılar. Zâhid eyitdi: Uyarπıl ısıca…la biryân 12) yisünler. »âtûn eyitdi: Sen yigil şimdi anları uy…udan 13) uyarmayalım didi. Andan zâhid bismillâh diyüb biryân

[7B]

1) §undı. Bir lo…ma yedi boπazına †urdı geçmedi. èAvretine 2) eyidi yâ ◊âtûn ne √âldür boπazımdan geçmez didi. ◊âtûn 3) âh idüb nice zamandur et yidügüñ yo…dur anuñçün 4) geçmez didi. Hele bir iki lo…ma güçile yiyüb √amd idüb †urdı. 5) Geldi namâza †urdı. ◊âtûn da«ı namâzdan fâriπ olsun 6) andan diyem didi. Yaşın yaşın aπlardı dünüñ nı§fı geçicek 7) namâzdan fâriπ olub diledi ki biraz uyuya èibâdete …uvvet 8) olmaπiçün. ◊âtûn eyitdi: Ey zâhid bizde bir kişi iki 9) emânet nesne …omuş emâneti aldı. Siz gelince …atlanamadı 10) çâre idemedüm. Mühlet virmedi. Zâhid bunı işidicek 11) âh idüb vâh oπlancı…lar öldi mi yo«sa diyüb aπladı. 12) ◊âtûn da«ı aπlayı aπlayı bir bir √ikâyet itdi. İkisi bile feryâd 13) fiπân birle oπlancı…lar üzerine vardılar örtülerin [15]

[8A]

1) ve â«iretde na@ar itmez. Yine ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm 2) eyitdi cemâèati terk idenden şerlü kimesne yo…dur. 3) Gün ortasında da«ı »a… teèâlâ bir …ula …atı èa≠âb 4) itmez «ışm itmez cemâèati terk idene «ışım itdügi gibi 5) eger bir kimesne cemâèate varmasa. Eger èömrini olduπunca namâz 6) …ılsa oruç dutsa √ac itse §ada…a itse gökden 7) inen …itâbları külli o…usa cennet …o…usın …o…maya 8) dir. Ne diri ve öli ◊a… teèâlâ na@ar itmeye. Cemâèatle 9) namâz …ılma… dünyâdan [16] «ayırludur. Eger bir kimesne 10) [17] âbdest alsa cemâèate namâz …ılmaπa giderken 11) ölse uçma…lı… olur didi §ıd…-ı

[13] Metinde kelimenin yazımında hata yapılmıştır. Bu hata metnin devamında da zaman zaman tekrar edilmiştir.
[14] Kelime tekrarı yapılmıştır.
[15] Sayfanın rekabesinde "açdılar" sözcüğü yer alır ancak bir sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Sonraki sayfanın başına da "Eksik var" diye not düşülmüş.
[16] Metinde bu arada sözcüğü yer alır. Ancak sözcüğün üstü çizilmiştir.
[17] Metinde bu arada sözcüğü yer alır. Ancak sözcüğün üstü çizilmiştir.

Resûlullah 12) ve §ıd…-ı ◊abµbullah. Dördünci meclis Receb ayınıñ 13) ve Şaèbân ayınıñ fa≥µletin beyân ider. Enes ibn-i Mâlik

[8B]

1) ra∂yallâhu èanhü rivâyet ider Peyπâmber √a≥retinden 2) §am:

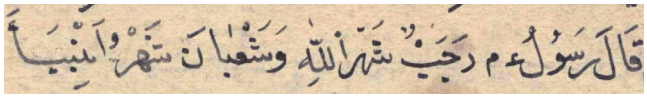 3) 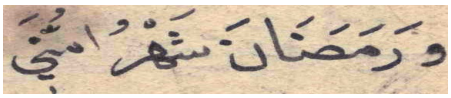 [18]

Eydinildi ki yâ Resûlallâh Receb 4) ayı şehrullâh dimek maènâ nedür didiler. ◊a≥ret-i èaleyhis- 5) -selâm eyitdi: Anıñçün ki ma«§û§dur »a… teèâlânıñ 6) ra√metine ve maπfiretine. Yine Resûl √a≥reti eyitdi Receb 7) ayınuñ evvel cumèası gicesinden πâfil olmañ ki o gicenüñ 8) ferişteler Râπµb diyü tesbµ√ iderler. ¢açan ki ol gice- 9) -nüñ &ülü&i geçse yirlerde göklerde ne …adar ferişteler var 10) ise Kaèbe-i muèa@@amaya cemè olurlar. Ta%rı teèâlâ- 11) -ya niyâz iderler √âcet dilerler ümmet-i Mu√ammed içün 12) ◊a… teèâlâdan «i†âb gelür yâ ferişteleriim èizzetüm celâlim 13) √a……ıçün her kim ümmet-i Mu√ammedden benüm ayıma √ürmet

[9A]

1) idüb evvel pençşembe güni oruç dutsalar işbu gice 2) cemè olub benüm zikrüme tesbi√ime meşπûl olanlaruñ 3) fi'l-cümle günâhların baπışladum. Firdevs uçmaπında anlar 4) içün köşkler ve √ûriler virdüm. Gözler anı görmiş 5) degildür. Yine ◊a≥ret-i Resûl èa.m. eyitdi Her ki bu ayuñ 6) evvel pençşembe güni oruç dutsa â≠ine[19] gicesi on 7) iki rekèat namâz …ılsa ikide bir selâm virse ve her (r)ekèatda[20] 8) bir fâti√a üç kerre sûre-i ¢adir on iki kerre sûre-i İ«lâ§ 9) o…ısa …açan namâzdan fâriπ olsa yetmiş kez 10) 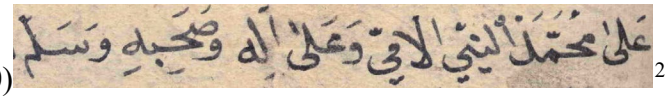 [21] dise

[18] Hadis
[19] Metinde kelimenin yazımında yanlış yapılmıştır.
[20] Kelime tamir edilmiştir.
[21] "Allah'ım Efendimiz ümmî peygamber Muhammed'e, evladu iyaline ve ashâbına salât ve selâm eyle."

11) andan [22] 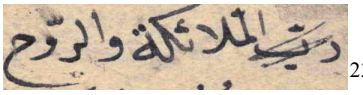 [23] dise secde itse yetmiş

12) kez 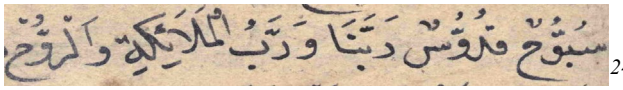 [24] dise

13) andan başın …aldırsa yetmiş kez 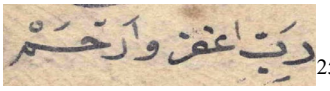 [25]

[9B]

1) 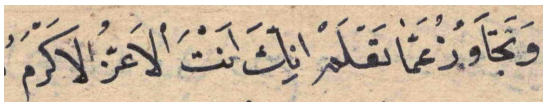 dise yine

2) secde itse yetmiş kez 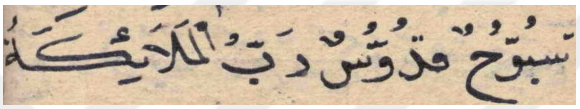

3) 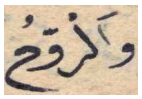 da«ı her ne √âceti varsa dilese Allâh te¡âlâ 4) …abûl ide cemèi günâhı èafv ola da«ı öldügünüñ 5) evvel gicesi namâzı bir gökçek §ûretlü bir †atlu sözlü kimesne 6) şekline gire buña eyide ki yâ √abµbµ beşâret olsun 7) saña ki ◊a… teèâlâ seni cemèi …or…ulardan …urtardı andan 8) ol kişi eyide sen kimsin ki senden güzel kimesne görmedüm 9) diye da«ı seniñ …o…uñ gibi güzel …o…ı görmedim diye 10) da«ı eyide yâ √abµbµ ben senüñ Receb ayınıñ evvel cumèa gice- 11) -si …ıldıπun namâzuñ &evâbıyam ◊a… teèâlâ kenz ü lu†fıyla beni 12) §urete …oydı ta …ıyâmetdeñ saña yoldaş virdi 13) andan uçma…dan bir …apu açalar dürlü …o…ular birle cânı

[10A]

1) vü teni râ√at ola …abrinden †urıca… …ıyâmetde başı 2) üstüne gölge ola. Ey müémin …ardeşler Receb 3) ayınuñ …adrin bilün. Ta%rı teèâlânuñ ayına √ürmet 4) …ıluñ. Nâfile namâzları ço… …ıluñ. Zµrâ ki Receb ayında 5) bir rekèat nâfile namâz …ılsañuz on rekèat

---

[22] Metinde bu arada sözcüğü yazılıp üstü çizilmiş. Ancak bu kelimenin silinmesi eksikliğe neden oluyor.

[23] "Meleklerin ve ruhların Rabbi"

[24] "Meleklerin ve ruhların Rabbi olan kutsal olan Rabbimiz Allah münezzehtir."

[25] Rabbim, bağışla ve merhamet et."

namâza yazulur. 6) ∏ayri va…itde yine Resûl èa.m. eyitdi: Eger bir kimesne Receb [26] 7) ayında bir rekèat namâz …ılsa ve bir gün oruç dutsa şol 8) …adar &evâb verile ki anuñ nihâyetin bir Allâh bile. Nite ki ◊a≥ret-i 9) Risâlet èa.m. eyitdi bir kimse Receb ayında bir gün oruç 10) dutsa öldügi va…tin cân nezèinden derleyüb büküldüπi 11) Receb[27] ırmaπından §u getüreler içe. Va…ta ki ölüm 12) serüñligi yetişe âdem buñladıπı va…t èAzrâ'µl heybetinden 13) †aleb ider diller ciπerler yanub §usuzlu…dan damaπları

[10B]

1) …uruduπı va…t Şey†ân bir …ızılca bardaπa §u …oyub 2) «astanuñ ayaπı ucına †urub √areket itdürür. Ol 3) «aste yüzin dönderür §u ister. Şey†ân eydür eyitgil 4) ki èâlemi yaradan yo…dur degil, §u vireyin içgil dir. 5) Ol «aste miskµn redd idüb √azµn âvâzıla çaπırır ki 6) yâ oπul yâ baba yâ ana yâ èammi yâ √ala baña bir içim §u virüñ. Şey†ân 7) başı ucına geçer. Bir bardaπı …ımıldadur. Eydür ki: Gördüñ mi 8) atañ anañ oπluñ …ızuñ saña su[28] virdiler mi? girü [29] 9) seni ölsün dirler. Maluñı üleşelim dirler. »aste başunı 10) §allar. Girü Şey†ân eyidür Mu√ammed √a… resûl degildür degil 11) vereyin içgil der. Râ√at olπıl' dir. Aña ◊a… teèâlâ- 12) -dan èinâyet yetişe …abûl itmez. Eydür vây aña ki 13) yetişmeye µmânın Şey†âña yaπmaladur maπbûn olur illâ.

[11A]

1) Meger ki Receb ayında bir gün oruç dutmış ola ol 2) va…t ferişteler uçmaπda bir ırma… vardur adı Receb- 3) -dür. Andan içmez illâ Receb ayında oruç dutanlar içerler. Eger 4) bir …atre anuñ §uyundan deñizlere †amnursalar şöyle §ovu… 5) ve †atlu ola ki hµç anuñ mânendi olmaya. Fi'l-√âl andan 6) §u yetişdürürler içe artı… §usuzlu… görmeye. Eydesiz göre- 7) -siz ki baña bunuñ gibi şerbet getürdüñüz. Cânum râ√at oldı 8) diye eyideler. Yâ Velµyallâh Ta%rı teèâlâ ayına √ürmet idüb 9) oruç dutduπuñ èiva≥ıdur. Bunda ne var nice bunuñ gibi 10) èa†âlar ola. ◊esâbsuz râ√at olasan diyeler. Yine ◊a… 11) teèâlâdan √i†âb gele yâ ferişlerim ol müémin …uluma 12) uçma…da ma…âmın gösterüñ. Oπlundan …ızından ayrıldıπına 13) melûl olma. Andan uçma…dan …apu açulur. Ma…âmına

---

[26] Burada derkenarda okunamayan 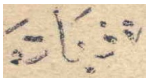 sözcüğü var.

[27] Metinde daha önce de kelime tekrarı yapılmıştır ancak buradaki kelime tekrarı hatayla yapılmış olmalıdır ki ikinci kez yazılan "Receb" sözcüğünün üstü çizilmiştir.

[28] Kelimede yazım yanlışı vardır. (s) sin harfi ile değil (§) sad harfi ile yazılmalıdır.

[29] Metinde bu kısımdaki 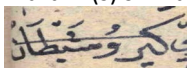 kelimelerin üstü çizilmiştir.

[11B]

1) na@ar ide. ◊ûriler çıпırışalar yâ Velµyallâh saña müştâ…un 2) tizgil diyeler. Çünki bunı ol müémin göre fi'l-cümle dünya- 3) -daki teşviş göñlünden çı…a cânı ıssıña müştâ… ola. 4) Ol √âlde èAzrâéµl …a§d ide. Nidâ gele yâ èAzrâéµl enbiyâlar cânları 5) gibi alпıl andan èAzrâéµl enbiyâlar cânı gibi âsânlıпla ala. 6) Yine ◊a≥ret-i Resûl èaleyhisselâm eyitdi: Her kim Receb ayında 7) oruç dutsa dutdıпı oruç aña yoldaş ola. Münkµr ve Nekµr 8) suéâli geñez ola. Va…tâ ki Receb ayın oruç dutıb ölse 9) götürseler ferişteler bölük bölük …abrine varınca gelür eydür ki 10) beşâret olsun saña yâ Velµyallâh işbu uza… …or…ulu 11) seferüñ …aydın ve yaraпın yimişsin ne gökçek saèâdetlü kişi 12) imişsin ki Ta%rı teèâlânuñ ayına √ürmet idüb oruç 13) dutmışsın diyü cânı üzerine saçu saçalar ta …abri(ne)[30]

[12A]

1) varınca va…tâ ki …abre …oyalar bir gökçek §ûretlü kişi gelüb 2) yoldaş ola da«ı …abrin bir göz erimi mi…dârı geyiledeler hôş 3) èazµz †onlar giyeler güyeyiñi gelin gibi †onuna andan Münkµr ve 4) Nekµr heybetile gelürken uçma… …okusın †uya eyide ne «ôş 5) saèâdetlü kişi imişsin uçma… …o…usı …arşı geldi diye 6) heybet na@arın …oya güler yüzle gele andan ol gökçek 7) §ûretlü èalµ yoldâş diye yâ √abµbµ suèâl §ormaпa 8) gelürler. Akluñu cemè eyle …or…ma eyitgil "eşhedü en lâ ilâhe illâllâh 9) va√dehu lâ şerike leh ve eşhedü enne Mu√ammeden èabduhu ve resûlüh" 10) bu kişi şehâdet kelimesin diye Münkµr ve Nekµr bunuñ didigin 11) işidene «ôş saèâdetlü kişi imişsin bu suèâl …aydın 12) yemişsin diyeler …or…udan emµn olmışsın diyeler andan 13) uçmaпdan bir …apu açar …ıyâmete degin uçma… nièmetlerinden

[12B]

1) ve …o…ularından tura. Da«ı yine ◊a≥ret-i Resûl èaleyhisselâm 2) eyitdi Receb ayın oruç dutan kişiler §ırâ†ı yıldırım 3) gibi geçe ve &evâbı terâzuda aпır gele. ¢ıyâmet ıssısından 4) ve açlıпından ve §usuzluпundan emµn ola. Uçma… …apuları açıla 5) her …anпı …apudan dilerse gire câvidânı bilüb Ta%rı teèâlânuñ 6) di≠ârın müşâhede birle tecelli …ılalar. Da«ı «i†âb gele ki yâ ferişteler 7) dünyâda benüm ayıma √ürmet iden müémin …ullarıma burâ… iledüñ. 8) Eginlerine yaşıllarına tâc iledüñ. Anları daèvet idüñ. Bugünki 9) gün …ıyâmet

[30] Metinde kabir sözcüğüne eklenen –ne eki sayfanın dijitale aktarımında sorun olduğu için okunamamaktadır. Tahmin edilerek eklenmiştir.

günüdür ıssıdan açlı…dan §usuzlu…dan cigerleri biryân 10) olub beyinleri …aynayub derlere πar… olub cehennem odını 11) gözleyüb [31] zebâniler èâ§ileri ellerinde dutub 12) †âmûya iledecek gündüz ol benüm Receb ayında oruç 13) dutan …ullarım getürüb èarş altında cemè eyleñ ben anları [32]

[13A]

1) ni¡metleri da«ı Receb ırmaπınuñ şerâbıyla …ona…lasam gerekdür. 2) Anlar dünyâda benüm içün oruç dutdular da«ı benüm ayıma √ürmet 3) itdiler. Girü …alan «alâyı… yiyüb içerken içmediler. ‰u†…uları 4) yetiserdi. Cigerleri §usuzlu…dan yandı. Şimdiki √âlde «al… 5) yemez anlar yesün içsün râ√at olsunlar dir. Nite ki ¢ur'ânda 6) buyurur: 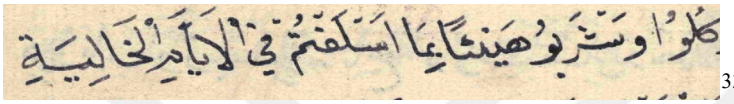 [33] 7) Andan feriştehler eyideler §âyim …ullar ki nice bilelüm biz anları 8) bilmezüz diyeler. Ta%rı teèâlâ eyide yâ feriştehlerim çaπırıñ 9) eyidüñ ey şunlar ki Receb ayında oruç dutduñuz «al…lar 10) yiyüb içerken siz yimedüñüz imdi pâdişâh sizi …onu…luπa 11) …ıπırur èarş altında da¡vet ider. Anda siziñçün uçma… ni¡metleri 12) ve Receb ırmaπınuñ ne≠r âbları √â≥ırlanmışdur günüñ[34] tiz gelüñ 13) işbu günüñ …or…ularından emµn oluñ diyeler. ¢açan kim

[13B]

1) ma√şer «al…ı bu nidaı işide küllisi anda gitmege …a§d iderler. 2) Feriştehler eyide yâ Rabbi ne …adar «al… varise anda gitmege …a§d 3) iderler diyeler. ◊a… teèâlâ diye ki yâ feriştehlerim anlar başı üstünde 4) gölge var aπzınuñ …o…usı miskden ve èanberden yegdir ve uçma… 5) şarâbı …o…ar. Alnınuñ nûrı şuèle virür. Altında yarlıπanmışlardur 6) diyü yazalur. Başlarına tâc urub eginlerine √ulle geydüre- 7) -ler. Burâ…lara bindüreler. èArş altında ileteler. Uçma… nièmetleriyle 8) ve şarâblarıyla …onu…lıyalar. Hµç …ıyâmet …or…uların çekmeye- 9) -ler. Açlı… ve §usuzlu… görmeyeler. Anlaruñ √âlini girü 10) …alan «alâyı… görücek eyideler nolaydı Receb 11) ayına √ürmet ideyüdük. Oruç

---

[31] Burada geçen 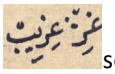 sözcüğü okunamamıştır.

[32] Sayfanın rekabesinde "uçma…" sözcüğü yer alır. Ancak bir sonraki sayfanın başlangıcı farklıdır. Bu nedenle "Eksik var" notu düşülmüştür.

[33] "Onlara 'Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık olarak 'âfiyetle yiyin için' denir." Hâkka Suresi (24)

[34] Bu kelimenin üstü çizilmiştir.

dutaydu… èâlimler sözin 12) eşideydük. Ta ki şimdiki va…t issilikden açlı…dan 13) §usuzlu…dan …urtulaydu…. Cigerlerimüz yandı kebâb

[14A]

1) oldı. Derlerümüz de πar… oldu…. Başlarumuzda beyinlerümüz 2) ço…radı vây bizüm √âlimüz §oñra peşµmân olduπumuzuñ bu ı§§ısı 3) yo…dur diyüb aπlaşı(r)lar[35]. Ferişтehler eyide ki işitmedüñüz mi bu âyeti:

4) 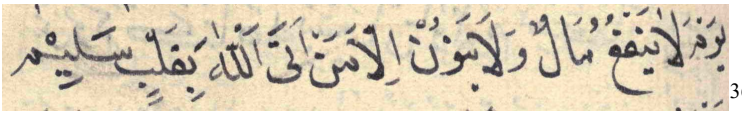 [36] 5) andan ol Receb ayın oruç dutanlaruñ &evâbların tartalar. 6) Şol …adar &evâb keffesi aπır gele ki yerleri ve gökleri …o- 7) -salar da«ı cemèinden aπır gele. Andan §ırâ†ı uçar …uş 8) gibi geçeler. Andan uçma… …apusına varalar. Her …anπısından 9) dilerlerse èıyş ebedi …ılalar. Ey müéminler görüñ Receb 10) ayı ne √ürmetler eyidür. Oruç dutub èizzet idene gör kim 11) pâdişâh-ı èâlem ne √ürmetler ne èizzetlü eydürdi. Cehd 12) idüñ oruç dutuñ nâfile namâzları ço… …ıluñ 13) ◊a… teèâlânuñ zikrin diliñüzden eksik etmeñüz.

[14B]

1) Günâhlara peşµmân olun istiπfâr idüb tevbe …ıluñ. 2) Her …açan ki bir müèmin Receb ayında eyitse ki yâ İlâhµ 3) Receb ayı geldi senüñ ayıñdur. Ben günâhkâr şimdiye dek 4) itdügüm günâha peşimân oldum. İstiπfâr idüb 5) tevbe itdüm. İlâhµ Receb ayınuñ √ürmetiçün tevbemi sen …abûl 6) eyle. Da«ı günâhlarım sen èavf eylegil. Ta%rı teèâlâ 7) tevbesin …abûl idüb günâhların baπışlaya. Anadan 8) †oπmış gibi ola. Amma Şaèbân ayı √a……ında ◊a≥ret-i Resûl 9) èaleyhisselâm didi ki Şaèbân ayı benüm ayımdur. Her ki(m)[37] 10) Şaèbân ayına √ürmet itse baña √ürmet itmiş gibidür. 11) Yaènµ ma«§û§ olur benüm şefâèatime. Yârın …ıyâmet 12) gününde evvel anlara şefâèat iderin. Maènası budur ki 13) va…tâ ki …ıyâmet …opa «alâyı… ma√şere cemè olalar.

[15A]

[35] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[36] "Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!" Şu'arâ Suresi (88-89)
[37] Kelime tamiri yapılmıştır.

1) ◊a… teèâlâ Cebrâéµle emir ide yâ Cebrâéµl Mâlike digil ki cehennemi 2) getürsün bugünki gün èar≥ itsün görsünler ki 3) benüm rız…ım yirler(d)i[38] benden gayrilere Ta%rı diyü †aparlar- 4) -dı. Da«ı şunlar ki dünyâda pâdişâhın dirlerdi tekebbürlik 5) iderlerdi. Ma@lûmlara @ulm iderlerdi. Ta √a… yire …ân 6) döküb âdam öldürüb malın alurlardı. Da«ı şunlar ki beni 7) dilleri birle birlerdi. Peyπamberime √a… resûldür dirlerdi. 8) kendüleri «arâcdan …otardılardı. Velakin baña èibâdet 9) itmezlerdi. Nehy itdügümden yaπlanmazlardı[39]. Da«ı şunlar ki 10) èâlimlere √ürmet itmeyüb didüklerinden †utmayub günâh-ı kebâir- 11) -ler işleyüb «al…dan …or…ub sırrile işleyüb benden 12) …or…mayub baña âşikâre işleyenler da«ı beş va…t namâzda 13) kâhillik idüb …ılmayanlar da«ı orucın eksiklik birle †utanlar

[15B]

1) da«ı zekât §ada…a virmeyenler da«ı √ac borcu olub 2) virmeyenler da«ı ataların anaların inciden √ürmet èizzet …ılmayanlar 3) …anı görsünler ki bende nice …ahhâr pâdişâhın èa≠âb 4) èitâbum nicedür diye. Andan Cebrâéµl yetmiş biñ mu…arreb …utlu 5) heybetlü ferişthlerle varalar cehenneme götürmege gideler. Şunuñ 6) gibi ferişthler bir eliyle yiri ve gögi çekselerdi …opururlar- 7) -dı cehd ideler yirinden depredüb götürmeyeler andan ◊a… 8) teèâlâ celle ve èalâ' heybetile na@ar …ıla cehennem ◊a… teèâlânuñ 9) heybetinden dürile bir araya gele çerçe gibi ola. Aπlaya eyide 10) ki yâ Râb 'İnni e«âfu min èa≠âbiñ'[40] diye. ◊a… teèâlâ eyide ki 11) yâ cehennem eger senüñ èa≠âbuñ bulsam bir nesne yaratdum ki 12) eyideyidi aç âdem bir lo…ma yuttuπu gibi yâ√ûd …uşlaruñ 13) büyügi yılan rızkum yiyüp gayriye …ullu… idenlere da√ı

[16A]

1) emrimi yirine getürmeyenlere nehyimden yaπlanmayanlar deye. Cehennem 2) diye ki yâ İlâhµ ben dilerem ki heybetimi külli …ullaruñ üzerine 3) idem diye. ◊a… teèâlâ celle ve èalâé i≠in vire. Meger ki ol 4) va…tde seyyidel evvelµn vel â«irµn Mu√ammed resûl Rabbül 5) èâlemµn Ta%rı teèâlâ emri birle ferişthler Ta%rı èarşuñ 6) altında yâ…ûtdan minber götürmüşlerdi. Çevre yanına zeber- 7) -cetden kürsiler …omuşlardı. Peyπamberler sagışınca da«ı 8) …ızıl yâ…ûtdan kürsiler …omışlardı. Peyπamber èâlemleri 9)

[38] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[39] Sözcüğün kelime anlamı bulunamamıştır ancak kelimenin harfleri net bir şekilde olup 17A'da da aynen tekrar ettiğinden boşluk bırakılmayıp çalışmaya dahil edilmiştir.
[40] "Elbette ki (ben) azabından korkuyorum" anlamına gelen Arapça bir cümledir.

oturmaπiçün Ta%rı teèâlâ emri birle Resûl √a≥reti 10) minbere çı…ub ◊a… teèâlâ kelâmınuñ müşkillerin √alleder- 11) -di. èÂlemler diñlerdi Mu√ammeden Resûllullâhuñ èalemi ortada 12) dikilüb çevre yanında §ıddı…lar ve şehµdler ve √â§lar 13) ne ki var ise ve Şaèbân ayına hürmet idüb oruç †utanlar

[16B]

1) èalem gölgesinde oturub diñlerdi. Resûlullâhıñ kelâmından 2) cemâlinden le≠≠et alub aπlaşurlarken añsuzda cehennem 3) kükreye √areket gele bir yalıñ çı…a √aşr ehlinüñ çevre ya- 4) -nın …aplaya. Andan bir da«ı kükreye bir dütün çı…a …ap…ara 5) èabûs'ül veçhile andan. Da«ı zencirde aπlallar âvâzı 6) gele. Da«ı cehennem içinde yılânlar ve èa…rebler πışπıra. Heybetlü 7) âvâzlarla gele. Ol va…tde hµç feriştehler peyπamber èâlimler 8) velµler …almaya. İllâ yüzi üstüne düşeler nefsµ diyeler hatta 9) Âdem Peyπamber èa.m. yâ İlâhµ ben senüñ §afiñun beni …udret 10) elüñle yaratduñ. Feriştehleri baña secde itdürdüñ bugü- 11) -nki gün oπlum Hâbili dilemezin illâ nefsµ diye. Andan 12) İbrâhµm peyπâmber èa.m. yâ İlâhµ ben senüñ √alµliñün 13) kendü nefsimi düşmânuñ oduna atdum hµç kimseden

[17A]

1) …urtarma…lı… istemedüm. Bugünki gün ciger köşem oπlum İs√â… 2) ve İsmâèµli dilemezin illâ nefsµ diye. İsmâèµl Peyπâmber eyide 3) yâ Rab ben senüñ dininçünkim[41] oπlanlıπımı da nefsümi …urbânluπa 4) teslµm itdüm yüzüm döndermedüm bugünki ciger köşem …ubbedarı 5) dilemez illâ nefsµ diye. Andan Yaè…ûb[42] Peyπâmber eyide ki 6) yâ Râb ben senüñ İsrâéµliñün ben şol ma√zûnun ki cigerim 7) biryân olub gözlerim nûrı gitdi göñlüm yemişi Yûsuf 8) ucundan bugünki gün Yûsufı dilemezin illâ nefsµ diye. 9) Andan Mûsa Peyπamber èa.m. eyide ki yâ Rab ben senüñ kelµmüñün 10) deñiz emrinle yol oldı da«ı baña ikrâm idüb mennile 11) selvâ etdürdüñ Firavn düşmânımı helâk itdüñ 12) benümle münâcâtda eydişdüñ bugünki gün …arındaşım 13) Hârûnı dilemezin illâ nefsµ diye. Andan Ya√ya Peyπamber

[17B]

[41] Kelimenin yazımı hatalıdır.
[42] Kelimenin yazımı hatalıdır.

1) èa.m. eyide ki yâ Rab baña âd virdüñ 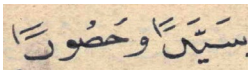 2) 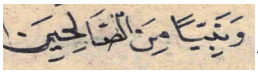 [43] oπlanlıπımdan tâ olunca senüñ …or- 3) -…uñdan aπladum gözüm yaşından yüzüm eti çürüdi 4) bugünki senden dilemezin illâ nefsµ diye andan èÍsa Peyπamber 5) èa.m. eyide ki yâ İlâhµ âd virdüñ 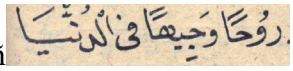 6) 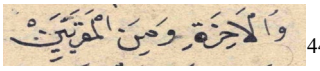 [44] diyü her gâh ki senden √âcet 7) dilesem µra§ rencini giderdüñ ölmiş âdemi diri …ılduñ 8) da«ı gökden mâèide endürdüñ bugünki gün senden 9) anam Meryemi dilemezin illâ nefsµ diye. Andan ma√şer ehli 10) cemè olub Âdem Peyπamber ve İbrâhµm ve Mûsa ve èÍsa Peyπa[45] 11) gelüb şefâèat isteyeler bunlaruñ her birisi birer èö≠ir 12) dileye andan §oñra enbiyâlaruñ serveri ma√şer ehlinüñ 13) [46] §allallâhu èaleyhi vesellem gelüb

[18A]

1) eyideler yâ seyyidel mürselµn yâ şefµèel münzµrµn cehennem heybetinden 2) †â…âtümüz †â… oldı. Cigerlerümüz pâre pâre oldı gövdelerümüz 3) eti eridi. İliklerümüz §u oldı. Bize şefâèat eylegil yâ Mu√ammed 4) diyü çaπrışalar dört yanına üşeler eyideler ki bizi Ta%rı 5) teèâlâdan dilegil cehennem odun üzerimizden defè itsün 6) diyeler. ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm yüzi üstüne dü- 7) -şe secde ide eyde yâ İlâhµ benümle vaède itdüñ idi 8) günâhkâr ümmetüme …ıyâmet gününde şefâèat …ılmaπa. 9) İlâhµ ümmetümüñ pirlerin cehennem odına …oyarsañ benüm §ıddı…ım 10) Ebâbekiri …oyπıl anlaruñ yerine. Eger oda ne yaşlusın 11) …oyarsañ anlaruñ yerine èÖmer ibni »a††âbı …oy. Eger 12) ¢ur'ân ehlini …oyarsañ èAli ibni Ebû ‰âlibi …oy anlaruñ 13) yirine. Eger ümmetimüñ yigidlerin …oyarsan ciger köşem [47]

[18B]

1) ◊üseyini …oyπıl anlaruñ yirine. Eger ümmetimüñ èâlimlerini …oyarsañ 2) beni …oyπıl anlaruñ yirine. ◊a… teèâlâdan «i†âb gele ki 3) yâ Mu√ammed başıñı …aldır cemièyi «al…ı èizzetüm celâlüm √a……ıçün 4) senüñ dostluπuña yaratdum şefâèat …ılπıl diye. ◊a≥ret-i

[43] "O mâbedde durmuş namaz kılarken melekler ona şöyle seslendiler: "Allah'ın bir kelimesini (Hz. İsâ'yı) tasdik edici, efendi, iffetli ve sâlih kullardan bir peygamber olarak Yahyâ'yı Allah sana müjdeliyor." Âli İmrân Suresi 39. ayet.

[44]"Melekler demişti ki: "Ey Meryem! Allah seni kendisinden bir kelime ile müjdeliyor. Adı Meryem oğlu Îsâ Mesîh'tir, dünyada da âhirette de itibarlı ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır." Âli İmrân Suresi 45. ayet.

[45] Kelime bu şekilde yarım bırakılmıştır.

[46] Bu kısımda kâğıdın tahrip olmasından dolayı yazılanlar okunamamıştır.

[47] Bu kısımda kâğıdın tahrip olmasından dolayı yazılanlar okunamamıştır.

5) Risâlet èaleyhisselâm enbiyâlar evliyâlar da«ı mürseller 6) èâlimler şehµdler èâ§µlere şefâèat …ıla. Ol √µnde 7) bir gökçek §ûretle Şaèbân ayı Resûl √a≥retinüñ …arşusına 8) gele. Resûl èaleyhisselâm eyide ki yâ şehr-i Şaèbân 9) yine geldüñ diye. Ol eyde yâ şefµèel müznibµn baña dünyâda 10) √ürmet idüb oruç †utanlara evvel şefâèatüm size 11) olur diyü vaèd itdük idi. Ol vaède yirine gelmek 12) gerekdür. Andan Resûl èaleyhisselâm yüzin yire …oyub 13) eyide ki İlâhµ benüm ayıma √ürmet idüb oruç †utanlara

[19A]

1) sen ra√met eyle. ◊isâbların sen geñez …ılıvir diye. ◊a… teèâlâ- 2) -dan «i†âb gele ki yâ Mu√ammed başıñı …aldır baπışladum anlaruñ 3) günâhların dünyâda iken baπışladum idi senüñ 4) èizzetüñe. Andan ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm 5) eyide ki ya şehr da«ı nice √âcetüñ var eyide ki yâ 6) Resûlullâh beni √oşnûd idenlere burâ… ve tâc ve √ulle 7) gerekdür diye. Fi'l-√âl Allâh teèâlâdan «i†âb gele ki 8) yâ Mu√ammed şehrüñ saña dilemezden öñdün anlara ferişte hler 9) viribdüm da«ı anlaruñ ellerin yüzlerin bedr ay gibi münevver

10) …ıldum. Senüñ èalemüñ gölgesinden ve èarşum nûrıyla anları

11) râ√at …ıldum. Firdevs uçmâpı nièmeti birle anları †opladum 12) diye. Andan Resûl √a≥reti èaleyhisselâm bunı işidicek 13)yüzin yire …oyub secde-i şükür ide. Ey mü'min …ardeşler

[19B]

1) Şaèbân ayınuñ …adrin bilüñ ana √ürmet …ıluñ ≠ikrullâhı 2) ço… idüñ namâzları oruçları ço… …ıluñ tâ ki 3) padişâh-ı èâlem «abµbi Mu√ammed Mu§†afa §allallâhu èaleyhi 4) vesellem √ürmetine cemèi günâhlaruñuzı èafv idüb 5) uçmaπın ve dµdârın[48] rûzµ …ıla. Rivâyet olundı 6) Resûl √a≥retinden èaleyhisselâm her ki Şaèbân ayınuñ 7) on üçünci on dördünci on beşinci gicesinden πâfil 8) olmañ ki ol gicelere eyyâm-ı bey≥ dirler. Gicede ümmetüñ 9) èâmâli ◊a… teèâlâya èar≥ olunur. Her birine berât ine. Eger 10) saèâdet berâtıdur ve eger şe…âvet berâtıdur. Da«ı namâz …ılın. 11) Da«ı èâlimler meclisinde oturub cemè olub meclis ehlinüñ 12) &evâbını Ta%rıya èar≥ iderler. èArşuñ altında durub 13) √âcet dilerler. Eyidir ki yâ Rabbi ol &evâbın getürdügümüze

[20A]

[48] Sözcük metinde "dµzâr" olarak geçmektedir.

1) meclis ehlinüñ günâhların èafv …ılπıl. Da«ı saèâdet berâtın 2) anlara indürgil diyeler. Ta%rıdan √i†âb gele ki: Yâ feri- 3) -ştehlerim èizzetüm celâlüm √a……ıçün cemèi günâhların anuñ 4) baπışladum. Saèâdet berâtın götüreler eyideler ki: Ne saèâdetlü 5) kişi imişsin ki bu gicelerüñ …adrin bildüñ, πâfil olmaduñ. 6) Saña saèâdet berâtı indi. ◊a… teèâlânuñ ra√metine πar… 7) olduñ. Yine Resûl èa.m. eyitdi bir kimseñüz ki eyyâm-ı bey≥ 8) günlerinde oruç dutsa da«ı ol gicelerde yüz rekèat 9) yâ«ûd on iki rekèat namâz …ılsa her rekèatta bir bir Fâti√a 10) üç kez İnnâ enzelnâhü fi leyletil …adr on iki rekèat 11) kez sûre-i İ√lâ§ o…usa Ta%rı teèâlâ bu namâzı 12) …ılana biñ şehµd &evâbın da«ı biñ kez √acca 13) ve èumre itmek &evâbın vire. ¢ıyâmet gününde yüzi bedr

[20B] [49]

1) olmış aydan münevver ola. Hµç …ıyâmet ıssıların görmeye. 2) Da«ı &evâbı terâzûda aπır gele. ~ırâ†ı göz açub yumış 3) mi…dârı geçüb uçmaπa girüb èıyş-ı câvµdâni …ıla. 4) Beşinci meclis Rama≥âñ ayınuñ fa≥µletin beyan ider.

5) 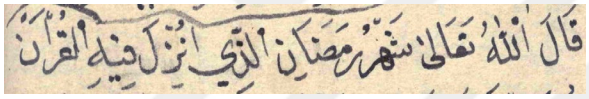

6) 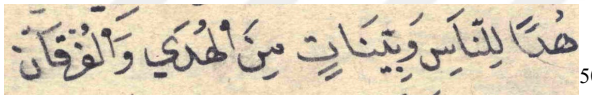 [50] Ayetüñ maènâsı 7) budur ki geldi size Rama≥ân ayınuñ gibi ay ki anuñ 8) içinde ¢uréân indi. Yaèni dimek olur ki Rama≥ân ayında 9) beytü'l-maèmûr indirdiler Für…ân-ı èa@µmi indir gerek oldu…ça 10) âyet âyet indirdi Cebrâéµle èa.m. Resûl √a≥retine 11) "Hüden linnâs" maènâsı budur ki ümmet-i Mu√ammed içün 12) hidâyetdür. ∞elâletden …urtulub bunca kerâmete 13) yetişmege "ve beyyinâtin" yaèni rûşen √üccet âyetdür √elâli

[21A]

1) √arâmdan far… itmekle ve Für…ân da«ı çı…arur şübhelerden 2) †oπrı yola …ulavûzlar. Eyle olsa ◊a… teèâlâya şükr 3) ide kim iki èa†âdan ötüri. Birisi Rama≥ân ayında bize 4) virdi nite ki Mûsa peyπâmbere ◊a… teèâlâdan va√iy 5) geldi: Yâ Mûsa ümmet-i

[49] Sayfanın derkenarında notlar bulunmaktadır ancak okunamamıştır.

[50] "O (sayılı günler), doğruyu eğriden ayırma, gidilecek yolu bulma konusunda açıklamalar ve insanlara rehber olarak Kur'an'ın indirildiği ramazan ayıdır. Artık içinizden kim bu aya yetişirse onu oruçlu geçirsin. Kim de hasta veya yolcu olursa, başka günlerden sayısınca tutar. Allah sizin için kolaylık istiyor, güçlük çekmenizi istemiyor. Sayıyı tamamlamanız, size doğru yolu göstermesinden ötürü Allah'ı tazimle anmanız için ve şükredesiniz diye (uygun hükümler gönderiyor)." Bakara Suresi 185. ayet.

Mu√ammed(e)[51] iki nûr èa†â virdüm. Nice 6) …aranûlu… göriser. Mûsa peyπamber èa.m. nûr nedür @ulmet 7) nedür yâ Rab didi. Ta%rı teèâlâ celle ve èalâé eyitdi 8) yâ Mûsa biri Rama≥ân ayı nûrudur @ulmetüñ biri …abr @ulmetüdür. 9) Rivâyet olındı èÖmerden raðyallâhü èanhü Resûlullâh 10) èaleyhisselâm eyitdi 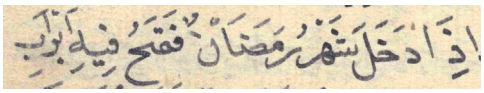

11) 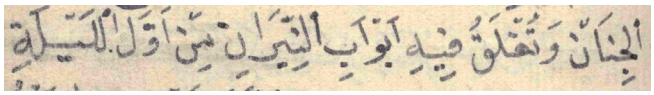

12) 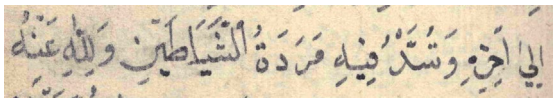

13) 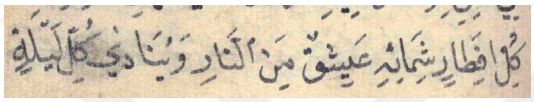

[21B]

1) 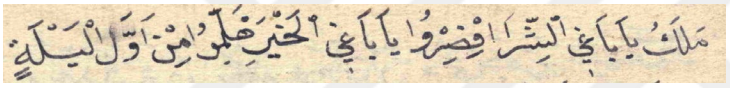

2) 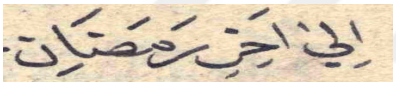 [52] √adµ& maènası budur ki …açan Rama≥ân 3) ayı girse uçma… …apuları açılur. Yaèni †âèat èibâdet …apuları 4) açılur. Da«ı †amu …apuları, maè§iyet …apuları yapulur. Maènâsı 5) budur ki Rama≥ân ayında Ta%rı teèâlâ †âèat èibâdet 6) işleyene birine yetmiş yazar ma…bûl olur. Da«ı geçmiş günâhlarıña 7) tevbe itseñ fi'l-cümle günâhlaruñ yarlıπanur. Evvel gecesinde 8) dek şey†ânlaruñ reyisleri baπlanur. Yaèni dimek olur ki şey†ân 9) sebebinden itdügüñ günâhlar yarlıπar. Ke ennehü şey†ân [53] 10) baπlanmış gibi olur ya«ûd reyisiñi dergâhdan sürülendür. 11) Ol baπlanur amma her gicesi ki †oπsa bir şey†ân †oπar. Ta ölünce 12) ol kişi azdırmaπa √avâle olur. Bir nefes ayru olmaz. »aber de 13) gelmişdür ki va…tâ ki Rama≥ân ayı girse uçma… …apuları

[51] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

[52] Bu kısım Buharµ, Savm, 5; Müslim, Sıyam 1-2'de geçen ve "Ramazan ayı girdiği zaman cennetin kapıları açılır, cehennemin kapıları kapanır ve şeytanlar da zincire vurulur" anlamına gelen hadistir. Ayrıca Abdullah Aydın'ın Nur'a Doğru adlı eserinde Neseî ve Beyhekî'de de geçtiği belirtilmiştir. (syf. 191) 22B'nin ilk iki satırına kadar devam eden kısmın sonunda da hadis olduğu belirtilmiştir bununla birlikte hadisin açıklaması da verilmiştir.

[53] Bu araya 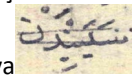 sözcüğü yazılmış üstü çizilmiştir.

[22A]

1) açılur. èArşile kürsi da«ı ferişteler çaπırub eyder ki ayâ ne 2) gökçek ay †oπdı ulu kerâmet oldı ümmet-i Mu√ammed üzerine. 3) Da«ı ayile gün yıldızlar fi'l-cümle …uşlar da«ı cânverler ne …adar 4) var ise yiryüzinde ve deñizde Rama≥ânuñ evvel gicesi erteye dek 5) ümmet-i Mu√ammed içün tesbi√ iderler istiπfâr iderler. Ümmet-i 6) Mu√ammedüñ geçmiş günâhın yarlıπa dirler. Kaçan §abâ√ olsa 7) hµçbir e√adden …almaz illâ günâhı yarlıπanur. Ta%rı teèâlâ eydür: 8) Yâ ferişlerüm namâzlaruñuzı tesbµ√lerüñüzi ümmet-i Mu√ammede 9) virüñ. Rama≥ân ayında dir. Yine Resûl √a≥reti èaleyhis- 10) -selâm eyitdi bir …uldan yo…dur ki Rama≥ân ayında 11) namâz …ılanlaruñ &evâbı …adar &evâbın maşrı…dan maπribe dek 12) namâz …ılanlaruñ &evâbı virür. Da«ı her kimler ki oruçların 13) açar altı yüz kişi cehennem odundan âzâd olur. Da«ı her gice

[22B]

1) de bir ferişteh çaπırur eydür ey şer işleyenler terk idüñ. 2) Ey «ayr işleyenler ço… idüñ dir. »aber de gelmişdür Ta%rı 3) teèâlâ bir ferişteh yaratmışdur ki dört yüzi var. Bir yü- 4) -zinden bir yüzine biñ yıllı… yoldur. ¢ıyâmte degin 5) secde eder. 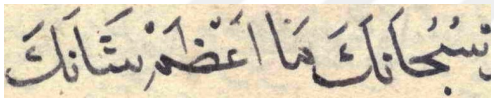 [54] dir. Bir yüzile 6) cehenneme na@ar eyler. 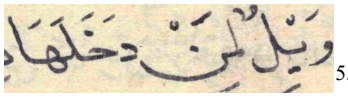 [55] dir. Bir yüzile 7) cennete na@ar ider eydür ki 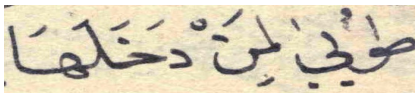 [56] Bir yüzile 8) èarşa na@ar eyler eydür ki yâ Rabbi sen yarlıπa, rahmet eyle, 9) èa≠âb eyleme Rama≥ân ayın oruç †utanlara dir. »aber de 10) gelmişdür ki Ta%rı teèâlânuñ uçmaπı müştâ…dur dört 11) bölüge. Biri Rama≥ân ayın oruç †utana ikinci Kuréân o…uyana 12) ve üçünci dilin §a…layana dördünci açlar †oyurana. İ«vânµ 13) ey müéminler Rama≥ân ayınıñ …adrin bilüñ. Geçmiş

[23A]

1) günâhlaruñuza tevbe idüñ istiπfâr idüñ. Ta%rı teèâlâyı 2) ço… zikir idüñ. Namâzı ço… …ıluñ zµrâ ki Ha≥ret-i Risâlet 3) §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi kim Ta%rı teèâlâ

[54] "Sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin. Senin şanın ne büyüktür."
[55] "Girene yazıklar olsun"
[56] "Girene müjde olsun"

…ullarına 4) her günde yetmiş kez ra√met na@arıyla ba…ar. Va…tâ ki bir §âyim 5) …uluñ †u††u…ları aπarsa beñzi if†âr va…tinde Ta%rı teèâlâ 6) keremi birle ol …uluñ ortasında yetmiş biñ √icâbı götürüb 7) eydür ki Ey …ulum senden istiπfâr benden ra√met senden 8) duèâ benden icâbet. Da«ı ey …ulum bilgil senüñ aπzuñ 9) …o…usı misk ve èanber …o…usından yegrekdür benüm …atımda. 10) Da«ı †utduπuñ oruç içün uçma…da şol köşkler 11) şol dereceler √ûriler senüñçün yer …ıldum ki 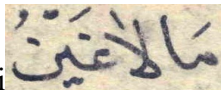 12) 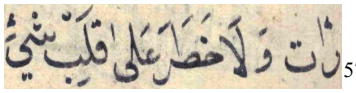 [57] ◊ikâyet Bir mecûsµnüñ bir 13) oπlanı vardı. Rama≥ânda itmek yedi. Müslimâna

[23B]

1) …arşu yirsin √ürmet eylemezsin Rama≥ân ayına didi. Ol 2) yılda mecûsµ öldi. Bir èâlim anı düşinde gördi. ~ordı ki 3) sen felân mecûsµ degil misin? İşbu mertebeye neden yetişdiñ? didi. 4) Ol da«ı cevâb virdi ki Öldügüm va…tin bir âvâz işiddüm ki 5) yâ ferişte hlerüm ol …ulumı …omañ µmân èar≥ idüñ zµrâ ki 6) Rama≥ân ayına √ürmet itmişdür. Siz da«ı aña µmân birle 7) √ürmet idüñ didi. Andan ferişte hler µmân èar≥ itdiler. 8) ◊a… teèâlâ emri birle beni bu ma…âma getürdiler. İmdi 9) görgil ki ey müéminler bir mecûsµ bir kez Rama≥ân 10) ayına √ürmet itdügiçün µmân buldı sen ki ehl-i İslâm- 11) -dan olasın yetmiş yıl √ürmet idesin nice i√sânlar 12) èa†âlara yetişesin ki anuñ va§fın bir Allâh anca… 13) ◊asan Ba§riye §ordılar Yâ şey√ bizümkinüñ †utdıπı

[24A]

1) èayublu oruç da«ı Allâhu teèâlâ √a≥retinden ma…bûl olur mı? 2) Cevâb virdi ki ¢açan èayubsuz oruç buluna anuñ √ürmetine 3) sizüñ da«ı orucuñuz Ta%rı …abûl iderdi. ◊ikâyet 4) olundı Süleymân ibni èAbdulmelik pâdişâhiken bir èArab 5) vardı. Mekkede †urdı bostân ekdi √ıyâr yetişdi 6) bir çuval √ıyâr devşürdi. Ar…asına yüklendi. Süleymân …atına 7) vardı. ~andı ki da«ı kendüden πayrı yirde √ıyâr 8) yo…. İledeyin baña nesne èa†â itsün diyü andan √ıyârı 9) Süleymânuñ öñüne …odı. Süleymân eyitdi yâ dervµş 10) ne «ôş tizcek bostânuñ yetişmiş. O gice bizde …onu… erte 11) gönderevüz gidesin didi. Andan èArab ol

[57] "Ben salih kullarım için gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir beşerin gönlüne doğmamış olan nimetler hazırladım." Anlamına gelen hadistir. Ancak metinde eksik ve değiştirilerek alınmıştır. Kaynak için bkz. Prof. Dr. Esad Coşan, Hadis Dersleri 3, syf. 97

gice …onu… 12) oldı. ~abâ√ oluca… bir …ulına eyitdi: Bostâncıyı bizüm bostâna 13) iletüñ görsün didi. Andan bir …ul anı bostâna iletdi.

[24B]

1) [58] èArab gördi ki şol …adar ço… √ıyâr var ki 2) dökülüb yatur. èArab √acil oldı utandı. Çuvalın alub 3) tizcek gitmek diledi. Süleymân …atına kıпırdı on biñ 4) a…çe virdi. Eyitdi niçün √acil olursın? Bizden 5) nesne umageldüñ. Seni ma√rûm göndermek bizüm keremümüze 6) ve cömerdliпümüze lâyı… degildür didi. ¢açan …ıyâmet güni 7) olsa kişileri ◊a… teèâlânuñ …atına götüreler èayblu oruçla. 8) Andan peyпamberüñ evliyanuñ orucın göre. Da«ı utana 9) §ana ki …abûl olunmaz. Ta%rı teèâlâ eyide ki yâ …ulum 10) …atuma geldüñ. Benden nesne umuyın umayduñ ben 11) bilürem pâdişâhlıпıma lâyı… degildür ki ben seni ma√rûm 12) …ılam diye. Andan uçma… èa†â ide nièmet-i câvidânı buña. 13) İ«vânµ[59] ey müèminler ve ey …ardeşler oruca

[25A]

1) cehd idüñ. Anuñçün ki oruç size …al…an olur …ıyâmet 2) gününde. ◊a≥ret-i Risâlet èa.m. eyitdi kim oruç †utanuñ uyuduпı 3) èibâdete geçer. Da«ı ◊a… teèâlâ Kirâmen Kâtibµne emr ider oruç 4) †utanlaruñ günâhın añub istiпfar iderse fi'l-cümle günâhın 5) yuyun der. »aber de gelmişdür ¢ıyâmet gününde Rama≥ân 6) ayı bir gökçek §ûretle gele. ◊a… teèâlâ eyide yâ şehr-i Rama≥ân 7) √âcetüñ neyse dile dut elin kim ki √a……uñ bildiyse 8) ol da«ı ellerin ala. Şunlar ki Rama≥ân ayı anlardan 9) √oşnûd ola. Yine ◊a… teèâlâ eyde ne dilersin? Yâ İlâhµ başlarına 10) tâc √ulle ve beni eksikle †utmışlaruñ günâhın dilerin[60] 11) diye. Ta%rı teèâlâ eyde yâ şehr-i Rama≥ân ayı yine dün 12) yanınca anı √ürmetile †utalar şefµè oldupı kimseler yunub 13) tâc u √ulle geyüb yanınca uçmaпa gideler. Bârµ teèâlâ

[25B]

1) …atına varalar †uralar. Yâ şehr-i Rama≥ân da«ı ne dilersin 2) diye. Rama≥ân ayı da«ı yâ Rabbi kim √a……ımı edâ idenlerüñ 3) √a……ın bilürsin. Andan Ta%rı teèâlâ eyde ki Firdevs 4) uçmâпın anlara ma…âm virdüm. Her birine biñ √ûri virdüm 5) ve da«ı anlarıñçün

[58] Sayfanın başında 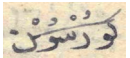 sözcüğü yazılıp üstü çizilmiştir.
[59] Kelime tekrarı yapılmıştır.
[60] Kelime sonundaki nun harfi derkenara yazılmıştır.

…ızıl yâ…ûtdan şehirler yaratdum. Her şehrin 6) yüz biñ envâè dürlü nièmet √â≥ır itdüm varsunlar. èIyş-u câvidân 7) virdüm dµdârım nûrı tecelli …ılalar diye. Andan ferişţehler 8) öñlerince Firdevs uçmâπına ileteler. Nièmet-i câvidânı bulup 9) râ√at olalar. Nitekim kela(m)-ı[61] …adiminde buyurdı 10) 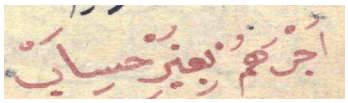 [62] da«ı √adi&-i …udsµde eyidür 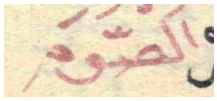 11) [63] »aber de gelmişdür ki yâ Rabbi …ıyâmette oruç 12) †utanlaruñ aπzı …o…usı misk ve èanberden pak …o…a. 13) Cehennem odı kükreyüb …a§d itdügi va…tin §âyimlerüñ

[26A]

1) nefesi …o…usı bir yıl mi…dârı yir gide. Her ki Rama≥ân ayı 2) içinde bir rekèat nâfile namâz …ılsa yetmiş yirine geçer. Birisine 3) bir a…çe virse yedi yüze geçer zµrâ ki πayri ayda birine ondur. 4) Nite ki eyitdi 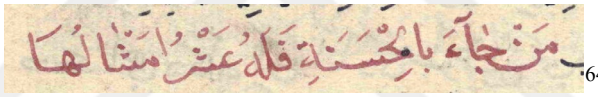 [64] 5) Amma Rama≥ân ayında yerine yetmişdür. Pes yedi yüz olur. Baè≥ı 6) rivâyetde bir kimesne ki Rama≥ân ayı içinde aç †oyursa, fa…µrlere 7) §ada…a itse, èâlimleri ≥iyâfete kıgırsa yetimleri esirgese, 8) ar…aların §ıπasa, ◊a… teèâlâ şol …adar &evâb vire kim anuñ 9) mi…dârın gayru Allâh bile anca…. Gine Resûlullâh eyitdi her ki 10) Rama≥ân ayında bir èâlim …onu…lasa, anuñ §o√betin diñlese, ol 11) gice ol èâlim anda râ√at olub yatsa ◊a… teèâlâ ol 12) kişinüñ ne …adar günâhı varsa èafv ide. Da«ı taèallu…âtınıñ 13) ölmüş yüz …işinüñ günâhın èafv ide. Erteye degin ferişţehler

[26B]

---

[61] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

[62] "De ki (Allah şöyle buyuruyor): "Ey inanan kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlar iyilik bulacaklardır. Allah'ın arzı geniştir. Sabredenlere mükâfatları hesapsız verilecektir." Zumer Suresi 10. ayet.

[63] Hadis Abdullah Aydın'ın Nur'a Doğru adlı eserinde "Muhammed'in canını (kudret) elinde tutan Allah'a andolsun ki, oruçlunun ekşi ağız kokusu Allah nezdinde misk kokusundan daha güzeldir." olarak geçer. (syf. 193)

[64] "Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır; kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar." En'âm Suresi 160. ayetin ilk kısmı.

1) anı ziyâret iderler. ~abâ√ olub †uruca… yürüse ferişteh1er 2) …anâdın döşeye ayaπı altına. Diyeler yâ veliyyuéllâh …anâdumuza 3) basπıl ki ayaπuñ berekâtı †o…unsun diyeler. Her …adem atdu…ça 4) günâhı döküle gide, anadan †oπmış gibi ola. Da«ı yedi 5) yüz kez kâfir elinde şehµd olmış …adar da«ı yedi yıl 6) Kaèbede mücâvir olmış …adar &evâb vire. Her lo…ma ki bir èâlim 7) …ursaπına düşe her bir †âπ mi…dârı altun §ada…a itmişce 8) Ta%rı teèâlâ &evâb vire. Nite ki Resûl √a≥reti èaleyhisselâm

9) eyitdi 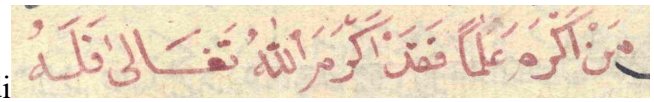

10) [65] da«ı eyitdi ki 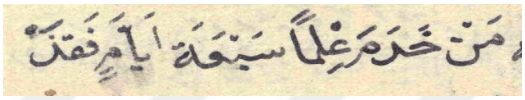

11) 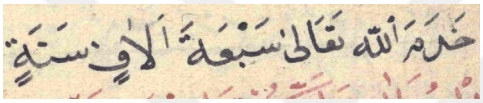 [66] da«ı eyitdi ki 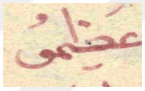

12) 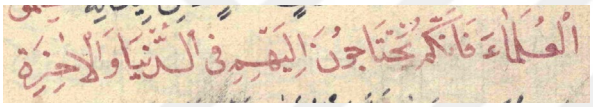 [67]

13) da«ı eyitdi ki 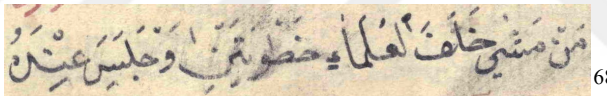 [68]

[27A]

1) itse bir cemâèat yer, bir ma√alle yer. Bir èâlim gelse «al… …atına varmasa, 2) §o√betin diñlemese, ol meclisden …al…ub gitse, degildür ol 3) kişi illâ melèûndur dedi. ‰utduπı oruç fi'l-√âl andan gide 4) èarşuñ altında vere. Yâ İlâhi ol beni †utan kişi bir èâlimi reddetti 5) ve √ürmet itmedi. Anuñ altında nûr götürüldi. Ferişteh1er laènet idüb 6) andan …açdılar. Didiler ki Ta%rı teèâlâ laèneti üzerine olsun 7) didiler. Ben da«ı senden …or…ub geldüm diye. Ta%rı teèâlâ eyide yâ 8) şehr-i Rama≥ân yüri eger bir sâèat sen da«ı anuñla bile 9) †urayduñ benüm laènetüm da«ı †o…unurdı. Hµç …atımda √ürmetüñ 10) olmazdı diye. Ol da«ı eyde İlâhi ben andan bµzârın 11) diye. Yine Resûl √a≥reti èaleyhisselâm eyitdi ki eger

[65] Hadis
[66] Hadis
[67] Hadis
[68] Hadis

12) bir gün veya bir şehre bir èâlim gelse ol köy ehli aña raπbet 13) itmeseler …ır… gün ◊a… teèâlâ anlardan bereketi götürür. Ra√met

[27B]

1) na@arıyla na@ar itmez. Feriştehler …açarlar. İ√vânµ ey müémin …ardeşler 2) èâlimlerüñ …adrin bilüñ. Anlara √ürmet …ıluñ. ~o√betlerine müştâ… 3) oluñ. Rama≥ân ayında [69] daèvet idüñ ≥iyâfete 4) gelsünler reddetmeñ ta ki Rama≥ân ayı sizden bµzâr olmasun. 5) Ta%rı teèâlânuñ «ışmından laènetinden sa…ınuñ. Zµrâ ki bir kişiye 6) bir kez Ta%rı teèâlâdan laènet inse eger èömri olunca èibâdet 7) idüb oruç †utsa, §ada…a virse, da«ı gökden inen 8) kitâbuñ cemèisin o…usa, cemèi èâlem aña şefiè olsa uçma… 9) …o…usı anuñ burnuna girmeye. Ebedi ra√met bulmaya. 10) ◊aber[70] de geldi Resûlullâh §allallâhu èaleyhi [71] 11) ve sellem 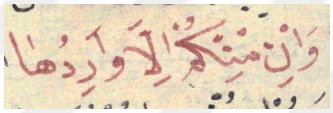 [72] ayeti gelicek 12) ◊a≥ret-i Resûl yüzi üstüne düşüb aπladı. 13) Mecmûè-i a§√âb bile aπlaşdılar. Andan eyitdiler ki

[28A]

1) Yâ Resûlullâh ne yuvla… aπladuñ? Ne √âl oldı ki (bu)nuñ 2) gibi aπladuπuñuz yoπıdı? Andan baş …aldırub eyitdi ki 3) yâ müéminler nice aπlamayayın şimdiki √âlde …arındaşım Cebrâéµl 4) geldi. Bir âyet getürdi beñzi §ararmış …anadları 5) dürülmiş. Ben didim ki yâ …arındaşım Cebrâéµl seni bu √âlde 6) gördüπüm yoπıdı. Niçün beñzüñ §arardı …anâdlaruñ 7) dürülmiş didüm. Eyitdi ki: Yâ Resûlullâh saña bir âyet getürdüm. 8) ¢or…usından da«ı ümmetüñ …or…usından ve πu§§a- 9) -sındandur didi. Bu âyeti o…udı: 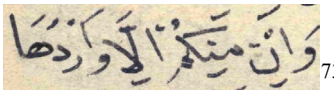 [73] 10) Yaèni dimek olur ki sizden birüñüz …almaz illâ cehenneme

[69] Bu arada 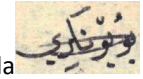 şeklinde üstü çizilmiş bir kelime vardır.
[70] Kelime («) harfi ile yazılmalıdır.
[71] Burada 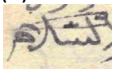 kelimesi yazılıp üstü çizilmiş.
[72] "İçinizden, oraya varmayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, rabbinin kesinleşmiş bir hükmüdü." Meryem Suresi 71. ayet. Aynı ayet 29A'da anlatım için tekrar edilmiştir.
[73] "İçinizden, oraya varmayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, rabbinin kesinleşmiş bir hükmüdür." Meryem Suresi 71. ayet.

11) girü. Nite ki bu âyeti o…ıdı cemèi a§√âblar yüzi 12) üstüne düşüb aπlaşdılar feryâd u fiπân itdiler ki [74]

[28B]

1) yâ Resûlullâh nolaydı biz dünyâya gelmeseydük ta ki †âmuya[75] 2) girmeyeydük. Andan ◊a≥ret-i Risâlet bile aπladı. Üç 3) gün aπlaşdılar. 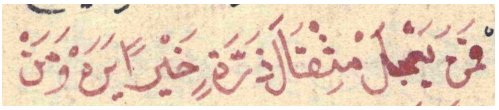 4) 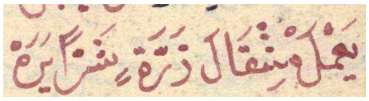 [76] Didiler ki yâ Rasûlullâh 5) zamânında gelen ümmetlerüñ èömri uzun olurdı. èİbâdet 6) ço… iderlerdi. Ço… olurdı günahlarından. 7) Bizüm èömrümüz …ıßa oldı. èÖmrümüzüñ baè≥ısın yigidlikle geçirdik 8) èibâdet idemezüz andan pirlik irişür èibâdet itmege …uvvet 9) …almaz ve bir nicemüz pirlige ya…ışmaz olur bizüm √âlimiz ki bir ≠erre 10) şer işlersüz da«ı bir èa≠âb olursa diyüb 11) aπlaşdılar. Oruç gün gecesinile bir kelâm gelmedi 12) bir dem aπlama…dan √âlµ olmadılar. Resûl √a≥reti 13) èaleyhisselâm hµç uy…u uyumazdı. Gice erteye dek

[29A]

1) èibâdet iderdi. Yüzin yire sürerdi. Eyidir ki İlâhi 2) yine lu†fuñdan ra√met âyetin endirgil. ¢ullaruñı sen 3) sevindirgil derdi. Yerlerde göklerde ne …adar ferişteler var- 4) -sa aπlayub eydürlerdi ki İlâhi √abµbüñ Mu√ammede sen ra√met 5) âyetin virgil sevindürgil[77] dirlerdi. Üçünci gün 6) …uşlu… va…tinde Cebrâéµl geldi bir gökçek §ûretle 7) nûrı ber… urur. Eyitdi ki yâ Mu√ammed ◊a… teèâlâ saña selâ 8) o…ur. Eydür ki beşâret olsun √abµbime ve ümmetine 9) anlaruñçün üç ay va≥è itdüm. Receb Şaèbân Rama≥ân- 10) -dur. Sizi bunlaruñla mükerrem …ıldum. Senüñ ümmetüñe 11) itdügüm i√sânı ve keremi hµç ümmete da«ı itmedüm. Yâ Mu√ammed 12) va…ta ki ümmetüñ †o…uz ay günâha mustaπra… olsa Receb 13) ayında tevbe itse cemèi günâhın anuñ èafv ederin.

---

[74] Sayfanın sonunda "üstüne düşüb aπlaşır" notu yer almaktadır.

[75] Kelime ilk başta 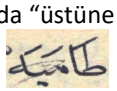 şeklinde yanlış yazılmış sonra yanlış olan kısmın üstü çizilerek doğrusu sonuna eklenmiştir.

[76] "Her kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu (karşılığını) görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu (karşılığını) görür." Zilzal Suresi (7-8)

[77] Kelimenin yazımında son ek "…ıπıl" şeklinde yazılmıştır. Ancak anlaşılabilirlik için tarafımızca tamir edilmiştir.

[29B]

1) Da«ı günde yedi kez ra√met na@arıyla ümmetiñe na@ar ederin. 2) Da«ı Şaèbân ayında tevbe itseler itdükleri günahlara 3) peşµmân olsalar cemèi günâhların yarlıπarın senüñ 4) √ürmetüñe. Eger Receb ve Şaèbân ayında da«ı günâh 5) işleseler Rama≥ân ayında tevbe itseler cemèi geçmiş 6) günâhların yarlıπarın. Günde yetmiş kez ra√met na@arıyla 7) na@ar iderin. Yâ Mu√ammed ol gicedür ki kelâm-ı …adµm anda[78] 8) indi a§√âblaruñ melûl olmasun. Eger èömürleri …ı§a 9) olursa &evâbları ço… ve eger işledükleri günahlardan 10) …or…arlarsa tevbe itsünler. Eger †âmuya girevüz diyü 11) melûl olurlarsa ve …or…arlarsa tevbe itsünler. Eger 12) †âmuya girevüz diyü melûl olursa ve …orkarlarsa 13) …ıldu…ları namâz †utdu…ları oruç nûrıla …arañu §ırâ† [79]

[30A]

1) geçeler. ‰âmuya †uymayalar andan uçma… …apusına varıca… 2) eyideler ki bizi †âmuya girmek vaède eylediydi uşda 3) uçmaπa geldük diyeler. Andan feriştehler eyide ki †âmuyı 4) gördüñüz èibâdet nûrıyla geçdüñüz †uymaduñuz 5) da«ı Cebrâéµl bu âyeti o…ıdı: 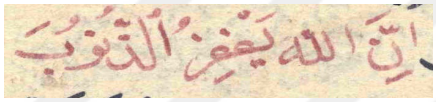 6) 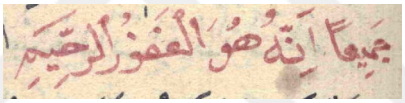 [80] andan Resûl èaleyhisselâm 7) a§√âba Cebrâéµl «aberin bildürdi. Sevünüb şâd oldular. 8) İ√vânµ ey müéminler Rama≥ân ayınuñ …adrin bilüñ. İ√yâ idüñ. 9) Ol gicedür ki ◊a… teèâlâ kelâm-ı …adµminde buyurdı:

10) 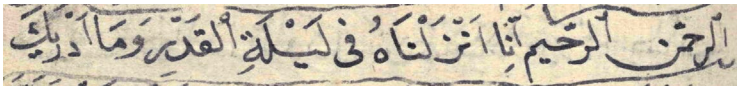

11) 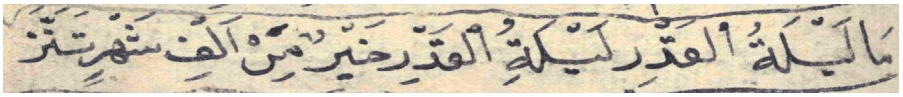

[78] Derkenara yazılmış şeklinde sözcük vardır.

[79] Bu sayfanın rekabesinde "köprisini" sözcüğü yer alır ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Bu durum sayfa eksikliğinden değil sözcüğün yazımının unutulmasından kaynaklanmıştır.

[80] "De ki (Allah şöyle buyuruyor): "Ey kendi aleyhlerine olarak günahta haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar; doğrusu O çok bağışlayıcı, çok merhametlidir." Zümer Suresi 53. ayet.

12) 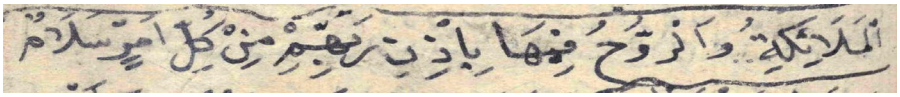

13) 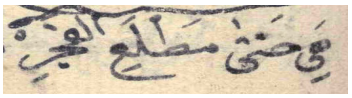 [81] maènâsı budur ki be-durustµ u râstµ

[30B]

1) endürdük yâ Mu√ammed biz ¢uréânı ¢adir gecesinde. ¢adir gecesi «ayurludur 2) biñ aydan. Ne …adar ferişteler varsa yere inerler. Da«ı 3) Cebrâéµl bile [82] iner. Ta%rı teèâlânuñ izniyle ço… bölük 4) bölük olub erteye degin ümmet-i Mu√ammed içün duèâ ve istiπfâr 5) iderler. ◊atta fecr †oπunca ol giceye √ürmet èizzet idüb 6) i√yâ idenlere duèâ idüb istiπfâr ider anlaruñla feri- 7) -şteler. Da«ı Cebrâèµle mu§âfa√a iderler. Ziyâret 8) ideler. Anlaruñ duèâsından bir nûr çı…a èarşa. Andan 9) lev√-i …alem èarş-ı kürsi √arekete gele. Eyideler ki yâ Rab ol 10) ¢adiri i«yâ ider …alavuz ki sen yarlıπa. Andan √i†âb 11) gele ki anlaruñ cemèi günâhın yarlıπadum. Da«ı Firdevs 12) uçmâπından dört bu dünyâ …adar ma…âm virdüm. 13) 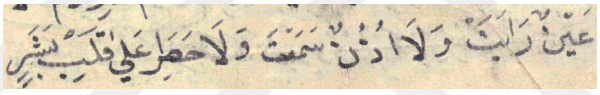 [83]

[31A]

1) Amma ¢adir gicesi ek&er èulemâ …atında Rama≥ân ayınuñ yigirmi yedi- 2) -nci gicesindedür. Baè≥ı èulemâ …atında Rama@ân[84] içinde bir gice- 3) -dür. İmâm ebû ◊anµfe yıl içinde bu gicedür velâkin meşâyi« 4) ittifâ… itmişlerdür ki Rama≥ân yigirmi yedinci gicesinde- 5) -dür. İ«yâ itseler ¢adiri hemân ¢adir gicesi i«yâ itmişlerdür 6) ol &evâb anda bulur dirler. İ«vânµ ey müéminler Rama≥ân 7) yigirmi yedinci gicesinden πâfil olmañ. ¢adrin bilüñ, i«yâ 8) idüñ. ¢adir namâzın …ıluñ. Ol gice Ta%rı teèâlâ zikrinden 9) √âlµ olmañ. Günâhlaruñuz añub tevbe …ıluñ. 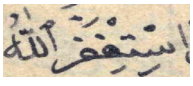

[81] "Biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik. Bilir misin nedir Kadir gecesi? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. O gece melekler ve ruh, rablerinin izniyle her bir iş için iner dururlar. O gece tan yeri ağarıncaya kadar esenlik doludur." Kadir Suresi (1-5)

[82] Bu arada yanlış yazılmış sözcüğün üstü çizilmiştir.

[83] "Ben salih kullarım için gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir beşerin gönlüne doğmamış olan nimetler hazırladım." Anlamına gelen hadistir. 24A'da olduğu gibi eksik veya değiştirilmiş değildir. Kaynak için bkz. Prof. Dr. Esad Coşan, Hadis Dersleri 3, syf. 97

[84] Sözcüğün yazımı yanlıştır.

10) 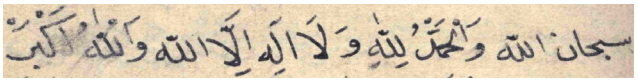

11) 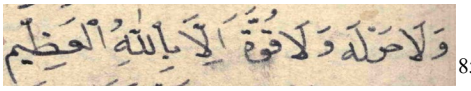 [85]Altıncı meclis zekût[86]

12) ve §ada…a beyân ider. Ta%rı teèâlâ kelâm-ı …adµminde buyurur

13) 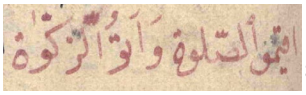 [87] Yaèni temâm …ıluñ namâzı. Da«ı

[31B]

1) zekâtuñuzu virüñ dir. Ta ki sizüñçün ecr-i èa@µm var. ◊a≥ret-i 2) Risâlet èa.m. eyitdi 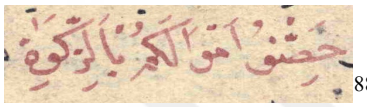 [88] Yaèni malıñuzı 3) §a…lañ cemèi âfetden zekat[89] sebebiyle. Resûl √a≥reti èaleyhis- 4) -selâm eyitdi ki edâ idüñ mal zekatın ta ki arta nefsiñüz 5) Ta%rı teèâlânuñ[90] cennetine giresiz √esâbsuz èi…âbsuz didi. 6) İmdi bilgil ki âyât √âdµ& ço… gelmişdür √a……ında 7) amma şol kimse ki zekât üzerine far≥ olmışdur. Elbetde 8) lâzımdur ki zekât çı…ara. ±irâ ki zekât virmek 9) dükeli …or…ularından emµn olma…dur dünyâda ve â«iretde. 10) Da«ı §ada…a itmek da«ı ancılayundur üzerine borç 11) degüliken virmek ya√ûd zekâtın edâ itdükden 12) §onra virmek fu…arâya Allâh yolına dünyâ belâsından 13) …urtarduπı nitekim ◊a≥ret-i Risâlet èa.m. eyitdi:

[32A]

1) 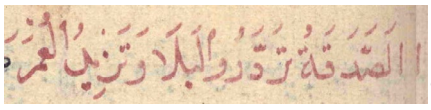 [91] ~ada…a belâyı 2) red ider èömri uzun ider. Yine eyitdi 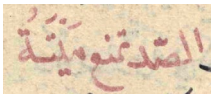 3) 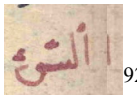 [92] Yaèni yaramaz ölümi menè ider. Me&elâ añsuzda

[85] Estağfirullah sub√ân Allâh vel√amdülillâh ve lâ ilâhe illâ Allâh vallâhu ekber ve lâ √avle ve lâ …uvvete illâ billâhil èa≥µm.
[86] Sözcüğün yazımı yanlıştır.
[87] "Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle beraber rükû edin." Bakara Suresi 43. ayet. Ancak ayetin yazımında yanlışlık yapılmıştır. "~elavat" değil "§alâte" olmalıydı.
[88] Hadis
[89] Kelimenin yazımında hata yapılmıştır.
[90] Kelimenin yazımında hata yapılmıştır.
[91] Hadis
[92] Hadis

ölümi müfâ- 4) -cât gibi ki âdeme πâfilken yetişür. Ne tevbe ve ne va§iyyet 5) fi'l-√âl olur. Anuñ gibi ölümi §ada…a indügi gibi 6) defè budur. Ta%rı teèâlâ içün itdügi §ada…a 7) sebebiyle èömrin uzun eyler. Belâyı andan defè ider. [93] 8) olundı èÌsâ peyπâmber èa.m. Cebrâéµl 9) birle oturdı. Öñlerinden bir kişi geçdi. Ar…asına 10) bir …uca… odun yüklemiş elinde bir kirde var. Gelüb 11) ündeyüb yaya giderdi. Cebrâéµl èa.m. eydür yâ èÌsâ 12) èacebler şol eri ki èömrinden bi sâèat yâ«ûd iki sâèat 13) …aldı didi. Andan Cebrâèµl getdi. èÌsâ da«ı a«şama

[32B]

1) dek †urdı. Hµç ol yerde cenâze olmadı. Ertesi 2) oldı, ol kişi gine èÌsâ öñüne uπradı. èµsâ da«ı 3) eyitdi yâ İlâhµ dün ki Cebrâèµl eyitdi bu kişi √a……ında 4) èömrinden bir sâèat yâ«ûd iki sâèat …aldı didi. Ne 5) √âl oldı ki bu kişiye ecel yetişmedi? Fi'l-√âl Cebrâèµl geldi. 6) Eyitdi ki yâ èÌsâ lev√-i ma√fû@a na@ar itdüm idi. Anda 7) yazılmış ki bu kişinüñ ar…asından odun içinden bir 8) aπulu yılan olub bunı boynından §o…ub öldürse gerekdür. 9) İmdi bu kişi meger §ada…a itdi. Ol §ada…a sebebiyle 10) ölümden …urtuldı. èÖmri uzun oldı. Andan ol kişiyi 11) …atlarına getürdiler. Eyitdi yâ èÍsâ …atuñdan geçüb 12) giderken elümde bir pâre kirde pâresi …aldı. Bir kişi istedi 13) aña virdüm. Andan §oñra odunımı evüm öñüne dökdüm bir büyük

[33A]

1) yılan içinden çı…dı gitdi. Andan Cebrâéµl èa.m. 2) eyitdi yâ èÍsâ gördün mi sehilce §ada…a itdügiyle 3) ne …adar (bü)yük belânuñ şerrinden Ta%rı teèâlâ …urtardı. Nice 4) ey müéminler görün zekât §ada…a virmek 5) nice belâlar defè idermiş. Dünyâda kişinüñ èömrini 6) uzun ider. İmdi dâéim §ada…a itmekden √âlµ olmañ. 7) Sâéilleri red itmegesiz. Her za√met ve belâ ki âdeme gelse §ada…a 8) birle menè olur dünyâda. Nite ki √ikâyet olundı 9) meger bir gün Fâ†ıma ra∂yallâhu èanha √asta oldı. 10) Nar özledi. èAli ra∂yallâhu èanhu vardı bir kişiden 11) bir a…çeli… nar alub giderken bir √asta miskµn èAlinüñ 12) elinde narı gördi. èAli da«ı fikre vardı eydür eger bu narı 13) buña virirsem Fâ†ımayı nicedeyin ol da«ı «astedür. Eger vermezsem

[33B]

[93] Satır başında bir kelimelik boşluk bulunmaktadır. Bağlamdan ve daha önceki örneklerden yola çıkılarak bu sözcüğün "hikayet" olabileceği tahmin edilmektedir.

1) Ta%rı teèâlâya mu√âlefet itmiş olurın. Nite kim ¢uréânda eyitdi 2) 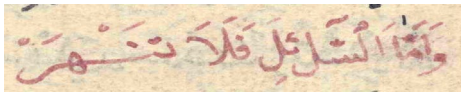 [94] Peyπâmbere mu√âlefet itmiş olurun. 3) Nite ki eyitdi 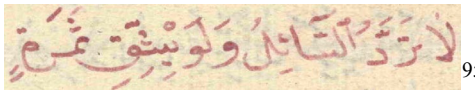 [95] narı 4) götürüb ol miskµne virdi. Andan evine geldi. Eyidir ki ey 5) èaceb Fâ†ıma saπlı… bulmış oturur. Ta%rı teèâlâya şükür 6) ider. Andan èAli eyitdi yâ Fâ†ıma ne √âl oldı fi'l-√âl 7) saπ olmışsın? Fâ†ıma eyitdi yâ èAli sen gitdükden 8) √astalı… πâyet …atı oldıydı. Biraz va…t geçicek 9) beni ar…amdan §ıπar gibi oldılar. Fi'l-√âl saπlı… buldum 10) didi. Andan èAli da«ı narı √aste miskµne virdügin 11) √ikâyet itdi. Bunı söyleşirken a§√âbdan birisi içerü 12) girdi. èAlinüñ öñüne sekiz nar …oydı. èAli eydür bu nar 13) on olsa gerekdi. Niçün sekiz getürdüñ? Andan

[34A]

1) ol kişi iki nar da«ı çı…ardı èAlinüñ öñüne …odı. Andan 2) ol eyitdi ki yâ èAli yatub uyurdum düşümde èAliye on 3) nar ilet didiler. Alub gelürken ikisin gizledüm. Sizi 4) ne dir göreyim didüm. Fâ†ıma eyitdi neden didüñ 5) yâ èAli[96] nar on idügün? èAli eyitdi yâ Fâ†ıma ol bir nar 6) ki §ada…a itdüm. Bilürdüm ki ◊a… teèâlâ birine on vire- 7) -cegin. Anuñçün aña iki nar da«ı istedüm didi. Nite 8) ki ¢uréânda buyurdı: 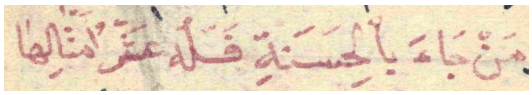 [97] 9) Resûlullâh èaleyhisselâm eydür va…ta ki bu âyet indi 10) yâ Rabbi ümmetüm √a……ında bu azdur didüm. Ta%rı teèâlâ eyitdi 11) eger on bir √asenât itseler yedi yüz √asenât virem 12) didi. Nite ki ¢uréân buyurdı: 13) 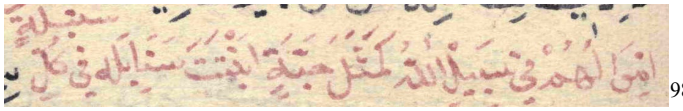 [98]

Yine ben eyitdüm bu

[34B]

[94]"El açıp isteyeni de sakın boş çevirme!" Duha Suresi 10. ayet.
[95] "Zor da olsa soruyu soran kişiyi reddetmeyin."
[96] Tekrar edilmiştir.
[97]"Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır; kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar." En'âm Suresi 160. ayet.
[98]"Mallarını Allah yolunda harcayanların örneği, her başağında yüz tanenin bulunduğu yedi adet başak çıkaran bir tohum tanesi gibidir. Allah dilediğine katlayarak verir, Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir." Bakara Suresi 261. ayet.

1) da«ı azdur ümmetüm √a……ında didüm. Eyitdi ki bir √asenât ola 2) ki anı işleyene mübâlaπa i≥èâfı mu≥âèafıyla √asenât 3) virem didi. ¢uréânda buyurdu ki: 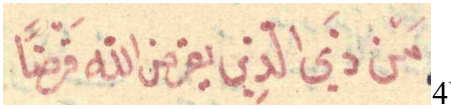 4) 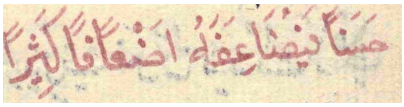 [99] Gine ben eyitdüm ol da«ı az- 5) -dur ümmetüm √a……ında. Eyitdi ki yâ Mu√ammed ümmetüñ benüm èibâdetüm √a……ın 6) yirine getürse da«ı anuñ üzerine √ayr itse cezâsı anlara 7) i√sân ideyin √esâbsuz. Nite ki ¢uréân buyurdı 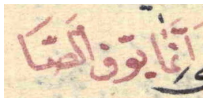 8) 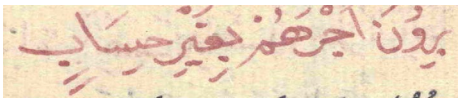 [100] »aber de geldi ki bir dâne 9) «urma §ada…a itse &evâbın …ıyâmet gününde bir †âπ …adar bir yola 10) terâzûda. Amma §ada…a itdügi sebebden …ıyâmet …or…ular- 11) ından emµn olduπı beyân ider. Ki ◊a≥ret-i Risâlet èa.m. 12) eyitdi ki: 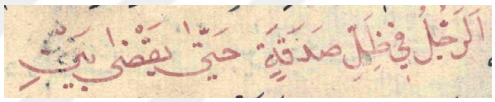 [101] 13) Maènası[102] budur ki kaçan ki bir müémin zekât virse

[35A]

1) da«ı müteberriè §ada…a itse Ta%rı teèâlâ …ıyâmet gününde 2) ıssıdan «alâyı… buñaldıπı va…t anuñ cezâsı ol itdügi 3) §ada…a üzerine gölge ola. ◊atta «alâyı… ortasında 4) √ükm olunca râ√at ola. ∏ayri «al… …ıyâmet ıssılarından 5) cigeri biryân ola. Da«ı Resûlullâh eyitdi 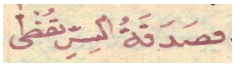 6) 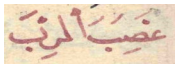 [103] Maènâsı budur ki …açan bir kişi §ada…ayı fa…µre 7) sırrile virse Ta%rı teèâlânuñ rı≥âsın †aleb idüb §ıd…ıla 8) √âlisen mu«lisen Ta%rı teèâlânuñ èitâbına ki günahından ö- 9) -türü müste√a… oldıydı §ada…a sebebiyle defè ola. »aber de 10) geldi ki Ta%rı teèâlâ †aπları yaratdı. Feriştehler eyitdi ki 11) yâ Rab bundan …atı nesne yaratduñ mı? Eyitdi demüri yaratdum 12) andan …atı. Yili yaratdum. ~uyı yaratdum. Andan …atı nesne yaratduñ mı 13) didiler. ◊a… teèâlâ eyitdi yâ feriştehler şol …ulum ki §âπ

---

[99] "Kim Allah'a güzel bir borç verirse Allah bunu fazlasıyla öder. Ayrıca ona pek değerli bir ödül de vardır." Hadid Suresi 11. ayet. Ancak sonu değiştirilmiştir.

[100] "De ki (Allah şöyle buyuruyor): "Ey inanan kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlar iyilik bulacaklardır. Allah'ın arzı geniştir. Sabredenlere mükâfatları hesapsız verilecektir." Zümer Suresi 10. ayet.

[101] Hadis Abdullah Aydın'ın kitabında hiçbir gölgenin kalmadığı kıyamet güneşinde gölge altına bulunacak olan 7 kimseden bahsederken Buharî ve Müslim'de geçen hadislere değinilmiştir. (syf. 181)

[102] Kelime yanlış yazılmıştır.

[103] Hadis

[35B]

1) eliyle §ada…a ider §ol eli anı bilmez. Bu eşyâlaruñ küllinden 2) ol işidür didi. Yine ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm 3) eyitdi: 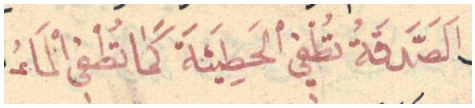 [104] Maènâsı 4) budur ki …açan kim bir …ul §ada…a itse Ta%rı anuñ günâ- 5) -hlarıña anuñ üçiyle †amuya girüb cehennem oduna yanacaπidi 6) itdügi §ada…a sebebiyle günâhların èafv ider. ‰amu 7) odundan …urtulur. Nite ki §uyıla odı söyündürüb odına 8) yine Resûl èa.m. eyitdi: 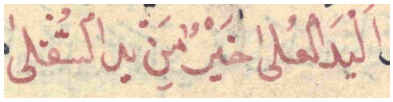 [105] Maènası 9) budur ki §ada…a iden el «ayırludur. Şol elden ki §ada…a- 10) -sız ola nite Resûl èaleyhisselâm eyitdi ki ¢ıyâmet gününde 11) dört bölük …avim cennete varalar hµç √esâb èa≠âb 12) görmeden. Evvelkisi şol √ac idendür ki hiçbir fesâd [106] işlemiş 13) degil √acıdur. İkincisi şehµd ola. Üçüncisi şol èâlimdür ki

[36A]

1) èilmi birle èamel itmişdür. Dördüncisi şol sa«µdür ki se«âve- 2) -tinde riyâ olmaya. Bu dört bölük «al… birbiriyle nizâè ide eyide 3) cennete girmege Ta%rı teèâlâ Cebrâéµl göndere bunlaruñ ortasında 4) √ükm-ü èadl itmege. Va…ta ki Cebrâéµl şehµdleri görse silâ√larıyla 5) dünyâda siz ne işledüñüz şimdi ki cennete girmek dilersiz 6) diye. Eyideler ki biz Ta%rı teèâlâ rı≥âsıçün …âfir elinde şehµd 7) oldu… diyeler. Cebrâéµl eyide kimden işitdüñüz şehµd olan 8) mertebesin? Anlar eyideler ki èâlimlerden. Anlar eyitdiler ki 9) 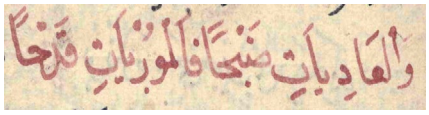 [107] Andan Cebrâéµl 10) èa.m. eyide ki edeb [108] muèallimüñüzden öñdin girmek 11) olmaz. ◊acılara eyide siz ne işledüñüz dünyâda ki şimdi 12) uçmaπa girelüm dirsiz? Anlar eyideler beytullâhı ziyâret itdük. 13) Cebrâéµl èa.m. eyide ki &evâbın kimden işitdüñüz? Anlar eyide-

---

[104] Hadis

[105] Hadis Abdullah Aydın'ın N.D. eserinde "Üstteki el (veren el), alttaki elden (yardım kabul eden elden) daha hayırlıdır." olarak Buharî ve Müslim'den alınmıştır. (syf. 173)

[106] Bu arada 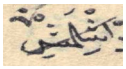 sözcüğü yazılıp üstü çizilmiştir. Yan tarafına "işlememiş" sözcüğü eklenmiştir.

[107] "Yemin olsun nefes nefese koşanlara; sonra çakarak kıvılcım saçanlara;" Adiyat Suresi 1-2

[108] Bu arada üstü çizilerek silinmiş 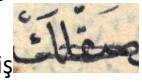 şekilde bir sözcük vardır.

[36B]

1) -ler èâlimlerden işitdük 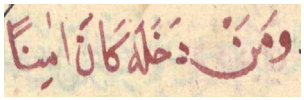 [109] girü a- 2) -nlara da«ı Cebrâéµl eyide ki edeb §a…lañ muèallimüñüzden 3) öñdin girmek olmaz. Andan sa«µleri eyide dünyâda siz ne işledü- 4) -ñüz ki şimdi cennete öñdin girelüm dirsiz? Dünyâda sa«µlerüñ 5) i«sân itdük √oşnûdluπa gönderdük diyeler. Andan Cebrâéµl 6) eyide cömerdliπüñ &evâbın kimden işitdüñüz? Anlar eyideler 7) èâlimlerden bu âyetüñ biz maènâsın didiler ki 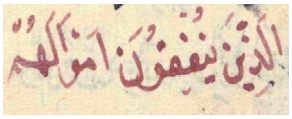 8) 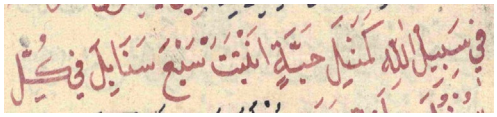 9) 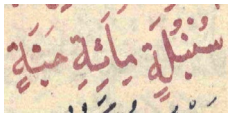 [110] bunlara da«ı Cebrâéµl diye ki edeb 10) §a…lañ muèallimüñüzden öñdin girmek olmaz diye. Andan 11) èâlimler eyide İlâhµ dünyâda bizi yaratduπuñ va…tin èilm 12) iderken nefsimüze nafa…a egnümüze geysi gerekdi. Başımuza dülbend 13) gerekdi. Anları bize cömerdler virdi. Bir èilm tahsil itmedük

[37A]

1) illâ sa«µlerüñ se«âvetiyle etdik. Da«ı kelâmuñda eyitdüñ 2) 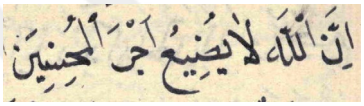 [111] eyle olsa ecrinsiz vir- 3) -diler. Ta%rı teèâlâ eyide èâlimlerüñ gerçek eydür yâ Rıƌvân 4) cennetüm …apusın açπıl sa«µler girsünler. İ«vânµ ey müémin 5) …ardeşler görün cömerdlik ne √oş nesne imiş. İmdi 6) dâéim §ada…a itmekden √âli olmañ. Sâéilleri …urı 7) göndermeñ. èİlm ehlini kendüñüzden √oşnûd eyleñ. Ta%rı 8) teèâlâ virdügi maluñ nièmetüñ şükrin yirine getürüñ. 9) Şol güni añub fikr eyleyüñ ki 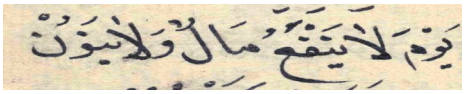 10) 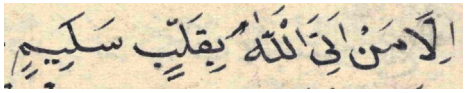 [112] »aber de

[109]"Orada apaçık deliller, İbrâhim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir." Ali İmran Suresi 97. ayetin bir kısmı.

[110]"Mallarını Allah yolunda harcayanların örneği, her başağında yüz tanenin bulunduğu yedi adet başak çıkaran bir tohum tanesi gibidir. Allah dilediğine katlayarak verir, Allah (zât ve sıfatlarında) sınırsızdır, her şeyi bilmektedir." Bakara Suresi 261. ayet.

[111]"Sabret! Allah güzel davrananların mükâfatını zayi etmez." Hud Suresi 115

[112]"Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!" Şuara Suresi (88-89)

gelmişdür ki 11) İbrâhµm peyπâmber èa.m. oruç †utardı. Eydürdi ki yâ İlâhµ 12) orucumı …onuπile açπıl didi. Va…t olurdı ki …onu… gelmezdi [113]

[37B] [114]

1) ol da«ı orucunı açmazdı. Üç gün olurdı ki 2) …onu… gelüb orucunı açma… eydürdi ki el√amdülillâh orucumu 3) …onuπımla açdum dirdi. ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm 4) eydür her gün †oπdu…ça bir ferişteh bile †oπar çaπırır cömerd- 5) -lerüñ malın sen ziyâde eylegil. Nâkeslere virme illâ ziyân 6) vir. èAli eyitdi 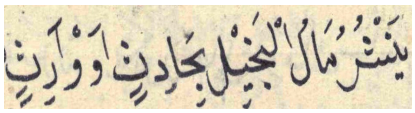 [115] yaèni 7) ba«µl kişilerüñ malın √avâdi&i zemâna daπıdur uπurı 8) √arâmidür …onı gibi ya od §u yel telef itdügi gibi yâ vâri& 9) †aπıdır dimek olur. Da«ı Resûlullâh èaleyhisselâm 10) buyurdı ir kişinüñ üzerine zekât ya èöşür ya borç olsa 11) virmese yâ«ûd bazısın virmese §ada…ası bulunmasa 12) yirine †urmaya öldügi va…tin anuñ √esâbını virmeyince

[38A]

1) ölmeye. Ferişteler eyideler yâ ba«µl nâkes èâ§µ kendü kendüñe 2) ba«µllik itdüñ gördün mi ol §a…ınduπuñ maluñ kimlere 3) …aldı sen vebâlin çekersin diyeler andan malına laènet [116] 4) ide fi'l-√âl ◊a… teèâlâ dil vire. ¢arşusına gele eyde ki baña 5) niçün laènet idersin? Laènet kendüñe itgil ki benden 6) zekât çı…armadun. İşbu seferüñ …aydın yimedüñ ben hod nice 7) senüñ gibiden arta …aldum girüben senüñ gibi birinüñ eline 8) düşerin sen √ôd elüñ boş gidersen vebâlini çekersin 9) diye. Da«ı öldügi va…tin açlı… §u§uzlı… birle ola. 10) èAzrâéµl heybet ve √ışım birle canın ala. Da«ı alub 11) ma…bereye giderken ferişteler eyideler ki yâ ba«µl nâkes 12) geçen yıl Ta%rı teèâlânuñ emrin yirine getürmedüñ zekât 13) virmedin gördüñ mi maluñ kimlere …aldı sen boş gidersin.

[38B]

1) Andan èa≠âb-ı …abri aña …atı ideler. Anasından emdügi süd 2) burnundan gele bir murdar …o…ı ola. ¢ıyâmet gününde …amu ma√şer 3) ehli anuñ …atından …açalar göz

[113] Sayfanın derkenarına yazılmış ama okunamayan şeyler vardır. Sayfanın olması gerektiği gibi 13 satır değil de 12 satırdan oluşuyor olması bu yazılanların 13. satır olduğu ihtimalini düşündürmektedir.
[114] Sayfanın başında derkenara yazılmış okunamayan şeyler vardır. Ayrıca sayfanın bir satırı eksiktir.
[115] "Kişinin serveti kaza veya miras yoluyla yayılır."
[116] Derkenarda "Malına ◊a… teèâlâ" yazmaktadır.

erimi mi…dârı andan 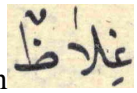 4) 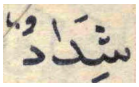 [117] zebânileri öñinden sürüb eyideler ya şa…µler bölügi 5) dünyâda nâkeslik itdüñ. Malı §a…layub zekât §ada…a vir- 6) -medüñ. Bir …onu… gelse oña …açar giderdüñ. Sâé µlleri red iderdüñ. 7) Görgil o maluñ ı§§ısı öldi mi diyeler. Görgil şunları ki 8) zekât §ada…asın virdiler hµç …ıyâmet ıssından …or- 9) -…usı var mıdur? Andan anlara ba…a göre ki èarşuñ altında 10) Resûlullâh èâlemi[118] dibinde †ururlar. Başları üstünde itdükleri 11) zekât §ada…aları gölge olmış. èAli kerremallâhu veçhe bunlaruñ 12) öñünde †urur. Munta@ır olmışlar ki ne va…t Ta%rı teèâlâ- 13) -dan nidâ olunub varavuz diyü bunları görücek çaπıra eyide

[39A]

1) 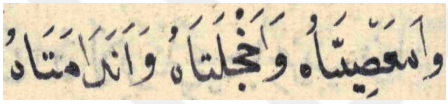 [119] diye. Andan Ta%rı teèâlâdan 2) √i†âb gele ki yâ ferişteblerüm getürüñ ol ba«µlleri dünyâda 3) bunca mal nièmet anlara virdüm. Benümçün far≥ itdügümüz 4) zekâtı virmediler. Şükrin yirine getümediler. Anlaruñ √esâbın §ora- 5) -yın cevâbların virsünler diye. Andan sürüb anları ◊a… teèâlâ 6) √u≥uruna ileteler. Anlara olan …atı èa≠âb gibi hµç kimseye 7) olmaya. Terâzûda hµç &evâbları bulunmaya. ~ırâ† köprüsin 8) yüzi üstüne sürünüb geçerken cehenneme düşeler. Andan cehenneme 9) zebânµler zekâtı virmedügi altun gümüşi …ızduralar gövdelerine 10) ba§alar. Şol …adar feryâd idüb çaπıra ki her ne èa≠âb 11) iderseñüz idüñ tek bunı etmeñ diyeler. Andan zebânµler 12) eyide yâ şa…µler dünyâda sevdügüñüz raπbet eyledügüñüz 13) nesneden niçün …açarsız diyeler. Her gâh gövdelerine …ızdırub

[39B]

1) ba§alar. Gövdeleri pâre pâre ola. Bunları çaπırub feryâd 2) ve fiπân idüb vâveylâ diyeler. èA≠âbımızı yeyenledüñ diyeler. 3) ◊a… teèâlâdan √i†âb gele ki yâ ferişteblerüm gövdelerini 4) büyüdüñ ol sevdügi malı ço… ba§uñ èa≠âbı ço… görsün 5) diye. Neèûzu biéllâh bu düzene èa≠âb ideler amma şunlar ki 6) cömerd dürür yarın …ıyâmet gününde

[117] "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğunda karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır." Tahrim Suresi 6. Ayet

[118] Kelimenin yazımında hata yapılmıştır.

[119] "Ona itaatsizlik ettin ve utandırdın ve pişman oldun"

Te%ri teèâlâdan nidâ gele 7) yâ ferişteler varub eyide ki 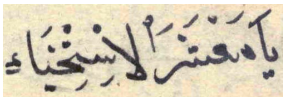 [120] siz da«ı 8) gelüñ ◊a≥ret-i Rabbül èâlemin eline. Andan èAli kerremallâhu 9) veçhe bile bunlaruñla √esâb oluca… yire vereler. 10) Nite ki Resûlullâh anları göre. ¢arşu gelüb anlaruñ eñince 11) ◊a… teèâlâ √a≥retine yetişüb dura √i†âb gele ki yâ Mu√ammed 12) √âcetüñ neyse dilegil. Ol diye ki yâ Rab √âcetümi sen 13) yigrek bilürsin. Ümmetümüñ sa«µlerin getür. İlâhµ dilerin bunlaruñ

[40A]

1) √esâbın sen geñez idüvir. Zµrâ ki bunlaruñ sebebiyle èâlim[121] 2) ögrendi dµn-i İslâm şerµèat nûrı birle …uvvet 3) buldı diye. Andan èAli yüzi üstüne düşe eyide ki yâ 4) İlâhµ sa«µleri cehennem oduna …oyarsañ benüm canum bunlara fedâ 5) olsun. Anlara idecegüñ èa≠âbı baña itgil diye. Andan Ta%rı 6) teèâlâdan √i†âb gele yâ èAli başıñı …aldur. èİzzetüm celâlüm 7) √a…kıçün √abµbümüñ şefâèatiyle da«ı senüñ √ürmetüñçün 8) anlaruñ cemèi günâhların baπışladum. Cennetüme girsünler √esâbsuz 9) èa≠âbsuz diye. Andan ferişteler bunları cennete ileteler. èAyş-ı 10) câvidân bulub ra√ât olalar. İ«vânµ ey müémin …ardeşler 11) cehd idüñ. Zekât virüñ. ~ada…alar idüñ. ¢ıyâmet …or…u- 12) -larından emµn oluñ. Ta ki èAli §ıfatlu olasız √esâbsuz 13) uçmaπa giresiz. ◊ikâyet olundı Mekkede …ıtlık[122] oldı nafa…ası

[40B]

1) dükendi. Nesneleri yoπdı §atun almaπa. Andan varub 2) bir Yahûdµnüñ †avarın çevürecek oldı. Ol da«ı bir ölçek 3) buπday vericek oldı. Andan èAli varub bir gün †avarın 4) §ıvardı. Bir ölçek buπday virdi. Alub Fâ†ımâya getürdi. 5) El degirmeninde dartub bir çörek bişürdi. Öñlerine alub 6) yiyecekleri va…tin bir miskµn …apuya geldi eyitdi yâ èAli 7) yâ Ta%rınunñ ar§lanı yâ Peyπâmberüñ güyegüsi yâ cömerdlerüñ 8) sul†ânı Mekke miskµnlerindenim. Üç gündür açın. Benüm …arıncıπım 9) †oyur. Ta%rı teèâlâ seni uçma… nièmetiyle †oylaya didi. Andan 10) èAli öñündeki çöregi alub §undı. Ol gice aç yatdılar.

[120] "Ey tembeller"
[121] Kelime tekrarı yapılmıştır.
[122] Kelime "kızlık" şeklinde yazılmıştır.

Erte 11) oruca niyet itdiler. èAli gine varub Yahûdµnüñ …oyunun 12) §uvardı Bir ölçek buπday alub Fâ†ımâya götürdi. 13) [123] El değirmenine dürtüb bir çörek bişürdi. Yine

[41A]

1) öñlerine alub yiyecekleri va…tin bir öksüzce oπlan 2) …apuda zarılı… idüb eyitdi yâ Peyπâmberüñ sevgülü yâri 3) Fâ†ımatü'z ªehrânuñ √elâli yâ cömerdlerüñ ulusı Mekke 4) yetµmlerindenüm. Üç gündür açın. Açlı…dan buñaldum Senüñ 5) …apuña geldüm. Hµç kimse …arıncıπım †oyurmadı. Sen †oyurπıl. 6) Şol günçün ki 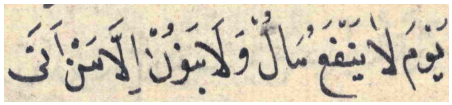 7) 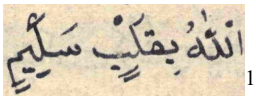 [124] didi. èAli eydür yâ Fâ†ımâ nice idelim? 8) Biz «ôd …atlanaydu…. ◊asan ◊üseyini neyleyelüm? Meger ki ocaπa 9) §u …oyasın aş bişürür diyü aldayavuz didi. Andan ol 10) çöregi ol yetµme virdiler. Kendüleri yüreklerine †aş baπladılar. 11) Fâ†ımâ ocaπa §u [125] …oydı. Uş aş bişür diyü aldayub 12) ◊asanı ◊üseyini uyutdular. Gine erte oldu èAli varub ol Yahûdµnüñ 13) †avarın §ıvardı. Bir ölçek buπday aldı Fâ†ımâya getürdi

[41B]

1) degirmene †artub bir çörek bişirdi. Oruç açaca… va…tin …apuya 2) bir kişi geldi. Çaπırub eyitdi ki ey Peyπâmberüñ sevgülüsi yâri 3) hem güyegüsi ey cömerdlerüñ ulusı yedi yıl kâfir elinde 4) †utsâ… oldum Allâh yoluna πazâ iderken yedi gündür ki 5) Mekkeye geldüm. Açlı…dan buñaldum hµç bir kimse bir pâre etmek 6) virmedi. Ta ki nafa…a idinem didi. Andan senüñ …apuña geldüm. 7) Benüm …arıncıπım †oyurgıl ki Ta%rı teèâlâ …ıyâmet gününde açlı… 8) susuzlı…[126] va…tinde uçma… †aèâmıyla †oylaya didi. Da«ı anuñ 9) èiva≥ını size uçma…da i√sân ide. èAli eyitdi bu çöregi 10) da«ı verelüm. Bize da«ı Ta%rı §abırlı… vire didi. Fâ†ımâ 11) eydür ◊asanı ◊üseyini nice idelüm? Yavla… buñaldılar √âlleri 12) ≥aèµf oldı. èAli eydür ceddü cehd idelüm. Erte dek 13) götürelüm. Erte olaca… ◊a… bir yirden rız… vire didi.

[42A]

[123] Satırın başında derkenarda yazılanlar okunamamıştır.
[124] "İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!" Şuara Suresi 87-89. Ayetler
[125] Bu arada 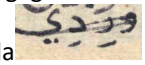 sözcüğü yazılıp üstü çizilerek silinmiştir.
[126] Kelimenin yazımında hata yapılmıştır.

1) Andan çöregi ol esµre virdiler. Erte dek ◊asanı 2) ◊üseyini götürdiler. Erte olaca… buñaldılar gözleri oba- 3) -landı beñzi §arardı. Yürecikleri †aleb †aleb iderdi. 4) Birisini èAli dizine alub birin Fâ†ımâ dizine alub aπlardı. 5) Bu √âlde iken ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâma Cebrâéµl 6) indi. Birisini uçma… †aèâmıyla yâ Resûlullâh Ta%rı teèâlâ 7) celle ve èalâ saña selâm ider. Eydür ki èAliye Fâ†ımâ ◊asan 8) ile ◊üseyin üç gündür açdur. Nafa…aların benüm yoluma 9) miskµne ve yetµme ve esµre §ada…a idüb virdiler. Ol 10) …ıyâmet gününüñ şerrinden …or…uban anlar neden ceza èiva≥ 11) dilemediler. İmdi anlara muştıla. ¢ıyâmet gününüñ cemèi …or- 12) -…ularından emµn …ıldum. Da«ı §abr itdükleri cezâsı anlara 13) uçma…da köşkler da«ı √ûriler da«ı igitlerine dürlü dürlü

[42B]

1) èa†â vü i√sânlar itdüm ki da«ı şerâbân †ahûrları içirsem gerek 2) da«ı sündüs istebra…dan anlaruñçün giysiler √â≥ır- 3) -ladum gözler görmiş degildür. 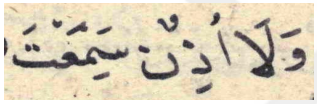 [127] …ula…lar 4) işitmiş degildür 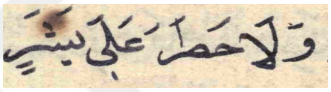 [128] da«ı kimsenüñ gö- 5) -ñlinden geçmiş degildür didi. Andan Resûl √a≥reti èa.m. 6) siniyi götürüb èAli evine vardı. Gördi ki ellerinde ◊asanı 7) ◊üseyini dutub aπlaşırlar. Açlı…dan buñalmışlar degildür. 8) Bunlar Resûlullâhı görüb †urı geldiler. Elinden aldılar. Nite 9) bunları bu √âlde gördi yavla… aπlama… †utdı. Fâ†ıma eyitdi 10) yâ baba açlı…dan ◊asanla ◊üseyinüñ √âli ≥aèµf oldı 11) diyü Resûlullâhuñ eline virdi. ◊a≥ret-i Risâlet 12) èa.m. eydür yâ ciger köşem Fâ†ıma beşâret olsun size 13) ki şimdiki √âlde …arındaşım Cebrâéµl èa.m. işbu siniyle uçma…

[43A]

1) nièmetin getürdi. Da«ı sizüñ √a……ıñızda işbu âyetler indi diyü

2) o…udı: 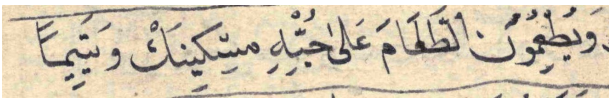

3) 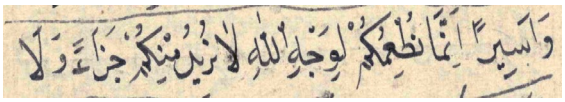

[127] Hadis
[128] Hadis

4) 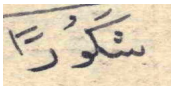 [129] Da«ı eyitdi kim 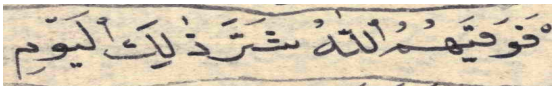 [130] Da«ı

5) eyitdi kim 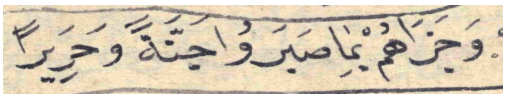 [131] da«ı eyitdi ki

6) 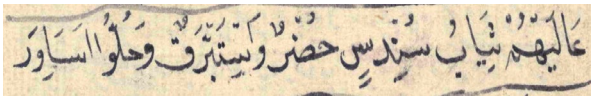

7) 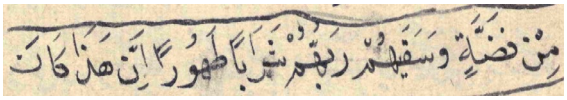

8) 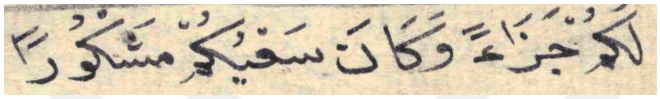 [132] Çünki èAli Fâ†ıma 9) bunuñ gibi beşâret «aberleri işitdi. Yüzlerini yire 10) …oyub secde-i şükür itdiler. Andan Resûlullâh kendü 11) eliyle ol uçma… †aèâmından alub ◊asanla ◊üseyine yidür- 12) -di. Çünki aπızlarına †aèâm …odı hemân bunlar …uvvet bulub 13) †urı geldiler. Andan sinideki †aèâmı dirilüb yediler.

[43B]

1) Ol yıl hµç açlı… görmediler. İ√vânµ[133] ey müémin …arda- 2) -şlar görüñ. èAli açlıπa §abr itdi. Kendüsi açlaruñ 3) …arnını †oyurdı. Ta%rı teèâlâ anlara ne i√sân itdi. İmdi 4) siz da«ı açlar †oyuruñ. Miskµnleri √ôş †utuñ. èİlm ehline 5) èizzet …ıluñ. Ta ki size da«ı Ta%rı teèâlâdan celle ve èalâ i√sânlar 6) yetişe kimi dünyâda kimi â«iretde. ◊ikâyet bir èâlim kişi va- 7) -r idi. Borçlu oldı. Hµç nesnesi …almadı borcunı 8) ödemege. ∏u§§a düşdi. èAbdülèazµz oπlı …atına geldi 9) eyitdi èAbdülèazµz borçlu oldum. Anuñ πu§§ası yüregümi 10) ya…dı. ≤arûret vâ…iè oldı …apuña geldüm. Baña i√sân 11) idüb borç

[129]"Onlar, kendileri (yemek) istedikleri halde yiyeceği yoksula, yetime ve esire ikram ederler. (Ve şöyle derler:) "Biz sizi Allah rızâsı için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz." İnsan Suresi 8-9

[130]"Bu tutumları sebebiyle Allah onları o günün dehşetinden korur; yüzlerine aydınlık, gönüllerine sürur verir." İnsan Suresi 11. ayet.

[131]"Sabretmelerine karşılık onları cennetle ve ipekli giysilerle ödüllendirir." İnsan Suresi 12

[132]"Oradakilerin üzerlerinde yeşil renkli, ince ve kalın ipek elbiseler vardır; gümüş bileziklerle süslenmişlerdir, rableri onlara tertemiz bir içecek verir; "Bunlar sizin ödülünüzdür, çabanız boşa gitmemiştir." İnsan Suresi 21-22

[133] Mürekkep fazlalığından dolayı kelime okunamaz halde ancak metnin önceki varaklarında da aynı kelime geçtiğinden kelimenin "i√vânı" olduğu tahmin edilerek yazılmıştır.

πu§§asından …urtar ki Ta%rı teèâlâ seni 12) …ıyâmet πu§§alarından emμn …ıla didi. èÖmer da«ı yetmiş yüz 13) a…çe borcından ötiri verdi. Üç biñ a…çe da«ı virdi

[44A]

1) maèμşetiñe §arf it diyü. Andan ol èâlim da«ı yüzün 2) göge dutub eyitdi ey Pâdişâh-ı èâlem kenzü lu†fuñdan èÖmer 3) √âline ba…. Beni dünyâ πu§§asından emμn …ıldı. İlâhμ sen da- 4) -«ı anı …ıyâmet πu§§alarından emμn …ıl didi. Da«ı 5) √âcetin temâm itmeden gün yüzünden bir bulut çı…dı. 6) ¢atı yaπmur birle bir †olu indi. Bir kâπıd çı…dı. Yazılmış 7) kim èAbdülèazμz oπlı èÖmere Ta%rı teèâlâ ra√met itdi. ¢ıyâmet 8) …or…ularından emμn …ıldı diyü. èÖmer da«ı kâπıdı görüb 9) şâd oldı. »aber de gelmişdür ki her kişinüñ dünyâsı 10) ço… olma…la bây olmaz amma Allâh teèâlâ virdügi rız…a 11) …anâèat eylegil. Şükrin yirine getürmegile dervμşlere, 12) miskμnlere §ada…a virmegile varın cömerd dμvânına 13) yazmaπile da«ı eydinildi ki cömerdlik dört

[44B]

1) dürlüdür: Evvel cân cömerdligi ol şehμdlerüñdür. İkinci 2) ten cömerdliπidür ol èâşı…laruñdur. Ta%rı yoluna †âèat 3) …ıldılar, Ta%rıya ya…ın oldular. Üçünci mal cömerdliπi- 4) -dür ol èârif sa«μleründür Dördünci göñül cömerdliπidür 5) zâhidlerüñdür. Dünyâda hμç nesneye mu…ayyed olmadılar. Â«irete 6) meşπûl oldılar. Bilgil ki §ada…a-i fi†re vâcib olduπı 7) kimse ol §ada…a-i fi†ri virmese Resûlullâh §allallâhu 8) èaleyhi vesellem eydür †utduπı orucı dünyâda yirle gök 9) ortasında muèalla… †ura. Ta ol §ada…a-i fı†rı vir- 10) -meyince …abûl itmeye. Yine eydinildi ki bir kimse oruç 11) †utsa Rama≥ân ayı ödemese yirile dünyâ gögünüñ 12) ortasında …ıyâmete degin orucunı a§alar. Va…tâ ki 13) …ıyâmet …opa ferişteler oruçla yüzüne varalar.

[45A]

1) Eyideler ki otuz gün aç yürüdüñ za√met çekdüñ yarım saπ 2) buπday §ada…a itmege …ıyâmaduñ. Ta ki orucuñ ma…bûl 3) olaydı şimdi gölgesinde râ√at olaydın diyeler. Da«ı 4) bilgil ki §ada…a-i fı†rı vâcib olan kişiye kendü nefsiçün 5) virmek gerek. Da«ı küçük oπlı kızıçün virmek gerek. 6) [134] Va…tâ ki anlaruñçün 7) virmese kendü orucına da«ı ziyân yetüşür. Anlaruñ üçünden 8) da«ı …ul «alâyı… ki √ıdmet iderler. Anlaruñçün da«ı 9) virmek gerek. ◊ikâyet olundı bir zâhid «ayır ehli 10) kişi vardı. Altı küçük oπlanları vardı. Altı 11)

[134] Cümle tekrarı yapılmıştır.

da«ı …ulı «alâyıпı vardı. Fi†re gününde ziyârete va- 12) -rub on iki a…çe getürürdü ki §ada…a ide anlaruñçün. 13) Yolda giderken biraz düşürdi. Varub on birin §ada…a

[45B]

1) itdi. Bir a…çe ödünç almaпa èâr itdi göñlünden bu geçdi. 2) Bir a…çe §ada…a edem dedi. Gice oldı. Yaturiken düş 3) gördü ki bir bölük ferişteler gelüb bunuñ †utduпı orucuñ 4) &evâbınuñ nûrını aldılar gitdiler. Giderken on bir perde geçdi- 5) -ler. Her gâh ki …apulara yetişdiler. A… …uş burniyle ol …apuları 6) açdı eglenmeyüb gitdiler. Va…tâ ki on ikinci perdeye yetişdiler 7) çare idüb açamadılar. Andan ol alub gitdükleri orucuñ 8) &evâbı nûrunı anda …odılar, gitdiler. Didiler ki biz bunı bir §âli√ 9) zâhid kişi §andu…. Bu …apularuñ kilidi dilini √â≥ır- 10) -ladı diyü za√met çeküb geldün idi didiler. Da«ı …odılar 11) gitdiler. Andan zâhid uyumadı irte †urub şey« …atına 12) geldi. Düşini √ikâyet idivirdi. Andan şey« eyitdi 13) yâ «˘oca §ada…a-i fi†ri virdüñ mi senüñ oпluñuñ

[46A]

1) …ızuñ …ullaruñ? Eyitdi on birini virdüm birini virmedüm. 2) Şey« eyitdi gördüñ mi ol …apu ki perde oldı, geçürmedi. 3) Ol virmedügüñ §ada…a üçündendür andan varub 4) √˘oca …ulunuñ birini âzâd itdi. Da«ı biñ a…çe §ada…a 5) itdi. İ«vânµ ey müémin …ardaşlar §ada…a-i fi†ri zinhâr 6) virmeyince …omañ. Zµrâ ki Rama≥ân oruç †utduñuz 7) bunca &evâb …azanduñuz ◊a≥ret-i Rabbülèâlemµne èar≥ olunsa 8) gerek oruçlaruñ nice dürlü èayıbları var. Anı bilmezsiz 9) ki Pâdişâh-ı èâlem √u≥ûruna varıca… …abûl ola mı? Nice 10) dürlü …or…ulardan emµn olasız. Orucuñuz ma…bûl 11) ola. Fi†re gününden soñra altı gün oruç †utmaпuñ 12) da«ı √ac itmeñüñ da«ı on gün Zil√icce ayınuñ evvelinden 13) oruç †utmaпuñ da«ı on gün Mu√arrem ayınuñ evvelinden

[46B]

1) oruç †utub èâşûre bayramın eylemek bunlaruñ &evâbın fa≥µletin 2) beyân ider. ◊ikâyet oldı ◊a≥ret-i Risâlet èaleyhisselâm 3) eydür ki illâ ol …ul ki fi†re gününden §oñra altı gün oruç 4) dutsa altı yıl Ta%rı teèâlâya gice irteye dek namâz …ılub gündüz 5) oruç †utmuşca &evâb vire. Da«ı altı yüz kez kâfir elinde 6) şehµd olmuşca &evâb vire. Dünyâda altı nesne vire evvel 7) èömrin rız…ın ço… eyleye. İkinci oпlı …ızı ço… ola. Üçünci 8) «al… arasında √ürmetlü[135] ola. Dünyâda пu§§alarından …urtula. 9) Dördünci öldügi va…tin µmânın

[135] Kelimenin yazımı yanlıştır.

Şeytân-ı laèµnden 10) ◊a… teèâlâ sa…laya. Beşinci cân acısın geñez ide. Altıncı Münkir ve Nekµr 11) suéâli geñez ola. ¢abir èa≠âbından …urtara, @ulmet çekmeye. 12) Altı nesne da«ı â«iretde vire evvel …abrinden …opuca… yüzi 13) bedr olmış gibi ola. İkinci †utduπı oruç başı üstüne

[47A]

1) gölge ola. Üçünci sâπ ve selâmet eline ine √esâbı 2) geñez ola. Dördünci terâzûda &evâbı aπır gele. Beşinci §ırâ†ı 3) yil gibi geçe. Altıncı cennete gire, Ta%rı teèâlânuñ görklü dµdâ- 4) -rın tecelli …ıla. İ«vânµ ey müémin …ardeşler görüñ fi†re 5) bayramından §oñra altı gün oruç †utmaπuñ ne …adar &evâbı 6) vardur. Cehd idüñ ol günleri oruç †utuñ. ∏âfileyin 7) geçürmeñüz. Ta ki ol günleri &evâbndan ma√rûm olmayasız didi. 8) Da«ı bilgil ki √ac itmek ef∂al èibâdetdür. Zµrâ ki Ta%rı 9) teèâlâ kelâm-ı …adµminde buyurur: وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا 10) [136] Yine eyitdi 11) va…tâ ki bir …ul √acca gitmege …a§d itse evinden çı…sa 12) cemèi günâhı anuñ dökülür gider anadan †oπmış gibi. 13) Va…tâ ki adımın atsa ferişteler …anadın döşer. Eydürler

[47B]

1) yâ velµyullâh ba§πıl …anadumuza. Ayaπuñun bereketi her adımına 2) yüz √asenât virülür. Her biri U√ud ‰aπınca durdı. 3) Da«ı her ot üzerine ba§§a …ıyâmete degin aña tesbµ√ 4) tehlµl iderler. Eger giderken ölse yetmiş kez √ac yetmiş 5) kez kâfir elinde şehµd olmış &evâbın vire. Yirlerde göklerde 6) ne …adar ferişteler varsa anuñçün yas †utalar. Anuñ namâzına 7) √â≥ır olalar. Namâzdan fâriπ oluca… èarşuñ altına 8) varalar, eyideler ki yâ Rabbi ümmet-i Mu√ammedden bir …uluñ 9) senüñ evüñi ziyâret itmege giderken öldi. Oπlanından 10) …ızından √ı§ımından …avminden ıra… olub √asretile 11) öldi. İlahµ anuñ √a……ında i√sân eylegil diyeler. ◊a… teèâlâ- 12) -dan √i†âb gele ki yâ ferişteblerüm èizzetüm celâlüm √a……ıçün 13) ol …ulum ölmeden cemèi √asretin aña …avuşdurdum.

[48A]

[136]"Orada apaçık deliller, İbrâhim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir." Ali İmran Suresi 97. ayet.

1) Da«ı uçma…da ma…âmın gösterem ki ey …ulum eger dünyâda èömür 2) dilerseñ vireyin, √accuñ temâm eyle diye. ◊asretlerüñe ulaşπıl. 3) İtdügün √accuñ &evâbın viricek olursañ dünyâda işbu 4) ma…âma gine irmek dilerseñ bu ma…âma varma… dilerseñ 5) dünyâ terkin urπıl dedim. Ol …ulum eyitdi ki yâ Rabbi baña bir 6) sâèat dünyâda dirlik gerekmez. Mal mülk √asretlerüm 7) gerekmez. Beni tek işbu ma…âma irişdürgil didi. 8) Ol …ulumuñ dilegiyle èAzrâéµl cânın enbiyâlar cânı gibi 9) âsân za√metsüz aldı. Baña va§ıl oldı. Uçma…da èayş-ı 10) câvüdân le≠≠et-ı rû√ânı buldı. Da«ı Resûlullâh eyitdi 11) ki ◊acca varan kimseler …ıyâmet issilerinden §usuzlu…ların 12) çekmez. Cehennemde oda girmez. ◊a… teèâlâ «alâ§ …ılurdı. 13) Yine Resûlullâh eyitdi ki kimse i√râm geyüb eyitse ki 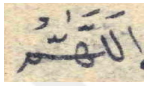

[48B]

1) 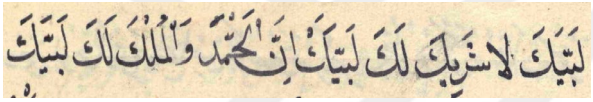 [137] 2) Ta%rı teèâlâ eydür ey …ulum ra√metüm didârum senüñçü- 3) -ndür. Da«ı Ta%rı teèâlâ eydür ey feriştehlerüm ol …ulumı 4) görün. Dünyâda ki ardına itdi. Oπlın …ızın malın terk 5) idüb baş açu… yalın aya… öldi. Ölecegine i…râr idüb 6) √âlin bilüb günâhın añub benüm …apuma geldi. İmdi èizzetüm 7) √a……ıçün cemèi günâhların èafv itdüm. Â«iret …or…ularından 8) emµn …ıldum diye. Da«ı Beytullâha varub ziyâret itseler 9) andan bir nûr …opar. Beytü'l Maèmûra varur. Andan da«ı bir ulu nûr 10) …opar èarşa deger. Andan èarşa çaπırur âvâzıla eydür ki 11) ümmet-i Mu√ammed √ac idenler ne gökçek saèâdet kişüleri imiş. Bunlaruñ 12) nûrıyla yerler ve gökler rûşen oldı dir. »aber de gelmişdür 13) ki Ta%rı teèâlâ dünyâda etüm yaratmadan öñden cân …avmin

[49A]

1) yaratdı dükeli ma«lu…âtuñ cânı §aπışınca. Andan eyitdi 2) 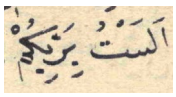 [138] didi. Yaèni 'Ben sizüñ Rabbiñüz degil miyin didi. 3) Cevâb virdiler ki beli Rabbümüzsin didiler. Andan

[137] Hac ve Umre sırasında ihrama girilirken okunan Telbiye zikrinin bir kısmıdır.
[138] "Elestü bi Rabbiküm", "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" anlamına gelen, örneğin A'raf Suresi 7. ayette ve muhtelif ayetlerde de yer alan cümle sayfa boyunca 3 kez kullanılmıştır.

gine eyitdi 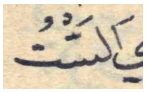 4) 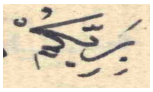 didi. Anlaruñ baè≥ısı cevâb virdi beli didi. 5) Baè≥ısı †ınmadı gine eyitdi 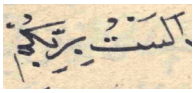 didi. Ol baè≥ısı 6) cevâb virdi ki Rabbümüzsin diyü bunlaruñ gine cevâb 7) virdi. Baè≥ısı †ınmadı ol baè≥ı ki beli diyü cevâb virdi. 8) Baè≥ısı virmedi ve amma evveliñde küllisi cevâb virdi. 9) Zµrâ ki evvel Âdem oπlanı dünyâya gelicek İslâm üzerine 10) gelür. Amma şunlar ki ikincide cevâb virmedi hµç µmâna 11) gelmeye. Dinsüz gidenlerdendür. Andan Ta%rı teèâlâ aπız- 12) -larından √üccet alub bir ferişteh eline virdi. Andan 13) ol ferişteh ol güne √acera didi. Fi'l-√âl †aş

[49B]

1) oldı. Andan ferişteḧler anı §a…ladılar ta İbrâhµm 2) Peyπâmber Kaèbe-i Muèa@@amayı bünyâd idince. Anda Cebrâéµl 3) Ta%rı teèâlâ emriyle bile ol †aşı getürüb bile yapdılar. 4) ◊acerü'l-esved diyü tesmiye itdiler. Va…ta ki varub 5) √ac iden kişiler ol †aşı ziyâret itse dise ki 6) evvelde Ta%rı teèâlâ Rabbimüz (ol)duπına[139] i…râr idüb canumuzuñ 7) √ücceti sende …onuldı. Şimdiki √âlde biz da«ı ol 8) i…râ(r)[140] üzerine †ururuz. Da«ı nefsimüz üçünden 9) itdügümüz günâha tevbe idüb peşµmân oldu… dise 10) evvelki √üccetile şimdiki i…rârumuz üzerine yarın …ıyâmet 11) gününde Ta%rı teèâlâ öñünde şehâdet idesüz diyü ziyâret 12) itseler …açan kim …ıyâmet güni olsa ol †aş ferişteh 13) ola Ta%rı teèâlâ izniyle. Da«ı ol √üccetleri alub Ta%rı

[50A]

1) teèâlâ eline vire. Eyide ki İlâhµ baña dünyâda √üccet verüb 2) †aş eyledüñ Kaèbe-i Muèa@@amada. Andan §oñra ümmet-i Mu√ammed 3) √acıları geldiler ziyâret itdiler. Her birisi evvelki √üccet 4) üzerine beni †anu… itdiler. Anlaruñçün yâ Rab ne buyru… 5) …ılursın? ◊a… teèâlâdan √i†âb gele ki anlara ki seni ziyâret 6) idüb †anu… †utdular alub cennete gitgil √esâbsuz 7) èa≠âbsuz diye. Da«ı Resûlullâh èa.m. eyitdi …açan kim 8) √acılar èArafât †aπında va…feye †ursa √âcet 9) dilese yirlerde göklerde ne …adar ferişteḧler varsa 10) Beytü'l-maèmûra derilüb ümmet-i Mu√ammed içün √âcet diler. 11) Eyidirler ki ümmet-i Mu√ammedüñ √âcetin …abûl idüb günâ- 12) -hların èafv ide. Andan

[139] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[140] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

varub Cemre-i èa…abede †aş atsalar 13) her †aş başına on ◊ut †aπı …adar &evâb vire. Va…tâ

[50B]

1) …urbân itseler Ta%rı teèâlâ İsmaèµl Peyπamber &evâbın 2) vire. Andan başın tırâş itse cemèi günâhların döküb 3) anadan †oπmış gibi ola. İ√vânµ ey müémin …ardeşler 4) görün √ac itmek ne gökçek nesne olur. ¿evâbı var- 5) -dur. èİbâdetlerüñ ef∂alidür. èAmellerüñ nûrıdur. Müéminlerüñ 6) eginlerine √ulle başlarına tâcdur. ¢ıyâmet …or…uları- 7) -ndan emµn …ılur. Cehennem odundan «alâ§ ider. 8) Bilgil ki şol πani ki √ac üzerine far≥ ola. Anı 9) itmese andan ulu günâh yo…dur. Zµrâ ki ◊a≥ret-i 10) Risâlet eyitdi ki …ıyâmet gününde far≥ olub itmeye 11) …atı èa≠âb olduπı gibi kimseye èa≠âb olmaya." Eyidinildi ki bir 12) kişi bay olsa √ac üzerine far≥ olsa ödemese 13) her gün aña yidi kez laènet ener èAzrâéµl canın aldıπı [141]

[51A]

1) ~âniè èâlemüñ fikrin …ılub Ta%rı teèâlânuñ â&âr-ı ra√metüne na@ar 2) idüb kendü nefsüñ √âlini bilüb dâµm Ta%rı teèâlâ èibâdetin- 3) -den √âli olmayub günâhlaruñuz añub Ta%rı teèâlâ …or…u- 4) -sından göz göz yaşın a…ıdub tevbe …ılsañuz ol va…tin 5) …albiñüz şol …ara demürden bunca dürlü musaykal cilâ virüb 6) pâdişâhlara lâyı… âyine gibi ola. Her gâh ki na@ar itseñ 7) èâlem-i ervâ√da pâdişâh-ı èâlemüñ nûrın tecelli …ılasın. Â«iret 8) a√vâlin bilüb le##et a√vâlin bilüb le##et-i rû√ânı bulasın. Amma şol 9) göñül ki èilm-i maèrifet nûrından kendini ırâ… şehvât-i nefsâniler 10) göñlüni †oldurub nefsinüñ nitdügin bilmeyüb dünyâya √arµ§ 11) olub Ta%rı teèâlânuñ èibâdetin terk idüb dünyâya meşπûl 12) olan gönül …ara demüre beñzer ki merkebler ayağına nal olub 13) †aπlara …ayalara yaralanub helâk olub hµç …adri …ıymeti

[51B]

1) …almaz. èÂrifler eydür âyine-i @âhirde kendüye mu…âbil olanı 2) tecelli …ılur amma göñül ayinesi @âhir ve bâ†ın kendüye mu…âbil 3) olanı tecelli …ılur didiler. ◊ikâyet olundı İskender-i Zü'l-…arneyn 4) zamânında ehl-i √ikmetden bir kişi var idi. Ol zamânuñ èâlimleri- 5) -nden idi. Zü'l-…arneyn bir küçücük †as içine yaπ †o- 6) -ldurdı ol èâlime

[141] Bu sayfanın rekabesinde "va…tin" sözcüğü yer alır ancak bir sonraki sayfa bu sözcükle başlamamıştır. Sayfanın başına da "eksik var" diye not düşülmüştür.

gönderdi. Ol da«ı yaπa yidi 7) biñ iğne sancıdı girü İskendere gönderdi. İskender 8) da«ı igneyi fi'l-√âl ocaπa bıragup döküb …ara demür 9) idüb girü ol èâlime gönderdi. Ol da«ı tiz demür ta§a 10) ya§§ıldub yüzeyine cilâ virüb âyine düzüb girü İskendere 11) gönderdi. İskender da«ı âyinenüñ yüzin yire sürüb 12) jeng idüb[142] ol èâlime gönderdi. Fi'l-√âl èâlim 13) da«ı yüzine cilâ virüb âyineyi πâyetde §âfµ idüb gine[143]

[52A]

1) Bir deryâdur deşilmiş a…ar. Şöyle ki bir gördüklerin bir (d)a«ı[144] 2) görmediler. Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem Cebrâ'µle 3) §ordı ki yâ …arındaşım Cebrâ'µl bunlar …açan yaradıldı, 4) …andan gelürler ve …ande giderler? Ve da«ı Cebrâ'µl èaleyhis- 5) -selâm eyitdi yâ Mu√ammed ◊a… teèâlâ beni yaradaldan 6) beri bunları ben böyle gördüm. Şöyle ki bunlaruñ evveline 7) ve â«irine erişmedi didi. Andan birisine su'âl itdiler 8) ve eyitdiler yâ melek …açan yaradulduñ? Ol melek eyitdi 9) èömrüm ne …adar oldı √esâbın bilmezem amma bu …adar bilürem ki 10) dört kere yüz biñ yıl olaca…. ◊a… teèâlâ bir yılduz yara- 11) -dur ben yaradılalı dört kerre yüz bin yılduzlar 12) yaradıldı ki didi. İmdi bu «aberden maèlûm oldı ki 13) dünyânuñ ibtidâsını anca… hemân Allâh bile. Ve yine

[52B]

1) bu söze münâsib Envârü'l-èâşı…ında[145] Dâvud Peyπâmber 2) …ı§§asında Dâvud èaleyhisselâm eyitdi İlahi yer yaratmaz- 3) dan evvel ne yaratduñ? ◊a… teèâlâ eyitdi yâ Dâvud …ır… 4) biñ şehir yaratdum. Ve her şehirde …ır… biñ havlı yaratdum. 5) Ve her havlıda …ır… ev yaratdum. Ve her ev içinde on sekiz 6) biñ «ardal «azµnesi yaratdum. Ve andan §oñra bir …uş yaratdum. Günde 7) bir «ardal danesi aña rız… itdüm. ◊atta ol …uş cemèisini 8) yedi. Andan §oñra ol …uşa alemi ta…dır itdüm. Ol 9) …uş eyitdi İlahi baña bu dünyâ bir ev gibi oldu. Bir …apusından 10) girdüm ve bir …apusından çı…dım didi. İmdi 11) ey πâfil dânâ ol …uş ki bu …adar uzun èömürle 12) dünyâ baña bir ev gibi oldı bir …apusından girdüm ve bir …apu- 13) -sından çı…dum didi. Bize bu …adarca az èömürle

[53A]

[142] Kelime tekrarı yapılmıştır.
[143] Sayfanın rekabesinde "İskender" sözcüğü yer alır ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Sayfanın başına da "Eksik var" diye not düşülmüştür.
[144] Metnin yazımında "d" harfi eksiktir. Tamir edilmiştir.
[145] Ahmed Bµcan'ın eseri.

1) ölmeyecekleyin fikirler iderüz. Ve hadisde gelür ki 2) ◊a… teèâlâ ki gökleri ve yirleri yaratdı. Bir melek yaratdı 3) ve aña emir itdi lâ ilahe didi çekdi. Ol va…itden 4) berü çeker. ¢açan ki illallâh diye …ıyâmet …opar. İmdi 5) dünyânuñ evvelinden a«irine degin bir ferişteh üñ nefesi 6) …adardur. Şol kişinüñ ki èa…lı vardur cevâhir 7) olsa bâ…µ olmasa meyl itmeye. Zµrâ ki bâ…µ olmadı. 8) Kendünüñ olmadı ve eger eski saksı pâresi olsa 9) bâ…µ olsa bâ…µ olmasa anı aña ki kendünüñdür. İmdi 10) beden fânµ ve dünyâ fânµ. Beden beslemek ve dünyâ cemè eylemek 11) πâyetde √amâ…atdür. İmdi dünyâ kendüye ariyetdür 12) ekrem √arâm [146] §arf iderse èa≠âba müste√a… [147] 13) olur. Dünyânuñ mi&âli şol kendü gölgeñe beñzer ki

[53B]

1) …açarsañ kovar kovarsan …açar †ururs uñ tururs a ki 2) √arâreti bürudeti da«ı ve nefè ve ≥ararı yo… ve ≥ab†ına 3) da«ı …âdir degilsin ve senden da«ı ayrılman dünyâyı 4) buña …ıyâs eyle Bedenün Da«ı mi&âli şol eşeke beñzer 5) ki bir kişi anı §â√ibinden kirâya almış ola §â√ibi şar† 6) itmiş ola ki bu eşeke şol …adar yükden ziyâde urmaya- 7) -sın. Falan yirden añaru varmayasın. Falan 8) yoldan gidesin dise ve eger §â√ibi didiklerin itmese 9) eşek helâk olsa sanman çeke ancılayın beden 10) da«ı ariyetdür ısmarlanmışdur ki dünyâyı ço… 11) yüklenmeye ve †arı…-ı müsta…µm üzerine ola. Böyle 12) itmese helâk olur. èA≠âba müste√a… olur. İmdi 13) bu söz bunda †ursun biz sözümüze gelelüm. Mu√ammed yine

[54A]

1) eyitdi peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem √adµ& 2) 3) 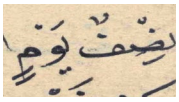 İmdi yevmden murâd biñ yıldur nite 4) kim Şey√ Mu√yiddµn èArabµ Rû√(ül)[148] ¢uds adlu kitâbında 5) ve Şey√ Celâleddµn Suyû†µ Keşfinde ve ◊adµ&-i 6) Bu√ârµde eyle getürübdür ki Peyπâmber §allallâhu èaleyhi 7) ve sellem buyurur ki √adµ& 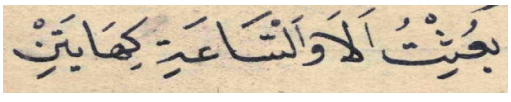 8) yaèni ben ve

[146] Bu arada üstü çizilerek silinmiş şeklinde bir ibare yer alır.

[147] Bu kelimeden sonra derkenara taşan şeklinde bir ibare yer alır.

[148] Metinde ek kısmı eksik yazılmıştır. Tamir edilmiştir.

…ıyâmet ikimüz da«ı berâber geldük didi. 9) Şöyle ki iki mübârek barma…ların gösterdi. İmdi 10) Âdem â«ir ma«lu…dur ve Mu√âmmed da«ı §allallâhu èaleyhi ve sellem 11) «âtemu'l enbiyâdur, â«ir zamân peyπamberidür. Ümmet-i Mu√ammed 12) da«ı «âtemu'l ümemdür ve «ayru'l ümemdür. Tefsµri'l-bâbda eyitdi 13) bir cemâèat ◊a≥ret-i İmâm èAliye eyitdiler yâ èAli ◊a… teèâlâ

[54B]

1) ¢ur'ân-ı …adµminde buyurur ki âyet 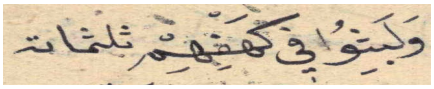 2) 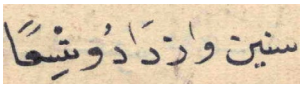 [149] 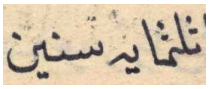 [150] murâdındur 3) didiler. İmâm èAli ra∂yallâhu èanhü eyitdi …ameriyye √esâbınca 4) her yüz yıluñ üç yıl ziyâdesi olur. Üç yüz yılda †o…uz 5) yıl olur didi. İmdi İmâm èAlinüñ bu …avli üzerine 6) dünyânuñ yedi biñ yıl èömri ola. Her biñ yılda otuz 7) yıl ziyâdesi olur. Yedi biñ yılda iki yüz yıl ziyâdesi 8) olur. Bu «aberi üzerine eger Deccâl biñ başına çı…arsa 9) dürüst olur ki iki yüz on yıl temâm oluca… cemèi 10) ölenler yine √ayat bulub èar≥-ı ekber ola. Eşrâ†-ı sâèat 11) ve èalâmetü'l kübra …ameriyye içinde ola. Allâhu aèlem [151] 12) yine biz Şey√ Celâleddµn Suyû†µnüñ Keşfine şürûè iddük 13) ve bu fa§l anuñ beyânındadur ki be-durustµ Deccal aleyhillane

[55A]

1) yüz yaşında çıkar İsa Peyπâmber èaleyhisselâm iner

2) anı öldürür. ¢ır… yıl yiryüzünde †urur. √adµ& 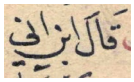

3) 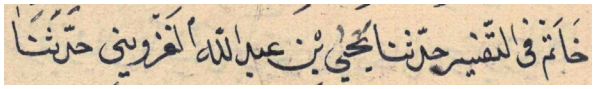

4) 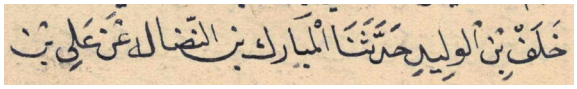

5) 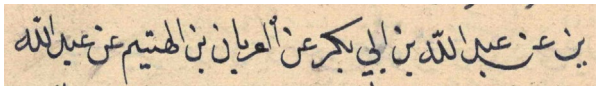

[149] "Onlar mağaralarında üç yüzyıl kaldılar, buna dokuz yıl da ilâve ettiler." Kehf Suresi 25. ayet.
[150] Yukarıdaki ayetin bir kısmı tekrar edildikten sonra arada iki kelimelik boşluk bırakılmıştır.
[151] Bu arada iki kelimelik boşluk bırakılmıştır.

6) 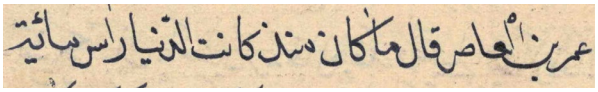

7) 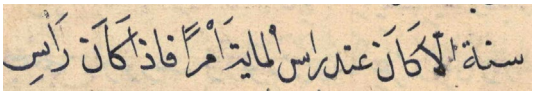

8) 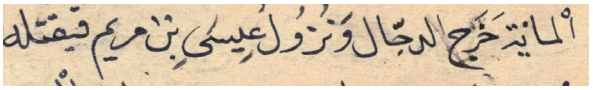 yaèni 9) İbn-i ebi »âtemü'r Ta≠ar da eyitdi Yahya bin èAbdullâhü'l Füzuyuni 10) bize söyledi Halef bin el Valid bize söyledi Mübârek 11) bin el Nazzale bize söyledi yaèni «aber virdi èAli bize 12) bizden ve èAli bin èAbdullâh bin Ebû Bekirden ve èAbdullâh bin 13) Ebû Bekir Uryan bin Elheytemden ve Uryan bin Elheytem da«ı

[55B]

1) èÖmer İbnü'l èâ§dan èAbdullâh bin èÖmer bin èâ§ eyitdi 2) dünyâ oldıπı va…tden hµçbir va…t olmadı illâ ki 3) her yüz yılıñ başında bir iş ola. Deccâl da«ı yüz yıluñ 4) başında çı…a. èÌsâ Peyπâmber èaleyhisselâm ine anı öldüre. 5) İmdi bu «abere e&erden bu maèna @uhûr itdi ki onuncı yüz 6) başı kim biñ başıdur Deccâl çı…a ve èÌsa ine. Eger Deccâl 7) çı…mayaca… olursa bir ulu nesne @âhir ve âşikâr ola.

8) Ve bir √adµ& da«ı 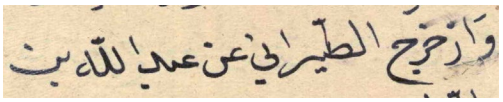

9) 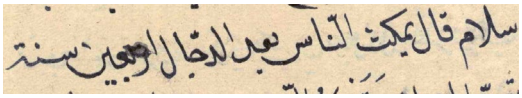

10) 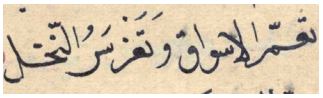 yaèni Taberani eyitdi

11) Deccâlden soñra ademiler …ır… yıl yirde eπlene. ~o…a…ları

12) maπmûr ideler ve «urma aπaçları dikeler. Ve bir √adµ& da«ı 13) 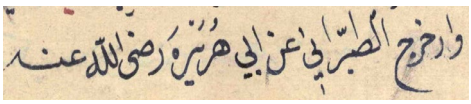

[56A]

1) 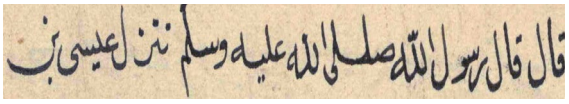 2) 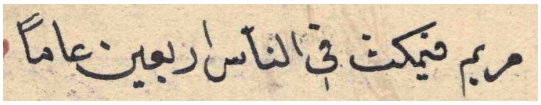

yaèni Taberani i«râç itdi 3) Ebû Hureyreden Ebû Hureyre ra∂yallâhü èanhü eyitdi Peyπâmber sav eyitdi 4) èÌsa Peyπâmber èaleyhisselâm gökden ine ademiler içinde

5) …ır… yıl †ura. Ve bir √adµ& da«ı 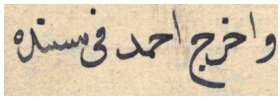

6) 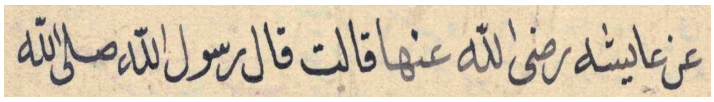

7) 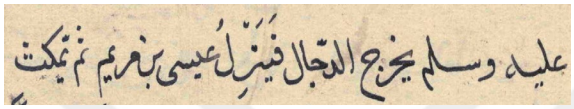

8) 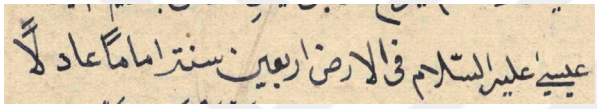

9) 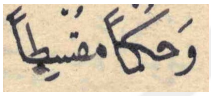 yaèni Â√med kitâb-ı mesnedinde i«râç itdi 10) èÂişe-i ~ıddµ…adan radyallahu anha eyitdi Peyπâmber §allallâhu 11) èaleyhi ve sellem eyitdi Deccâl çı…a. Andan èÌsa bin Meryem ine. 12) Anı öldüre Andan §oñra èİsa èaleyhisselâm …ır… yıl †ura. 13) èÂdil pâdişâh ola, √ükm ide. Ve bir √adµ& da«ı

[56B]

1) 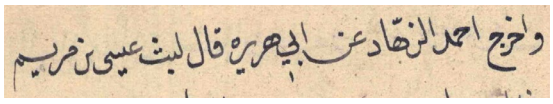

2) 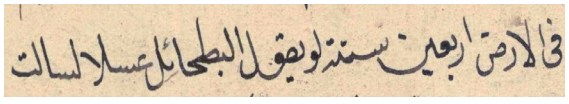

3) yaèni Â√med ez-Zaman i«râç itdi Ebû Hureyreden Ebû Hureyre

4) ra∂yallâhü èanhü eyitdi èİsa bin Meryem …ır… yıl yerde †ura

5) eger Eb†a√âda bal seyl olsun a…sun dise a…aydı.

6) Ve bir √adµ& da«ı 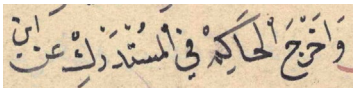

7) 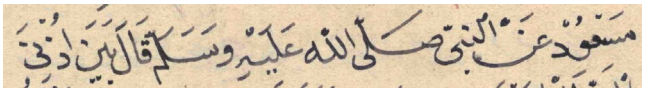

8) 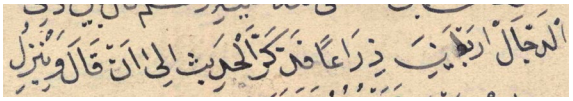

9) 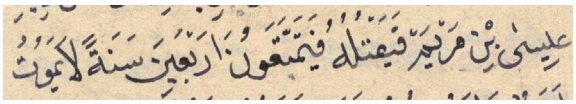

10) 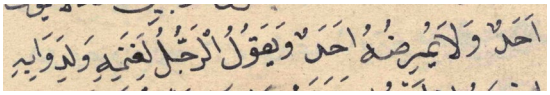

11) 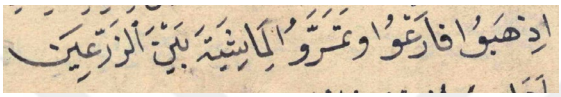

12) 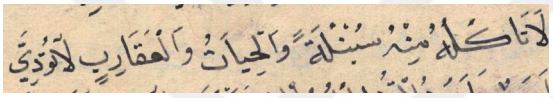

13) 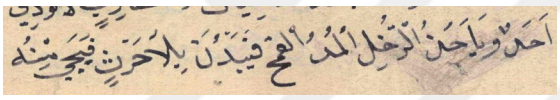

[57A]

1) 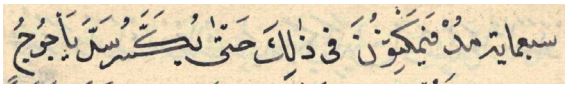

2) 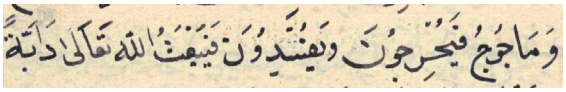

3) 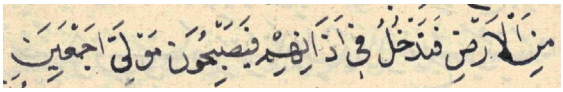

4) 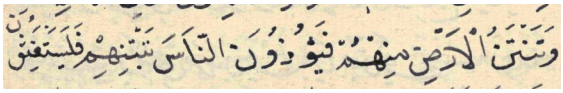

5) 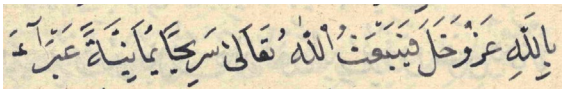

6) 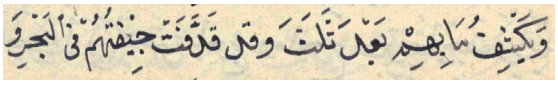

7) 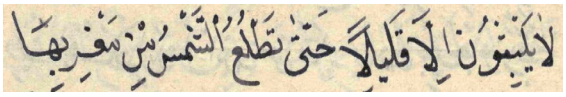 [152] 8) Yaèni ◊âkim Müstedrikinde i«râç itdi İbn-i Mesèûddan 9) İbn-i Mesèûd ra∂yallâhü èanhü eyitdi Peyπamber §allallâhu 10) èaleyhi ve sellem eyitdi Deccâlüñ iki …ulaπınuñ aralıπı 11) …ır… ≠irâèdur. Yaèni …ır… kavil uzunıdur. èİsa bin Meryem 12) èaleyhisselâm ine. Anı öldüre. Andan §oñra …ır… yıl temettuè 13) ide. Hµçbir kimse ölmeye ve «aste olmaya ve her kişi

[57B]

1) …oyununa varuñ otlañ diye. İki ekin arasında otlasalar 2) ekinden bir dâne baş yemeyeler. Yılanlar ve èa…rebler hµçbir kimse 3) incitmeyeler. Yırtıcı cânverler …apusına geleler. Hµçbir kimseyi 4) incitmeyeler. Bir kişi sürmedin yire buπday §açsa andan 5) yedi yüz müd buπday gele. Andan yiryüzünde şol …adar 6) egleneler ki √atta Yecüc ve Mecüc sıddı…alar çı…alar. Yiryü- 7) -zin ifsâd ideler. Andan ◊a… teèâ(lâ)[153] bir yirden bir cânver baè& 8) ide yaèni verebiye anlaruñ …ula…larından gireler. Cümlesi bir uπurdan 9) helâk olalar. ~abâ√a bir dirileri …almaya. Anlaruñ cµfe- 10) -sinden yiryüzi …o…a. »alâyı… anlaruñ murdâr râyi√a- 11) -sından incineler. Andan ◊a… teèâlâya istièâ≠e ideler yalvara 12) Andan ◊a… teèâlâ Yemenden bir yil virib πubâr ola anları aça 13) anlaruñ cµfesin deñize döke. Andan §oñra yiryüzinde

[58A]

1) ço… eglenmeyeler. ◊atta gün maπribden †oπa. Ve bir √adµ&

2) da«ı 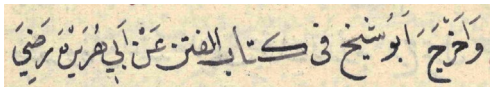

3) 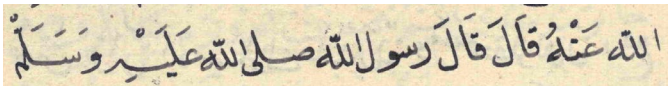

4) 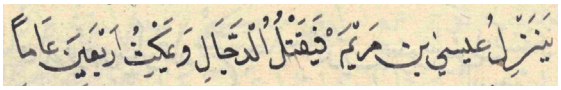

5) 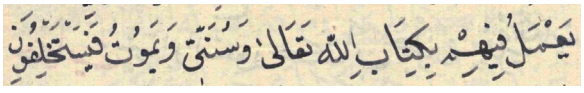

[152] Hadis
[153] Kelime tamir edilmiştir.

6) 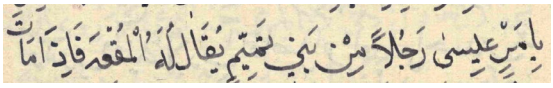

7) 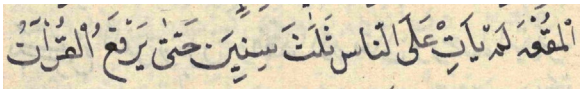

8) 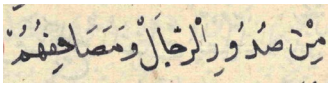 yaèni Ebû Şey« Kitâb-ı 9) Fiteninde i«râç itdi Ebû Hureyreden ra∂yallâhü èanhü eyitdi 10) Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi èİsa ine Deccâli 11) öldüre. ¢ır… yıl yiryüzinde †ura. ¢ur'ân ile ve benüm 12) sünnetüm ile èamel eyleye. ¢ır… yıl temâm oluca… èİsa 13) èaleyhisselâm vefât ide. èİsânuñ emriyle beni-Yetimden

[58B]

1) bir kişi «alµfe ideler. Ol kişinüñ adı Mu…aèar ola. ¢açan 2) Mu…aèar vefât itse «alâyı…uñ[154] üzerine üç yıl geçmeye 3) √atta ¢ur'ân âdemµlerin …albinden ve mu§√aflarından refè 4) ola. Bu √adµ&ler cümle Şey« Celâleddµn Suyû†µnüñ Keşfindendir. 5) ◊ikâyet Şey« Ebu's-suèûd Kitâb-ı Cümelinde eyitdi √ikâyet 6) olundı Fa…µhü'l-edib el Fâ≥ıl ebu'l-èAbbâs A√med bin Ebû 7) Bekire el-Gaznevµden ve fu…ahullâh teèâlâ ve ra√imehü eyitdi 8) baña √ikâyet olundı meşâyi«ü'l &i…âtü'l èulemaü'l i&bâtdan 9) anlaruñ cümlesinden zikir itdi fa…µhi'l imâm Şehab- 10) -eddµn Gaznevµ dimek ile maèrûfdur ki anuñ ismi 11) Mu√ammed bin Yûsufdur ki ¢âhire Mı§ırda sâkin olurdı. 12) Rivâyet itdiler me≠kûr meşâyi«il &i…ât senetleri ile 13) şey«lerinden imâm Ebû èAbdullâh Mu√ammed bin èAli bin ◊asanü'l

[59A]

1) ◊akµmi'l Tirmidµden ra√metullâhi èaleyh ol va…t ki 2) me≠kûr ◊akµm Tirmidµnüñ vefâtı ya…µn oldı. 3) ◊âtûnuna eyitdi benüm ta§nµf itdügüm kitâbları cemè 4) eyle. Ol da«ı cemè eyledi. ◊akµm Tirmidµ eyitdi var 5) imdi bu kitâbları ırma…a at ki ol ırma… Cey√undur. 6) Pes ol «âtûn da«ı kitâbları cemè itdi. Götürdi ol 7) ırma…a vardı. Atmaπa …ıyamadı. Gine döndi ben bunı nice 8) §uya bıra…ayın didi. Döndi geldi eyitdi atdım. Eyitdi 9) ne gördün? Eyitdi nesne görmedüm. Eyitdi atmaduñ. 10) Var anı deñize at didi. Vardı yine atmaπa …ıya- 11) -madı. Döndi yine geldi eyitdi atdum. Eyitdi ne gördüñ? 12)

[154] Kelimede yazım yanlışı yapılmıştır.

Eyitdi nesne görmedüm. Eyitdi atmaduñ var anı deñize 13) at didi. Üçüncide döndi kitâbları deñize atdı.

[59B]

1) Deñizden iki el çı…dı. Kitâbları aldı. Deñize †aldı[155] 2) Andan geldi eyitdi atdum. Eyitdi ne gördüñ? 3) Eyitdi atdum ol va…t ki kitâbları atdum deñizden 4) iki el çı…dı kitâbları …apdı deñize batdı didi. 5) Eyitdi §ada…ti be-durustµ atduñ didi. Eyitdi bu ne 6) √ikmetdür? Eyitdi be-durustµ dün Resulullâhı gördüm. 7) Baña eyitdi kitâblaruñı deñize at be-durustµ «ı≥ır veli 8) §a…lar. Deccâl çı…ıncaya dek èİsa gele benüm sünnetümi anuñla 9) i√yâ ide didi. Biz yine Şey«üñ Keşfine şuruè itdük.

10) ◊adµ& 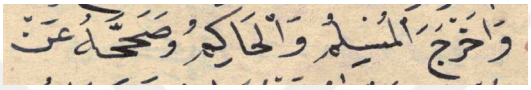

11) 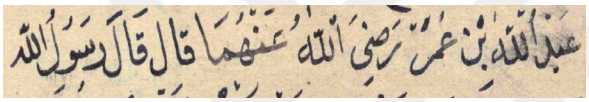

12) 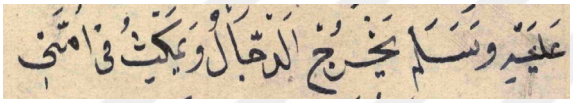

13) 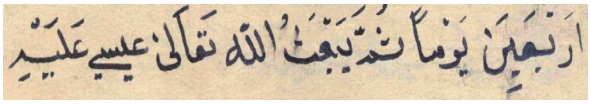

[60A]

1) 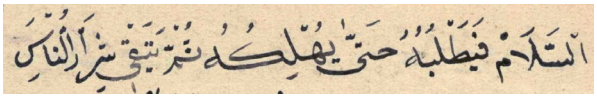

2) 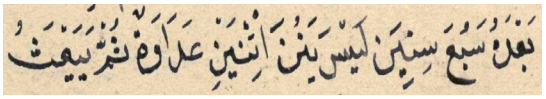

3) 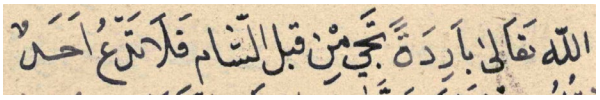

4) 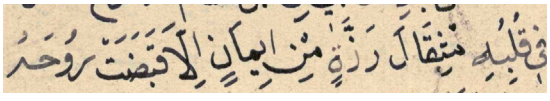

[155] Kelime tekrarı yapılmıştır.

5) 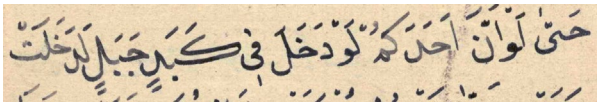

6)

7) 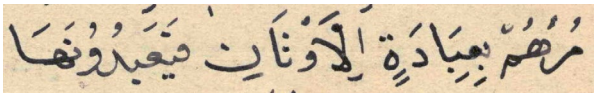 [156] Yaèni

8) Müslim ve ◊âkim i«râç itdiler ve da«ı ta§√µ√ itdiler èAbdullâh bin èÖmerden 9) èAbdullâh bin èÖmer da«ı ra∂yallâhü 10) èanhü eyitdi Peyπâmberden Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem 11) buyurdu ki Deccâl çı…a …ır… gün benüm ümmetüm içinde 12) †ura. Andan §oñra ◊a… teèâlâ èİsa viribiye Deccâl isteye 13) bula öldüre. Andan göre âdemlerüñ şerµrleri

[60B]

1) vire â«irleri …ala. ¢açan ki Deccâl helâk ola 2) yedi yıl †uralar. Emn ü emân ola. Hµç iki 3) kişi arasında èadâvet olmaya. Ucuzlu… ve èadâlet 4) ola. Andan göre ◊a… teèâlâ Şâm †arafından §ovu… 5) yil viribiye her kimüñ ki …albinde mi&…âl-i ≠erre deñlü 6) µmân olsa anuñ rû√ını …ab≥ ide. ◊atta eger sizden 7) biriñüz †aπda maπara içine girüb ölseñüz ol 8) yil girüb anuñ rû√ın …ab≥ ide. Andan göre şerâr- 9) -ü'n-nâs …ala. Yaèni âdemilerüñ şerlüleri …atı yaramazları 10) …ala. Bibirisini yuta. ‰oymaπa …ıπıralar yuta †oyalar. Ve bir √adµ&

11) dahı 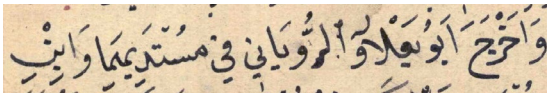

12) 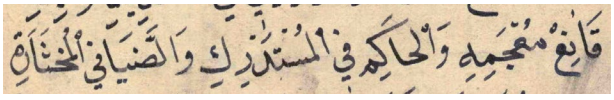

13) 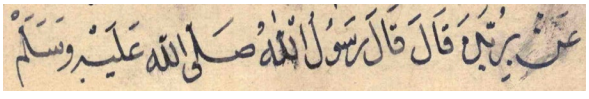

[61A]

[156] Hadis

1) 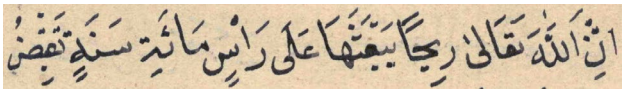 2) 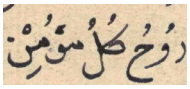 Yaèni Ebû Yaèlâ ve da«ı Ruyânµ Kitâb-ı 3) Müsnedlerinde i«râc itdiler ve İbn-i ¢âniè Muèceminde ve da«ı 4) Kitâb-ı Müstedrikinde ve da«ı ≤iyâ Kitâb-ı Mu«târasında 5) Büreydeden i«râc itdiler. Büreyde ra∂yallâhü èanhü eyitdi 6) Peyπamber §allallâhu èaleyhi ve sellem buyurur ki be-durustµ ◊a… 7) teèala yüz yıluñ yaşında bir yıl viribiye cemèi mü'minler- 8) -üñ ervâ√ın …ab≥ ide. İmdi bu √adµ&lerden 9) maèlûm oldu ki ve bu √adµ&ler ile &âbit oldı ki 10) Deccâl yüz yıluñ başında çı…a ve Deccâl çı…du…dan §oñra 11) mü'minünüñ yüz yıl da«ı èömri ola. Andan küllisi vefât 12) ide. Andan §oñra yüz yıl da«ı dünyâ yüzi ser-tâ-ser 13) kâfir …ala. Andan §oñra İsrâfµl nef«a-i ûlâyı vura. Fa§l

[61B]

1) 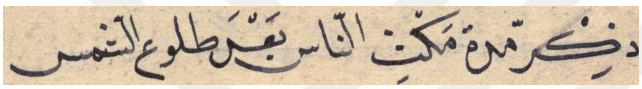

2) 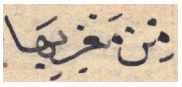 Bu fa§l gün maπribden †oπdı…dan §oñra

3) dünyâ yüzinde âdemµlerüñ …aç yıl da«ı èömri oldu π unuñ

4) beyânındadur. ◊adµ& 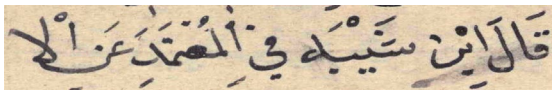

5) 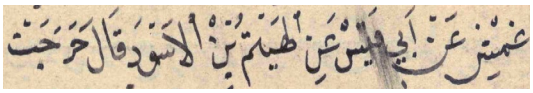

6) 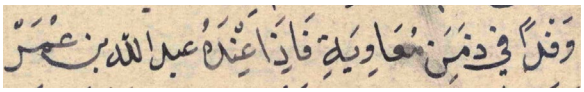

7) 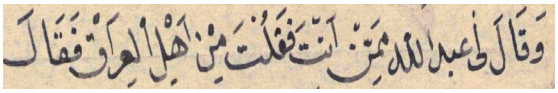

8) 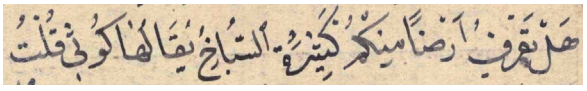

9) 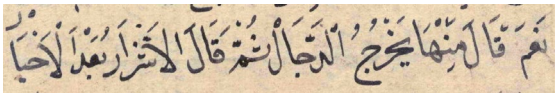

10) 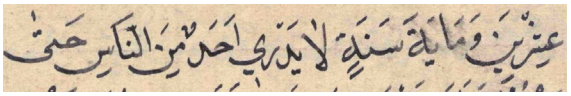

11) 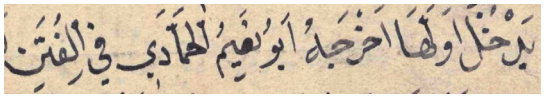 Yaèni

12) İbn-i Şeybe Kitâb-ı Muètemedde eyitdi Aπmaşdan ve Aπmaş Ebû 13) ¢aysdan ve Ebû ¢ays Heytem bin el-Esvede

[62A]

1) eyitdi elçülüge çı…dım Muèâviye zamânında èAbdullâh bin èÖmer 2) Muèâviye …atında idi. èAbdullâh baña eyitdi sen …andensin? 3) Ben eyitdüm èIra… ehlindenim. Andan èAbdullâh bin èÖmer baña 4) eyitdi sizden bir yir bilür misün ki ke&µretü'l-sübbâ« ola. Yaèni 5) ol yirüñ cur…aluπı[157] ço… ola. Ol yire Kev&µ dirler. 6) Ben eyitdüm neèam bilürem. Eyitdi Deccâl anda çı…ar. Andan §oñra eyitdi 7) a«yârdan §oñra †â'ife-i eşrâr yüz yigirmi yıl ola. Ade- 8) -mµlerden hµç bir a√ad a«yârdan §oñra †â'ife-i eşrâruñ 9) du«ûl-i evvelini bilmeye ve bu «aberi e&eri i«râc itdi Ebû Naèµm

10) el-◊ammâd Kitâb-ı Fitende. Ve bir √adµ& da«ı 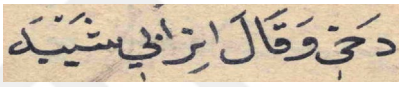

11) 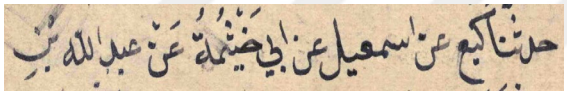

12) 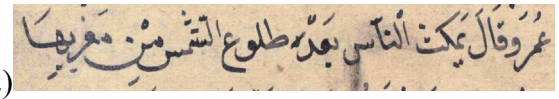

13) 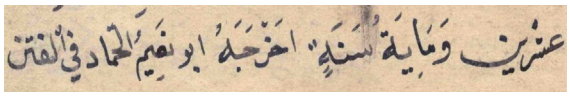

[62B]

1) Yaèni İbn-i Ebi Şeybe eyitdi Vekµè bize söyledi 2) İsmaèµlden ve İsmaèµl Ebû »aşyümeden ve Ebû »aşyüme èAbdullâh 3) bin èÖmerden ve èAbdullâh bin èÖmer ra∂yallâhu èanhümâ eyitdi gün 4) maπribden †oπdu…dan §oñra âdemµler yüz yigirmi yıl da«ı †urur- 5) -lar eglenürler ve bu «aberi e&eri i«râc itdi Ebû Naèµm el-◊ammâd Kitâb-ı 6) Fitende. Ve bir √adµ& da«ı 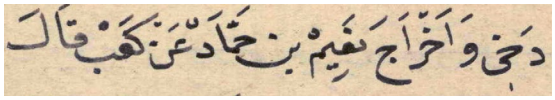

---

157 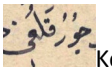 Kelime okunamamıştır.

7) 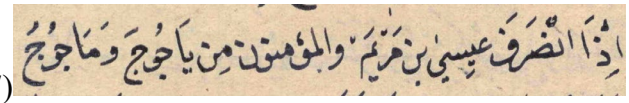

8) 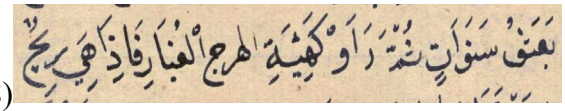

9) 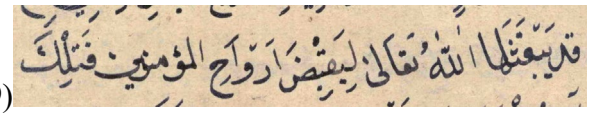

10) 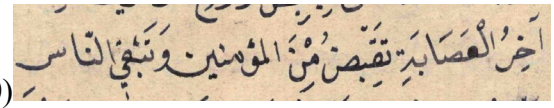

11) 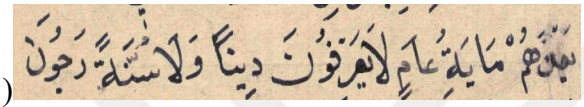

12) 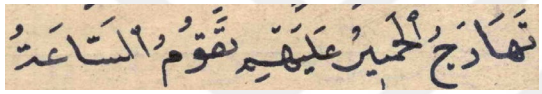 [158] Yaèni Naèµm bin 13) ◊ammâd Kaèabdan i«râc itdi ve eyitdi …açan èÌsâ bin

[63A]

1) Meryem ve da«ı mü'minler Yecûcden[159] ve Mecûcden[160] «alâ§ olub 2) dönseler senevât gele. Andan §oñra …arışı… πubâr hey'etinde yil 3) göreler. ◊a… teèâlâ ol yıl mü'minlerüñ ru«ların …ab≥ 4) itmek içün günden mü'minlerden §oñ …alanların 5) ol yıl …ab≥ ide. Andan §oñra yüz yıl da«ı âdemµler yâ 6) Bâ…µ …ıla. Dµn ve sünnet bilmeyeler. Bir buveyte …arışalar eşekler 7) gibi …ıy(a)met[161] anlaruñ üzerine …opa.

8) Da«ı

9) 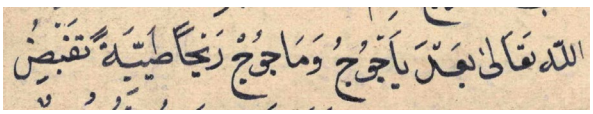

[158] Hadis
[159] Kelimenin yazımı hatalıdır. Bu hata sonraki sayfalarda tekrar edilmiştir.
[160] Kelimenin yazımı hatalıdır. Bu hata sonraki sayfalarda tekrar edilmiştir.
[161] A harfi eksik yazılmıştır.

10) 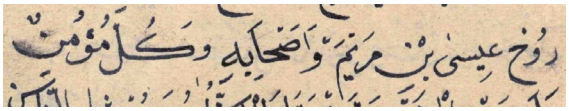

11) 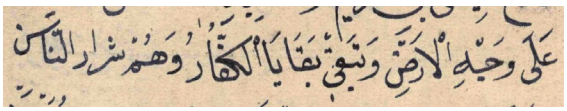

12) 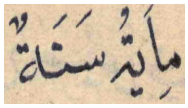 [162] Naèµm i«râc itdi èAbdullâh bin èÖmerden. 13) èAbdullâh bin èÖmer ra∂yallâhü èanhümâ eyitdi ◊a… teèâlâ Yecûcden

[63B]

1) ve Mecûcden §oñra bir rµ√-i †ayyibe gönderir ki èÌsâ bin Meryemüñ 2) ve a§√âbınuñ ve yiryüzinde olan cemèi mü'minlerüñ rû- 3) -√larını …ab≥ ide. Andan §oñra yüz yıl kâfirler …ala 4) ki anlar şirârü'n-nâsdur. Andan İsrâfµl nef«a-i ûlâ ola 5) 6) 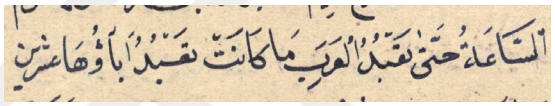 7) 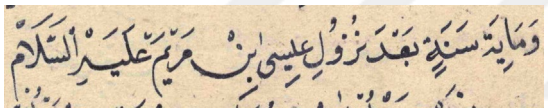 [163] 8) Naèµm èAbdullâh bin èÖmerden i«râc itdi. èAbdullâh 9) bin èÖmer ra∂yallâhü èanhümâ eyitdi …ıyamet …opmaya √atta 10) èarab-ı nüzûl-i èÌsâdan §oñra ataları †apduπı puta yüz 11) yigirmi yıl †apmayınca didi. 12) 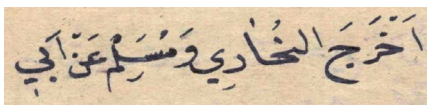 13) 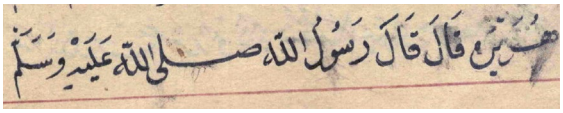

[64A]

1) 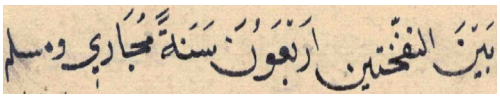 [164] Ebû

2) Hureyreden i«râc itdi. Ebû Hureyre ra∂yallâhu èanhü 3) eyitdi Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi 4) İsrâfµl iki nef«a idüserdür. İkisinüñ mâ-beyni …ır… yıldur.

[162] Hadis
[163] Hadis
[164] Hadis

5) 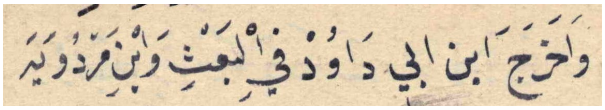

6) 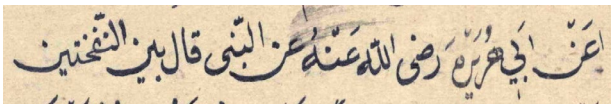

7) 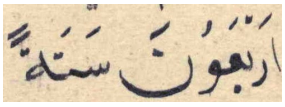 [165] İ«râc itdi Ebû Dâvud Baèa&de 8) ve İbn-i Merdûba Ebû Hureyreden. Ebû Hureyre ra∂yallâhu èanhü 9) eyitdi Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi 10) iki nef«anuñ mâ-beyni …ır… yıldur.

11) 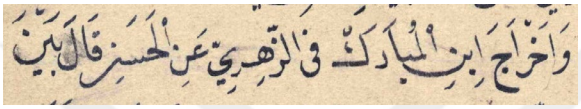

12) 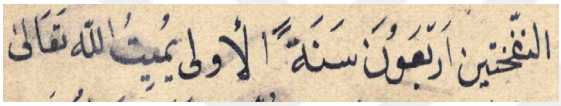

13) 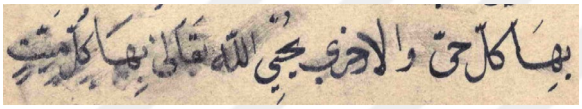 [166]

[64B]

1) İbnü’l Mübârek Zührµ de i«râc itdi ◊asandan. ◊üseyin 2) eyitdi iki nef«anuñ mâ-beyni …ır… yıldur. Evvelkisiyle ◊a… 3) teèâlâ cemèi dirileri öldüre. İkincisiyle ◊a… teèâlâ cemèi 4) ölüleri dirilde. Bu fa§l müddet-i dünyânıñ ü- 5) -zerine ziyâde olmasına delâlet iden â&ârıñ 6) beyânındadur. 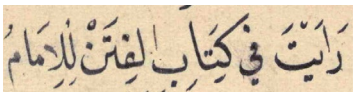

7) 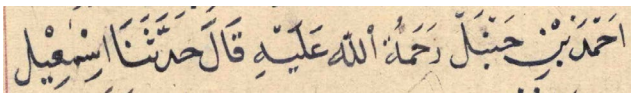

8) 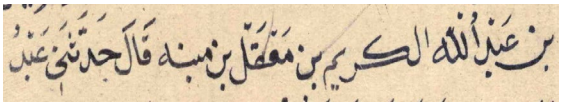

[165] Hadis
[166] Hadis

9) 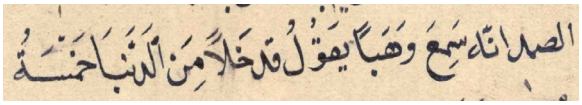

10) 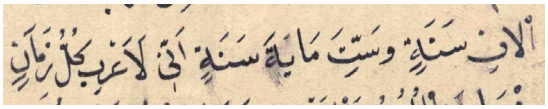

11) 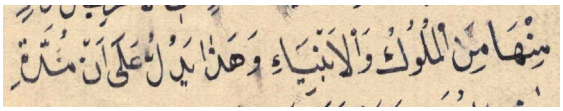

12) 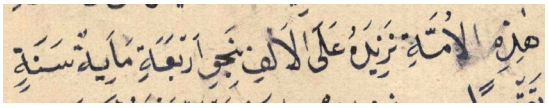

13) 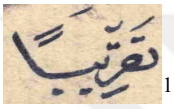 [167] Şey« eyitdi İmâm A√med ◊anbelüñ Kitâb-ı [168]

[65A]

1) gördüm. Eyitdi èAbdu’lkerµm bin Maè…al bize söyledi eyitdi 2) èAbdu’§§amed baña söyledi be-durustµ ol èAbdu’§§amed Vehebden 3) işitdi. Veheb ra∂yallâhü èanhü eyitdi be-durustµ dünyâdan 4) beş biñ altı yüz yıl geçdi. Be-durustµ ben bilürem 5) bu beş biñ altı yüz yıl içinde her ne oldıysa peyπâmberlerden 6) ve pâdişa(h)lardandır idi İmdi bu «aber e&er delâlet 7) ider ki bu ümmete ki ümmet-i Mu√ammeddür biñ üzerine ziyâde ola 8) dört yüz yıl mi…dârı. 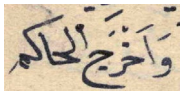

9) 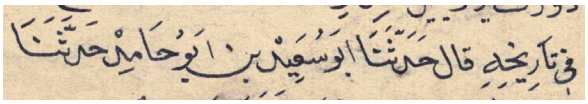

10) 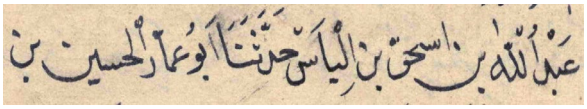

11) 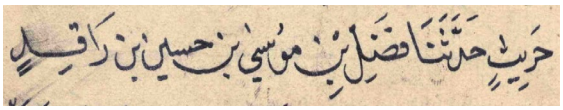

[167] Hadis

[168] Sayfanın rekabesinde yazan sözcükle bir sonraki sayfanın başlangıcı farklıdır. Ancak önceki varaklarda olduğu gibi sonraki sayfanın başına eksiklik olduğuna dair not düşülmemiştir.

12) 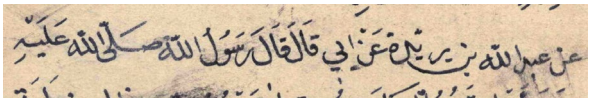

13) 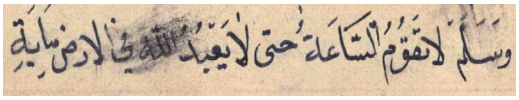

[65B]

1) 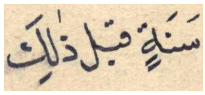 [169] Yigirmi geçen ne gibi müddet-i dünyâ biñ üzerine 2) ziyâde teé«µr olmasına şol √adµ& da«ı delâlet ider ki ◊âkim 3) anı i«râc itdi Târi«inde eyitdi Ebû Saèµd bin Ebû ◊âmid 4) bize söyledi. èAbdullâh bin İs√a… bin İlyâs bize söyledi. Ebû èAmmâd 5) el-◊üseyn bize ◊arµ& bize söyledi. Fa≥ıl bin Mûsâ ◊üseyin bin 6) Ra…ıd bize söyledi. èAbdullâh bin Büreydeden ve ol da«ı ata- 7) -sından eyitdi Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi 8) ¢ıyâmet …opmaya √atta …ıyâmetden evvel yüz yıl yiryüzünde 9) ◊a… teèâlâya èibâdet olunmaya. İmdi bu √adµ& da«ı 10) delâlet ider ki müddet-i dünyânuñ üzerine ziyâde ola

11) 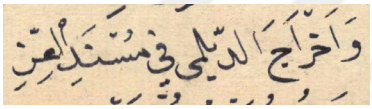

12) 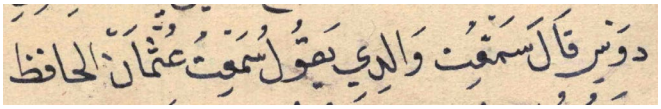

13) 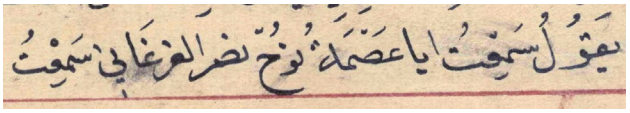

[66A]

1) 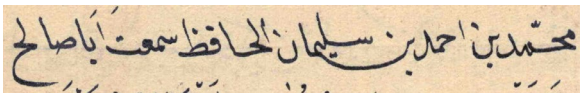

2) 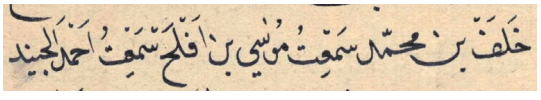

3) 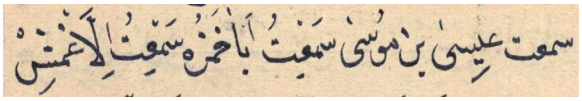

[169] Hadis

4) 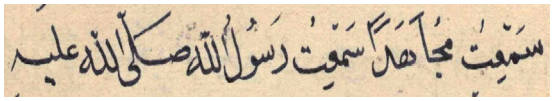

5) 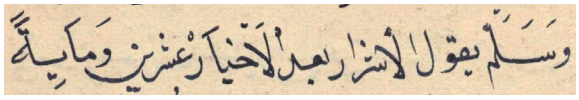

6) 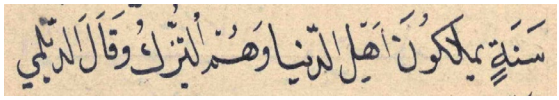

7) 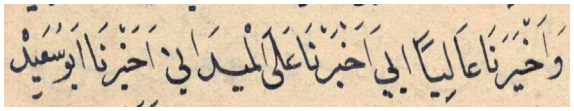

8) 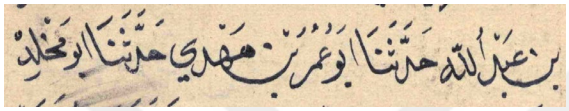

9) 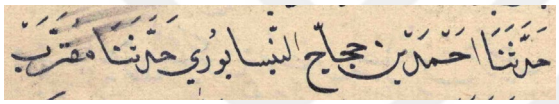

10) 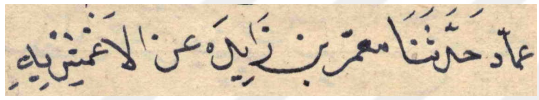 [170] Geri geçen 11) gibi müddet-i dünyâ biñ üzerine ziyâde olmasına şol 12) √adµ& da«ı delâlet ider ki Deylemµ anı Mesnedi'l-Fir- 13) -devsde i«râc itdi mezkûr olan isnâd-ı §a√µ√le

[66B]

1) ta Resûlullâha varıncaya degin Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem 2) buyurdı ki a«yârdan §oñra eşrâr yüz yigirmi yıl cemèi 3) ehl-i dünyâyı temlµk ideler anlar nûk ola. Yaèni tanar cümle 4) kâfirler olalar. Ve bir √adµ& da«ı 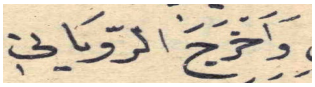

5) 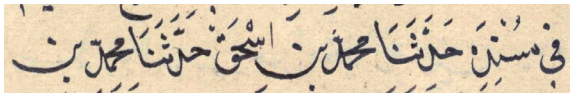

6) 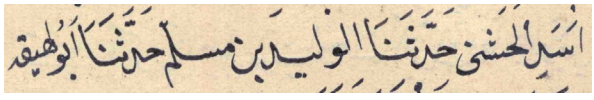

[170] Hadis

7) 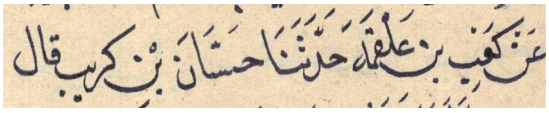

8) 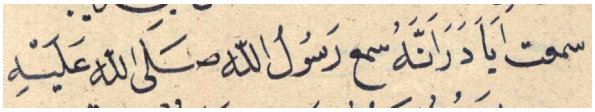

9) 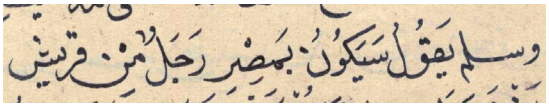

10) 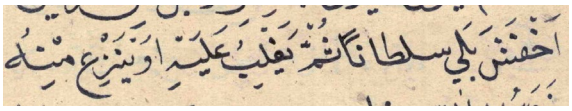

11) 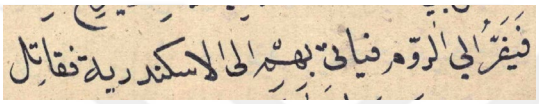

12) 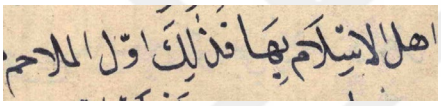 [171] Yaèni Rûyânµ 13) Kitâb-ı Mesnedinde i«râc itdi Mu√ammed bin İs√a… [172]

[67A]

1) Mu√ammed bin Esed bize söyledi Ebû Lehµ…a bize söyledi 2) Kaèb bin èAl…ameden Kaèb eyitdi ◊asân bin Kerµr bize söyledi ◊asân 3) eyitdi Ebû≠erden işitdim. Ebû≠er eyitdi Resûlullâhdan 4) işitdüm. Eydürdi ¢ureyşden ya…ında bir kişi a«feş bu zamânda 5) vezir dedikleri gibi bu sul†ân èa…abınca tâbiè olur anda- 6) -n §oñra sul†âna πalebe ider yâ«ûd sul†ân …oparır ta«tından 7) Rûma …açurur andan Rûmµleri İskenderµye götürür. Ehl-i 8) İslâmıla mu…âtele ideler. Birbirini öldürüşeler. ¢açan böyle 9) vâ…iè olsa melâ√imüñ olubdur. Yaèni futâranuñ ve dürlü 10) dürlü fitnelerüñ ve èalâmetlerüñ ve şenânlaruñ 11) evvelidür. 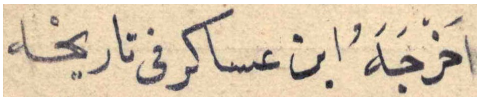

12) 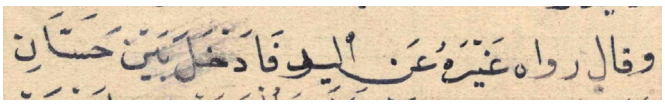

[171] Hadis

[172] Sayfa, bir önceki sayfanın rekabesinde yazan sözcükle devam etmez ama bu önceki sayfalarda olduğu gibi sayfa eksikliğinden kaynaklanmıyor.

13) 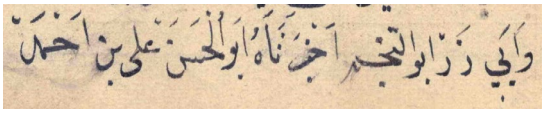

[67B]

1) 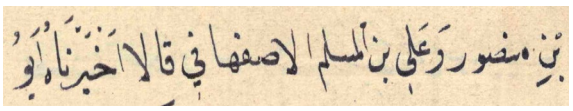

2) 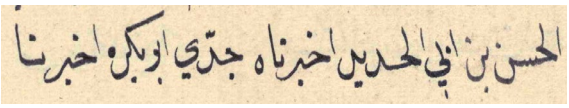

3) 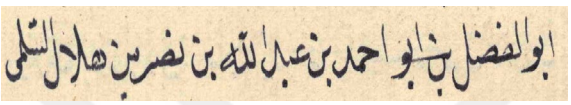

4) 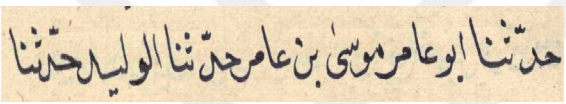

5) 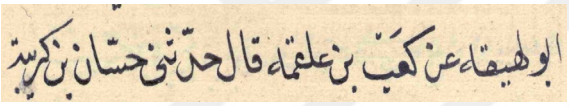

6) 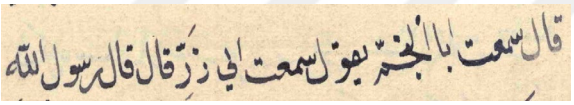

7) 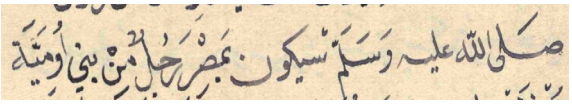

8) 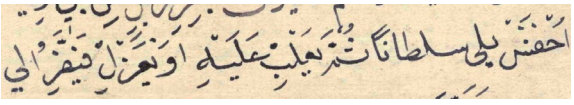

9) 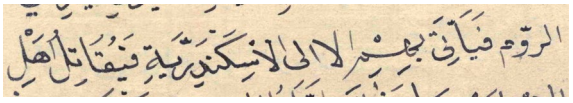

10) 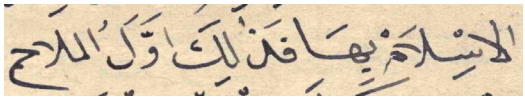 [173] Yaèni me≠kûr √adµ&i 11) İbn-i èAsker Târi«inden i«râc itdi ve eyitdi Velµden 12) πayri da«ı rivâyet itdi ◊asânla Ebû≠erüñ mâbeyninde Ebû Necm id«âl itdi 13) Ebu'l ◊asan èAli bin Mu√ammedin

[173] Hadis

[68A]

1) Man§ûr ve da«ı èAli bin Müslim el-İ§fahâni anı bize 2) √aber virdiler [174] ve eyitdiler Ebû'l ◊asan bin Ebi'l ◊adµd 3) bize «aber virdi ◊adem Ebûbekir bize «aber virdi Ebû'l Fa≥l 4) A√med bin èAbdullâh bin Na§ır bin Hilâl Es-Sülemµ bize «aber 5) virdi Ebû èÂmir Mûsâ bin èÂmir bize söyledi Velµd 6) bize söyledi Ebû Lehµ…a bize söyledi Kaèb bin èAl…ame- 7) -den Kaèb bin èAl…ame eyitdi ◊assân bin Kureybe baña söyledi 8) ◊assân eyitdi işitdüm Ebû Necm eydürdi işitdüm. 9) Ebû≠er eyitdi Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi 10) tµz ola ki beni-Ümeyyeden bir kişi sul†ânuñ tâbiè olısardur 11) andan §oñra sul†ân üzerine πâlib ola veya sul†ân 12) melikinden çı…ara Rûma gide Rûmµleri İskenderiyyeye 13) getüre ehl-i İslâmıla cenk ideler. ¢açan böyle vâ…iè

[68B]

1) olsa evvel melâ√ım ol ola. Ve bir √adµ& da«ı 2) 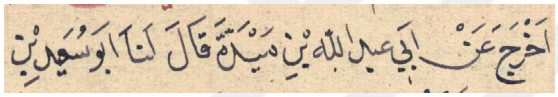 3) 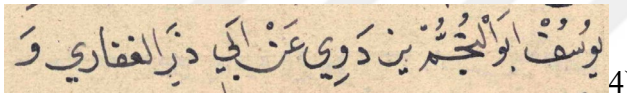 4) 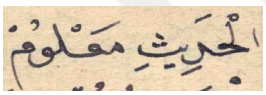 [175] Yaèni me≠kûr olan √adµ& yine 5) i«râc olundı Ebû èAbdullâh bin Mündedden eyitdi Ebû Saèµd 6) bin Yûsuf bize eyitdi Ebû Necm Ebûzer el-∏ıffâriden rivâyet 7) ider √adµ&-i me≠kûrdur 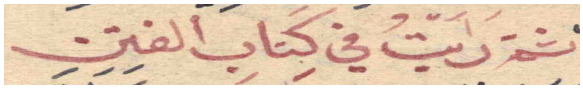 8) 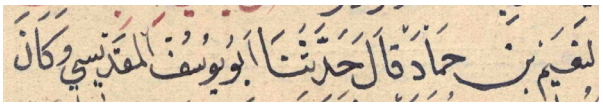 9) 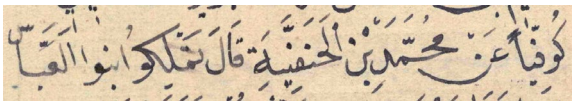 10) 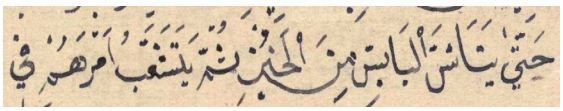

[174] Metnin bu kısmında 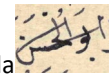 ibaresi yazılıp üstü çizilmiştir.
[175] Hadis

11) 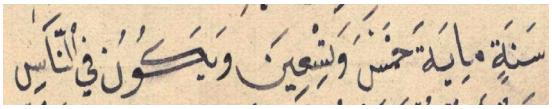

12) 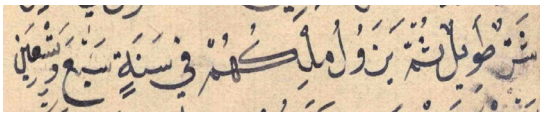

13) 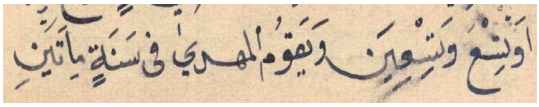 [176]

[69A]

1) Yaèni Şey« eyitdi andan §oñra gördüm Naèµm bin ◊ammâd- 2) -uñ Kitâb-ı Fitende eyitdi Ebû Yûsuf el-Ma…dµsµ 3) bize «aber virdi Mu√ammed bin ◊anefµyeden eyitdi 4) Benü'l-èAbbâsu temlµk ideler √atta âdemµler …uru etmekden dµvâr 5) yapalar. Yaèni anlaruñ zamânında ke&ret nièmet şöyle 6) ola ki etmek …urusından dµvâr yapalar. Andan 7) §oñra işleri şuèbelene Yaèni buda…lana yüz †o…sân 8) beşinci yıl nâs içinde şerr †avµl ola. Andan §oñra yüz †o…sân 9) yidisinde veya yüz †o…sân †o…uzında melikleri zâyil ola. 10) İkinci yüzde Mehdi @âhir ola. İmdi bu â&âr ile 11) işèâr olur ki Mehdi biniñden §oñra ikinci yüz başına 12) @uhûr ide. Ve bir √adµ& da«ı 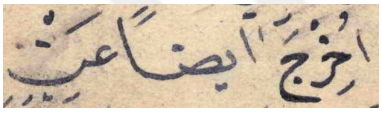

13) 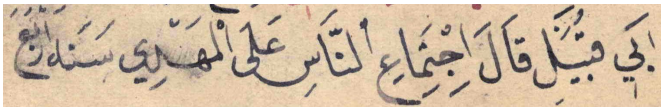

[69B]

1) 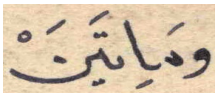 [177] Yaèni geri gecencileyin i«râc olundı Ebû 2) ¢ubeyliden. Ebû ¢ubeyli eyitdi iki yüz dördünci yılında âdemµler 3) Mehdi …atında cemè ola bu â&ârıla da«ı işèâr olur ki 4) Mehdi biñden §oñra ikinci yüz başına @âhir ola. Ve bir

5) √adµ& da«ı 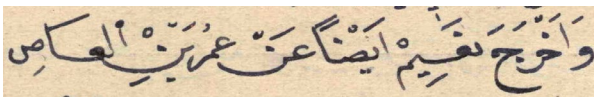

[176] Hadis
[177] Hadis

6) 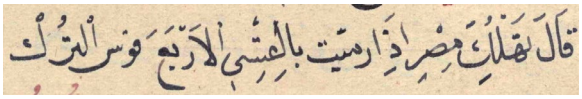

7) 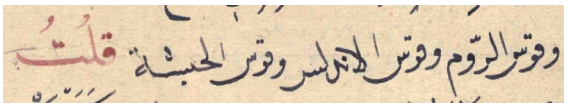

8) 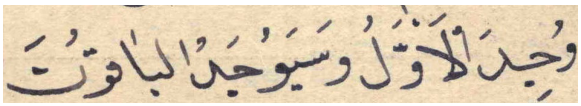 Yaèni geri gecencileyin 9) Naèµm i«râc itdi èÖmer bin Elèâ§dan. èÖmer bin Elèâ§ 10) ra∂yallâhü èanhü eyitdi Mı§ır helâk ola. ¢açan dört yây 11) atılsa biri Tatar ve biri Rûm ve biri Endülüs ve biri ◊abeş yaèni 12) Mı§ır dört †â'ifenüñ elinde helâk ve «arâb ola 13) @ulm sebebinden. [178] Şey« eyitdi ben eyitdüm ki evveli bulındı

[70A]

1) tµz olıña üçi da«ı buluna. Yaèni Tatar geldi «arâb 2) itdi. Üçi da«ı buluna. Yaèni Tatar geldi «arâb 3) itdi. Üçi da«ı geliserdür ben eyitdüm ki el-ân ikisi 4) bulundı. Yaèni Tatar ve Rûm geldi. Tµz ola ki 5) ikisi bulundı. Yaèni Tatar Rûma geldi. İmdi 6) √adµ& gelür ki Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem 7) buyurur ki benden §oñra √ilâfet otuz yılda 8) tamâm olur. Andan göre dünyâ beglik olur. Melik 9) èA≥û≥ gelür. Ve yine Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem 10) buyurmışdur ki İslâm πaribden @uhûr itdi. Yine 11) πarib olusardur imdi bundan πarib ne ola ki «alâyı…uñ 12) ek&eri dµni dünyâya satalar. Peyπâmber §allallâhu 13) èaleyhi ve sellem buyurmışdur benden §oñra size dünyâ

[70B]

1) gele. Ol dünyâ sizüñ imânıñuzı yeye od odını 2) yedügi gibi. İmdi â«ir zamânuñ èalâmiyelerindendür 3) ki √âkimlerüñ ek&eri şerè icrâ itmez. Ol diyeler âyet

4) 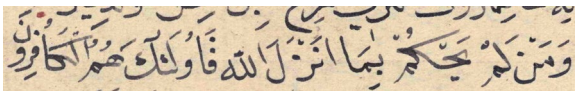 [179]

5) 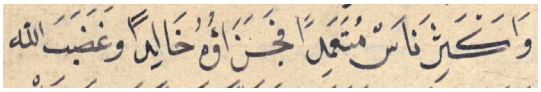 [180]

[178] Burada silinen bir sözcük bulunmaktadır.

[179] "Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." Maide Suresi 44. ayet.

[180] "Kim de bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde devamlı kalmak üzere cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır." Nisa Suresi 93. ayet.

6) 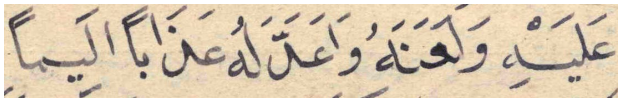 [181] Yaèni √elâl 7) görse √arâm iken 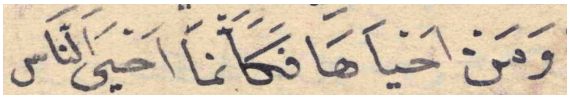 8) 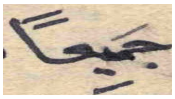 [182] Yaèni èafv idüb â≠âd itse ve èulemâya ve fu…arâya 9) √ürmet itmez ol diyeler mu√arremâta ve dünyânuñ †ayyibâtına 10) meşπûl oldılar. èÖmürleri az ve fikirleri uzûn 11) evleri maèmûr ve mescidleri «arâb ve yedikleri ve 12) geydükleri √arâm veya şübhelü ve gönülleri …âsµ. 13) Âyet 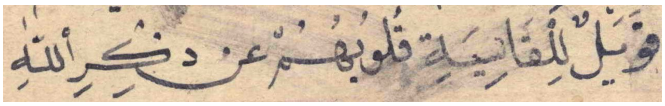

[71A]

1) 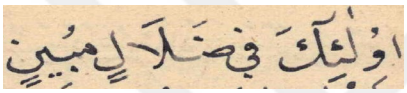 [183] Ve ek&eri ehl-i fesâd Âyet

2) 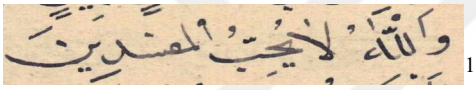 [184] ve πanµleri ba«µl ◊adµ&

3) 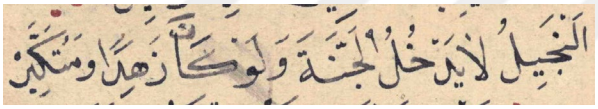

4) ◊adµ& 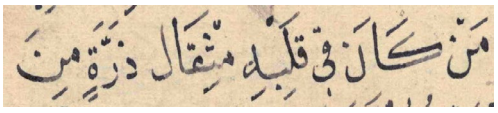

[181]"Erkek olsun, kadın olsun, Allah hakkında kötü zan besleyen münafıkları ve müşrikleri de cezalandırsın. Kötülük ve belâ çemberi asıl onların boyunlarına geçmiştir. Allah onlara gazap etmiş, kendilerini lânetlemiş ve onlar için cehennemi hazırlamıştır. Orası ne kötü bir varış yeridir!" Fetih Suresi 6. ayet. Ancak sonu değiştirilmiştir.

[182]"İşte bundan dolayı İsrâiloğulları'na şöyle yazmıştık: "Bir cana kıymaya veya yeryüzünde fesat çıkarmaya karşılık olması dışında, kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur." Şüphesiz peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler. Ama bundan sonra da onların çoğu yeryüzünde taşkınlık göstermektedirler." Maide Suresi 32. ayet.

[183]"Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, rabbinden gelen bir aydınlık içinde olmaz mı? Allah'ı anma konusunda kalpleri katılaşmış olanlara ise çok yazık! Onlar apaçık bir sapkınlık içindedirler." Zümer Suresi 22. ayet.

[184]"Yahudiler "Allah'ın eli bağlanmış!" dediler. Asıl kendi elleri bağlanmıştır ve söyledikleri yüzünden lânetlenmişlerdir. Aksine O'nun iki eli de açıktır, dilediği gibi verir. Rabbinden sana indirilen, onlardan birçoğunun azgınlığını ve inkârcılığını kuşkusuz arttıracaktır. Onların arasına kıyamete kadar sürecek düşmanlığı ve kini saldık. Ne zaman savaş ateşini tutuşturmuşlarsa Allah onu söndürmüştür. Onlar yeryüzünde bozgunculuk için çaba harcarlar; Allah ise bozguncuları sevmez." Maide Suresi 64. ayet.

5) 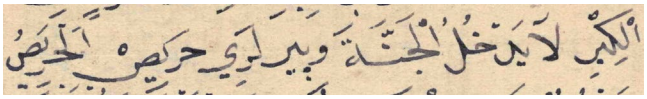

6) 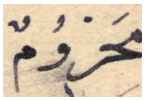 Ve yigitleri fâsı… ve èavratları ve oπlanları

7) bµ-√ayâ. ◊adµ& 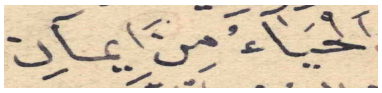 Ve begleri @âlim ve cebbâr.

8) Âyet 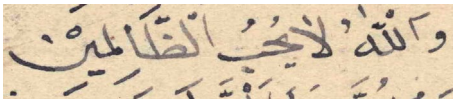 [185] ve mübtediè. ◊adµ&

9) 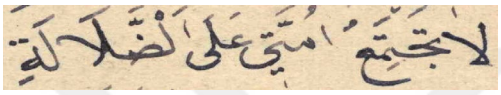 √adµ&ini idrâk eylemediler.

10) Beyt 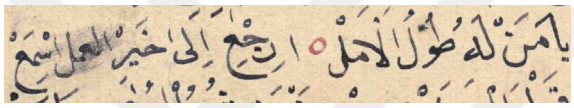

11) 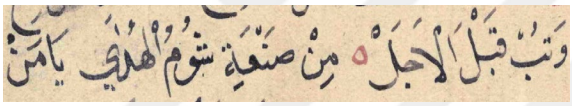

12) 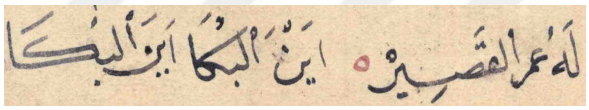 [186] √u§u- 13) §â(n)[187] zamânımız πanµlerinde √amâ…at ve cehâlet igen

[71B]

1) ço…dur. Âyet 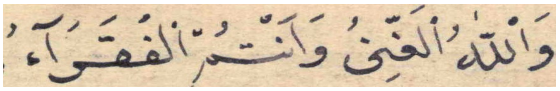 [188] ‘den 2) πâfillerdür. Anı bilmezler ki el fakrü’l fu…aradururlar amma kendü- 3) -lerini èâ…il ve velµ ve èâbid bilür. İmdi èa…ıl şol kişide 4) olu(r)[189] ki kendünüñ evvelini ve â«irini fikr ide. Oñ bir 5) …a†re murdâr menµ idi. Anası ra√minden aπlama… birle 6) èüryân vicûda geldi. ◊a… teèâlâ aña

[185]“İman edip dünya ve âhirete faydalı işler yapanlara gelince, Allah onlara mükâfatlarını eksiksiz verecektir. Allah zalimleri sevmez.” Ali İmran Suresi 57. ayet.

[186] Arapça beyitler

[187] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

[188]“(Ey müminler!) İşte siz Allah yolunda harcama yapmaya çağrılıyorsunuz, fakat içinizden bir kısmı cimrilik ediyor. Halbuki cimrilik eden ancak kendine karşı cimrilik etmiş olur; zira Allah zengindir, siz ise yoksulsunuz. Eğer hak çağrısına sırtınızı dönerseniz Allah sizin yerinize başka bir topluluk getirir; sonra onlar sizin gibi olmazlar.” Muhammed Suresi 38. ayet.

[189] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

bu …adar èömür mâl ve libâs 7) ve †aèâm ve şarâb ve bunca mülk ve rız… virdi. 8) Ve yine[190] ölücek murdâr cµfe olub evinde bir gice …omazlar. 9) İletüvireler bir †âr ve …arañulu… yire gömerler. Anda ya- 10) -lıñuz …alur. İmdi bunı fikir iden ve èâ…il olan 11) kişi kelb olub dünyâ cµfesin yimez. Nitekim 12) Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem buyurur ◊adµ& 13) 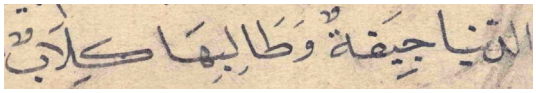 İmdi §ûretde

[72A]

1) âdem ve maèniyetde kelb olub ben èâ…ilem diyenüñ fehmi 2) ve idrâki yo…dur. Mal cemè itmegi ve dünyâ √isâbını Yahûdµler 3) ve Na§rânµler da«ı bilürler. Açlıπı ve †o…lıπı ve cimâè lezzetin 4) «ayvânlar da«ı bilür. Ve ≠a«µre cemè itmegi …arıncalar da«ı 5) bilürler. Amma kişiye gerekdür ki niçün yaradılduπını 6) fikir ide. Âyet 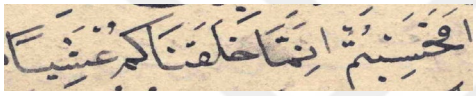 [191] Maènâ- 7) -sın mülâ√a@a idüb Rabbine …ullu… itmek 8) gerekdür. Nitekim ◊a… teèâ(lâ)[192] buyurur: Âyet 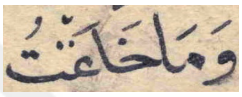 9) 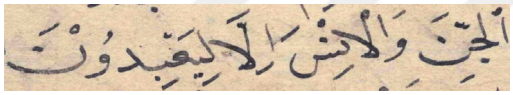 [193] Amma ol ki kendüni 10) èâbid §anur dünyâyı şol …adar sever ki ol †âèat 11) èibâdet ki ider ve ol tesbµ√ ve tehlµl ve şehâdet 12) ve evrâd ve ¢ur'ân ki o…ur. Biliş olduπıçündür 13) yo…sa eger dünyâ yirle §atun olunur olsa dünyâyı

[72B]

1) virüb bunları almayaydı amma dini virüb dünyâyı 2) alma… …atında câyizdür ve revâ olur amma ol ki kendi veli 3) bilür. Yedügi ve geydügi iki «âlile da«ı √arâm bu …abâ√at birle 4) kendüyi veli da«ı ta§avvur ider. ◊alvetinde eyitdi Peyπamber 5) §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi her kimüñ ki evinde 6) √arâmdan bir tel iplik olsa ol ev ehlinüñ hiç- 7) -bir veçhile duèâsı revâ olmaya. Ve Peyπâmber §allallâhu 8) èaleyhi ve sellem buyurur ki ◊adµ& 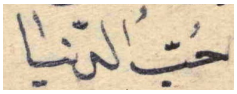

[190] Tekrar edilmiştir.
[191] "Sizi sırf boş yere yarattığımızı ve sizin artık huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız?" Mü'minûn Suresi 115. ayet.
[192] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[193] "Ben cinleri ve insanları, başka değil, sırf bana kulluk etsinler diye yarattım." Zâriyât Suresi 56. ayet.

9) 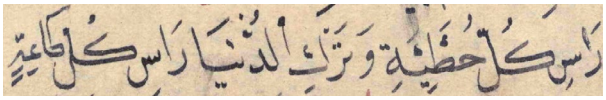

10) ve ◊a… teèâlâ buyurur ki Âyet 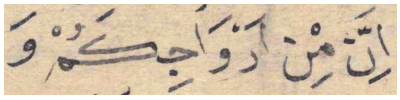

11) 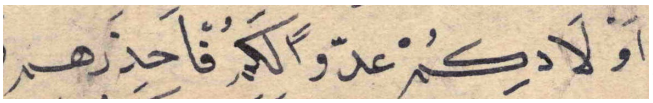 [194] Ve bir âyetde

12) da«ı buyurur ki Âyet

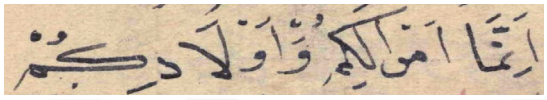

13) 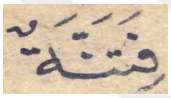 [195] Ve bir âyetde buyurur ki Âyet

[73A]

1) 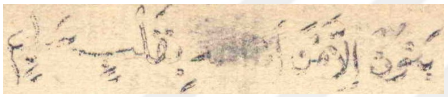 [196] 2) getürüb altına §aldılar oturub amma sa«tlıпından cevâb 3) virmedi. ¢a∂ınuñ mülâzımları …a∂ı baпda iken bilüb baпa 4) geldiler. ¢a∂ıyı mün…abi≥ gördiler kışub kimse nolduñuz diyü 5) nesne §ormadılar. A«ir nüdemâsından bir èazµz cür'et itdi 6) nolduñuz diyü §ordı. ¢a∂ı eyitdi bu denlü baпa geliyordum. [197]

[73B]

1) ◊ikâye-i Levvâ√e Nµşâbûrµ ve H˘ace-i Beşir ‰arra…-ı Baпdâdµ. 2) Râviyân-ı a«bâr ve nâ…ilân-ı hoşyâr böyle rivâyet itdiler ki 3) Nişâburda bir ferzâne √˘ace≠âde vardı. Dükeli hünerler ile 4) arâsta idi. Levvâ√e idi. Aña heves-i sefer-i ◊icâz düşdi. İttifâ… 5) bir …ılındı tamâm yaraпıla yola girdi. ◊icâza gidenlerle bile gitdi. 6) Baпdâd …atına gelicek §aпlu gelir. ◊arâmµler bu Levvâ√e üzerine yol 7) kesdiler. Tamâmet nièmeti ve malını yaпma …ıldılar.

---

[194]"Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan da size düşman olanlar vardır, onlardan sakının. Ama affeder, hoşgörülü ve bağışlayıcı davranırsanız, şüphesiz Allah da çok bağışlayıcı ve engin merhamet sahibidir." Tegabun Suresi 14. ayet.

[195]"Mallarınız ve çocuklarınız sizin için ancak bir imtihandır; büyük mükâfat ise Allah'ın katındadır." Tegabun Suresi 15. ayet.

[196]"İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün" Şuara Suresi 88-89.

[197] Sayfa yarım bırakıldığı için hikâye de yarım kalmıştır. Ancak bu hikâyenin zaten eserin içerisinde bulunan Kadı ve Düzd hikâyesinin bir parçası olması muhtemeldir.

Bu Levvâ√e èâciz 8) dermânde bidirhem bidµnâr müflis şermsâr …aldı. Cânın 9) süriyü Baπdâda geldi. ∏aybetinden üç gün bir köşede münzevµ 10) oldı. Çün gördi inzivâ ile iş olmaz √areke bereke diyü 11) †urdı. Bâzâra yüzine çı…dı. Bir şa«§a eyitdi vâ…ıèaya 12) uπradum. Beni delâlet eyleseñ bu şehirde bir kerµm varsa 13) varsam aña yüz ursam şâyed baña nafaka vireydi …a§dumdan

[74A]

1) …almayaydum ◊acca gideydüm didi. O şa√ı§ eyitdi bu bizüm şehrimüzde bir tüvâ- 2) -nger kişi vardur. ◊ˇace-i mu√teşemdür. Adı Beşirdür. Her ki anuñ …atına 3) vara aña yüz ura ma…§ûdsız döndügi yo…dur didi. Levvâ√e 4) ◊ˇace Beşir-i ‰arra… …atına vardı. ◊âcetini èar≥ eyledi. Meger ◊ˇace 5) Beşirüñ ol demde √â†ırı müşevveş ve meşπûldi. Bugün bizi 6) maè≠ûr †utub yârın gelsin. ◊âliñi görüm inşâ'allâh didi. 7) Levvâ√e bu cevâb nâ§avâb geldi. Bu teé«µre dilgirden rencµde 8) oldı. Erte bunlar bunca kerµmdür didi. Vardı bir mescµde 9) girdi. Mu§√af açdı. Tilâyete meşπûl oldı. Bu âyeti o…udı 10) ki 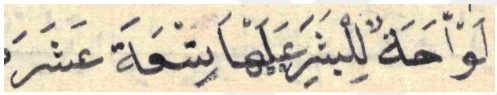 [198] †urdı. Mu§√afı yenine 11) §o…dı. ¢a∂ı ma√filine vardı. Eyitdi πarµbem murâdlardan 12) bîna§µbem. Bir müslimân üzerinde on †o…uz dinârım var- 13) -dur virmez aluruñ didi. ¢a∂ı bir mu√≥ıra buyurdı. Var

[74B]

1) bu kişinüñ vâmdârını getür didi. Mu√≥ır vardı, ◊ˇace 2) Beşiri o…udı. ◊ˇace Beşir †urdı, …a∂ı sarayına geldi. 3) Ma√file yetişicek …a∂ı †urdı, ikrâm eyledi. Yanına aldı, 4) teşrµf buyurdı gördi. ◊ˇace Beşir eyitdi mu√≥ırınuz 5) geldi. ◊izmete o…udı. ¢a∂ı mu√≥ıra ba…dı. Ne √ikâyet- 6) -dür didi. Mu√≥ır eyitdi şol πarµb kişi size πarµmüm 7) vardur didi. ◊a……ımı virmez alıvirüñ didi. Siz beni 8) viribidüñüz πarµmi bunlar imiş getürdüm didi. ¢a∂ı 9) Levvâ√e ba…dı daèvâñ müvecce√imdür didi. Levvâ√e eyitdi 10) yaşuñ uzun olsun didi. ◊ˇacenüñ üzerinde 11) on †o…uz dinarum vardurdı. ¢a∂ı √ˇace 12) ba…dı sen ne dirsin didi. »aberüm yo… didi. ¢a∂ı müte√ayyir oldı. ◊a§muñ inkâr ider. Senüñ güvâhuñ var mıdur didi.

[75A]

[198] "İnsanları kavurur. / Orada on dokuz görevli vardır." Müddesir Suresi 29-30

1) Levvâ√a √a≥ırdur didi. Yeñinden bir mu§√afı çı…ardı, eyitdi 2) benüm adum Levvâ√edür. Bu √ˇacenüñ adı Beşirdür. ◊a… teèâlâ buyur- 3) -mışdur [199] ¢a∂ı geldi. Aduñuz 4) degişmek gerekdi didi. Döndi ◊ˇace Beşire eyitdi bu yigit 5) @arµf imiş. Buña on †o…uz dinar virecek borcuñ var- 6) -mış, vir didi. ◊ˇace Beşir eyitdi yoπısa da«ı siz buyur- 7) -duñuz vireyim didi. Terâzu istedi. Götürdiler çekdi 8) virdi. Levvâ√e zeri aldı. Diledi ki gide, …a∂ı Levvâ√enüñ 9) elin aldı. Evine girdi, oturdılar. Levvâ√e eyitdi bunca- 10) -dur ki gelesin √üccetsiz on †o…uz dinar alasın. ◊üccetüñ 11) √üccet olduπı ta…dµrce meblaπı sen aña virmek gerekdi. 12) Ta%rıdan …or…madın. Âyeti bunuñ gibi √asis πara≥a tenzµl 13) eyledüñ. ∏arµb olduπıñçün √al… içinde èır≥uñı dökmedüm[200]

[75B]

1) İmdi zeri aluram girü istiyene viririm içüñi ya…aram yanduru- 2) -ram meger inâyet idesin. Bir dürlü la†µfeyle da«ı elümden …urtulasın 3) didi. Levvâ√e eyitdi nice la†µfe istersin? ¢a∂ı ol dem 4) √âtûnıyla iki oπlanıyla yimek yerlerdi. İki πulâm ayaπın †urur- 5) -lardı. Sinide bir bişmiş †avu… vardı. ¢a∂ı eyitdi bu bir 6) †avuπı bize beş kişiye iki πulâma ba«ş it. Râst idersen 7) saña yigirmi dinar da«ı virürem. Rast ba«ş itmezsen 8) zeri elüñden alurum. Üçüni ya…aram. Pes geldüñ ki bâ†ılla 9) alasın gidesin didi. Levvâ√e der√âl közlük çı…ardı. 10) Murπuñ başın kesdi …a∂ı öñünde …odı. Boynun kesdi 11) √âtûn öñünde …odı. İki …anatların kesdi iki oπlı 12) öñünde …odı. ~ah eyitdi bu neçe …ısmetdür ne vechi 13) var bunuñ başını it yimez bu …alan na§µbler nedür didi. Lâkin

[76A]

1) seniñçün mi §atılmışdur didi. Levvâ√e it mevlâna 2) …ısmet râstdur. Hiç kejlik yo…dur. ¢a∂ı eyitdi nite 3) Levvâ√e eyitdi sen şehrüñ server ü serdârısın. Başın 4) anuñçün virdüm. ◊âtûnun ki eyiligiledür boynı anıñçün anuñ 5) öñünde …odum. Da«ı oπlanlar atanuñ ananuñ …anatlarıdur. 6) Anıñçün anlara virdüm. Aya…ları ayaπın †uranlara virdüm. 7) Ben müstemend-i πarµb bidest ü bipâ vü biser ü sâmânem 8) bu başsız …anadsız gövdei anıñçün öñüme çekdüm aldumdı. ¢a∂ı 9) in§âf itdi. ¢ısmeti begendi. Yigirmi dinar da«ı Levvâ√eye virdi. 10) Yarın girü gel ta bir mes'eleye da«ı cevâb viresin ya zer vire- 11) -sin ya zer alasın

[199] "Levvâhatün èaleyhâ lilbeşeri tisèate èaşere" Müddesir Suresi 29 ve 30. ayetlerin karıştırılmasıyla elde edilmiş bir cümle.
[200] Kelimenin harflerinin bir kısmı derkenara yazılmıştır.

didi. Levvâ√e √i≠met[201] ideyin didi. 12) ‰urdı gitdi. Yarındası gün Levvâ√e …a∂ıdan ma√kemeye 13) öñ vardı. Andan …a∂ı geldi me§âli√-i mühimmâtı gördi.

[76B]

1) Baєde ez-ân Levvâ√enüñ elin aldı. Girü eve girdi. Gördi 2) somâtda dört murπ var. ¢a∂ı Levvâ√e öñüne …odı. Bunı 3) bir va§fa da«ı …ısmet eyle. Müvecceh olsun, …ır… dinar 4) da«ı vireyim. Müvecceh …ısmet itmezseñ eskiden yeñiden 5) ne deñlü zerüñ varısa aluram eksige misille şala…a 6) virürem didi. Levvâhe gördi beş kişi oturur, πulâmlar 7) √â≥ır degil. ~undı bir murπ getürdi. ¢a∂ıyla √âtûnı öñünde 8) …odı ve bir murπı iki oπlanlar öñünde …odı ve iki murπı 9) kendü öñünde …odı. ¢adı †ıyera oldı. Hey bu ne maènadur 10) biz iki kişiye bir murπ virürsen ikisin murπ öñüñe çekersin 11) didi. Levvâ√e eyitdi eger evüñ ola reşid yir didüñ 12) yir işid …ıπırsan andan …afi yirseñ andan yi 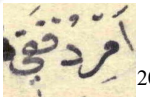 [202] ¢a∂ı 13) eyitdi söyle görelüm ne herze söylersin. Levvâ√e eyitdi

[77A]

1) ben √esâbı râst eyledüm. Bunda ne kejlik var didi. ¢a∂ı 2) dermânde …aldı. ¢ır… dinar da«ı Levvâ√e §undı, eyitdi 3) irte girü gel. Üçünci nevbet da«ı nice geçer görelüm didi. 4) Levvâ√e èala reésµ diyüb çı…dı gitdi. Ol gice …a∂ı 5) uy…u uyumadı πu§§adan. Levvâ√e girü §aba√ «al…dan 6) öñdün ma√kemeye oturdı. Andan …a∂ı ma√fili ve@â'ifinden 7) ferâπ bulıca… †urdı. Levvâ√e aldı eve vardı. Yimek 8) yendügünden §oñra seksân dinar çı…ardı kµseden 9) şöyle …odı. Eyitdi habu gün iderseñ …ısmet-i cân 10) zeri biét-tamâm veél-kemâl iletdüñ. Eger râst …ısmet 11) itmez senüñ zerüñi alurum. Seni zer √asretiyle rencûr 12) …ıluram didi. ¢a∂ı yedi yumurda iki Levvâ√enüñ 13) öñünde …odı eyitdi ey pürmâye işte budur

[77B]

1) yedi «âye aramuzdadur. Sermâye biz bunı bizüm tavrumuzca 2) üleşemezüz sen bunı bize beş kişiye arasında şöyle …ısmet 3) it ki râst düşsünler ve illâ şeraéi†eµ «od bilürsin 4) didi. Levvâ√e bir yumurdayı aldı öpdi …a∂ınuñ etegi 5) altında …odı ve üç yumurdayı √âtûnuñ etegi altında …odı 6) ve birini kendi altında …odı. Fâriπ düşdi. ¢a∂ı bu …ısmeti 7) görücek cânına od düşdi. Çı…ardı hey bunuñ ne maènası 8) var bize birer yumurda virürsen √âtûna

[201] Kelimenin yazımı hatalıdır.
[202] Kelime okunamamıştır.

üç yumurda verürsin. 9) Bunuñ ne maè…uliyyeti var didi. Levvâ√e eyitdi mevlâna 10) …a∂ınuñ èömrü ve devleti ziyâde olsun. Yine yo… 11) yire «ışım elini gögsi üzerine …or a«ır √esâbı çeker ki 12) yemedi. Evvel √isâbımı görsün kejse bir √esâb da«ı edeyim 13) didi. ¢adı eyitdi ne mühmel söylersin söyle işidelüm

[78A]

1) didi. Levvâ√e eyitdi her birimizüñ ikişer √âyemüz vardur. 2) Üçer eyledüm ◊âtûnuñ nesnesi yo…dur. Aña da«ı üç yumurda 3) virdüm. Anuñ da«ı √âyesi üç oldı. Da«ı ne dirsin? 4) Bu √esâbda bu …ısmetde ne πala† oldı didi. ¢a∂ı mu…im ve 5) mülzem oldı. ‰avr-ı èademe mül√a… ol zer ki beyâbânda √arâmµlere 6) virdüñ. O gün geldüñ Baπdâda. Evümüzi √arâmµler misli tamâ- 7) -met nièmet-i èâlem benüm olsa dükelini aldayub benden ala- 8) -sın da«ı borçlu eyleyesin kerem eyleme sekseni al âvâre ol. 9) Za√meti götür didi. Levvâ√e man§ûr ve mu@affer dinarı §aydı. 10) Gördi yüz altmışdan bir eksik dinardur. Anı nafa…a idindi. 11) ◊icâza vardı. Girüsi yitdi ve bu √ikâyeti(n)[203] 12) fâ'idesi oldur ki cüstlük 13) ve bezirganlık kişiye her √âlde gereklüdür. Temmet.

[78B]

1) ◊ikâyet-i Ezân Düzd-i ¢adı ve Mâcerâ-i Ìşân 2) A«bâriler şöyle getürmişlerdür ki rûzgâr-ı …adµmde 3) Herat şehrinde bir èâlim èâmil …a∂ı vardı. Bir gün bir cemâèat ile 4) oturmışdı. ◊ikâyet söyleşürlerdi. Mu√âvere ve mükâleme 5) iderlerdi. ¢a∂ı taèâm getürtdi, yediler †aπıldılar. 6) ¢a∂ı eyitdi §a√âbe §o√betin itdük kitâb §o√betin 7) da«ı idelüm didi. ◊a§ √ücreye girdi. Kitâb√âne …apusın 8) açdı. Bir kitâb eline aldı . Gördü ki Resûl √a≥reti 9) §allallâhu èaleyhi ve sellem bir √adµ& buyurmış ki maènâsı 10) ben bu bostânda namâz …ılmaπı severin dimek olur. ¢a∂ı 11) bu na…li mu†âlaèa …ıldu…da heves-i bostân eyledi. Seyise 12) eyitdi §aba« baπa gitsem gerek. Şol Mı§rµ merkebi 13) eger ki §aba« se√er va…tinde …apuya götüresin. Gice teşvµşile [204]

[79A]

1) Nagah …ulaπına bir âvâz yetişdi. E≠ân o…urlar §andı. 2) ‰urdı merkebe eger urdı. ¢apuya geldi. ¢a∂ı ne 3) va…itdür bilmedi. Câmudan den Mı§rµ gögüleñ …a∂ı cübbe 4)

[203] Anlamdaki eksikliği tamamlamak için tamirat yapılmıştır.

[204] Bu sayfanın rekabesinde "yatdı" sözcüğü yer alır ancak bir sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Bu durum daha önceki varaklarda olduğu gibi eksiklikten kaynaklanmamaktadır. Yalnızca sözcüğün yazımı unutulmuştur.

hindü bârı şâş abyârı ferci geydi. 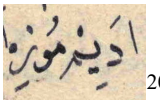 [205] aya- 5) -πına çekdi √ıramânı evden †aşra dıraz köşe süvâr oldı. 6) ∏ulâm πâşiye omuzına getürdi. Baπdan yaña gitdiler. 7) Şehr ü sevâdın izlediler. Hiçbir †arafdan e≠ân avâzın 8) işitmediler. Tebâşir §oyu«dan nesne görünmez oldı. ¢a∂ı 9) üşendi eyitdi ey πulâm mi§ba√ e&eri hiç belür- 10) -mez &üreyyâ uy…u demidür. Yo…sa müşteri bulmadı mı müşt- 11) -eri @uhûrunda mâniè mi düşdi budun içinde bize yü- 12) rümek. Bize bir √erif-i düzd uπrasa nidevüz …açub …ande 13) gidevüz didi. ∏ulâm eyitdi efendi &evâb görürsen

[79B]

1) dönelim. ¢a∂ı eyitdi dönmek ma§la√at degildür. Zµrâ kitâbda 2) gördüm ki bir kimesne bir yire èazm eylese girü dönmek ya«şı degildür 3) dimişler. Biraz fikir itdi. Andan eyitdi yüri gidelüm didi. 4) Giderken nagah gördiler bir virâne bucaπından bir şa«ı§ çı…a- 5) -geldi. Yalın …ılıç elinde sa«tiyân tumân geymiş nµmteni 6) ar…asına §almış saçını §a…alını yaπlamış bir uècûbe suretdür 7) gider gündüzin şehr bâzâr içinde Rüstem görse heybetinden 8) …or…ardı. ¢a∂ı ≥aèµf tiryâki idi. ∏ulâm …uvvetsiz idi. 9) Zûr-u bâzû ile düzdün serrini defè idemezdi. ¢a∂ı …or- 10) -…duπuna uπradı. Meger bunı √üccetile yeñem didi. 11) ¢a∂ı bu endµşede iken Düzd geldi. Dizâr-ı gûşuñ 12) dizgine yapıştı çaπırdı ki hey fürûmâye it, †onı ve «arı 13) baña ı§marla da«ı var git cânuñı saña baπışladum didi. ¢a∂ı

[80A]

1) eyitdi baña ı§marla andan …o şehrüñ ben …a∂ısıyam. Baπa 2) giderem. Ol sen didügüñ fürûmâye degilem. Düzd eyitdi 3) baπa giderseñ amma piyâde ve èüryân gidersiñ. Da«ı olur 4) cânuñı saña baπışladum yetmez mi didi. ¢a∂ı eyitdi ey yigit 5) bu sözden geç erte saña √i≠met idem. Zer ü câm vir varub 6) yoluma gidem didi. Düzd eyitdi bundan ebleh ne kişi ola 7) ki na…di …oyub veresiye göyüne. Andan eyitdi ey …a∂ı ço… 8) sözi …o ki fâ'µdesi yo…dur. Tiz in ki ben bu †avara ço…dan 9) berü èâşı…am. İn neyümdür cübbe ve destâr sen râygân cânıñı be-dürüsti 10) örtüne bi fâ'µde teva……ufdur didi. ¢a∂ı eyitdi Ta%rıdan 11) …or…maz mısın baña böyle dirsin didi. Düzd eyitdi 12) Ta%rıdan …or…masam şimdi saña nitdügüm görürdüñ 13) didi. ¢adı eyitdi saña §uçum nedeñdür beni helâk ider(sin)[206]?

[80B]

[205] Kelime okunamamıştır.
[206] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

1) Düzd eyitdi neden senüñ √arru Mı§rµ terklügüñ [207] 2) …a∂ı cübbenüñ ebyârı ferâce ola benüm olmaya. Tiz itdür 3) ne varsa baña ı§marla saña cânuñı …oduπum kişilikdür 4) bilürseñ eyü inèâmdur. İrişdügüñ yirde i√sânımı söyleye- 5) -sin didi. ¢a∂ı eyitdi bu sü«endânlıπıla ben düzd gördügüm 6) yo…dur. èİlmi yirinde düzdligi ziyâde √üccetile başarılmaz. Yalvarmayınca 7) olmaz didi. Andan èacz gösterüb eyitdi ey yaru èâlim kişiyem. 8) ¢a∂ı kişiyem. èUlemâ vere&e-i enbiyâdur. Baña √ürmet eyle kerem it 9) elüñi benden çek didi. Düzd eyitdi ey …a∂ı eyü dirsin 10) amma bu «aberde da«ı vardur ki ehl-i ¢ur'ân ehlullâh olur. 11) ◊udâ …a∂ıları enbiyâ vere&esinden yegrekdür bilürsin. 12) Saña √od ne dimek gerekür 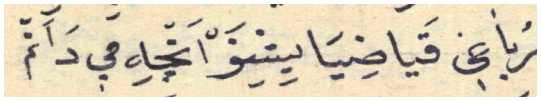 13) 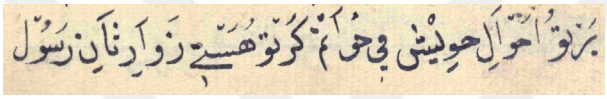

[81A]

1) 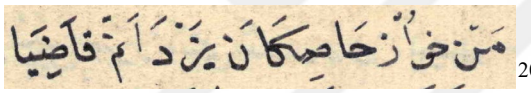 [208] diñle sözimi √âlimi 2) saña keşf eylesün bu na@mı çü dirsen egerçi Resûl vere&esin 3) düzd göre kim ne Ta%rı √â§§ıdur nola vâri&-i Resûl √â§§-ı »udâya 4) nesne virmek èaceb midür didi. ¢a∂ı eyitdi ey cüvânmerd 5) düzd! ◊a……ında gelen vaèµdi niçün endµşe itmezsin ki 6) ◊a… teèâlâ anuñ i…âèına …âdirdür. Egerçi bu işi @arûretde 7) idersin. Belki bu †onlarum saña münâsüb degildür. Gel bu dem 8) bu sözden vâzgel. Erte eve gel saña biñ …ızıl altun 9) vireyim. Bir …at †on berât vireyim didi. Düzd eyitdi 10) bu sözi bir da«ı didüñdi. Ben şimdiki √âlde senden 11) bir dıraz guşe bir cübbe bir destâra …ânièem virmezlenirsin 12) √âlbuki dün içi yanında ve yalıñ …ılıç elümde erte 13) …atıña varub ne disem gerek geceki uπrı benem uş

[81B]

1) geldüm diyem bu ne olmayaca… söz. Kişi kendüzüni eliyle 2) tehlµke mi §alar? Yarın saña göz tursam nesne vire- 3) -cek √od muèayyendür. Bu da«ı ya…ınımdur ki ya √aps idersin 4) ya berdâr πâyet èinâyetüñ olursa elümi kesersin §alı 5) virirsin. Bu deñlü yâri niçün ben √od hemµn sâèat seni 6) eşekden indürürem. Başını keserem bir aπaç başına a§aram. Malıñı 7) dişürürem didi. Da«ı tµπ çeküb «amle itdi. ¢a∂ı 8) eyitdi hezâr zinhâr bir

[207] Burada üstü çizilerek silinmiş bir kelime bulunmaktadır.
[208] Farsça ibareler doğrudan alınmıştır.

sözüm da«ı var işit. Andan aña 9) göre iş it. Düzd eyitdi ne bitevcih söylersin söyle işide- 10) -yim. Mu'cibince iş ideyim. ¢a∂ı eyitdi dâvât …alem kâпıd √âmuzât 11) dest-i √a† vireyim ki üzerimde √a… &âbit ve deyn-i lazım hezar 12) dinar ve cübbe ve destâr fulanuñ diyü yazayım anda da«ı yemin idüb 13) kim ol te§avvur itdügüñ tehevvür vehmiyât @uhûra gelmeye. Beni üşendirme.

[82A]

1) Bu dem …oyuver yoluma gideyim. Düzd eyitdi eyü söz söyledüñ işitdüm. 2) Amma bidèat ∂alâletdür dimişdür. Ben bu işi √a†ayla …ıbâyla işlersem 3) ehl-i «abere anı bidèat §ayarlar. Biz ol işi itmezüz didi. ¢a∂ı 4) eyitdi imdi durèâé ve destâr senüñ olsun. ¢anâèat it. 5) Düzd eyitdi пulâmuñ göñüliñi saña baпışladım gehi didi. ¢a∂ı 6) eyitdi ol münâsib degildür. Düzd eyitdi evde da«ı göñlüñ 7) var mıdur? ¢a∂ı eyitdi vardur. Düzd eyitdi iki gömlek µmân 8) √elâvetin bulmaz. Evdeki gömlek saña yiter. Bunı elbette çı…ar didi. ¢a∂ı 9) eyitdi ey cüvânmerd √oş namâz va…tidür. ‰onsız namâz revâ degildür. Beni 10) ziyâde incitme. Düzd eyitdi sen Şâfiè me≠hebisin. Zarûretde namâzı 11) èüryân …ılma… câµzdür …ırıma didi. Andan bu beyti inşâ eyledi. 12) Beyt: 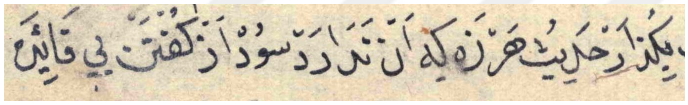 13) 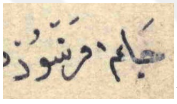 [209] her ne …usurunı …o ki itmez a§§ı çok sözde gider

[82B]

1) Kişinüñ a§§ı pes ke&ret kelâmdan ma…§ûduñ ol ola ki añlayub 2) †uram kim bir †arafdan şâyed meded yitişe dirsin olaca… söyle 3) §uyun èüryân olub göstereyin didi. ¢a∂ınuñ √ücceti 4) …almadı. Mâderzâd oldı. Baпa yöneldi. Düzd «arr-ı Mı§rµye 5) bindi †aпa yöneldi. Ol dem oldu ve eyitdi ser-i bâпµyem ben şâdem 6) işümde ve bu …a∂ı gamdan olmaz …a≥âya râ≥ı. Hey var işüñe bugün 7) ki yarın bu √âl olısar …atıñda. [210] 8) ¢a∂ı baп …apusına irişdi. Baпbâna çaпırdı, geldi …apuyı 9) açdı. ¢a∂ı ol √âlde gördi diledi kim †on getüre. ¢a∂ı 10) пaybetinden mu…ayyed olmadı, söylemedi. ‰oпru √av≥a yöneldi. ~uya 11) düşdi. èAvretini setr itdi. ∏ulâmı eve gönderdi. Evden 12) †on geysi gelince bu §u içinde

[209] Farsça ibareler doğrudan alınmıştır.

[210] Metinde bu kısımda 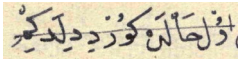 şeklinde üstü çizili bir cümle vardır.

oturdı. Andan πulâm geldi. Fâ«ir 13) †onlar getürdi. ¢a∂ı §udan çı…dı, …umaşı geydi. Andan ziylüce

[83A]

1) getürüb altına §aldılar oturdı amma sa«tlıπından 2) kimesneye cevâb virmedi. ¢a∂ınuñ mülâzımları …a∂ı baπda 3) iken bulub baπa geldiler. ¢a∂ı mun…abi≥ gördiler. ¢ıyışub 4) kimse nolduñuz diyü nesne §ormadılar. Â«ir nüdemâsından 5) bir èazµz cür'et itdi. Nolduñuz diyü §ordı. ¢a∂ı eyitdi 6) bu dünlü baπa geliyordum bir va…èaya uπradım. Bi†ûlihâ dimek 7) olmaz amma bir…aç beyt va§f-ı √âldür işit didi. Na@m: 8) Baña bir uπrı uπradı üşüb tiz düzddi lµk èilm içinde / »abµr 9) aña uπrasa fa≥ılân-ı cihân olsalar cümle nâ…ıdân-ı 10) ba§µr / ¢amusın √üccetle yeneydi diş …oyuvirmez aña emir ü vezir / 11) èİlm-i a«bâr içinde olmaz aña èâlem içinde bir èadµl na@µr / 12) ‰onımı §oyub da«ı egmiş oldum anuñ elinde √or √a…µr / ◊arr-ı 13) Mı§rµyi benden apardı √üccet içinde …almadı ta…§µr / Beni

[83B]

1) öldürse öldürürdi hiç inti…âm itmezdi şa√ne vü 2) mµre / Ta%rı göstermesün bize ayrı… yüzin anuñ kim ola √abµre 3) kesµr. Bunlar bu sözde iken nagah uπrı baπ …apusın 4) …a…dı. ◊i≠metkârlaruñ[211] birisi …apu yaruπından gördü kim bir kişi 5) …a∂ınuñ «arına binmiş †onların geymiş elinde bir kitâb dutar. 6) ¢a∂ıya …apuyı açalım mı didiler. ¢a∂ı eyitdi zinhâr açmañ 7) ki düzddür. Gice kitâbı yoπıdı. Beni §oydı, şimdi 8) kitâbla gelübdür. Malumı da«ı esbâbumı hep alur gider didi. 9) ¢a∂ı böyle deyicek …apuyı açma…da teva……uf itdiler. Düzd gör- 10) -dü kim …apu açılmadı eşekden aşaπa indi. ¢apuya bir depme 11) urdı …apu §ındı. Düzd bµpâk içerü girdi. Geldi 12) …a∂ıya selâm virmedin §uffaya çı…dı oturdı. ¢a∂ı 13) eyitdi üç yönden edebsizlik eyledüñ. ¢apuyı §ıduñ.

[84A]

1) Selâm virmedüñ. Destûrsuz §ofaya çıkduñ oturduñ 2) didi. Düzd eyitdi §ıdumsa mülküm …apusın §ıdum. Oturdumsa 3) kendü §ofamda oturdum. Selâm virmedümse selâm ya …or…u- 4) -dan ya †amaèdan olur. Benüm senden ne …or…um var ne †amaèım var 5) didi. ¢a∂ı eyitdi neden dirsin? Düzd eyitdi işbu elümdeki 6) kitâb Câvidân »ıreddür. İ&bât ider ki bir kişiyi bir kişi öldürmege 7) …âdir olsa öldürmese ol anuñ …ulı olur. Dilerse 8)

[211] Kelimenin yazımı hatalıdır.

§oñra öldüre dilerse â≠âd ide. İmdi bu kitâb √ükmiyle 9) sen benüm …ulumsın. Her neñ var ise benümdür. Seni ve emlâkiñi ve 10) esbâbuñı ta§arruf iderem. Bunları benden §atun al. Yo… dirseñ 11) seni bir kâfire §atarum. İşletmekden cânuñı çı…arır. Kâfir müşteri 12) bulmayaca… olursam başıñı kesmek sehl işdür didi. ¢a∂ı 13) bu kelimâtı işidicek èâciz oldı. Pes cemâèat araya düşdiler.

[84B]

1) Elf-i cehdile …a∂ıyı düzdden biñ dinara §atun aldılar. 2) Düzd dinarı …ab≥ itdi, işine gitdi. ¢or…usız sâlim 3) …aldı. Şiddetinden §oñra fera√a yetişdi. Bundan böyle 4) èömür a§§ıya …aldı. ◊ikâyet da«ı bunda tamâm oldı. 5) ◊ikâyet-i Şey«ü'l-èÂrif Ebâ Yezµdü'l-Bes†âmi ¢uddüsallâhu Sırrehü 6) ◊ikâyetdür Şey«ü'l İmâmdan ¢u†bu'l Rabbânµ Ebû Yezµdü'l Bes†âmµ- 7) -den ra√metullâhu èaleyh ve nefeènâ berekâtihi fi'd-dünyâ vel â«iretü 8) emµn eyitdi kim eyyâm-ı §abâ√ta da ve a√vâl-i «alvetde ve râ- 9) -√atda ve fikir ve zikirde iken nagah nidâ irişdi ki yâ Ebâ Yezµd 10) dur dir. Semèinân râhibine var ve ol ruhbânlar ile 11) cemièyyelerine √â≥ır ve πarâyibe nâ@ır ol. Pes bu √âlden 12) teèaccüb idüb uy…uya vardum. Bir èazµz düşüme girüb 13) yine bu maènaı baña ibrâm ve ilhâ« itdi. Uyandum yine teèaccüb [212]

[85A]

1) tefekkür idüb ve te√ayyürde müttereddid oldum. Yine nidâ geldi 2) ki Yâ Ebâ Yezµd «avf itme, didügümüz yire var. Beyt: 3) Saña lâzım gelenden itme zinhâr / Keşişler †onunı giy baπla 4) zünnâr/ Pes durı gelüb dµn ü semânı arayı gitdüm / ◊a… 5) teèâlâ emriyle ol araya yitdüm. Anlaruñ libâsın geyüb 6) zünnâra baπlandum ve cemièyyetlerinde bile oturdum. Ulularunuñ 7) §o√betinden mütera……ıb oldum. Nice zamân inti@âr olub 8) kimesne kelâmı itmeyüb aπız açmadı. Ruhbânlara teèaccüb 9) gelüb ulularına eyitdiler ki her gâh bize dürlü kelimât 10) idüb vaè@lar ve na§i√atler ve πarâµb √ikmetler ve ibretler 11) dimek èâdetüñ idi. Bu defèa ne söz ve sebebdür ki aπız 12) açub kelâm söylemezsin? Ey ulumuz eger günâh itdükse 13) istiπfâr idelüm. Bizden èafv eyle didiler. Pes ruhbân

[85B]

[212] Bu sayfanın rekabesinde sonraki sayfanın "ve tefekkür" ifadesiyle başladığı bilgisi yer almaktadır ancak sonraki sayfa sadece "tefekkür" ifadesiyle başlar.

1) eyitdi ey ruhbânlar sizüñ arañuzda Mu√ammed ümmetinden 2) bir kimesne vardur kim benim nu†…um anun heybetinden baπlandı 3) söze mecâlim …almadı mı didi. Râhµbler eyittiler ol kim- 4) -dür eyit anı depeleyelüm didiler. Ululları eyitdi anı öldür- 5) -meyelüm. Evvelâ aña bir nice su'âller idelüm. Bilürse «oş 6) ve illâ cevâb virmeyüb èâciz olursa öldürelüm didi. 7) Andan aya… üzere …al…ub eyitdi yâ Mu√ammedµ, Mu√ammed √a……içün 8) aya… üzere †urı gel didi. Pes Ebâ Yezµd †urugeldi. 9) Patrik eyitdi saña bir nice su'âlüm vardur. Eger cevâb vire- 10) -mezseñ seni öldürürem didi. Ebâ Yezµd «oş patrik(e)[213] 11) eyitdi es'su'âlât nedir? Ol bir kim ikincisi yo… 12) nedür? Ol iki kim üçüncisi yo… nedir? Ol üç kim dördünci- 13) -si yo… nedir? Ol dört kim beşincisi yo… nedür? Ol

[86A]

1) beş kim altıncısı yo… nedür? Ol altı kim yedincisi yo… 2) nedür? Ol yedi kim sekizincisi yo… nedür? Ol sekiz kim 3) †o…uzıncısı yo… nedir? Ol †o…uz kim onuncısı yo… nedür? 4) Ol on kim on birincisi yo… nedir? Ol on bir kim 5) on ikincisi yo… kimdür? Ol †â'µfe kim yalan söyledi 6) cennete girdi kimdür? Ol †â'µfe ki gerçek söyledi 7) cehenneme girdi âdemüñ cânı nerededür? E≠'≠âriyât 8) nedür? El √âmilât nedür? El câriyât nedür? Mu…assimât 9) nedür?[214] Ol on dört kim ◊a… teèâlâ ile söyleşdi 10) nedür? Ol …abir kim §â√ibiyle yürüdi nedür? Ol kim 11) nefes virdi cân yo… nedür? Ol §u kim gökden inmedi 12) yirden çı…madı nedür? Ol dört kim ata belinden ana 13) …arnından gelmedi kimdür? Evvel …an yirde döken nedür?

[86B]

1) Ol kim Allâh teèâlâ yaratdı yine §atun aldı nedür? Ol 2) Allâh teèâlâ yaratdı yine inkâr itdi nedür? Ol kim Allâh 3) yaratdı ve uladı nedür? Ol kim Allâh yaratdı yine §ordı 4) ki nedür èavretlerüñ eyüsi kimdür? ~ularuñ eyüsi …anπısıdur? 5) Gicenüñ eyüsi …anπısıdur? ‰âmme nedür? Ol aπac kim on 6) iki budaπı var, her budaπında otuz yapraπı var, her yapraπında beş 7) çiçek var, ikisi güneşde üçi gölgede? Ol nedür kim 8) beytullâh √ac ve †avâf itdi ve rû√ı yo…, aña far≥ degildi? 9) Allâh teèâlâ nice peyπamber yaratdı …açı mürsiledür? Ol dört 10) nedür ki a§lı birdür, rengi ve †aèmı πayridür? Na≥µr nedür? ¢ı†mµr nedür? 11) Fetµl nedür? Sebed nedür? Lebed nedür? ‰ım rım nedür? Eşek aπırca… nedür?

[213] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[214] Kelime tekrarı yapılmıştır.

12) İt urıca… nedür? ~ıпır çaпırsa nedir? At kişnecek 13) nedir? ‰âvus çaпırıca… nedür? Bülbül öticek nedür? Baпa çaпırıcak [215]

[87A]

1) Ol ne …avmdür kim Allâh aña va√y itdi ve ol …avm ins degül 2) ve cin degül idi. »aber de gündüz olıca… gice …ande gider, 3) gice olıca… gündüz …ande gider? Cevâb dâdın ya Yezµd ruhbânlar. 4) Bâyezµd eyitdi su'âl da«ı var mıdur Patrike eyitdi, Ebâ Yezµd 5) eyitdi bu su'âllere cevâb virirsem Allâh ve resulüne imân 6) getürür misiz? Eyitdiler neèam yâ Yezµd 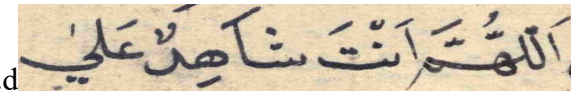 7) 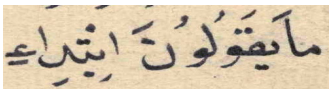 [216] Cevâb amma şol kim birdür ikincisi yo… 8) Allâh teèâlâdur. Amma iki kim üçüncisi yo… gice ve gündüzdür. 9) 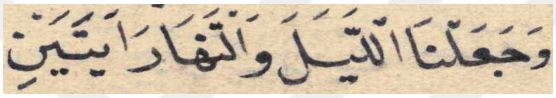 [217] Amma ol üç kim dört 10) yo… †alâ…dur. Amma dört kim beşi yo… dört kitâb- 11) -dur. Beş altısı yo… beş va…t namâzdur. Amma altı kim yedisi 12) yo… altı gündür ki ◊a… teèâlâ yeri gögi yaratdı 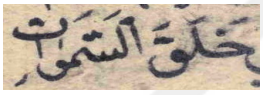 13) 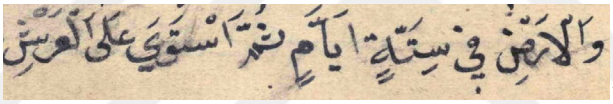 [218] Amma yedi kim

[87B] [219]

1) sekizi yo… yedi …at gögdür. 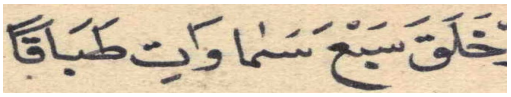

2) 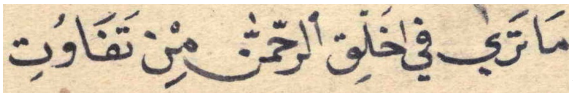 [220] Amma sekiz kim

3) †o…uzı yo… èarşı götüren ferişte lerdür ki 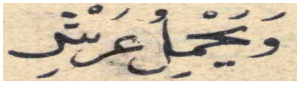

---

[215] Bu sayfanın rekabesinde "nedir" ifadesi yer alır ancak bir sonraki sayfa bu ifadeyle başlamaz.

[216] "Allâhümme ente şâhidün èala mâ ye…ûlûne ibtidâ'µ"

[217] "Biz geceyi ve gündüzü birer nişan olarak yarattık. Nitekim rabbinizin nimetlerini arayasınız, ayrıca yılların sayısını ve hesabını bilesiniz diye gecenin nişanını siler, aydınlatıcı olarak gündüzün nişanını getiririz. İşte biz her şeyi açık açık anlattık." İsrâ Suresi 12. ayet.

[218] "Gökleri, yeri ve bu ikisi arasında bulunanları altı günde yaratan, sonra arşa istivâ eden O'dur. O Rahmân'dır. O'nu bilen birine (yine kendisine) sor." Furkan Suresi 59. ayet.

[219] Sayfanın derkenarında çizim ve birkaç kelime yer almaktadır.

[220] "Yedi göğü birbiriyle tam bir uyuymluluk içinde yaratan O'dur. Rahmânın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?" Mülk Suresi 3. ayet.

4) 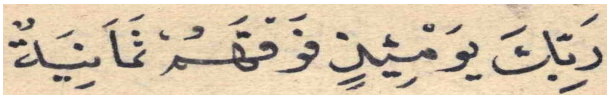 [221] Amma †o…uz kim on yo…dur

5) ma…sadlardur. 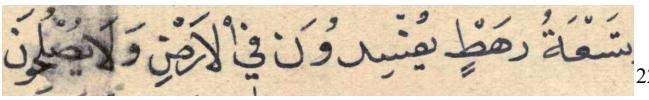 [222]

6) Amma on kim on birincisi yo… on gündür kim Mekkede

7) temettuè duturlar. 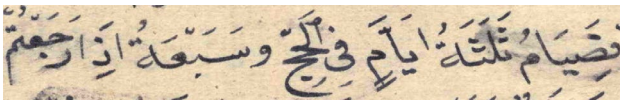

8) 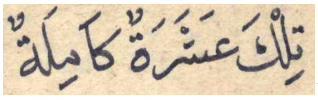 [223] Ve amma on bir kim on ikincisi yo…

9) Yûsuf Peyπâmberüñ …arındaşlarıdur. 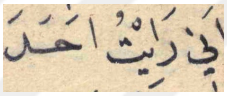

10) 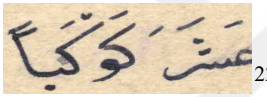 [224] Amma anlara ki yalan söyledi cennete girdi-

11) -ler Yûsuf …arındaşlarıdur ki 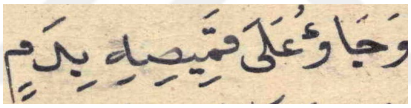

12) 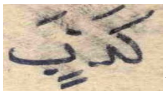 [225] Ve anlar ki gerçek söyledi cehenneme girdiler. [226]

---

[221]"Melekler göklerin etrafındadır. O gün rabbinin arşını bunların da üstünde olan sekiz (melek) yüklenir." Hakka Suresi 17. ayet.

[222]"O şehirde dokuz elebaşı vardı; bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyor, iyileştirme ve düzeltme cihetine gitmiyorlardı." Neml Suresi 48. ayet.

[223]"Haccı ve umreyi Allah için eksiksiz yerine getirin; engellenirseniz kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban, mahalline ulaşıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Fakat içinizden biri hasta ise veya başından bir rahatsızlığı varsa (tıraşını olup) oruç veya sadaka yahut kurban olarak bir fidye ödesin. Güvenlikte olduğunuzda hacdan önce umre yapan kişi, gücünün elverdiği türden bir kurban kessin. Bulamayan ise hac sırasında üç gün, döndükten sonra da yedi gün yani tam on gün oruç tutmalıdır. Bu, ailesi Mescid-i Harâm civarında oturmayanlar içindir. Allah'ın buyruğuna saygılı olun ve bilin ki Allah'ın cezalandırması çok şiddetlidir." Bakara Suresi 196. ayet.

[224]"Bir gün Yûsuf, babasına demişti ki: "Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederken gördüm." Yusuf Suresi 4. ayet.

[225]"Gömleğinin üstünde uydurma bir kan izi de gösterdiler. Ya'kūb, "Hayır! Nefsiniz sizi kötü bir iş yapmaya sürüklemiş; artık (bana düşen) güzelce sabretmektir. Anlattığınız şeyler karşısında, kendisine sığınılacak olan ise ancak Allah'tır" dedi." Yusuf Suresi 18. ayet.

[226] Metnin bu kısmında 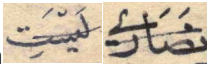 şeklinde üstü çizilerek silinmiş sözcükler vardır.

13) Ve Yahûdµdür 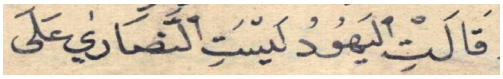

[88A]

1) 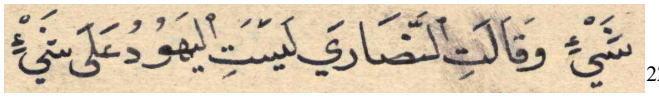 [227] Amma rû√uñ 2) yiri iki …ula… arasında yüzdedür. Ez-≠âyât yıllardur, ve'l-√â- 3) -milât bulutlardur, câriyât gemilerdür, mu…assimât ferişteler- 4) -dür ki her yıl Şaèbândan Şaèbâna dünyâdaki umûrı 5) ta…sµm iderler. Amma on dört kim ◊a… teèâlâ ile söyleşdiler 6) yedi güñ ve yedi yirdür ki 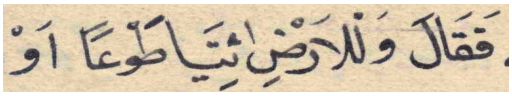 7) 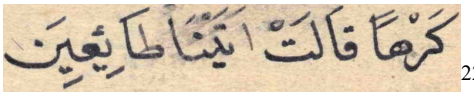 [228] Amma …abir kim §â√ibiyle yüridi 8) balı…dur ki Yûnus nebi ile yüridi. Amma ol cânvere teneffüs 9) itdi §ubu√dur ki 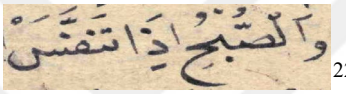 [229] Amma ol §u ki 10) gökden inmedi ve yirden çı…madı. Ol §udur ki Bel…µs Süleymân 11) Peyπâmbere bir şişe ile gönderdi. Ki ol et deri idi 12) amma evvel ki …an dünyâda oldı Hâbµldür ki …ardaşı 13) ¢âbµl anı depeledi. Amma ol ki Allâh teèâlâ yaratdı ve inkâr

[88B]

1) eyledi √imâr avâzıdur ki 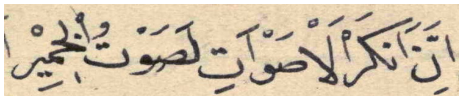 [230] Amma 2) ol ki ◊a… teèâlâ yaratdı yine §ordı ki nedür Musâ peyπamberüñ 3) èa§âsıdur ki 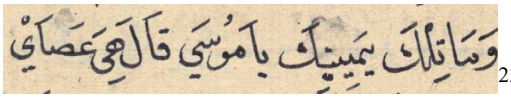 [231] 4) Amma √âtûnlaruñ eyüsi ◊avvâdur ve ◊adµce ve Fâ†ıma ve èÂµşe 5) ve Âsiye ve Meryem bint-i èÜmrân. Amma §ularuñ eyüsi Sey√ûn 6) ve Cey√ûn ve Nµl-i Mı§r ve Dicle ve Furât. Amma †aπlaruñ eyüsi 7) èArafât ve ‰ûrdur.

---

[227]"Hepsi de kitabı okumakta oldukları halde yahudiler, "Hıristiyanlar hiçbir gerçeğe dayanmıyor" dediler; hıristiyanlar da "Yahudiler hiçbir gerçeğe dayanmıyor" dediler. Bilmeyenler de onların dediklerine benzer şeyler söylediler. Allah, ayrılığa düştükleri konularda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir." Bakara Suresi 113. ayet.

[228]"Dahası O, duman halinde olan semaya iradesini yöneltti; ardından ona ve arza, "İsteyerek veya istemeyerek (varlık sahnesine) gelin!" buyurdu. "İsteyerek geldik" dediler." Fussilet Suresi 11. ayet.

[229] "Ağarmakta olan sabaha andolsun ki," Tekvir Suresi 18. ayet.

[230]"Yürüyüşünde ölçülü ol, sesini yükseltme; çünkü seslerin en çirkini eşeğin anırmasıdır."Lokman Suresi 19. ayet.

[231]"Nedir o sağ elindeki, ey Musa? / Dedi ki: "O benim asamdır. Ona dayanırım, onunla koyunlarıma yaprak silkelerim, ona başkaca ihtiyaçlarım da var." Taha Suresi 17-18

Ve †avarlaruñ eyüsi atdur. Ve aylaruñ 8) eyüsi Rama≥ân nedür. Ve gicelerün eyüsi ¢adir gicesidür. 9) 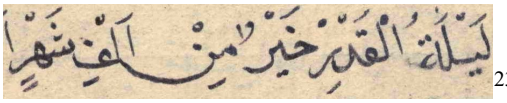 [232] Amma †âmme yevm-ü …ıyâmetdür. 10) Ol aπaç ki on iki budaπı var yılduz ki on iki ayı 11) var her ayda otuz güni var her günde beş va…t namâzı 12) var. İkisi güneşde ki öyle ve ikindidür. Üçi gölgede 13) ki §aba√ ve a«şâm ve yatsudur. Amma ol ki √ac ve †avâf

[89A]

1) itdi cânı yo… Nû√ nebi èaleyhisselâm gemisidür. Amma 2) ◊a… teèâlâ yaratduπı yüz biñ yigirmi dört peyπamberdür. 3) Yüz on üçi mürseldür amma ol dört kim a§lı bir ve †aèmı 4) muπâyirdür. Göz yaşıdur ki duzludur ve aπız §uyıdur ki 5) †atludur ve burun §uyıdur ki èa≠bdur ve …ula… §uyı- 6) -dur ki acıdur. Amma na…µr şol yuf…a …âbdur ki yemişüñ 7) çekirdegi üstündedür ve …ı†mµr yuf…a …âbdur ki çekirdegile 8) yimiş arasındadur. ¢ayd çekirdek içidür. Sebed lebed …oyun 9) ve keçi yüñidür. ‰ım ve rım Âdemden öñ olan ümmetlerdür. Amma 10) eşek aπırıca… şey†ânı görüb èaşşâre çaπırır. Amma itdir ki 11) vay cehennem ehline. ~ıπırdır ki 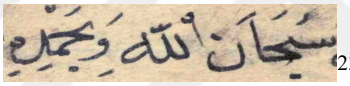 [233] Atdır ki 12) yâ Rabbi beni sen §a…la. âdemleri birbiriyle buluşub do…uşdu…ları 13) va…tin. Amma devedir ki √asbillâh 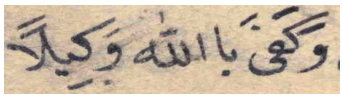 [234] Amma †âvus

[89B]

1) -dır ki 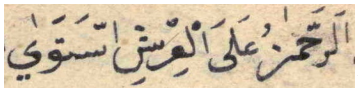 [235] Amma bülbüldür ki 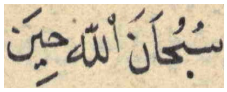

2) 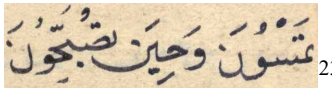 [236] Amma baπadır ki 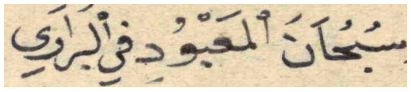

3) 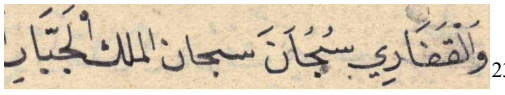 [237] Amma ol …avm va√µy olundı

[232]"Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır." Kadir Suresi 3. ayet.
[233] "Sub√ânallâhi ve bi √amdihi" zikri.
[234]"Güvenip dayanmak için Allah yeter." Ahzab Suresi 3. ayet.
[235]"Rahmân olan Allah arşa istivâ etmiştir." Taha Suresi 5. ayet.
[236]"Bu sebeple akşam vaktine eriştiğinizde ve sabah kalktığınızda Allah'ı tesbih edin." Rum Suresi 17. ayet.
[237] "En ıssız yerde ibadet edilen Allah'ı teşbih ederim, O'nu teşbih ederim, kudretli Melik'i teşbih ederim."

4) ve ins ve cµn degildür ârµdür 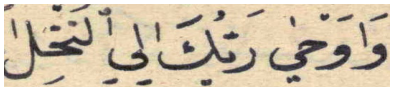 [238] Amma

5) gündüzde gice ve gice gündüz …ande gitdügi èilmullâhdan 6) †aşra çı…(ma)mışdur[239] nebµler ve melekleri bilmez didi. Andan sonra Ebâ Yezµd 7) eyitdi da«ı su'âlüñ var mıdur? Eyitdi yo…. Ebâ Yezµd eyitdi ben 8) saña bir su'âl eyidim didi. Patrik eyitdi eyle didi. Ebâ Yezµd 9) eyitdi cennetüñ müftâ√ı nedür didi. Patrik dınmadı. Ruhbânlar 10) eyitdiler sen Mu√ammedµye bunca su'âl emr itdüñ cevâb virdi. 11) Sen anuñ bir su'âlinen èâciz mi olduñ didiler. Patrik 12) eyitdi ben anuñ cevâbından èâciz degilem. Veli …or…aram cevâb 13) viricek benden èirâ≥ idesiz. Eyitdiler lâ. Patrik

[90A]

1) eyitdi müftâ√-i cennet lâ ilâhe illâ Allâh Mu√ammedün resûlu'llâh dimekdür. 2) Pes ruhbânlar imân getürdüler, müslimân oldılar, zünnârların kesdiler. 3) Eyle olsa Ebâ Yezµde nidâ geldi ki yâ Ebâ Yezµd sen benümçün bir zünnâr 4) baπladuñ ben senüñçün beş yüz zünnâr kesdüm fa≥lum ve keremüm 5) birle. Ve §allallâhu èalâ seyyidinâ Mu√ammedin ve âlihi ecmèaµn. 6) Bâb 7: Bu mes'ele √ulviyyâtdan yazıldı. 7) Resûl èa.m. buyurmuşdur ki √âtûn kişinüñ üç gün √ay≥ yegdir 8) bir yıllı… sitemden ve √âmile √âtûn kişinüñ bir gicelik sitemesi yegdir 9) bir yıllı… èibâdetden. Ve bir gün nifâsda olduπı yigdür …ır… πazâdan 10) ve her gâh ki oπlancuπın emzüre bir …ul ya bir …arâvaş â≠âd 11) itmek &evâbın vire Allâh teèâlâ. O …arın †olub aπırlanıca… …ır… √ac 12) ve …ır… èumre &evâbın virür. ¢açan ki ol √âtûn nifâsdan πusl 13) eyleye günahlarından pâk olur. Anadan şimdi †oπmış gibi

[90B]

1) olur. Pes anlara √ay≥ keffâret oπlan beşâret olmış 2) oldı. Tam mes'ele Mesèûdiyede dinmiş ki teyemmümi nereye dek itmek 3) gerek züherµ …atında ta baπrından amma bizüm èulemâ …avlince abdest 4) §uyı nereye dek yetişmek far≥ ise teyemmüm da«ı oraya 5) dek yetişmek far≥dur. İmâm Ebû ◊anµfe ra√mallâh eyitti 6) teyemmüm şer√ iderken Ebû Yûsuf ra√mallâh su'âl itdi ki yâ 7) imâm Müslimânân dilile dimekile añlayumadum gösteriver didi. 8) Ebû ◊anµfe ra√mallâh yeñlerin §ıπayub ellerin †opraπa urdı. 9) ¢aldurub ellerinüñ baş

[238] "Ve rabbin bal arısına şöyle ilham etti: "Dağlardan, ağaçlardan ve insanların kurdukları çardaklardan kendine yuvalar edin." Nahl Suresi 68. ayet.
[239] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

barma…larından yanların birbirine †o…uşdurub 10) silkeledi. Da«ı yüzinüñ abdestinde su[240] yetişmek far≥ olan 11) yirlerine teyemmüm eyledi. Ve bir da«ı ellerin yire urub …aldırdı. 12) Girü evvelkileyin silkeledi. ~ol elinüñ üç barmaπın ayırdı ki 13) serçe barmaπı ve yanındaki ve orta barmaπıdur, §aπ elinüñ

[91A]

1) ar…asından yaña barma…ları ucına …oyub teyemmüm eyledi ta 2) dirsegine varınca. Andan §oñra dönderdi virüb yine §aπ 3) …olunuñ iç yanından §o(l)[241] elünüñ baş barmaπıyla ve şehâdet barmaπıyla 4) dutub teyemmüm eyledi ta barma…ları ucına degin. ~oñra §aπ eliyle 5) §ol …oluna da«ı bu veçhile teyemmüm eyledi. Ve andan barma…ların 6) birbirine geçürdi. Yaèni √ilâlledi. [242] 7) Râvµ bir gün rivâyet ider Resûl √a≥reti §allallâhu èaleyhi 8) ve sellem bir gün Kaèbe √areminde otururdı. èOsmân bin èAffân 9) †aşradan içerü girüb geldi eyitdi yâ Resûlallâh Ebû Cehil 10) laèµnle Kureyş ulularından yetmiş kişi ittifâ… itmişler. Varalar ◊abµb 11) bin Melik sizüñ üzerüñüze getüreler size √avâle …ıla- 12) -lar didi. Resûl √a≥reti eyitdi yâ İbn-i èAffân ol ◊abµb 13) bin Melik ne kişidür baña şer√ eyle işideyin didi.

[91B]

1) Ebû Bekir eyitdi yâ Resûlullâh Beni èArab …avminüñ melµkidür. 2) Amma èilm ve hüner ehlidür. Ço… dürlü kitâblar o…umuşdur. Yahû- 3) -diler dµnin †utar. En§âri birle İncµl èilminden ba«& eylemişdür. 4) ¢atı mâhirdür ve tevâri√ kitâblarından ço… mu†âlaèa …ılmışdur. 5) Amma yâ Resûlullâh hiçbir millettüñ …avline inanmamışdur ve bu ez- 6) -lâzül yirinde …almamışdur. Kendüsi melµk kişidür. Yigirmi biñ 7) ere güci yiter. Ve da«ı anı èilmile kimesne yiñememişdür. ¢uvvetde delµm 8) ve şevketde èa@µmdür. Ol melèûn laèµn Ebû Cehil[243] sizüñle 9) ayru… çâre bulmadı vardı ki bir fitne başara. Ol melµk 10) sizüñ üzeriñüze getürdi. Andan girü bâ…µ √âl nidügin 11) Allâh bilür. Ve Allâhuñ Resûli bilür. Andan Resûl eyitdi 12) yâ a§√âb göreyin seni Allâha ı§marladum. ◊a… teèâlâ beni 13) …ullarına resûl virdi. Her ne kim Allâhdan gele ben mu†µèyem

[92A]

[240] Kelimenin yazımı hatalıdır.
[241] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[242] Metinde bu kısımda boşluk var.
[243] İsim bilinçli olarak ters yazılmıştır. Bu durum sonraki sayfalarda da görülmektedir.

1) didi. Durdılar, †aπıldılar ve da«ı gitdiler. Andan 2) Resûl √a≥reti èaleyhisselâm geldi. Kendü √alvetine 3) girdi. ◊a… teèâlâya münâcât …ıldı. Ol dem içinde 4) beyg √a≥reti Cebrâ'µl Emµn èaleyhisselâm geldi. 5) Allâh teèâlânuñ selâmın getürdi. Eyitdi yâ Mu√ammed, 6) yâ Resûl ◊a……uñ èinâyeti ve èavnı senüñledür. Ol 7) ◊abµb bin Melµk ki saña şer√ itdiler gerekdür kim 8) ol senüñ ilâyında müslümân ola ve senden ulu muècizât 9) göriserdür. Anuñ sebebinden aduñ münteşir ola- 10) -ca…dur didi. èUrûc …ıldı çün irtesi oldı. Ebû Cehil 11) melèûn ol yetmiş kişi ile ◊abµb …atına geldi çün 12) …apuya vardılar. ◊acılar ve bevvâblar gördiler ◊abµb 13) bin Melµke anlaruñ √allerin maèlum …ıldılar ve «aber virdiler.

[92B]

1) Didiler kim Mekke seyyidleri size geldiler kim pâdişâ(hı)[244] 2) göreler didiler. Ol pâdişâ(h)[245] destûr virdi. İçerü 3) girdiler. ◊abµb ol ¢ureyş ulularına èizzet ve ikrâm 4) eyledi. Buyurdı kim yir gösterdiler anlara, oturdılar. 5) Andan §oñra pâdişâh sordı, eyitdi nite za√met 6) oldı kim Mekkeden bunda geldüñüz didi. Ebû Cehil melèûn 7) mürted şey†ânlar başı münâfı…lar yoldaşı aya… üzere †uru- 8) -geldi, eyitdi lâşek ve lâcefâ yâ Melµk bizüm √âlimüzden 9) «aberdâr olma… gerek. Siz ¢ureyş oπlanlarından 10) Beni ◊âşim mu√teremdür ve haremün …a∂ılarıdur. 11) Mekke seyyidleridür. Ve da«ı bilürler kim bu benüm sözü- 12) -me hiç şek ve şübhe yo…dur. Amma bunlaruñ içinde 13) èAbdulmu††alib oπlanları er …omadı yetimligile ola[246]

[93A]

1) olaldı. Bir gün gelüben bizüm §anemlerümüze secde …ıldı. Çü- 2) -nkim …ır… yaşına irdi şol delü olmış kişiler gibi 3) gözleri elâdur. Beñzi döner merâdur kızâdur §orarlar 4) kim √âlüñ nedür? Niçün şöyle aşüfte olursın dirler. 5) Ol eydür baña gögüñden nâmus-ı ekbere gelür ve anuñ adı 6) Cebrâ'µldür ve rû«ü'l emµndür. Allâh teèâlâdan yaña va«y 7) getürür. Ben peyπâmberem dir. ~anemlerümüze söger dinüñüz 8) bâ†ıldır dir. Ebâ vü ecdâduñuz ehl-i nârdur dir. Üşde 9) bunca yıldur §abr eyledük. A§lına √ürmet itdük. Bu kez yüri- 10) -digim «alâyı…ı bir bir başdan çı…ardı. Kendüsi bir yeñi 11) dµn ta§nµf eyledi. Aña İslâm

[244] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[245] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[246] Kelime yarım kalmış devamı rekabede verilmiştir ancak sonraki sayfada kelime bütün olarak yazılmıştır.

dµni o…udı. Ço… 12) kişileri dµninden çı…ardı. Kendüye dönderdi. 13) Aña da«ı §abr eyledük. Bu kez ya…ın …avümlerin cemè

[93B]

1) eyledük ve da«ı eyitdi ben Allâh teèâlânuñ Resûliyem. Size 2) da«ı kâfiye-i «alâyı…a ve da«ı sizlere Resûl geldüm. 3) Benüm sözüme inanuñ didi ve benüm dµnüme girün didi. 4) Çünki biz anı gördük ayru… §abrumuz …almadı. Ma§la√at anı 5) gördük kim sizüñ √a≥retüñüze …ılavuz a√vâli èar≥ 6) idevüz zµrâ kim bu ya…ın vilâyetlerde senden èâ…il 7) ve kâmil ve bilgülü pâdişâh yo…dur. İmdi senden dile- 8) -rüz kim …adem-i renc …ılasın. Cemèµ çerüni cemè ide- 9) -sin. Bizümle bile gidesin. Dµn ma§la√atı içün 10) bize yardım idesin. Ol Mu√ammedden inti…âmumuzı alı- 11) viresin. Anuñla ba√& eyleyesin. Anuñ nidügün 12) bilesin. Bu «al… anuñ elinde …otarıviresin didi. 13) ◊abµb ol sözleri Ebû Cehil kâfirden işitdi.

[94A]

1) Eyitdi «oş geldüñüz didi. Bunlara istimâlet virdi. 2) Andan √acılarına buyurdı √arem seyyidlerin aluñ ve özge 3) bir yire …onduruñ didi. Bunlara «oş …onu…lu… yırâπın itdi. 4) Eyitdi yâ sâdât-i √arem Mekkeden geldüñüz. Bir…aç gün 5) benüm …atuma diñlenüñ. Hem ben da«ı yaraπum görevüz didi 6) ve bunları …onu…ladılar. Andan leşkerini cemè eyledi. On 7) beş biñ erile göçdi, revâne oldı. Söz üküş Mekkeye 8) geldiler Eb†a√da …ondılar. Çadırlar …urdılar ve √aymeler 9) duttular. Meger Ebû Bekir ra∂yallâhu èanhü †aşra çı…mışdı. 10) Gördi kim bir cemèi birle ke&µr πalaba birle …onmışlar. Bir …ızıl 11) a†las çadırlar dutmışlar. Elvân bisâ†lar döşe- 12) -mişler. Mülûkâne tertµbler bezemişler. Çün Ebû Bekir ~ıddı… 13) ra∂yallâhu èanhü ol πalabaı gördi. İlerü vardı.

[94B]

1) Bir kişiye §ordı kim bu çeri ne çeridür? Eyitdiler bu pâdişâh 2) kim bunda geldi …ondı. Buña ◊abµb bin Melµk dirler didi. 3) Çün Ebû Bekir ~ıddı… ra∂yallâhu èanhü bu √âli gördi. Döndi 4) Resûl √a≥retine §allallâhu èaleyhi ve sellem …atına geldi, 5) eyitdi yâ Resûlullâh Ebû Cehil laèµn ol ◊abµb bin Melµki 6) almış geldi. Leşker birle Eb†a√da …ondurdı. Ben bu meliküñ 7) leşkerin ço… görmüşem. Amma bunuñ gibi şevketlü èa@ametlü ve 8) heybetlü görmedüm didi. Bu meliküñ tertµblerin düz- 9) -günlerin Resûl √a≥retine «aber virdi. Resûl √a≥reti 10) eyitdi yâ èatµ… ol gelen çerinüñ mübâ√ları mübârekdür. 11)

‰âlièleri meymûndur. »ayırları size şerleri sizi 12) sevmeyenleredür didi. Andan Resûl √a≥reti ~ıddı…a 13) eyitdi yâ ~ıddı… niçün …umaşı çı…armazsın? Çeri

[95A]

1) içinde maèâş …ılmazsın didi. Ebû Bekir ra∂yallâhu èanhü 2) eyitdi yâ Resûlullâh bu πalaba sâkin olmayınca göñlüm 3) yirine oturmaz didi. Andan Mekke …avmi †uru geldiler. 4) ‰aşra çı…dılar. Ol ◊abµbüñ èa@ametlü leşkerin 5) temâşâ …ıldılar. Andan Ebû Cehil ve Mekke ululları nüzûl-i 6) nièmet dökdiler. Meliki …onu…ladılar. Andan §oñra aya… 7) üzere †urdular eyitdiler yâ Melikü'z zamân üşde ¢ure- 8) -yşüñ ululları √a≥retiñüze √â≥ır oldılar. Gördüñüz mi 9) kim Benµ èAbdulmu††alib ululları …atuñuza geldiler mi? Melike 10) selâm virdiler mi didiler. Anlaruñ sizüñ 11) …atıñuzda nicedür didiler. Ve da«ı ululu…da ve mertebede 12) anlar mı artu…dur yo«sa siz mi didi. Ebû Cehil eyitdi 13) yâ Melikü'z zamân anlaruñ ulusı ¢a∂ı ◊arem Seyyµd-i Ümem

[95B]

1) -dür. ◊abµb eyitdi ol ne kişidür didi. Ebû Cehil eyitdi 2) Ebû ‰âlib bin èAbdulmu††alibdür. Mu√ammed anuñ …ardaşı 3) oπlıdur didi. Çün ◊abµb anı gördi eyitdi imdi 4) dadaşı oldur kim †uruñ birkaç ulu aña varuñ. Benden 5) selâm idüñ. Eydüñ kim seni ◊abµb bin Melik o…ur. Kerem 6) eylesün gelsün didi. Ebû Cehil birkaç ulularla èÖmer ibn-i 7) èÂ§ ve èAkreme bin Hâşim Hüşâm ve Ebû Süfyân Sencer bin 8) ◊areb yüridiler. Beni Hâşime geldiler. Bu yañadan Beni 9) Hâşim ululları èAbdulmu††alib serverleri dükeli Ebû ‰âlib 10) …atına derildi. Eyitdiler yâ Seyyµdü'l √arâm gördüñ mi kim ¢ureyş 11) …avmi yine ne fitne …opardılar? Vardılar ◊abµb Meliki çeriyle 12) bizüm üstümüze getürdiler. Yaèni Mu√ammed bin èAbdullâh berzebân 13) ola didiler. Andan Ebû ‰âlib eyitdi yâ i«vânµ Mu√ammed ol kişi

[96A]

1) degildür kim kimesne aña ziyân degüre didi. Bunlar bunı söyler- 2) -ken Ebû Cehil ¢ureyş ulularıyla göre Ebû ‰âlµbüñ eşigine geldi- 3) -ler. Ebû ‰âlibe «aber virdiler. Seyyidleri çı…dı, aldı içerüye 4) girdi. Ebû ‰âlib bunlara èizzet eyledi. Andan Ebû Cehil Ebû ‰âlibe 5) eyitdi ◊abµb bin Melik size selâm ider. Eydür gelsün seyyid- 6) -lerüñ mübârek cemâlin görelim didiler. Durdular. Ebû ‰âlib eyitdi 7) √ubbân ve kirâmen didi viribidi …ardaşı ◊amzaı o…udı. 8) Dükeli …ardaşları cemè eylediler, yüridiler. ◊abµb eşigine geldiler. 9) Destûr oldı içerü girdiler. ◊abµb bin Melµk aya… üzerine 10) †urdı. Ol Beni Hâşime ikrâm

eyledi. Ebû ‰âlibi §aπ yanına 11) alub geçürdi. Ve bâ…i gerü …alan …arşusına oturdılar. 12) ◊abµb bin Melµk na@ar …ıldı gördi kim Mekke …avminde bunlardan 13) mu√teşem yo…. Her birisi ulu seyyidler serverler müşekkel erler gördi.

[96B]

1) gördi. Anlara èizzet …ıldı geçdiler yirlü yirine oturdılar. 2) ¢ula… dutdular kim göreler ◊abµb ne ider ne söyler. Andan 3) Melµk baş götürdi Ebû ‰âlibe ba…dı eyitdi yâ …a∂ıyü'l √arem 4) siz Mekke …avmisiz. Hem mu√teremsiz hem sizüñ seyyidlügüñüze 5) şübhe yo…dur. İmdi sizüñ arañuzda bir oπlan 6) …onmış. Atadan ve anadan yetim …almış. Ve da«ı yo«sul- 7) -lıπıla olalmış ve andan §oñra daèvâ-yı nübüvvet ider imiş. Dirmiş 8) ki ben Allâh teèâlânuñ resûliyem dirmiş. Ve da«ı ¢ureyşe iydirmiş 9) kim siz †apduπuñuz bâ†ıldur dirmiş. Ve da«ı ataları- 10) -ñuz ve analarıñuz kâfir öldi, hep ehl-i nârdur dirmiş. 11) İmdi yâ Ebâ ‰âlib siz bilürsiz kim İsmâèµl ve İbrâhµm 12) èaleyhisselâm ol iki peyπâmber ta bu demde kin nice biñ 13) yıldur ki geçmişdür hergiz èazab içinde peyπâmber gelmedi.

[97A]

1) Da«ı kimesne Lât èUzzâya bâ†ıl oldı dimedi. 2) Amma bu …adar bilünür ki Mekke şehrinde Hâşimµden â«ir zamân 3) peyπâmberi @uhûra geliserdir dirler. Eger ol didikleri 4) peyπâmber bu Mu√ammed ise èaceb degüldür didiler. Ve illâ 5) yâ Ebâ ‰âlib size maèlûmdur kim her peyπâmber ki cihâna 6) geldiler bunca muècizât ve delâ'µller ki gösterdiler. Andan 7) §oñra «al…ı dµne daèvet …ıldılar. İmdi da«ı eger √a… 8) peyπâmber ise gelsün bir burhân göstersün. Bir muècizât @âhir 9) eylesün ta kim «al… bileler kim ol √a… peyπâmberdür. Yo… eger 10) cünûnlu… èalâmeti varsa èa…lı ussı eksügise size 11) düşeri oldur kim anuñ derdine dermân …ılasız. Aña 12) muèâlece …ıldurasız. Ol derdden anı …urtarasız. Yo… 13) eger si√r-i kehâne èilmin bilürse …a§d bu ise kim si√riyle «al…ı

[97B]

1) kendüye dönderevüz. Size …avm oldıπıçün anı revâ mıdur 2) ki …oyasız dµnüñüze bâ†ıldur diye. Sizi ellere gülünç 3) eyleye. Atalaruñuz kâfirdür diye. Ehl-i nârdur diye. Siz anı 4) öldürmeyesiz aña uyanları helâk …ılmayasız. Arañuzda şöyle 5) ayrulu… bıraπa bu ma§la√at degildür. Andan Ebû ‰âlib baş götürdi 6) ◊abµbe duèâ …ıldı. Fe§â√at èibâret birle söz açdı eyitdi 7) yâ eyyühe'l Melµk bizüm …arındaşımuz oπlı Mu√ammed Resûlullâh ibn-i èAbdullâh 8) peyπâmber idügine hiç şek ve şübhe yo…dur. Ol yalan söyler kişi 9) degüldür ve iki dürlü söz söylemez. Her ne kim söyler √a… söyler. Dµni gibi …avli dürü-

10) -stdür ve ol kimsenüñ …ılıcından …or…maz. Sözi †oπrı …avli gerçek dµni 11) √a… kendüsi ma√bûbdur. Kendü ehlini ve …avmini èaşiretini cemè eyledi. Eydür yâ …avim 12) Allâh teèâlâyı bir bilüñ ki andan artu… Ta%rı yo…dur. Beni √a… peyπâmber bilüñ 13) dir. »al…(ı)[247] daèvet ider. Ebû ‰âlib eyitdi yâ Melµk ol dµn √a……ıçün kim senüñ

[98A]

1) ièti…âduñ añadur. ¢ureyş ulularına bir §oruñ Mu√ammed anlaruñ …atında nicedür, 2) adı nedür? Döndi Melµk ¢ureyşden yaña ba…dı. ¢ureyş …avmi da«ı eyitdi yâ Melµk 3) Mu√ammedüñ adı …ır… yıl tamâm bizüm …atumuzda §âdı… emµn idi didiler. Ebû 4) ‰âlib eyitdi yâ Melµkü'z zamân bu kişi kim bunlar içinde …ır… yıl tamâm emµn 5) §âdı… diyeler. Şimdi ne sebebden ke≠≠âb dirler didi. Melµk Ebû ‰âlibüñ sözini 6) begendi. Eyitdi yâ seyyid-i √arem «oş söz söyledüñ. Müvecceh cevâb virdüñ 7) didi. Andan Melµk Ebû ‰âlibe eyitdi dilerem kerem idüb ol Mu√ammedi görem 8) anuñla bir dem †uram aña bir…aç müşkil mes'ele §oram didi. Ebû ‰âlib 9) eyitdi varuñ o…uñ gelsün didi. Yâ melik bir gör e«i Mu√ammed bigi cemâl 10) da«ı var mıdur? Bir dem yüzine ba…an kişi ayru… †oymaz. Da«ı yâ Melµk 11) ne …adar müşkil mes'elelerüñ var ise aña §orπıl didi. Andan 12) ◊abµb bir √âcibini ilerü o…udı eyitdi var ol Mu√ammedi o…u gelsün 13) didi. Andan Ebû Cehil melèûn idi ilerü yüridi eyitdi yâ ◊abµb

[98B]

1) eger gelmezse buyur şol …apucılar gerek gerekmez. Sürüyü getürsünler 2) didi. Bu sözi èAbbâs işitdi bir kez √ay…ırdı eyitdi ey Cehil 3) merdûd kimüñ ne cânı vardur kim Mu√ammedüñ cemâline egri ba…a? Ya kimüñ 4) zehresi vardur ki aña …atı söyleye? Sen yirinde epsem otur. Üşde 5) Mu√ammed bunda gelsün girü senüñ yüregüñe sancudurmaπı göresin 6) didi. Melik eyitdi yâ seyyid her ne kim söylerseñ √a… söylersin. 7) Zµrâ kim peyπâmber olan kişinüñ kimesneden …or…usı olmaz. Zµrâ kim enbiyânuñ 8) §ıfatların ya«şı bilürüz. Anı o…uduπumuzdan ma…§ûdumuz oldur kim 9) anı görevüz. Eger √a… peyπâmber ise …omayavuz kim √a… ≥âyµè ola bâ†ıl 10) ilerü gele didi. Da«ı √âcibe buyurdı eyitdi var şehre Mu√ammede bizden 11) selâm degürgil. ‰atlu dilile anı benüm …atuma getür didi. Ebû ‰âlib 12) eyitdi yâ melik zinhar √âcib anuñ eşigine varıca… edebile 13) depresün. Pes[248] √âcib revâne oldı. Resûl √a≥retüne §allallâhu

[247] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[248] Kelimenin yazımı hatalıdır.

[99A]

1) èaleyhi ve sellem eşigine geldi. Resûl da«ı a§√âbını cemè idüb 2) oturmışdı. ◊a… teèâlânuñ √idâyetinden «aber virdi. ◊âcib geldi 3) ol dem Resûl √a≥reti Zeyde buyurdı [249] 4) †aşra çı… …apudaπı kişiyi al …atuma gir didi. Zeyd bin ◊âdi& çı…dı. 5) ◊âcibe eyitdi destûrdur içerü girüñ didi. Ol √âcib içerü 6) girdi. Resûl √a≥retünüñ münevver yüzün gördi. Nübüvvet heybetinden 7) ditredi. İlerü yürüdi kim Resûl √a≥retünüñ §allallâhu èaleyhi ve sellem 8) elin öpmege. Resûl √a≥reti …omadı, eyitdi ben Allâh teèâlânuñ …ulıyam. 9) Benüm elüm öpmek revâ degildür. [250] Ve da«ı neye geldüñ «aber vir 10) didi. Ol √âcib eyitdi Melik size selâm ider ve sizi †aleb 11) ider ki risâlet «aberinden size mes'ele §ora. Resûlullâh èaleyhis- 12) -selâm eyitdi ma§la√atdur. Siz varuñ üşde biz da«ı vardu… 13) didi. ◊âcib yine döndi Resûl √a≥reti §allallâhu èaleyhi ve sellem

[99B]

1) menziline geldi. Ayru… †onlar geydi ve da«ı èimâme §arındı. 2) Andan ◊adµce √âtûn el duèâya getürdi ve bunı eyitdi 3) 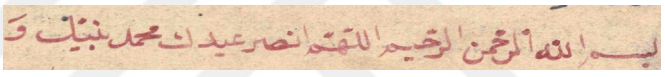 4) 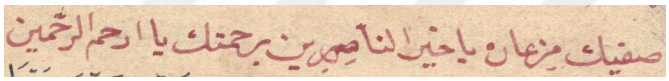 5) 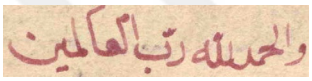 [251] didi. Ol dem beg √a≥reti Cebrâ'µl 6) Emµn yitüb geldi. Allâh teèâlânuñ selâmı degürdi. 7) Andan Cebrâ'µl Emµn eyitdi yâ Mu√ammed yu…aru ba…πıl kim Allâh 8) teèâlânuñ …udretin göresin didi. Resûl √a≥reti 9) §allallâhu èaleyhi ve sellem yu…aru ba…dı. Gördü kim yirle gök 10) arası †oplu melâike olmışdur. Dükeli bir uπurdan çaπırdılar kim 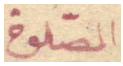 11) [252] didiler. Andan Resûl √a≥reti eyitdi 12) 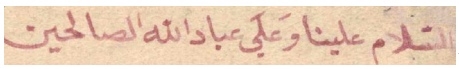 [253] Andan Cebrâ'µl èa.m. eyitdi 13) yâ Resûlullâh bu melâikeleri ◊a… teèâlâ viribdi kim emrüne mu†èµ olalar

[249] Bu kısımda 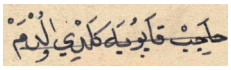 şeklinde üstü çizilerek silinmiş ibareler vardır.

[250] Bu kısımda şeklinde üstü çizilerek silinmiş bir kelime vardır.

[251] "Allah'ım kulun, peygamberin Muhammed'e zafer bahşet ve hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Ey yardımcıların en hayırlısı, ey merhametlilerin en merhametlisi rahmetinle beni arındır."

[252] "Salat ve selam sana olsun ey Allah'ın Resulü"

[253] "Selam bize ve Allah'ın salih kullarına olsun"

[100A]

1) ve √ükmüñe mu√kem olalar. Sen Allâh teèâlânuñ √ıf@ında olasın ve da«ı 2) saña dünyâda ve a«iretde …or…u yokdurur. İmdi var ◊abµb …atına bürhân 3) göstergil. Dµne daèvet eylegil didi. Da«ı èurûc eyledi. Çün 4) Resûl √a≥reti a§√âba «aber virdi. Ebûbekir ~ıddı… ra∂yallâhü èanhü 5) rivâyet ider …açan kim Resûl √a≥reti §allallâhu èaleyhi ve sellem 6) evinden †aşra çı…dı. Yüzinüñ nûrı göge direk oldı dikildi. 7) Andan Kaèbeye geldi. İki rekèat namâz …ıldı. Kaèbei †avâf eyledi. Andan 8) èazm itdi «alâyı… §af §af durmışdı kim Resûli göreler. Bilâl-i 9) ◊abeşµ Muhµb-i Rum èAmmar ibn-i Yâsiri'l ◊âni Dâvud Resûl √a≥retinüñ 10) §allallâhu èaleyhi ve sellem öñüne zemzem ile eydürdiler kim 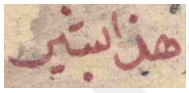 11) 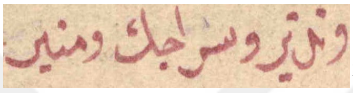 [254] diyü çaπırur kim eydüñüz ey …avim 12) 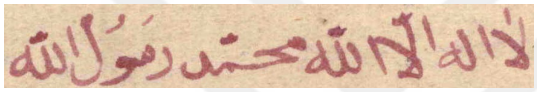 [255] din ∂alâletden …ur- 13) -tuluñ diyü tel…µn eyledi. »al… «alâyı…ı gören Resûlüñ yanınca

[100B]

1) segirdirler bir görün. Da«ı görmege segirdür idi hem nûr-ı cemâlindin 2) tecelli ider idi. Yu…aru gökyüzinden aşaπadan a§√âbü'§-§alavât 3) ününden Mekkenüñ †aπı vü †aşı yan…uya gelmiş idi. Ve da«ı ol 4) ululuπıla Resûl yürüyü işbu yaña melik begleriyle Benµ ¢ureyş 5) ulularıyla münte@ir olmışlar kim Mu√ammed Mu§†afa §allallâhu èaleyhi ve sellem 6) ne va…tin gele diyü Bilâl-i ◊abeşµ ra∂yallâhu Muhµb-i Rûm èAmmar ibn-i 7) Yâsir çaπıra eydürlerdi kim 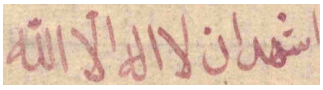 8) 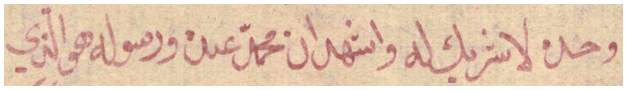 9) 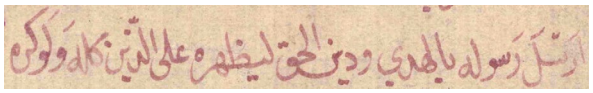 10) 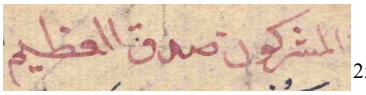 [256] Eydür èÂmir ibn-i Füheyr Resûlüñ 11) öñünce yürüb çaπırdı kim barmaπıyla Resûlullâh §allallâhu

[254] "Bu bir müjde, bir uyarı ve aydınlatıcı bir lambadır."
[255] "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed O'nun kulu ve elçisidir."
[256]"Bütün dinlerin üzerindeki yerini alsın diye resulünü doğru yol rehberi ve hak din ile gönderen O'dur. Buna tanık olarak da Allah yeter." Fetih Suresi 28. ayet. Ayetle birleştirilmiş sözler de vardır.

èaleyhi 12) ve sellemi gösterü eydürdi kim budur ol 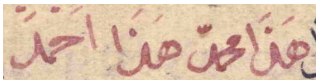 13) 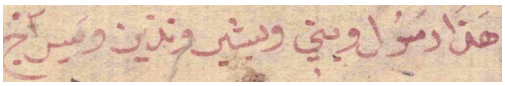 [257] eydür idüñ ulu kiçi

[101A]

1) bây u yo«sûl …ulu lâ ilahe illâllâh Mu√ammeden resûlullâh yürüdiler. ◊abµbüñ 2) √aymesine ya…ın geldiler. ◊âcib melike cüz eyledi. Melik buyurdı 3) çaπıruñ. Öñüne oturdılar. Gördi kim ol mef«ar-i mevcûdât 4) çı…a geldi. Gördi kim ol «alefüñ arasında bir nur göklere 5) direk olmış gelür. Melik fi'l-√âl ta√tından aşaπa indi. Begleriyle 6) …arşusında yürüdiler. Meliküñ ma…§ûdı buydı kim ta√tında(n)[258] inmeye 7) nübüvvet heybetine †â…ati getürmedi ta√tından aşaπa indi. ¢arşu 8) durdı. Heybetinden evvel Ebû Cehil ¢ureyş ulularıyla melik 9) beglerine eydür ey ulular èaceb degil mi kim öñümce gider ¢ureyşüñ 10) ulularıdur. Mu√ammedi benüm …atumda §arè §ayarlardı sögerlerdi 11) anuñ √a……ına yüz gelici söylerlerdi. Şimdi gör kim ≠elµl olub 12) …arşu yügürüp nice tevâ≥uè …ılurlar. Şöyle bilüñ kim bu kişinüñ 13) kerâmeti adem kendüye gelüb söz iledürdi …arşu yürüdiler.

[101B]

1) Resûl meliki gördi, selâm virdi. Melik Resûlüñ selâmın 2) aldı, eyitdi mer√aba beg ya sâdât-ı Resûl. Elin aldı yirine 3) daèvet eyledi. Ta√tına geçdiler oturdılar. A§√âb bir …ola otur- 4) -dı. Çavuşlar çaπırdılar «al…ı sâkin itdiler. Dükeli Resûlüñ 5) cemâline ba…arlardı. Ebûbekir ~ıddı… rivâyet ider eydür çün Resûl ile 6) melik oturdılar. Allâh teèâlâ …udretinden cemèi ma«lu…âtuñ 7) nu†…ı dutuldı. Cemèisi …ulaπ dutdılar kim göreler ne 8) söyleşürler. Çün melik Resûle na@ar …ıldı, eyitdi yâ Mu√ammed ¢ureyşüñ 9) uluları senüñçün işböyle eyidirler siz eyidirmiş(siz)[259] ki ◊a… teèâlâ 10) cemèi ma«lu…ât üzere resûl viribdi. Beşµrem ne≠µrem 11) dirmişsiz gerçek midür didi. Resûlullâh eyitdi neèam 12) Allâh teèâlâ beni «âtemü'r-resûl viribdi ve benden §oñra va«y mün…a†iè 13) olaca…dur. Gökden va«y gelesi degildür didi. ◊abµb eydür

[102A]

[257] "Bu Muhammed'dir, bu Ahmed'dir, bu bir elçidir, bir peygamberdir, bir müjdecidir, bir uyarıcıdır ve bir kandildir."
[258] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.
[259] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

1) yâ Mu√ammed niçün eyle dirsin bu senden öñ gelenler peyπâmberler cemèi «alâ- 2) -yı…a resûl gelmediler mi didi. Resûlullâh eyitdi gelmedi zµrâ her birisi kim 3) geldiler eger mürsel eger πayri mürsel kendü …avmine geldiler. Ayru… 4) i…lµme gelmedi çı…madı. ◊a… teèâlâ beni cemèi «alâyı…a resûl veribdi. 5) A…dan …aradan …uldan âzâddan èavretden daèvet it didi. 6) Döndi melik Resûle eydür yâ Mu√ammed eyle olsa oluca… sen cemèi enbiyâdan 7) yegreksin mertebeñ èâlµdür. Eyle olsa senüñ √üccetüñ ve bürhânuñ 8) gerekdür cemèi «alâyı…ı saña inandurasın. Kendülerinden u§andura- 9) -sın. Ol resûlleri kim senden ilerü geldiler. Her biri bir dürlü muècizâtıla 10) meşhûr oldılar. Şöyle kim İbrâhµm peyπâmberüñ oda düşüb yanmaduπı 11) gibi ve Mûsa peyπâmberüñ èa§âsı ejdeha olduπı ve èİsanuñ 12) ölüyi diri …ılduπı gibi pes sâyir enbiyâ èaleyhümü's-selâm her biri âyetler 13) gösterdiler. Anuñile bilindiler. İmdi yâ Mu√ammed sen da«ı resûl-ü mübµn-

[102B]

1) -sin bize bir muèa@@am muècizât göstergil ve bürhân-ı mübµn beyân …ılπıl göre- 2) -lüm senüñ dµnüñe girelüm didi. Döndi Resûl √a≥reti eyitdi yâ ibn-i 3) Mâlik siz benden nice muècizât istersiz söyleyiñ didi. Melik eyitdi 4) yâ Mu√ammed senden bir muècizât dilerem kim ol hiç ma…dûr-i beşer elinden gelmeye 5) ve hiç sâ√irler işlemeye. Şey†ân ol işden èâciz …ala. Eger senüñ 6) …urbuñ menziletüñ ol …adar varsa elüñden gelür didi. Resûl 7) √a≥reti èa.m eydür yâ ibn-i Melik

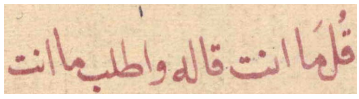 8) 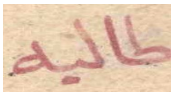 [260] didi. Andan ◊abµb eyitdi yâ Mu√ammed üşte şimdi gün 9) yarusıdur. Güneş zevâle dur(du)[261] va…t oldı kim güneşe buyurasın 10) bir la√@a eglenmedin πuruba ine. Ol dem içine †oluna ta kim 11) dünyâ ehl-i …arañuluk içinde …ala. Şöyle …arañu ola kim kişi kendü 12) elin göremeye. Sen Ebµ ¢ubeys †aπına çı…asın üşde bu gice ay 13) beş gicedür. Andan çaπırub münâdi …ılasın. Gökdeki aya işâret

[103A]

1) idesin. Ay iki pâre ola. Bir pâresi maşrı…a gide ve bir pâresi maπribe 2) gide. Ol dem girü ikisi iki yañadan gele bir †oluay ola. Eger muècizât 3) gösterürseñ başum cânum yoluña fedâ …orum. Çün Resûl √a≥reti 4) işitdi, eyitdi yâ melik da«ı muècizât diler misin yo«sa 5) anca… mı didi. Çün a§√âb peyπâmberden ol «aberi işitdiler 6) gürleyüb tekbµr getürdiler.

[260] "İstediğini söyle ve sor."
[261] Anlam bütünlüğünü sağlamak için tamir edilmiştir.

Melik eyitdi yâ Mu√ammed dünyâda hiç 7) oπlum olmadı. ~oñra bir èiyâlüm oldı. İki eli iki ayaπı yo…. 8) ¢ulaπı işitmez dili yo…. Şöyle bir pâre etdür. Anı görenler †aèñlar. 9) On beş yıldur anı sa…laram èaybın kimse görmesün 10) diyü. ¢açan ¢ureyş ululları benüm …atuma geldiler risâletüñden ve 11) nübüvvetüñden «aber virdiler üş aldum bile geldüm. İmdi dilerin 12) kim duèâ …ılasın ol §ı√√at bula. Aya… göz …ula… her aè≥âsı 13) tamam ola didi. Çün Resûl √a≥reti işitdi yâ ibn-i

[103B]

1) Mâlik dur imdi ol èiyâlüñ …atına varπıl. ◊a… teèâlânuñ 2) …udretin göresin ve benüm muècizâtım temâşâ …ılasın 3) didi. Melik yirinden †urdı kim geldi çavuşlar öñünce …ızı- 4) -nuñ çadırına içerüye girdi. Gördü kim …ızı oturur 5) §anasın uçma… √ûrµlerinden bir √ûrµdür. ¢ız atası geldügin görücek 6) yirinden durıgeldi. ◊ırâmâna …arşu yürüdi. Elin atasınuñ 7) boynuna §arıldı eyitdi ebeti nite oldı kim …aravaşuñ isteyü geldüñ 8) didi. Mâlik eydür ne √ûrµsin kim sencileyin ma√bûbe cemµle gördügüm 9) yo…dur didi. ¢ız eydür ey sul†ânum baba elsüz aya…suz dilsüz 10) …ızınam didi. Mâlik eydür ciger köşem senüñ §ı√√atüñe sebeb kim 11) oldı? ¢ızı eyitdi Mu√ammed Mu§†afa bunda geldi duèâ …ıldı beni bir kez 12) mübârek eliyle §ıpâdı ◊a… teèâlânuñ muècizâtı berekâtında ten dürüst 13) …ıldı. Da«ı şehâdet kelimesin èar≥ itdi. »oş itdüm

[104A]

1) Lâ ilahe illâllâh Mu√ammeden Resûlullâh didüm. İmân getürdüm, müslümân 2) oldum. Saèâdet buldum. Zihi saèâdet kim ◊a… teèâlâ bize rûzµ 3) …ıldı. Yüri yâ ebeti var anuñ elinde imân getür Müslimân olπıl. 4) Cânuñı †amu odundan …urtarπıl didi. Çün Mâlik ol muècizâtı 5) gördi †â…ati …almadı kendüyü yeñemedi aπladı. Andan döndi 6) Resûl √a≥reti …atına geldi. Gözleri yaşıla †olı §undı kim 7) Resûlüñ mübârek elin öpe Resûl √a≥reti …omadı. Resûl eydür 8) yâ Melik gördüñ mi kim ◊a… teèâlânuñ èinâyetini didi. Mâlik eyitdi 9) gördüm yâ Resûlullâh didi. Resûl √a≥reti eyitdi yâ Mâlik 10) yarın ◊a… teèâlânuñ ol èinâyetlerin da«ı göresin diyüb 11) …al…dı. A§√âblar gözleyüb e§'§alatü ve's selâm èaleyke yâ Resûl- 12) -ullâh çaπırdılar. Çün Resûl √a≥reti getdi. Ebû Cehil ferec oldı. 13) Eydür yâ Mâlikü'z-zamân bugün Mu√ammedden bir muècizât diledüñ

[104B]

1) Mu√ammed elinden gelmez ha yaπur Mu√ammede @afer buldu…. Mu√ammed elinden 2) gelmez kim göge aya güneşe √ükm ide. Yarın bir iş …ılayın 3) Mu√ammede kim hiç

kimseden görmedük olsun didi. ¢ullarına 4) eyitdi varuñ bir…aç va…ıye çivit getürüñ didi. Yarın 5) anı duzıla ezüñ. Andan [262] getürüñ. Elinden gelmeyiser 6) bu çivitleri yüzlerine dülbendlerine düzeyelüm diyelüm. Ben ayrı… anı 7) …omayayın dir. ◊abµb gördü kim göñül da«ı görür mu…ayyed olmadı. 8) Ol gice «al… èiti…âdlu èiti…âdınca …adarınca durmışlar- 9) -dı. Yarın √âl nite ola diyü geldük bu yaña Resûl √a≥reti 10) menziline vardı oturdular. Döndi Ebû ‰âlib eydür yâ Resûl- 11) ullâh bugün ◊abµb senden yavla… ulu muècizât diledi. Eger şöyle 12) ola kim duèân ma…bûl ola devlet bizüm. Vay eger duèâñuz 13) …abûl olmaya neèû≠u bi'llâh ¢ureyşµler elinden ta …ıyâmete degin

[105A]

1) bize ve bizüm evlâdumuza √orlu… √acillı… içinde …aldu…. Ayru… 2) ¢ureyş …avmine cevâb virecek mecâlimüz …almayısardur didi. 3) Resûl √a≥reti baş götürdi eyitdi Allâh teèâlâya tevekkül …ıldu… 4) gör kim Allâh teèâlâ ne işler. [263] 5) Her kim Ta%rıyla Ta%rı anuñladur. Allâh teèâlânuñ …udreti zµrâ 6) kim benden artu…dur. Siz göñlüñüz «oş †utuñ varuñ 7) fâriπ oluñ görelim Allâh teèâlânuñ èa@ameti neyler didi. 8) Maπrib va…tinde √â≥ır oluñ. Göresiz maπribden maşrı…a degin 9) söylene ta …ıyâmete degin √ikâyet ola didi. Ol dem beg √a≥reti 10) Cebrâ'µl yitüb geldi, eyitdi yâ Mu√ammed Rabbüñ selâm …ıldı. Eyitdi 11) yâ Mu√ammed 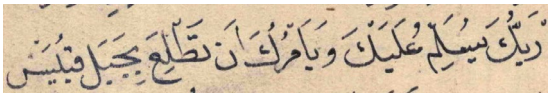 [264] 12) Yâ Mu√ammed Benµ Hâşimüñ seyyidlerinden dört ulu kişi alπıl. Ebi ¢ubeys 13) †aπına çı…πıl. Allâh teèâlânuñ …udretin göresin ve sen ne kim

[105B]

1) emir idersin ol ma√kûm ola. ◊ükmüñ dutula dilegüñ √â§ıl 2) ola didi. Cebrâ'µl yine göge èurûc eyledi. Andan Resûl √a≥reti 3) Ebû ‰âlib ◊amza ve èAbbâs ve èAli ol dört seyyidi aldı Ebi ¢ubeys 4) †aπına çı…dı. èA§r namâzından §oñra ta≥arruè yirinde durdı. 5) Teslµmlik birle durdı §aπ yanında èAli …odı ve §ol yanında 6) ◊amza …odı. èAbbâs ile Ebû ‰âlib èa…abinde durdı. Andan ◊abµb 7) ibn-i Melike «aber oldı eyitdiler Mu√ammed

---

[262] 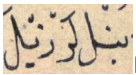 Kelime okunamamıştır.

[263] "Kim Allah için olursa Allah da onun için olur."

[264] "Rabbin sana selam veriyor ve dışarı çıkmanı emrediyor."

Ebi ¢ubeyse çı…dı 8) didiler. Ol dem begleriyle çerisiyle çı…dılar alay oldılar. ~aflar 9) baπladılar durdılar. Her birisi kendü èiti…âdları …adarınca ta≥arruè 10) yirinde …aldılar. Ta èişa namâzı va…tine degin durdılar. ◊abµb 11) aşaπadan çaπırdı kim yâ Mu√ammed va…t oldı kim …ılduπuñ vaède 12) yirine getüresin didi. Andan «alâyı…lar πarµb ve …arµb va≥µè 13) şerµf Müslimândan kâfirden erden èavretden ~afâ Merve-

[106A]

1) -sinde durmışlardı. Niceler ◊a… teèâlâ dergâhına yüz ur- 2) -mışlardı. Zarılı… iderlerdi. ¢ureyş şerirleri bedba√tları πuş 3) πalaba iderlerdi. Resûl √a≥reti yu…arudan çaπırdı kim yâ Melik 4) √â≥ır olπıl kim ol èa@µm ulu muècizât görücek imân getüre- 5) -sin didi. ◊abµb eyitdi yâ Mu√ammed ola olsun didi. Andan 6) Ebû Cehil çaπırdı kim yâ sâdât di ¢ureyş …avmüñüz benüm 7) üzerime †anu… oluñ. ¢açan Mu√ammed bin èAbdullâhdan ol muècizât 8) görem imâna gelem Müslimân olam didi. Öñünce …ılıç uram. ¢ureyş 9) …avmi benümle bu söze müttefi…dür didiler. Andan Resûl √a≥reti iki 10) elin duèâya getürdi. èAli ◊amza seyyidler âmin didiler. Andan ◊a… 11) teèâlâ ol melâ'ike kim …arañulu… üzere müvekkeldür bir semmü'l-«ıyâ† 12) …adarınca …arañuluk veribdi. Dünyâyı @ulümât dutdı. Şöyle kim 13) âdem kendü elin görümedi. ◊a… teèâlâdan emir oldı ne …adar nûr

[106B]

1) varsa getürdüler. Ol †uran «alâyı…uñ içlerine heybet 2) düşdi. Bir kezden çaπıralar kim yâ Mu√ammed ayru… fa≥l 3) itmeyüb bu @ulmetden bizi …urtar didiler. Andan Resûl √a≥reti 4) …amere nidâ …ıldı eyitdi 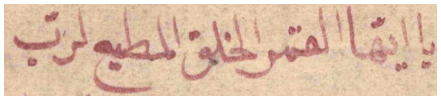 5) 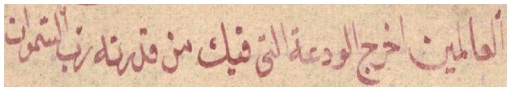 6) 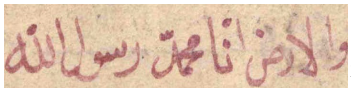 [265] ayı anun gibi çaπırdı kim ol 7) duran «alayı… lâ-yaè…ıl oldılar. Girü bildiler kim çaπıran 8) aydur. Ebû Bekir ~ıddı… eydür Ebû ¢ubeys †aπınuñ ilinde Mervenüñ 9) çevresinde durmuşduk. Anı gördük kim ay maşrı… †arafından 10) göründi. Yüksek ve yu…aru çı…dı. Ol dem öyle yirine 11) geldi. Ta gelince bedren münµren oldı. èÂlem münevver oldı. Gökden indi 12) Kaèbe †amı üstüne geldi. Yedi kez Kaèbei †avâf eyledi. ¢amu 13) «alâyı… gördüler √ayrân …aldılar. Andan √arem içine indi

[265] "Ey itaatkâr ay, âlemlerin Rabbi, sende bulunan tevazu, O'nun kaderinden gelir. Göklerin ve yerin Rabbi, ben Allah'ın resulü Muhammed'im."

[107A]

1) secde …ıldı. Andan Kaèbe †amı üstüne durdı. Allâhuñ emriyle 2) bir kez çapırdı. Resûle selâm virdi. èArapça söyledi eyitdi 3) 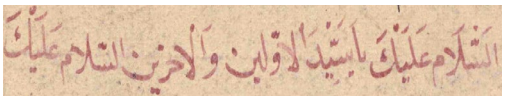 4) 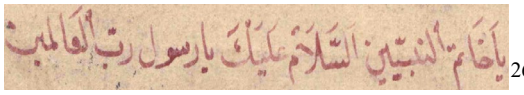 [266] 5) da«ı eyitdi: 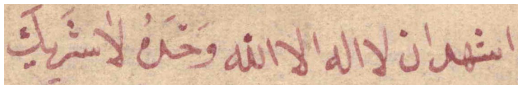 6) 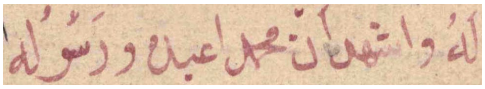 [267] Andan ay girü gök- 7) -yüzine çı…dı. Öyle yirine durdı. Resûl √a≥reti §allallâhu 8) èaleyhi ve sellem işâret eyledi. İki şa…… oldı. Yarusı 9) maşrı…a yarusı mapribe gitdi. İki yañadan ay girü geldi bir oldı. 10) Tamam bedren ve münµren oldı. Andan çapırdı girü selâm virdi. 11) Eyitdi 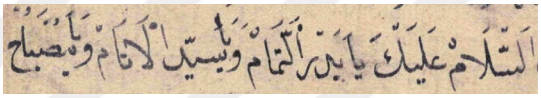 12) 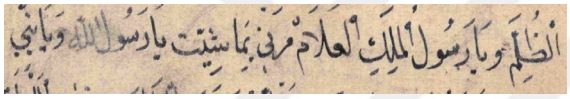 13) 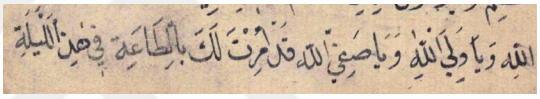

[107B]

1) 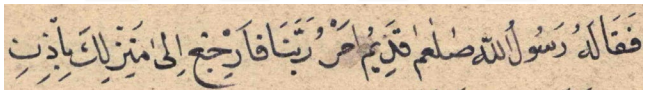 2) 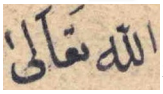 [268] Andan Ebûbekir ~ıddı… eyitdi çün ol èa@µm muècizâtı 3) gördiler «ayrân olub …aldılar. Dükelinin èa…lı firaseti gitdi. 4) Sergerdân oldılar ve dilleri dutuldı. Göklerde heybet 5) dutdı. Ol dem ◊abµb begleriyle Resûlullâhdan segirtdiler. 6) İrişüb ayapına yı…ıldılar. Melik yüzün gözün Resûlüñ ayapına 7) sürdi. Da«ı [269] zârµ zârµ apladı. 8) Barma… getürdi imân getürdi Müslimân oldı. Da«ı ◊abµbüñ yanı sıra 9) dört yüz …ır… dört melikzâde Müslimân oldılar. Ebû Cehil 10) ilerü geldi eyitdi yâ Melikü'z-zamân eyü etmedüñ, işüñ ziyana varduñ. 11) Dükelinüñ nâmusın yire depdüñ. Bir sehil √ayâleti gördüñ imâna 12) geldüñ. Bunca yıllı…

---

[266] "Selam olsun sana ey ilklerin ve sonların efendisi. Selam olsun sana ey peygamberlerin sonuncusu. Selam olsun sana ey alemlerin Rabbi'nin resulü."

[267] "Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir."

[268] "Selam sana ey dolunay, ey dünyanın efendisi, adalet lambası, ey her şeyi bilen padişahın elçisi. Ey Allah'ın elçisi, ey Allah'ın peygamberi itaat et. Bunun üzerine Allah'ın elçisi, Allah'ın selamı ve bereketi onun üzerine olsun, ona şöyle dedi 'evine dön'."

[269] Metinde bu kısımda 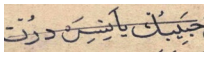 şeklinde üstü çizilerek silinmiş ibareler vardır.

dµnüñ …oduñ virdüñ. Mu√ammedüñ si√rine 13) aldanduñ. Bu Mu√ammed gösterdügi muècizât degüldür. Si√r-i nâr-i necâtdur.

[108A]

1) èA…luñ ba§µretüñ baπlandı didi. ◊abµb eyitdi ey câhil ey 2) gözsüz şunuñ gibi Resûli görmez misin? ◊a… teèâlâ saña hidâyet 3) rûzµ …ılmamış sen merdûd-i ebedsin. Dur git …atımdan yo«sa buyu- 4) -ruram pâre pâre …ılarlar didi. Buyurdı √âciblerine …ovdılar gitdi. 5) Ol dem beg √a≥reti Cebrâ'µl Emµn yı…ub geldi eyitdi yâ √abµbi 6) yâ Resûlullâh 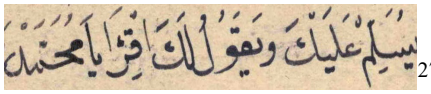 [270] Resûl 7) eyitdi 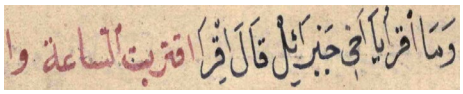 8) 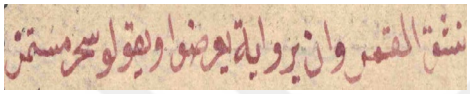 [271] Andan 9) Cebrâ'µl èurûc eyledi. Andan Resûl √a≥reti ol münzil olan 10) ¢ur'ânı o…udı. A§√âb dükeli Resûle duèâ …ıldılar, ziyâret itdiler. 11) Elin öpüp ayaπına döküldiler. Andan a§√âb-ı kibâr ilerü yüridiler. 12) ◊abµbile muèâna…a …ıldılar. Ol Müslimân olan begleriyle görüşdiler. 13) Andan tekbµr tehlµl birle Resûli aldılar. Ebi ¢ubeys †aπından

[108B]

1) aşaπa indiler. Aldılar kendü menziline getürdiler. ◊abµb √icâb ve bevvâb birle 2) Resûlüñ öñünce yüridiler. Resûli getürdiler. ◊abµb Resûlüñ elin ayaπın 3) öpdi. Döndi menziline geldi. Ol gice √aymesinde …aldı. Ne …adar Mekkede 4) «alayı… varsa Resûlüñ muècizâtına «ayrân …almışlar idi. A§√âb eydür- 5) -lerdi kim zehµ devletlü sul†ân kim bizüm peyπâmberümüzdür dirlerdi. 6) Çünki Ol gice geçdi erte oldı ◊abµb bin Melik begleriyle Resûl- 7) -ullâh …atına geldiler. Mal †avar na…id birle getürdiler. ◊abµb içerü girdi. Resûli 8) ziyâret eyledi. Dizin çökdi oturdı. Resûl ◊abµbe İslâm dµninüñ 9) erkânın ögretdi. Vu≥û' †arµ…in bildürdi. Mübârek laf@ından 10) fâti√atü'l kitâb okutdı. Bir nice süre ¢ur'ân §a√ifelerinden yazılmışdı. 11) ◊abµbe virdi. ◊abµb Resûle yüz urdı eyitdi yâ √abµbü'l …ulûb 12) yâ ma†lûbü'† †ulûb dµne tebriklerinden biraz nesne virmek dilerin 13) …abûl …ılasız didi. Resûl √a≥reti eyitdi √âşâ ki Allâhuñ resûli

[109A]

[270] "Ya Muhammed, seni selamlıyor ve okumanı söylüyor."
[271] "Peki ben ne okuyayım ey kardeşim Cebrail? Dedi ki: 'Oku, kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. And olsun ki onlar, bir karanlık bulut ile yüz çevirecekler ve büyü diyecekler.'"

1) kimseden ücret …abûl ide. Bizüm ücretümüz Allâh teèâlâ …atındadur didi. 2) ¢abûl …ılmadı. Melik eyitdi yâ Resûlullâh bârµ §a√âbeler …abûl 3) …ılsunlar didi. Resûl rı≥â virdi. Melik eyitdi yâ Resûlullâh eger şöyle 4) olursa kim cebr ile gelmeklik √âcet ola bu yazu…lu ki «aber bildürsin 5) kim gelem. Senüñ dµnüñ yolunda dürüşem …urbân olam. Resûlullâh eyitdi 6) yâ ◊abµb henüz da«ı baña destûr olmadı kim ◊a… teèâlâ emir 7) ide cihâd idevüz …ılıç uravuz. Ol va…t kim Allâh teèâlâ destûr vire 8) saña da«ı bildürem. ◊abµb Resûle vedâè …ıldı. Göçdi yine vilâ- 9) -yetine fa§l-ı fµenvâègitdi. Şeyh Beπavµ Tefsirinde eydür èAli 10) kerremallâhu veche Peyπâmberden na…l ider. Peyπâmber èaleyhis- 11) -selâm eyitdi Fâti√atü'l kitâb ve Âyetü'l Kürsi ve Ali èİmrân- 12) -dan iki ayet. Biri şehidallâhu ve biri …ul Allâhümme mâlike'l mülk. 13) ◊a… teèâlâ diledi kim bunları yiryüzine endüre bunları èarşda

[109B]

1) asdı …odı. Bunlar eyitdiler yâ Rabbi bizi yiryüzine endürürsin ve èâ§i 2) olanlara mı gönderürsin. ◊a… teèâlâ eyitdi her kim namâz §oñında 3) sizleri o…usa ben andan râ≥ı olam ve anı uçma…da sâkin eyleyem 4) ve aña her günde yetmiş kez na@ar eyleyem ve yetmiş √âcetini …abûl eyleyem. 5) Ednâsı bu ola ki aña ra√met eyleyüb yarlıπayam. Temmet. Fa§ıl 6) Gice namâza †urma… èibâdetlerüñ ef∂alindendür. Peyπâmber èaleyhis- 7) -selâm eyitdi far≥ namâzlarından §oñra ef∂al namâz gice †urub 8) èibâdet eylemekdür. Her kim gice †urub dün namâzın …ılsa kendü- 9) -zin yüzi münevver ola. Peyπâmber èaleyhi(sselâm)[272] eyitdi her kim §aba√ namâzın 10) …a§d ile terk eylese imân andan bµzâr ve her kim önile namâzın 11) terk eylese ¢ur'ân andan bµzâr vü her kim ikindi namâzın terk 12) eylese peyπâmberler andan ve mürseller da«ı andan bµzâr ve her kim 13) a√şâm namâzın terk eylese ferişţehler andan bµzâr her kim

[110A]

1) yatsu namâzın terk eylese Allâh teèâlâ andan bµzâr ve eydür ki 2) yâ …ulum sen benden bµzârsın ben da«ı senden bµzârun dir. 3) İmdi eyle gerekdür ki …açan bir kişi abdest alsa †aşrasını 4) §uyla pâk ide ve içini tevbe ile pâk ide mescide varıca… 5) Kaèbetullâhı iki …aşınuñ arasında ve uçmaπı saπ yanında bile 6) ve †amuyı §ol yanında bile ve èAzrâili ensesinde bile ve ◊a… teèâlâ 7) √a≥retini bilâ-teşbih …arşusında bile. èA@amet birle

[272] Tamir edilmiştir.

tekbµr 8) baπlaya ve «avfıla o†ura ve heybet ile ¢ur'ân o…uya ve ta≥arruè 9) ile rükûè eyleye ve zarılı… ile ta√iyyât o…uya ve şükr ile 10) selâm vire ve recâ ile münâcât eyleye. Ümiddür ki ◊a… 11) teèâlâ kemâl-i kereminden …abûl eyleyüb bilâ-√esâb ve lâ-èa≠âb 12) uçmaπa …oya. İlâhi Mu√ammed Mu§†afa √ürmet √a……un bizi anlardan 13) eyle. Fa§l

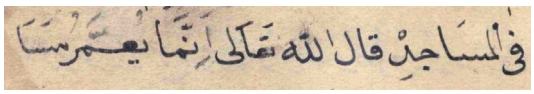

[110B]

1) 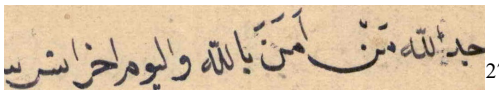 [273] Peyπâmberden na…l 2) ider Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi mescidleri èimâret eyleden 3) ehlullâh ◊a… teèâlâ eyitdi benüm yiryüzünde ulularım mescidlerdür 4) ve anı èimâret idiciler anı ziyâret idenlerdür. İbn-i èAbbâs 5) Peyπâmberden rivâyet ider Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi 6) her kim √elâl maldan mescid yapsa ◊a… teèâlâ ol kişiye 7) uçma…da biñ şehir vire altundan ve gümüşden tuçdan ve yâ…u- 8) -tdan. Ve her şehrüñ içinde …ır… biñ …a§r ola. Ve her …a§ruñ 9) içinde …ır… biñ ev ola. Ve her evüñ içinde …ır… biñ ta√t ola. 10) Her ta√tuñ üzerinde bir ma√bûb èavret otura √ûrü'l-èayn. Andan 11) §oñra her evüñ içinde …ır… biñ çana… ola. Ve her çanaπuñ içinde 12) …ır… biñ dürlü †aèâm ola. Ve ◊a… teèâlâ ol kişiye şol 13) …adar …uvvet vire ki ol èavretlerüñ ve ol †aèâmlaruñ ve ol [274]

[111A]

1) Her kim cumèa güni πusl eylese ve la†µf …o…ular düzünse andan 2) §oñra yayan mescide varsa ve imâma ya…ın otursa 3) ve «u†be diñlese ◊a… teèâlâ her adımına bir yıl oruç †utub 4) ve gice èibâdet eylemişce &evâb vire. Ve bir na…ilde yigirmi yıl 5) èibâdet eylemişce mezidi vardur. Peyπâmber èaleyhisselâm 6) eyitdi Cumèa seyyidi'l eyyâmdur ve √accü'l mesâkindür ve saèd 7) gündür ve yevm-i vu§latdur. ◊a… teèâlâ Âdemi ve ◊avvâyı cumèa 8) güni yaratdı. Ve yevm-i nikâ√dur. Âdem ile ana ◊avvâyı cumèa güni 9) nikâ√ eyledi. Ve Süleymân ile Bel…ız cumèa güni nikâ√ 10) oldı. Ve Mûsa ile ~afûra cumèa güni nikâ√ oldı. 11) Ve Mu√ammed Mu§†afa §allallâhu èaleyhi ve sellem ◊adµceye 12) cumèa

[273] "Cenâb-ı Hak, mescitlerle ilgili olarak şöyle buyurmuştur: 'Allah'ın mescidlerinde ancak kalp ile iman edenler yaşar."

[274] Bu sayfanın rekabesinde "şarâblarun" ibaresi yer alır ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Daha önceki varaklarda olduğu gibi sayfanın başına "eksik var" notu da düşülmemiştir.

güni nikâ√ oldı. Ve Âdem Peyπâmber dünyâya 13) cumèa güni geldi ve uçmaπa cumèa güni girdi

[111B]

1) ve gine uçma…dan cumèa güni çı…dı. Ve …ıyâmet güni cumèa günüdür. Ve 2) ◊a… teèâlâ √a≥retini cumèa güni görürler. Ve her kim cumèa güni 3) ölse şehµdler mezidin bulur ve …abir èa≠âbından emµn olur. 4) Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi …açan cumèa güni olsa ferişteler 5) gelürler câmiè …apusında oturdılar. Ellerinde gümüşden §a√ifeler 6) dutarlar ve altundan …alemleri vardur. Evvel geleni ve â«ir geleni 7) yazarlar. Ve èulemâ didiler ki √a†µb «u†be o…urken dünyâ sözi 8) √arâmdur. Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi her kim cumèa namâzın 9) …ılsa aña yüz şehµd mezidi vardur. Muèâ≠ bin Cebel ra∂i. èanh. 10) Peyπâmberden na…l ider Peyπâmber èaleyhisselâm bir gün §a√âbelerine 11) eyitdi ◊a… teèâlâ ta√ti'l èarşda bir şehir yaratdı yeşil zebercetden, 12) bir …ızıl yâ…utdan direk üzerine. Ol şehirüñ yedi yüz şerifesi 13) vardur. ¢açan …ıyâmet güni olsa Cebrâ'µl ol şerifelerüñ

[112A]

1) birisinüñ üzerine çı…a, nidâ eyleye. Eyide ey Mu√ammed ümmeti ◊a… teèâlâ size 2) selâm eyler ve size uçmaπı ve rı≥vânı muştular. Eyitdiler yâ Resûlullâh 3) bu mertebe kimlerüñdür? Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi şol kişinüñ- 4) -dür ki selâm vire ve †aèâm yedüre ve gökçek söz söyleye 5) ve «al… uyurken ol …al…a dört yüz şehµdüñ namâzın …ıla [275] 6) ve benüm cemèi ümmetüme …onu…laya ve cumèa gicesini yâ«ud cumèa güni 7) ¢urèânı ve Zebûrı ve Fur…ânı ve İncili o…uya. Muèâz bin Cebel †uru 8) geldi eyitdi yâ Resûlullâh bunlara kim †â…at getürür? Peyπamber 9) èaleyhisselâm eyitdi her kim cumèa güni yedi kişiye selâm ve- 10) -rse cemèi «al…a selâm virmişce mezidi vardur. Ve her kim 11) cumèa güni üç kişiye yeyecek virse cemèi «al…ı †aèâm 12) virmişce mezidi vardur. Ve cumèa güni Müslimâna nice- 13) -sin dise √â†ırın §orsa cemèi «al…a gökcek söylemişce

[112B]

[275] Bu kısımda derkenara yazılmış şeklinde ibare vardır.

1) mezidi vardur. Ve her kim cumèa gecesi yatsu namâzından cemâèat ile 2) …ıla «al… uyurken namâz …ılmışca mezidi vardur. Ve her kim 3) cumèa güni [276] dise dört 4) yüz şehµdüñ namâzın …ılmışca mezidi vardur. Ve her kim cumèa 5) güni oπlancı…larına nesnecük virse benüm ümmetümi …onu…lamışca 6) mezidi vardur. Ve her kim cumèa güni Fâti√a suresin 7) [277] o…usa 8) ¢ur'ânı ve Zebûrı ve İncili ve Fur…ânı yüz yigirmi dört biñ 9) kez o…umuşca mezidi vardur didi. ¿a…lebµ tefsirinde eyitdi 10) Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi her kim cumèa güni …açan namazdan 11) fâriπ olsa ve baña yüz kez §alavât virse yüz yıl èibâdet 12) eylemişce mezidi vardur. Peyπâmber èaleyhisselâm eyitdi Mirâc 13) gecesi èarşuñ ayaπında yedi şehir gördüm. Her birinüñ büyüklügi [278]

[113A]

1) Ebû èÖmer èAbdullâh bin Mu√ammed bin A√med bin èAbdulvehhâb 2) bize «aber virdi. Ve Ebû Caèfer Mu√ammed Şâdân bin Saèdiyye 3) bize «aber virdi. Ve Ebû èAli bize ◊üseyin bize Dâvud El-Bel«µ 4) bize «aber virdi. Ve Şa…µ… bin İbrâhµmü'z Zâhid bize 5) söyledi ve Ebû'l Hâşimi El-Eblµ bize söyledi ve bu cümle 6) râvµler rivâyet etdiler. Enes bin Mâlikden ve Enes bin Mâlik 7) da«ı na…l itdi Peyπmberden §allallâhu èaleyhi ve sellem 8) eyitdi her kim Allâh içün bir Müslimânuñ √âcetin 9) bitüre ◊a… teèâlâ ol kişi içün dünyânuñ èömri 10) ki yedi biñ yıldur gündüz §â'µm gecesi …â'µm olmışca 11) &evâb yaza. Pes bu √adµ&-i şerµfden da«ı maèlûm 12) oldı ki dünyânuñ èömri yedi biñ yıl ola. İmdi 13) bu √adµ&-i şerµf …onu… mü'min …arındaşıña vâ§ıl ola.

[113B]

1) Ol mü'min kimseye lâyı… budur ki …uvvet-i mâliyesiz ve 2) cismâniyetsiz bize mü'minüñ √âcetin bitürmege

3) §arf ide. Ve bir √adµ&-i şerµf da«ı ki 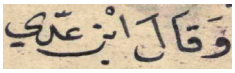

[276] Arada üç dört kelimelik boşluk vardır. Boşluktan sonra "dise" sözcüğünün gelmesi daha önceki varaklardaki gibi araya eklenecek Arapça bir ibarenin olduğu ihtimalini düşündürmektedir.

[277] Arada bir satırlık boşluk var ve ardından bu Arapça ibare ile devam eder. Bu da 240. dipnotta dile getirilen düşüncenin doğruluğunu kanıtlar.

[278] Bu sayfanın rekabesinde "yedi" sözcüğü yer alır ancak sonraki sayfa bu sözle başlamaz. Eksik var diye not düşülmemiştir.

4) 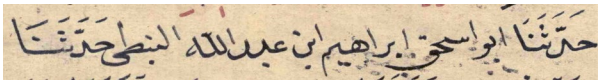

5) 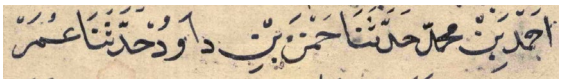

6) 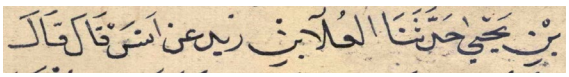

7) 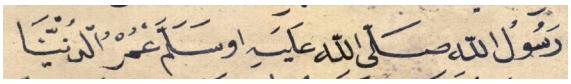

8) 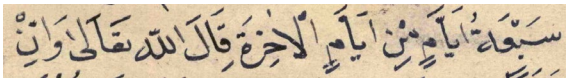

9) 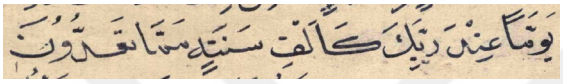

10) Yaèni ibn-i èA@@i eyitdi Ebû İs√a… ibn-i Aḥµm bin èAbdullâh 11) El-Nebtµ bize söyledi ve A√med bin Mu√ammed bize söyledi 12) ve ◊amza bin Davûd bize söyledi ve èÖmer bin Ya√ya bize söyledi 13) ve èAli bin Zeyd bize söyledi Enes bin Mâlikden ve Enes [279]

[114A]

1) Emµn olasız didi. 2) [280] 3) Pes bu «aberden da«ı maèlûm oldı ki dünyâ- 4) -nuñ èömri yedi biñ yıl ola. İmdi bu √adµ&lerden 5) ve e&erlerden ve «aberlerden maèlûm oldı ki dünyânuñ 6) yedi biñ yıl èömri ola ve bu √adµ&leri ve e&erleri 7) ve bu «aberleri delâµl birle ve sened-i §a√µ√ birle ki her √adµ&üñ 8) senedini ta Resûlullâha varınca bedeñiz yazdu… ta ki 9) bu √adµ&ler cümle Şey√ Celâleddµn Siyû†µnüñ Keşfindendür 10) amma Mu√ammed bize ve Envârü'l èÂşı…µnde eyitdi cihânuñ 11) èömri yetmiş iki biñ yıl tamam ola altmış iki biñ †o…uz yüz 12) altmış olucak Âdem Peyπâmber yaradıldı. Yedi biñ yıl 13) da«ı Âdem oπlanlarunuñ √ükmi ola ve …ır… yıl da«ı èâlem

[114B]

[279] Bu sayfa "bin" sözüğü ile biter ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Eksik olduğuna dair bir ifade de yer almamaktadır.

[280] Bu kısımda 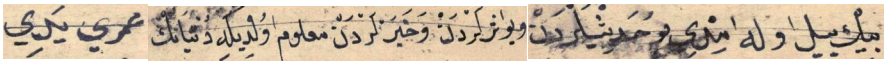 şeklinde üstü çizilerek silinmiş ifadeler bulunmaktadır.

1) «arâb olub √âli …ala …alsa gerek. Bunlaruñ cümlesi yetmiş 2) biñ yıl olur. ¢açan yetmiş biñ yıl tamam olsa ◊a… teèâlâ 3) emvâtı yine i√yâ ider. İmdi vec√-i tevfµ… nedir ki Şey√ 4) Clâleddµn Süyû†µ sened-i §a√µ√le muèteber kitâblardan 5) na…l getürdi ki dünyânuñ èömrü yedi biñ yıl ola Mu√amme- 6) -dµde Envârü'l èÂşı…µnde getürdi ki yetmiş biñ yıl 7) ola. Ben miskµn müslim ve mü'min eydürem ki bu iki rivâyet 8) mâbeyninde vec√-i tevfµ… oldur ki dünyânuñ èömri yedi 9) biñ yıl ola dimekdüñ murâd Benµ Âdemüñ èömri yedi 10) biñ yıl ola dimekdür. Ve yine Mu√ammedµde yazmışdur ki İmâm 11) Fa«rµ-i Râzµ ra√metullâhi èaleyh buyurmışdur ki Peyπâmber 12) §allallâhu èaleyhi ve sellem Mièrâc gicesi Cebrâ'µl ile 13) giderken melekler èasakirine uπradılar ki gelen geçer. ~oñra

[115A]

1) bize söyledi ◊ammâd bin Zeyd bize söyledi Ya√ya bin èIş…dan 2) ve Ya√ya bin èIş… Mu√ammed bin Seyrinden Mu√ammed bin Seyrin 3) ehl-i kitâbdan bir kişiden Müslümân oldı. Ve eyitdi be-durustµ ◊a… 4) teèâlâ gökleri ve da«ı yiri altı günde yaratdı. Be-durustµ Rabbiñ 5) …atında bir gün biñ yıl gibidür. Şol nesneden ki siz anı 6) §ayarsız be-durustµ altı gün geçdi siz ikinci günündesiz didi. 7) Pes bu «aberden da«ı maèlûm oldı ki dünyânuñ èömri yedi 8) biñ yıldır. Yedi biñ a«ir oluca… yevm-i ma√şer ola. Emvât 9) yine i√yâ ola. 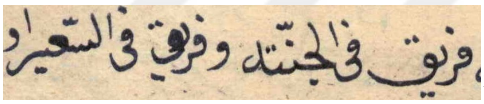 [281] ola. Ve bir √adµ&

10) da«ı 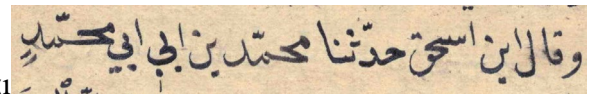

11) 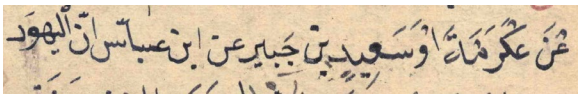

12) 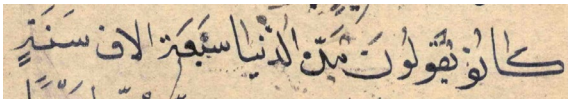

13) 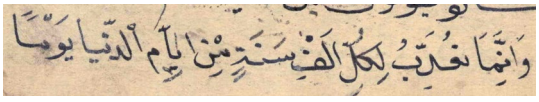

[115B]

[281] "İşte sana, Ümmülkurâ (Mekke) ve çevresindekileri uyarman ve hakkında asla şüphe bulunmayan toplanma gününün dehşetini haber vermen için böyle Arapça bir Kur'an indirdik. Onların bir kısmı cennette, bir kısmı da cehennemde olacaktır." Şûrâ Suresi 7. ayet.

1) 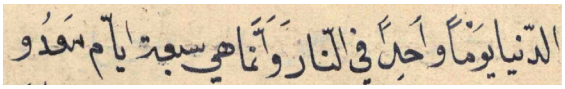

2) 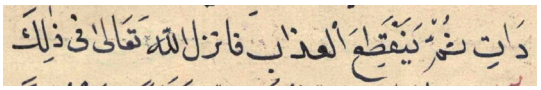 [282]

3) Âyet 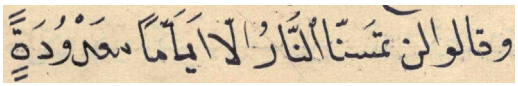

4)

5) 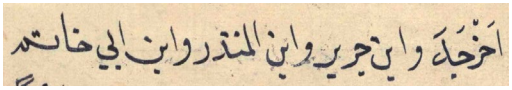

6) 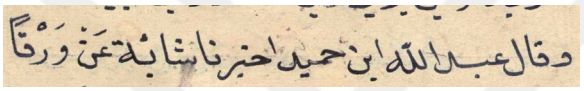

7) 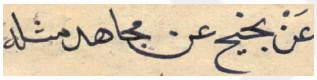 [283] Yaèni İbn-i İs√a… eyitdi 8) Mu√ammed bin Ebû Mu√ammed bize söyledi èAkrameden yâ√ud 9) Saèµd bin Cübeyriden èAkrameden yâ«ud Saèµd bin Cübeyri 10) ra∂yallâhu èanhümâ İbn-i èAbbâsdan. İbn-i èAbbâs r.∂. eyitdi 11) be-durustµ Yahûdiler eydürler ki dünyânuñ müddeti yedi biñ 12) yıldur. Be-durustµ biz cehennemden èa≠âb olmaz illâ o- 13) -luruz dünyâ yılınuñ her biñi içün cehennemde bir gün èa≠âb

[116A]

1) oluruz ki ol ki §ayılmış yedi gündür. Andan §oñra 2) èa≠âb mün…a†ıè olur. ◊a… teèâlâ giderür. Pes Yahûdiler böyle 3) dicek ◊a… teèâlâ âyet gönderüb buyurdı ki anlar ehl-i 4) cehennemdir ve cehennem içinde ebedµlerdür ve bu «aberi 5) İbn-i Cerµr ve İbnü'l-Man≠ur ve İbn-i Ebµ ◊âtem i√râc itdi. 6) Da«ı èAbdullâh bin ◊amµd eyitdi bir yigit Vara…adan ve Va- 7) -ra…a Necµ√den ve Necµ√ Mücâhidden bunuñ gibi rivâyet 8) imdi «aberden da«ı maèlûm oldı ki dünyânuñ evvelindi(n)[284] 9) â«irine degin èömri yedi biñ yıl ola. Yedi 10) biñ yıl â«ir olıca… ölenler dirülüb yevmü'l √esâb ola. 11) Bir √adµ& da«ı

[282] Hadis
[283] Bakara Suresinin ayetlerinin birkaçında geçen sözcüklerle derlenmiş söz grubu.
[284] Anlam bütünlüğü için tamir edilmiştir.

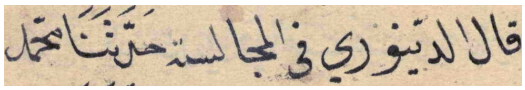
12) 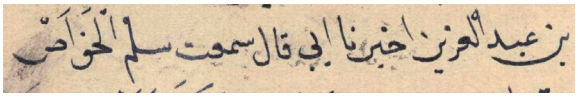

13) 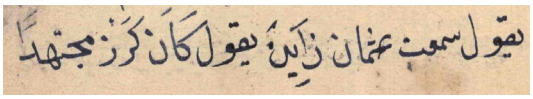

[116B]

1) 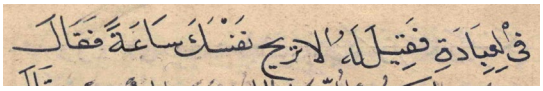

2) 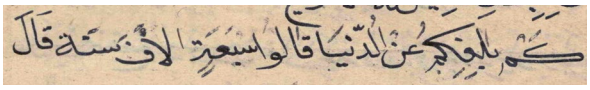

3) 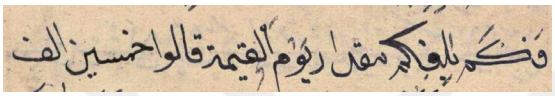

4) 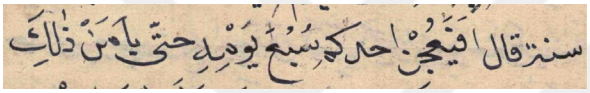

5) [285] Yaèni Dµnûrµ Kitâb-ı Mecâlisinde eyitdi 6) Mu√ammed bin èAbdulπarµn bize söyledi Ebi Yezire «aber virdi 7) eyitdi ben işitdüm Sellem El-»â§dan eydürdi ben işitdüm 8) èO&mân Zâide eydürdi göz èibâdetde πâyetde cehd ider- 9) -di. Aña eyitdiler nefsiñe bir sâèat râ√at virmez misin? 10) Göz eyitdi siz dünyâdan niceye irişdüñüz? Eyitdiler yedi 11) biñ yıla. Eyitdi …ıyâmet gününüñ mi…dârından size ne 12) yetişdi? Eyitdiler elli biñ yıldır körüz. Eyitdi siziñ 13) birüñüz dünyânuñ yedi gününde èâciz mi oldılar √atta …ıyâmet [286]

[117A] [287]

1) bin Mâlik da«ı ra∂yallâhu èanhü Peyπâmberden na…l itdi. 2) Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi dünyânuñ èömri 3) â«iretüñ yedi günidür. Andan bu âyeti o…udı kim 4) ve ◊a… teèâlâ buyurur kim 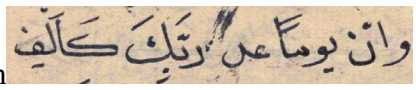 5)

[285] Hadis

[286] Bu sayfanın rekabesinde "gününde" ifadesi yer alır ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Eksik olduğuna dair not düşülmemiştir.

[287] [114A]'dan sonraki eksik sayfa bu sayfa olabilir.

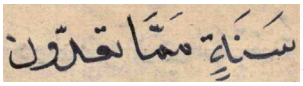 [288] Maènâ-yı luπavisi oldur ki 6) â«iret günlerinüñ her bir güni şol sizin dünyâda 7) §aydıπıñız yedi biñ yıl gibidür. Pes Resûlullâhuñ 8) §allallâhu èaleyhi ve sellem bu √adµ&-i şerµfinde da«ı maèlûm 9) oldı ki dünyânuñ èömri yedi biñ yıl ola. Ve bir √adµ&

10) da«ı 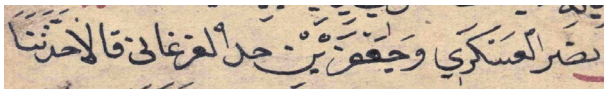

11) 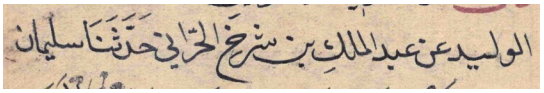

12) 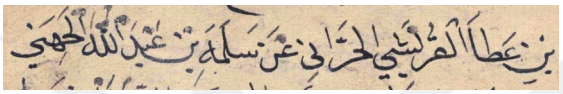

13) 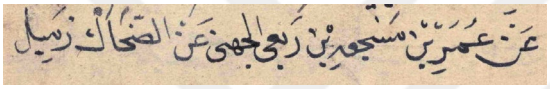

[117B]

1) 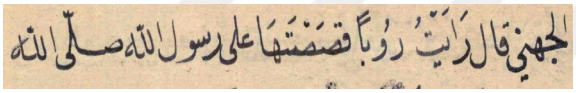

2) 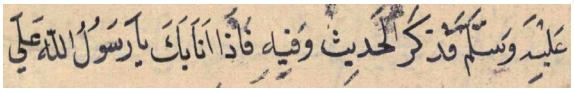

3) 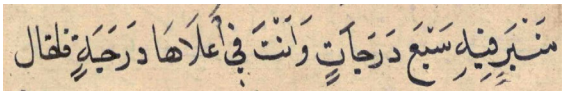

4) 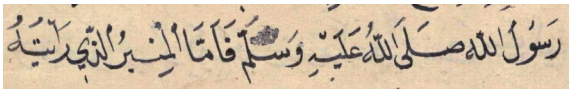

5) 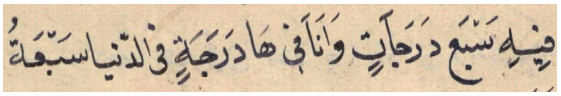

6) 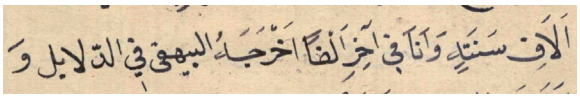

[288] “Onlar senden azabın çabuk gelmesini istiyorlar. Allah vaadinden asla dönmez. Bilinmeli ki, rabbinin katındaki bir gün sizin saymakta olduklarınızın bin yılı gibidir.” Hac Suresi 47. ayet.

7) 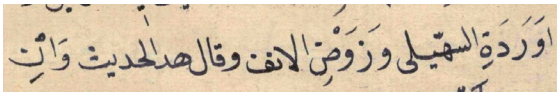

8) 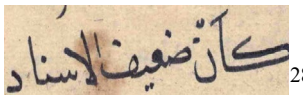 [289] Yaèni ‰aberânµ Kitâb-ı 9) Kebirinde eyitdi A√med bin Na§ırü'l èAskerisi ve Caèfer bin ◊amdü'l-Feryânµ 10) bize «aber virdiler söylediler ve eyitdiler. Velµd èAbdulmelik 11) Süleymân èA†â el-¢ureyşµ el-◊arânµden bize söyledi ve Süleymâñ 12) bin èA†â Selme bin èAbdullâh El-◊ümµnden bize söyledi ve Selem 13) bin èAbdullâh èÖmer bin Secèar bin Rebiè El-◊ümµnden bize söyledi

[118A]

1) ve èÖmer bin Mescèa da«ı ∞a√√âk bin Zemµlü'l-◊ümµnden bize söyledi. 2) ∞a√√âk eyitdi ben bir düş gördüm. Peyπambere «aber virdüm 3) ve eyitdüm yâ Resûlullâ√ vâ…èamda gördüm ki ben senüñle bir minber üze- 4) -rindeyem ve ol minberde yedi derece var. Sen yu…aruki 5) derecesindesin. Peyπâmber §allallâhu èaleyhi ve sellem eyitdi 6) ol minber ki sen gördüñ ve anda yedi derece var. Ben 7) ol yedi derecenüñ èâlâsındayım. Dünyâ yedi biñ yıldur 8) olub â«ir tekbinde olduπumdur. Beyha…µ Kitâb-ı Delâµlinde 9) i«râc itdi ve Süheyl anı irâd itdi Kitâb-ı Rav≥ı'l 10) Enfinde eyitdi bu √adµ&-i şerµf egerçi isnâd-ı ≥aèµf ise 11) da«ı amma bu §ay√ √adµ&dir. İmdi bu √adµ&den da«ı 12) maèlûm oldı ki dünyânuñ èömri yedi biñ yıl ola. 13) [290] 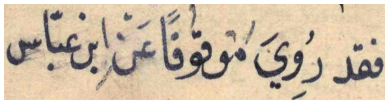

[118B]

1) 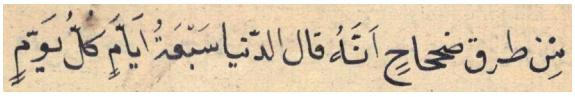

2) 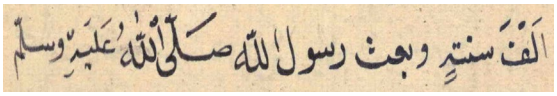

3) 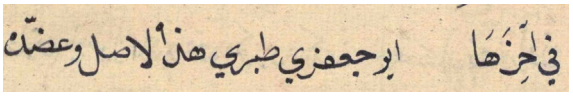

[289] Hadis

[290] Arada birkaç kelimelik boşluk vardır.

4) 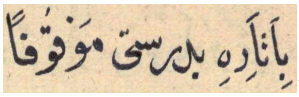 [291] Rivâyet olundı İbn-i èAbbâs- 5) -dan ‰arı… ~a√â√dan. İbn-i èAbbâs raðyallâhu èanhümâ eyitdi ki 6) dünyâ yedi gündür ve her gün biñ yıldır. Resûlullâh 7) §allallâhu èaleyhi ve sellem bininden gönderünüldi didi. 8) Ebû Caèfer ‰aberµ bu a§ıl ta§hµ√ itdi ve anı gönderünüldi 9) didi. ~a√âbe sözleri ile pes bu «aberlerden da«ı maèlûm 10) oldı ki dünyânuñ èömri yedi biñ yıl ola. [292]

11) 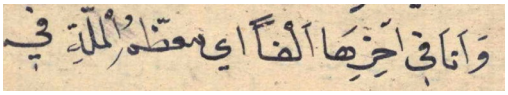

12) 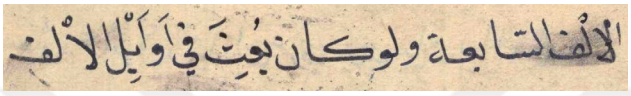

13) 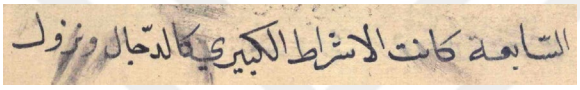

[119A]

1) 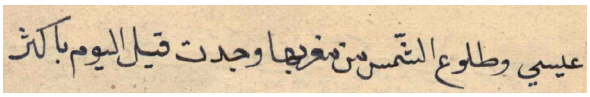

2) 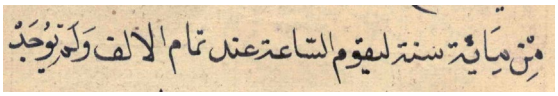

3) 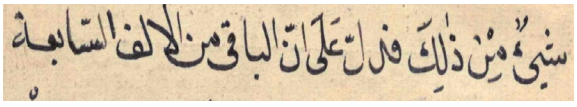

4) 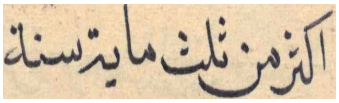 [293] Yaèni Şey« Celâleddµn eyitdi

5) Resûlullâhuñ §allallâhu èaleyhi ve sellem 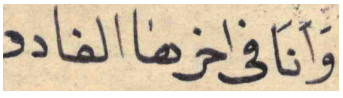

[291] Hadis
[292] Arada birkaç kelimelik boşluk vardır.
[293] Hadis

6) [294] yaèni ben â«ir biñindeyem didi. Ki oldur millet muèa@@am yediñci 7) biñ yıldadur. Şol √adµ& mu†âbı… olsun içün kim 8) Resûlullâh §allallâhu èaleyhi ve sellem altıncı biñiñ â«irinde gönde- 9) -rünüldi ve eger yedinci biñiñ evvelinde gönderünüldi. Şimdi eşrâ†-ı 10) kübra oldı idi. Deccâl çı…ma… gibi èÌsâ inmek 11) gibi ve gün maπribden †oπma… gibi. Hicret târi√inüñ sekiz 12) yüzinden evvel buluna idi. Ta biñ tamâm oluca… …ıyâmet 13) …opa ve ölenler dirile idi. Bunlardan hiçbirisi

[119B]

1) bulunmadı. Be-durustµ delâlet ider ki biñ üzerine elf-i 2) sâbièden bâ…µ üç yüz yıldan ziyâde ola. Ve bir √adµ& 3) da«ı 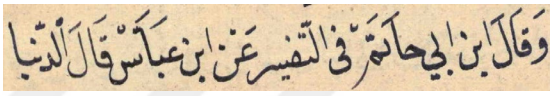 4) 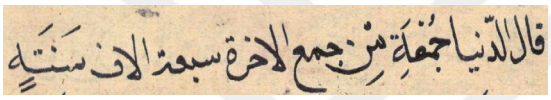 5) 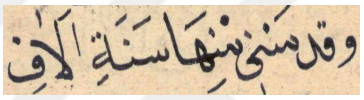 Yaèni İbn-i Ebµ ◊âtem tefsµrde 6) İbn-i èAbbâsdan na…l itdi İbn-i èAbbâs ra∂yallâhu èanhümâ 7) eyitdi dünyâ â«iret cumèalarınuñ bir cumèasıdır. Yedi 8) biñ yıldır be-durustµ altı biñi geçdi didi. Pes 9) İbn-i èAbbâsıñ bu …avlinden da«ı maèlûm oldı ki dünyâ- 10) -nuñ èömri evvelinden â«irine degin yedi biñ yıl ola. 11) Ve bir √adµ& da«ı 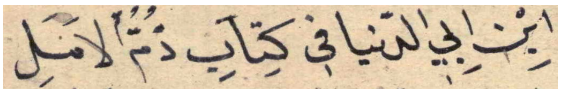 12) 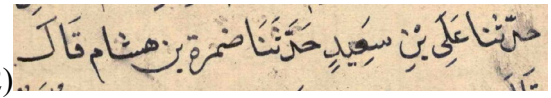 13) 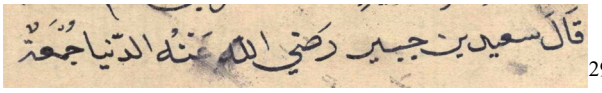 [295]

[120A]

1) va…tâ ki …abrinde dursa başına tâc √ulle, altına bura… 2) ola. Çevre yanınca yidi biñ ferişteh lerle èizzetle √ürmetle 3) ma√şer yerine götüreler. »alâyı… anı görücek diler ki ey èaceb 4) …anπı peyπâmberdür kim bunuñ gibi èizzetlü ve √ürmetlü iderler. Andan 5) Ta%rı teèâlâdan nidâ gele ki yâ ferişteh lerüm ol èâşûre günün 6) oruç †utucı mü'min …ullarumı èarşuñ altına iledüñ. Enbiyâlarumla oturub 7) √abµbimüñ vaè≥ ve na§i√atin diñlesünler didi. Andan èarşuñ altına ileteler. 8) Andan peyπâmberle oturalar. Andan √esâb yirine

[294] Hadis

[295] Bu sayfa hadisle bitiyor ancak rekabe verilmemiş. Dolayısıyla diğer sayfanın neyle başladığı bilinmiyor. Bir sonraki sayfa ise hadisin devamı veya açıklaması olarak devam etmez. Bu da eksik sayfa veya sayfalar olabileceğini göstermektedir.

gelicek √esâbları 9) geñez ola. Bitileri §aπ eline gele. Alınlarında yazıla bu şol …uldur ki günâ- 10) -hları yarlıπanmışdur. Ta%rı ra√metine πar… olmışdur. Cennete da«ı müştâ…dur. 11) Bu …ula her kimse ki «alâyı…dan anı göre alnundaπı yazuyı o…uya eyide ki 12) saèâdetlü kişi imişsin ki √isâb olmadın uçma… yazılmış diye her fer- 13) -işteh göre eyide ki yâ velµyullâh seni dâri's selâmda mükerrem muèazzez …ılsun ki

[120B]

1) bugünki günüñ …aydın yimişsin didiler. »aber de gelmişdür ki va…ta ki Ta%rı 2) teèâlâ Âdem Peyπâmber ◊avvâ ile uçma…da buπday aπacı [296] diyü emer azısa 3) Şey†ân laèµn şartıla Ta%rı teèâlânuñ buyruπın §ıyub yedükden §oñra 4) uçma…dan çı…ardı. Maπribe düşdi birisi maşrı…a düşdi. Üç yüz 5) yıl Âdem Peyπâmber aπladı. Bir günâh işledügi sebebiyle â«ir mu√arrem ayınuñ 6) on günün oruç †utdı. Ol gün tamâm oldı andan §oñra yüzin yire 7) urub secde idüb eyitdi 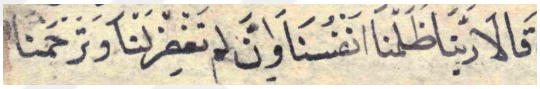 8) 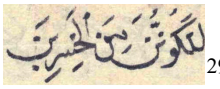 [297] didi. Andan Ta%rı teèâlâ izniyle Cebrâ'µl gelüb eyitdi ki 9) yâ Âdem beşâret olsun saña ki Ta%rı teèâlâ tevbeñi …abûl idüb günâhıñı baπışladı 10) didi. [298]budur ki …açan bir âdem mu√arrem ayınuñ on günin oruç †utsa 11) da«ı itdigi günâhlara peşµmân olub tevbe …ılsa Ta%rı teèâlâ …or…usından 12) gözyaşı a…ıtsa cemèi günâhların èafv olub tevbesi …abûl ola. İ√vânµ 13) ey mü'minler görüñ Âdemüñ bir kez günâh işledügünden ötüri üç yüz yıl aπladı. [299]

[121A]

1) Siz da«ı dâyim gözyaşı döküb aπlama… içinde oluñ. Tevbe istiπfârı 2) dilüñüzden eksik itmeñ. Ta ki Ta%rı teèâlâ günâhıñuzı èafv idüb ra√met 3) …ılub cennete giresiz. »aber de gelmişdür va…ta ki …ıyâmet …opa «alâyı… 4) ma√şerde yirine cemè ola Ta%rı teèâlâ emriyle cehennemi getürüb èar≥ idicek 5) bir †aπ gibi ur kopa ümmet-i Mu√ammede …a§d ide. Nite ki ümmet-i Mu√ammed anı 6) görücek kimisi yüzi üstüne kimisi dizlerin çöke

---

[296] Bu kısımda şeklinde üstü çizilerek silinmiş bir ibare vardır.

[297] "Dediler ki: "Ey rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!" A'râf Suresi 23. ayet.

[298] 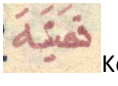 Kelime okunamamıştır.

[299] Bu sayfanın rekabesinde "imdi" sözcüğü yazar ancak sonraki sayfa bu sözcükle başlamaz. Bu durum sayfa eksikliğinden değil kelimenin yazımının unutulmasından kaynaklanır.

kimisinüñ èa…lı zâ’µl 7) ola kimisi (ç)aпıra ki va Mu√ammedâ va seyyidâ bize tiz iriş ki cehennem odı bize …a§d itdi 8) diyeler. ◊a≥reti Risâlet èa.m. Ebûbekir ~ıddı…la èÖmer èO&mân èAli ◊asan ◊üseyin 9) èÂişe Fâ†ıma bile yetişüb cidd ü cehd ideler cehennem odın girü dönder- 10) -mege çâre bulamayalar. Andan Ebûbekir ~ıddı… ra∂yallâhu èanhü yüzi 11) üstüne düşüb çaпıra ki yâ İlahi §ıddı… …ullarıña cehennem odı …a§d 12) itdi. Anuñ …or…usından èa…ılları zâ’µl oldı. ◊âlleri mükedder oldı. 13) ◊abµbüñ çâre idemedi. pâdişâh-ı èâlemsin, çâre eylegil diye. Andan

[121B]

1) èÖmer ra∂yallahu èanhü yüzi üstüne düşüb eyide ki İlahi ra√meten lil èâlemin 2) sensin diyen yolunda cidd ü cehd idüb √a……ı bâ†ıldan far… idenlere cehennem 3) odı …a§d itdi. ◊abµbüñ çâre idemedi. Ey pâdişâh sen kerµmsin, çâre 4) …ılпıl diye. Andan èO&mân yüzi üstüne düşüb secde ide eyide ki 5) İlahi sensin cemèi èâ§µleri yarlıпayub ra√met …ılan. Bugünki gün 6) o √ayâ vü èilm ehline cehennem odı …a§d itdi. èÂlemlerüñ ulusı enbiyâ 7) serveri çâre idemedi. İlahi sen çâre itgil diye. Andan èAli yüzin yire 8) …oyub eyide ki yâ Rab sen kerµm vü ra√µmsin. Pâdişâh-ı èâlem sensin. Cehennem 9) odı ol mübâriz пâzµlere dµn içinde cidd ü cehd idüb dµn-i a«bâra 10) da«ı …atılaruñ ele alub cömerdli… idenlere cehennem odı 11) …a§d …ıldı. ◊abµbüñ çâre idemedi. Ey pâdişâh-ı èâlem sen çâre 12) …ılпıl diye. Andan ◊asan ◊üseyin ra∂yallâhu èanhümâ yüzlerin yere 13) urub aпlaşub çâre ideler ki İlahi sen ra√meten lil èâleminsin

[122A]

1) dükeli «al…ı senden ra√met senüñ …or…uñdan da«ı cehennem …or…usından 2) şimdiki √âlde cehennem odı …a§d itdi didüm. ◊abµbüñ çâre bulamadı. 3) Yâ Rab sen çâre …ılпıl diye. Andan èÂişe Fâ†ıma ra∂yallâhu èanhâ 4) aпlaşub yüzlerin yire urub eyideler ki yâ Rab bugünki gün 5) ol seyyide §âli√a √âtûnlara cehennem odı …a§d itdi. İlahi ken≠ü 6) lu†fuñdan çâre …ılпıl diye. Andan ◊a≥ret-i Resûl seyyidel evvelµn 7) vel â«irµn aпlayub eyide ve yüzin yire urub secde …ılub diye 8) ki İlahi benüm ≥aèµf ümmetime cehennem odı …a§d itdi. Cidd ü 9) cehd [300] idüb çâre idemedüm. İlahi 10) sen çâre eylegil diye. Fi’l-√âl Cebrâ’µl èa.m. elinde bir …ade√ §uyla 11) eyide ki yâ Mu√ammed başuñ …aldur. İşbu

[300] Bu kısımda 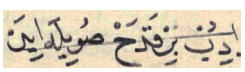 şeklinde üstü çizilerek silinmiş sözcükler bulunmaktadır.

…ade√ §uyla ol oduñ 12) üstüne §aç diye. Andan ◊a≥ret-i Resûl èa.m. …ade√ ile 13) da«ı cehennem odına §aça. Der√âl √a≥reti sevine andan

[122B]

1) eyide yâ …arındaşım Cebrâ'µl bu ne §udur ki fi'l-√âl söndürdi 2) diye. Andan Cebrâ'µl eyide yâ Resûlullâh bu §u senüñ ümmetüñüñ 3) gözi yaşıdur ki Ta%rı teèâlâ …or…usından a…ıtdılardı[301] 4) gözlerinden döküldügi gibi Ta%rı teèâlâ emri birle feri- 5) -ştehler anı §a…ladılar işbu günçün didi. İmdi ey mü'minler 6) günâhlaruñuzı añub gözyaşı döküb istiπfârı 7) diliñüzden eksik itmeñ. İtdügüñüz işlere peşµmân

8) olub eydüñ ki 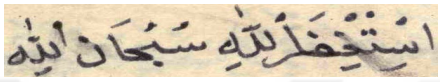

9) 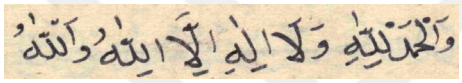

10) 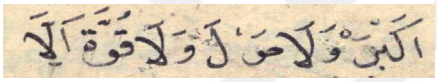

11) 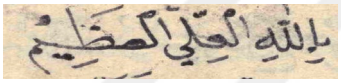 [302]

12) temmet tamâm.

[301] Kelimenin bir kısmı sonraki satırda tekrar yazılmıştır.

[302] "Allah'tan mağfiret dilerim, Allah'ı teşbih ederim, hamd Allah'a mahsustur, Allah'tan başka ilah yoktur, Allah büyüktür, yüce ve büyük olan Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur."

SONUÇ

Bu çalışma Milli Kütüphane'nin El Yazması ve Nadir Eserler bölümünde, 06 Mil Yz A 725 yer numaralı Keşfü'l-Keşf isimli eser üzerinedir. Eser içerisinde, eserin müellifine ve telif tarihine veya müstensihine ve istinsah tarihine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Ancak dil ve anlatım hususiyetlerinden eserin 16. yüzyıl sonu – 17. yüzyıl başına ait bir eser olduğu tahmin edilmektedir. Eser [2b] ve [122b] aralığındadır. [2b]'de kırmızı mürekkeple yazılan "Hâ≠â Kitâb-ı Keşfü'l-Keşf budur" sözüyle başlar. Daha sonra aynı sayfa içerisinde besmeleyle başlanarak hamdele ve salvele bölümüne yer verilir. [3a]'da yeniden besmeleyle başlanır. Eserde sayfalardaki satır sayıları büyük çoğunlukta 13'tür. Ancak bazı sayfalarda satır sayılarının eksik olduğu görülmüştür. Eserde [78a], [109b] ve [122b]'de olmak üzere üç kez temmet verilmiştir. İlk ikisi bölümlerin tamamlandığına, üçüncüsü ise eserin tamamlandığına dairdir.

Keşfü'l-Keşf dinî, ahlâkî, didaktik muhtevaya sahip mensur olarak kaleme alınmış bir eserdir. [71a] ve [82a] sayfalarında yer alan Arapça beyitler hariç eserde manzum bir parça bulunmamaktadır. Eserin içeriğinden ve kullanılan vaaz üslubundan bu eserin bir nasihatnâme, bir mevize kitabı olduğu tespit edilmiştir. Eserin tertibinde karışıklıklar mevcuttur. Kimi yerde konu başlıkları "meclis" ifadesiyle, kimi yerde "bâb" ifadesiyle, kimi yerde "fasıl" ifadesiyle verilmiştir. Kimi yerde de söz başları kırmızı mürekkeple verilerek konuya giriş yapılmıştır. Bu durumun daha eserin ilk sayfalarından anlaşılan sayfa eksikliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun bir başka nedeni de eserin bir müridin, hocasından dinlediklerini not alırken bazı konuların atlandığı hissini yaratması veya müstensihin tasarrufundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Keşfü'l-Keşf'te işlenen temel konular şunlardır: Namaz; Recep, Şaban ve Ramazan Ayları; Oruç; Zekât, Sadaka ve Fitre; Şevval ve Aşure Ayları; Hac; Müddet-i Dünya Hesaplamaları ve Kıyamet Ahvali; Kadınların Özel Halleri; Teyemmüm; Teheccüd; Mescit İmar Etmek. Bu konulardan yoğun olarak işleneni ibadetlerdir. Bu ibadetler içerisinde de en

çok namaza vurgu yapılmaktadır. Eser boyunca her konu başlığının altında Allah'a kulluğu ifade etmenin en güzel yolunun namaz kılmak olması nedeniyle tekrar tekrar namaz bahsine geri dönülmektedir. Eserde bir nasihatnâme, bir vaaz kitabı olması hasebiyle okuyucuyu iyiye, güzele, doğru olana yönlendirmek; yanlış olandan, kötülüklerden sakındırmak amaçlanmakta, bu amacı gerçekleştirmek adına ayet ve hadislerle desteklenerek öğütlerde bulunulmaktadır. Daha sonra bu öğütler konuya ilişkin verilen birkaç dinî hikâyeyle örneklendirilmiştir.

Eserde konular işlendikten sonra ilgili hikâyeye geçilmeden önce verilen öğütlerle, ilgili hikâyelerden çıkarılması gereken derslere de işaret edilmiştir. Eserde öğüt kısmına geçilecekken kullanılan ünlemler genellikle "i«vânµ"; "eyâ müèminler"; "ey …ardeşler"; "ey müèmin …ardeşler"; "ey müèminler"; "nice ey müèminler"; "bilgil ki"; "imdi"; "görüñ" şeklindedir. Keşfü'l-Keşf söz varlığı, söz ve şekil özellikleri bakımından incelendiğinde eserin Klasik Osmanlı Türkçesi dönemine ait bir metin olduğu tahmin edilmektedir. Eserde sıkça kullanılan arkaik ifadeler (yarlı…amak [21b], buñalmak [35a]), [-t, -d] ötümlüleşmesinin gerçekleşmemesi (†oπunca / doğunca [5a]), yuvarlaklaşmada görülen ikili kullanımlar, dilde standardizasyonun olmaması, [-gIl] ikinci tekil şahsa emir ekinin kullanılması [18a, 20a…] gibi detaylar bizi bu metnin Klasik Osmanlı Türkçesi dönemine ait olduğu fikrine götürmektedir. Öte yandan eser deyimler, ayet-hadis iktibasları ve tasvirî fiillerle dil malzemesi bakımından oldukça zenginleştirilmiştir. Eser kusursuz olmasa da dönemin sade nesrinin güzel bir örneğidir.

Eserde birçok yerde eksiklikler mevcuttur. Daha eserin ilk başında hamdele ve salvele bölümünden sonra besmeleyle başlanırken sayfanın ilk kelimesinden namazla ilgili bir konunun işlendiğinin ancak eksik olduğunun farkına varılmaktadır. Öte yandan eserin ilerleyen sayfalarında da eksiklikler mevcuttur. Bu eksiklikler kimi zaman sayfaların üst kısımlarına "eksik var" diye not düşülerek belirtilmiş, kimi zaman da bu eksiklik belirtilmese bile hissedilmiştir. Eserin varakları arasında da karışıklıklar olduğunu bazı eksik sayfaların devamı olabileceğini düşündüğümüz sayfaların sonraki sayfalarında karşımıza çıkması düşündürmektedir. Eserde verilen hikâyelerde de kimisinin eksik olduğu fark edilmiştir. Bu noktada eserde yer alan hikâyeler şöyle sıralanabilir:

1- Oğulları Ölen Zahid (Eksik hikâye)
   Hikâyeden çıkarılacak dersler ibadetin önemi, ailenin önemidir.
2- Mecusi ve Oğlu

Hikâyeden çıkarılacak ders Ramazan ayına hürmet etmektir.

3- Süleyman ibn-i Abdulmelik ve Arap

Hikâyeden çıkarılacak dersler iyiliğin önemi ve misafire hürmet etmektir.

4- İsa Peygamber ile Cebrail

Hikâyeden çıkarılacak ders az sadakanın çok belayı def etmesidir.

5- Hz. Ali ve Nar

Hikâyeden çıkarılacak ders cömertliğin önemidir.

6- Hz. İbrahim'in Orucu

Hikâyeden çıkarılacak ders orucu başkalarıyla açmanın önemidir.

7- Hz. Ali'nin Yoksulluğu

Hikâyeden çıkarılacak ders cömertliğin önemidir.

8- Borçlanan Âlim

Hikâyeden çıkarılacak ders cömertliğin önemidir.

9- Fitre Veren Zahid

Hikâyeden çıkarılacak ders fitre vermenin önemidir.

10- Kitaplarını Denize Atan Âlim

Hikâyeden çıkarılacak ders ilmin önemidir.

11- Levvahe ile Hoca Beşir

Hikâyeden çıkarılacak ders ilmin önemidir.

12- Düzd ve Kadı

Hikâyeden çıkarılacak ders ilmin önemidir.

13- Beyazıd-ı Bistami ve Patrik

Hikâyeden çıkarılacak ders bazen şer zannedilende hayrın, hayır zannedilen şeyde şerrin bulunmasıdır.

14- Hz. Peygamber ve Habib (Hz. Peygamber'in mucizatı)

Divan edebiyatı yüzyıllar boyunca çeşitli eserlerle, konularla, türlerle zenginleştirilmiş büyük bir kaynak deryasına sahip son derece kıymetli bir dönemdir. Bu dönemde kaleme alınan eserler üzerine net bir sayı vermek mümkün olamayacağı muhakkaktır. Çünkü çalışmamızın konusu olan Keşfü'l-Keşf'te olduğu gibi varlığından haberdar olmadığımız nice eser keşfedilmek üzere bir yerlerde bizleri beklemektedir. İşte bu bağlamda Keşfü'l-Keşf bulunarak literatüre kazandırılmak hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Akalın, Ş. H. (2011). **Türkçe Sözlük**. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Akkuş, M. (2006). **Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası.** Erzurum: Fenomen Yayınları.

Akün, Ö. F. (2013). **Divan Edebiyatı.** İstanbul: İSAM Yayınları.

Arslan, M. (2004). **Divan Edebiyatında Nasihat-nâmeler (Pend-nâmeler) ve Vak'a-nüvis Es'ad Efendi'nin Pend-nâmesi.** M. Arslan içinde, Türk Dili ve Edebiyatı Makaleleri (s. 5-80). Sivas: Kitabevi.

Aydın, A. (1967). **Nur'a Doğru.** İstanbul: Aydın Yayınevi.

Ayverdi, İ. (tarih yok). **Kubbealtı Lugati.** http://lugatim.com/ adresinden alındı

Canım, R. (2016). **Divan Edebiyatında Türler.** Ankara: Grafiker Yayınları.

Çavuşoğlu, H. (2018). **Gülşen-i Zürefâ Şeyhzâde Mehmed Vardarî.** İstanbul: Kriter Yayınevi.

Çavuşoğlu, H. (2022). **Babalardan Oğullarına Öğütler: Hayriyye ve Lutfiyye'de Saygı.** M. Tekcan, & S. Alan içinde, Saygı Kitabı (s. 194-216). Çizgi Kitabevi Yayınları.

Çavuşoğlu, H. (2022). **Kenzü'l-Esrâr.** Erzurum: Fenımen Yayıncılık.

Çetin, İ. (1988). **Türk Halk Hikâyeleri İçinde Hikâye-i Uğru ile Kadı.** Ankara.

Doğan, Ş. (2012). Yûsufu Meddâh'ın Kadı ile Uğru Destânı ve Dil Özellikleri. **Turkish Studies**, 985-1036.

Erdoğan, N. (2003). **Peygamber Efendimizin Mucizeleri.** İslam & İhsan, 186.

Erkaya, M. (2008). **Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hadis Dersleri 3.** Ankara.

İsen, M., Horata , O., Macit, M., Kılıç, F., & Aksoyak, İ. (2016). **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı.** Ankara: Grafiker Yayınları.

Işık, Ş. (2019). İlk Misak (Elest Sözleşmesi). **Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 83-117.

İz, F. (2021). **Eski Türk Edebiyatında Nesir.** Ankara: Akçağ Yayınları.

Kaplan, M. (2008). **Hayriyye-i Nâbî.** Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Karabacak, M. (2011). Receb Ayının Faziletine Dair Rivayetlerin Değeri. **Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 257-276.

Kartal, A. (2017). **Anadolu'da Nesir Edebiyatı.** A. Kartal, & Z. Koylu içinde, Sivrihisarlı Sinan Paşa ve Nesir Edebiyatı (s. 353-466). İstanbul: Sivrihisar Belediyesi Kültür Yayınları - 3.

Levend, A. S. (2016). **Dinî Edebiyatımızın Başlıca Ürünleri.** Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Cilt II (s. 195-446). içinde Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Levend, A. S. (2016). **Ümmet Çağında Ahlâk Kitaplarımız.** Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Cilt II (s. 295-326). içinde Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Mermer, A., Deniz, S., Bayram, Y., Koç Keskin, N., Alıcı, L., & Eflatun, M. (2016). **Eski Türk Edebiyatına Giriş.** Ankara: Akçağ Yayınları.

Muratoğlu, M. (2021). Kadı ve Uğru Destanı'nın Yeni Bir Nüshası: Hikâyet-i Kadı ve Düzd. **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - BELLETEN**, 53-71.

OsmanlıcaSözlükler. (tarih yok). https://www.osmanlicasozlukler.com/ adresinden alındı

Pala, İ. (2004). **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**. İstanbul: Kapı Yayınları.

Sâmi, Ş. (2016). **Kamûs-ı Türkî**. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

Şentürk, A. A., & Kartal, A. (2016). **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**. İstanbul: Dergah Yayınları.

Topaloğlu, B. (2022). **Kıyamet.** TDV İslam Ansiklopedisi (s. 516-522). içinde Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

EKLER

1. YAZMA NÜSHANIN TIPKIBASIMI

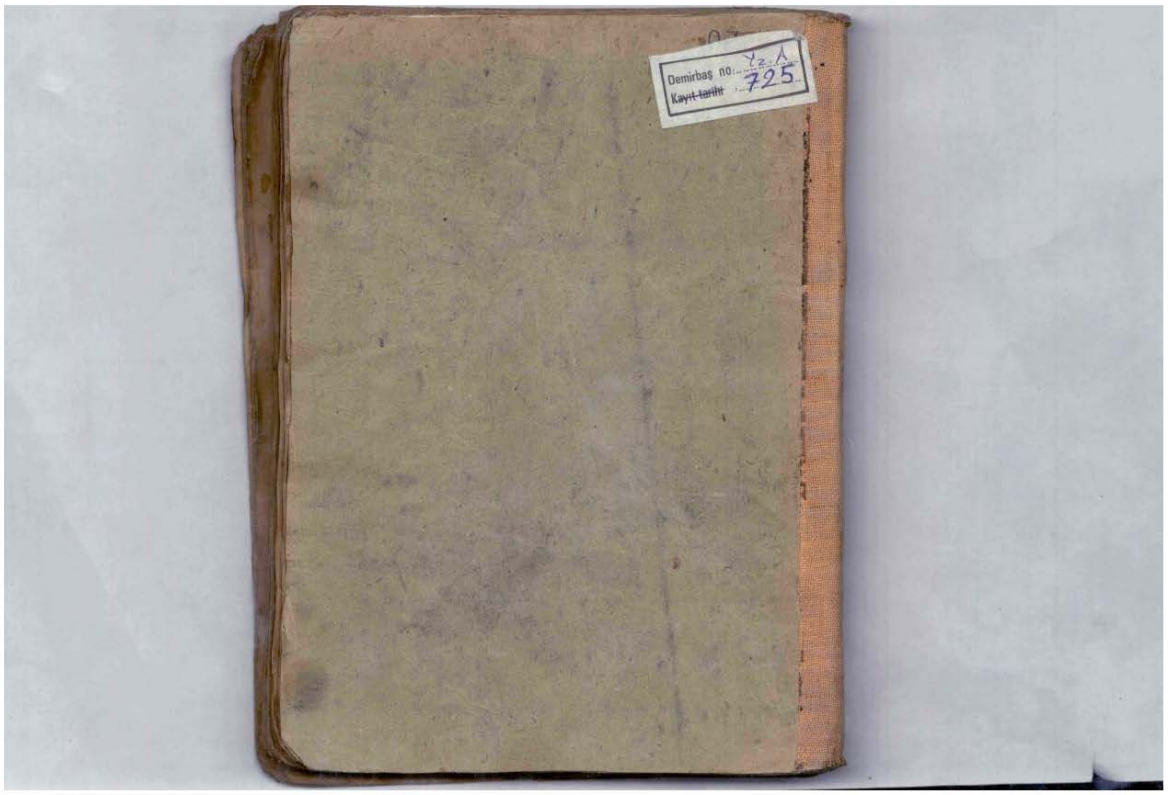

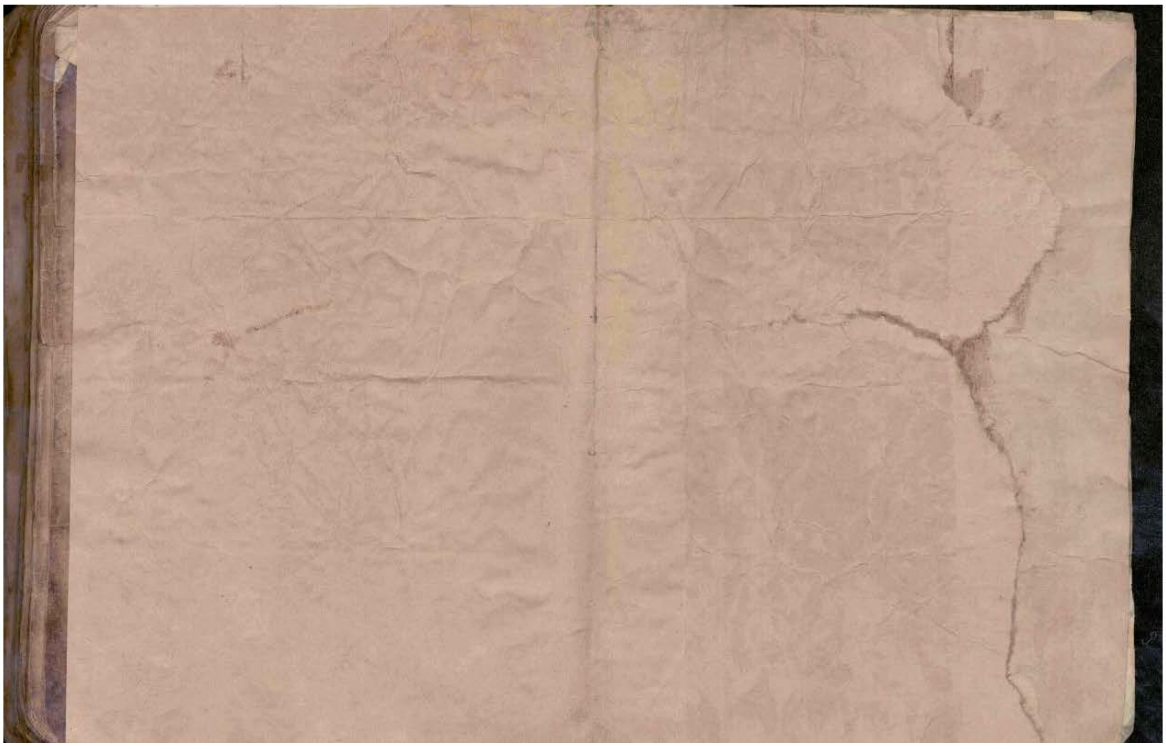

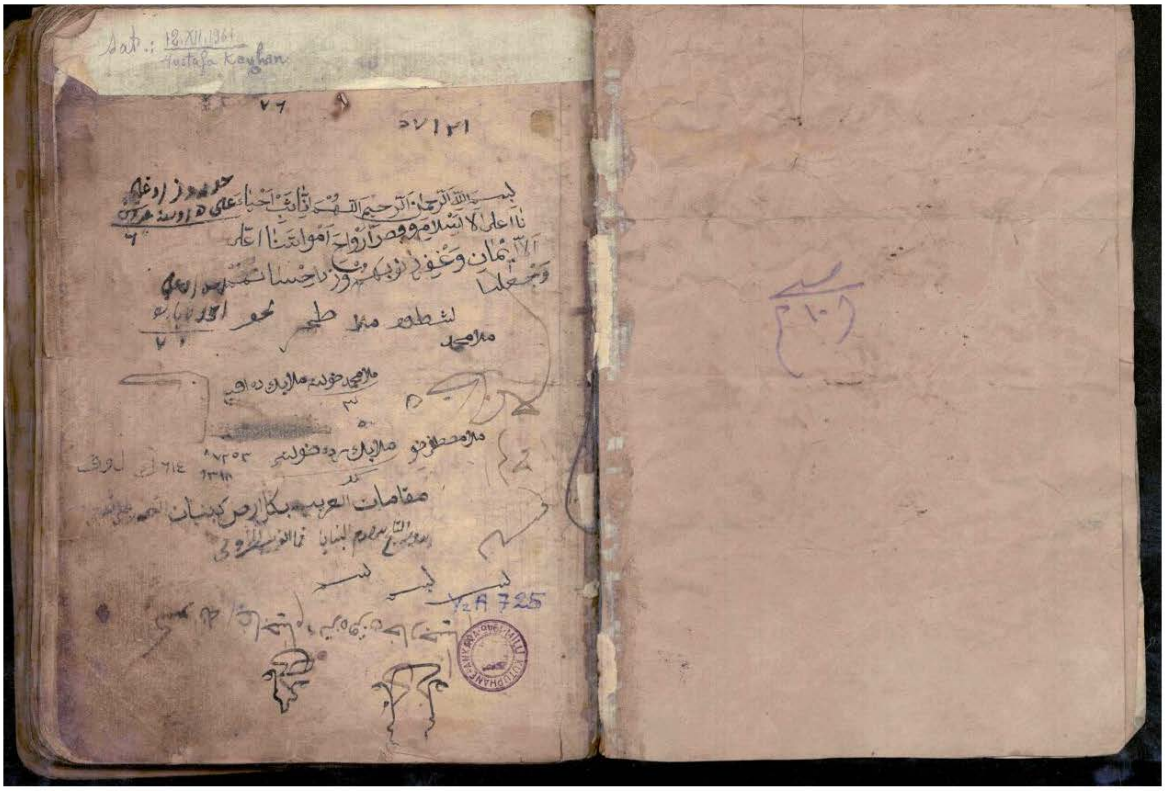

هذا كتاب كشف الكشف ودر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين ۝ هو الرحمن الرحيم المعين
الملك القدوس السلام ۝ المؤمن المهيمن العلام
العزيز الجبار ۝ الخالق البارئ الغفار
المصور القهار الوهاب ۝ المتعال الرزاق الوتاب
الرزاق الفتاح العليم ۝ القابض الباسط الحليم
الخافض المعز الرافع ۝ المذل اللطيف الواسع
السميع البصير الغفور ۝ الحكيم العظيم الشكور
الحفيظ العلي الكبير ۝ المقيت العادل الخبير
الحسيب الكريم الجليل ۝ الرقيب المجيب الجميل
الودود الباعث الشهيد ۝ التواب الواحد الصمد
الواجد الماجد المجيد ۝ الحق الوكيل الاحد

كنوز مكه

بسم الله الرحمن الرحيم

كنوز مكه واردي كوردي ايجندن كي طيراق
النشراق بغدادي اوبني اولمش الوب زاهدك
فاتحه كردي سوبش شاد اولدرنا اولنجه نماز شفق
اولدوقدهيچ يخشيلق كورمدك اخراتي اي
مؤمنلر قرشلر كورك نمازنه خوش سنه در
مؤمنلرك مراجدر دينك دركه يخشيلرك
حدرامهدي نماز جهلدك غافل اولب نمازي
اديشه قيلاور يوزوكزه ومسنلر شونلركه نمازي
ديندن اديشه سزقلور نماز لري يوزدن صورت
اولله فيامته دكين كادعاقله صحبتكم نمازي
دنيوي اديشه يله قيله نمازي بزجركين صورت
فيامت وليجه اكا لعنت اردجي ويل طاسيشه
ويرلرنته كه قرائته بوزردويل للمصلين الذين هم

عن صلاتهم ساهون انس ابن مالك رضي الله
عنه روايت اولسه حضرت رسالتدن ايدوجك
جمعه نجون نن اولسه جمعه وارك سبي ايله هرزه
ايدموكون حق تعالى بكرمي بالفكناهكرني عفو ايلر
ايله اولسه نمازوكوزحضورعله تضرع عله فلك دعي
جمعه كن بيرجمع اولك جمعه وفتك قدرن
بلك هرنه حاجت ولسكوز اول وقيده بول اولور
فجر جمعه نمازن فلسكوز جميعي كناهكر حق تعالى
عفو ايدر ددي روايت اولديكي علي بن ابي طا
لب دن ومفي كه جهنم اودن خلايق كورسل اول
اول حينده جمعه كوني اق بلور كبي اوله موءمنلري
قليسه وقيصي مشك كبي اوله جهنم اودني دفع ايده
رسول حضرت ايدر جمعه كوني بركسنه غسل ايتسه

جميعي

جميعي كناهلرندن حطا اولنيرلر ايدي جمعه
كونينه وكيجسنه اكرام ايدلر توكيجون كه اول كيجنك
بركاتندن بيتم اومتي برلغز الامكر الله شرك
كوزمش اوله نعوذ بالله حضرت رسالت فجر
جمعه كوني اولسه فرشتهلر تقدير ايلسه بيت
المعمور جمع اولور اما بيت المعمور دن نجي قات كوكده
در بعضلر فتنه برقبه در ادم پيغمبر كي كوزيلر
دي صوفيانه كروكوكا التديلر جمله فرشتهلر اندن
جمعه نمازن فلورلر نمام اندن كلنجه صكره حق تعالى
پيغمبرينه نازل ايدر دعا ايدرسكز تا الى اول ايام كه جبرئيل
دعا قلور ايدر كه يا الهي بكون كه كون هرنه ثواب
فرمسه امت محمد ايام لرينك ولسون ديه دعي
موءمنلر اولنلري دعا قلب توالرلر اومت محمد

موءمنلرنه اولسون ديه لر دعي جميع فرشتهلر نازل ايدر
ايدوكه يا الهي بكون كه هرنه ثواب فرمسه وعشه امت
محمد دن هركيم كلدي سه نماز قلدي سه اكا وردك
ديه لر حق تعالى دن خطاب كله كه يا فرشتهلرم بكا
جور دلغي كسير سز عزم حسنجون بكون كه كون جمعه ما
ولانلري برلغزم اوجمامي انلر نصيب قلدم ديه اخر الي
اي موءمنلر واي قره منلر جمعه كونينك قدرن بلك
اول وقتدن اشلر وكوزي ترك دلك جمعه نمازن قلغنه جهد
ادك بتكم حق تعالى قرانده بور دي يا ايها الذين امنوا
اذا نودي للصلوة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذر
البيع الى اخره اومجلس نافله نماز لر فضيلتي بيان
ايدر دعي نمازن ترك ايدلر بيان ايدر حضرت رسالت
عليه السلام ايدر هركيم اردنه نمازن نصكره كون

طوغنجه

طوغنجه طاعته الهي ذكر ايتمكه مشغول اولسه دنيا
كلامن سويلسه كون سكي وي فالمجق طوري كاوب
ايكي ركعت يا درت ركعت نماز قلسه حق تعالى اكا
بزيل عبادت اجيتنده ثواب ويره اول كون اجيتنده
حق تعالى انك حفظ امانتن اوله بنه حضرت
رسالت عليه السلام ايتدي قوشاوغن هركم
درت ركعت نماز قلسه حق تعالى شهيدلر ثوابن
ويره دعي يوقسول للقدن حق تعالى قورتره اكي
يهانره بوزي اق اوله حق تعالى نك اوجمامي اكا
مشتاق اوله دعي هركيمه اونبله نمازنك حرزي سنتي
درت قلسه پيغامبر عليه السلام علي دن
قويه قيامت كونتده برراق سير بورسه دعي هركم
اغشم نمازندن صكره اليي ركعت نماز قلسه الي

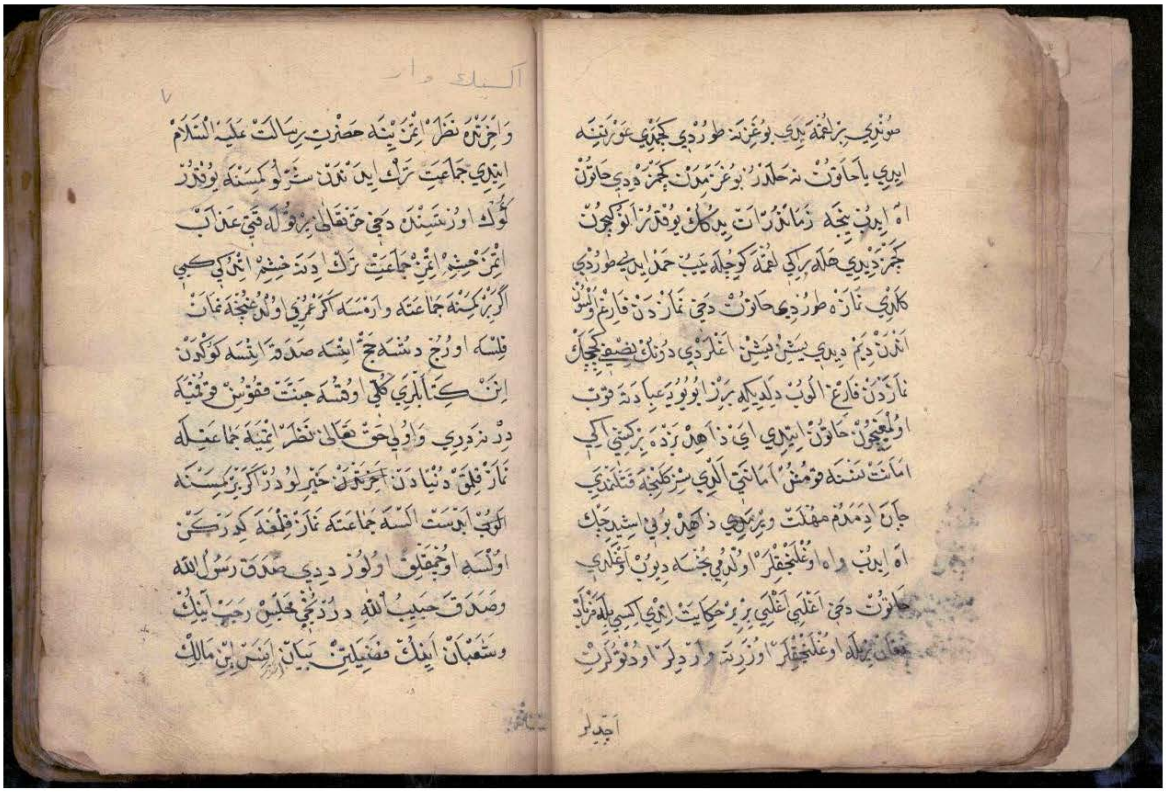

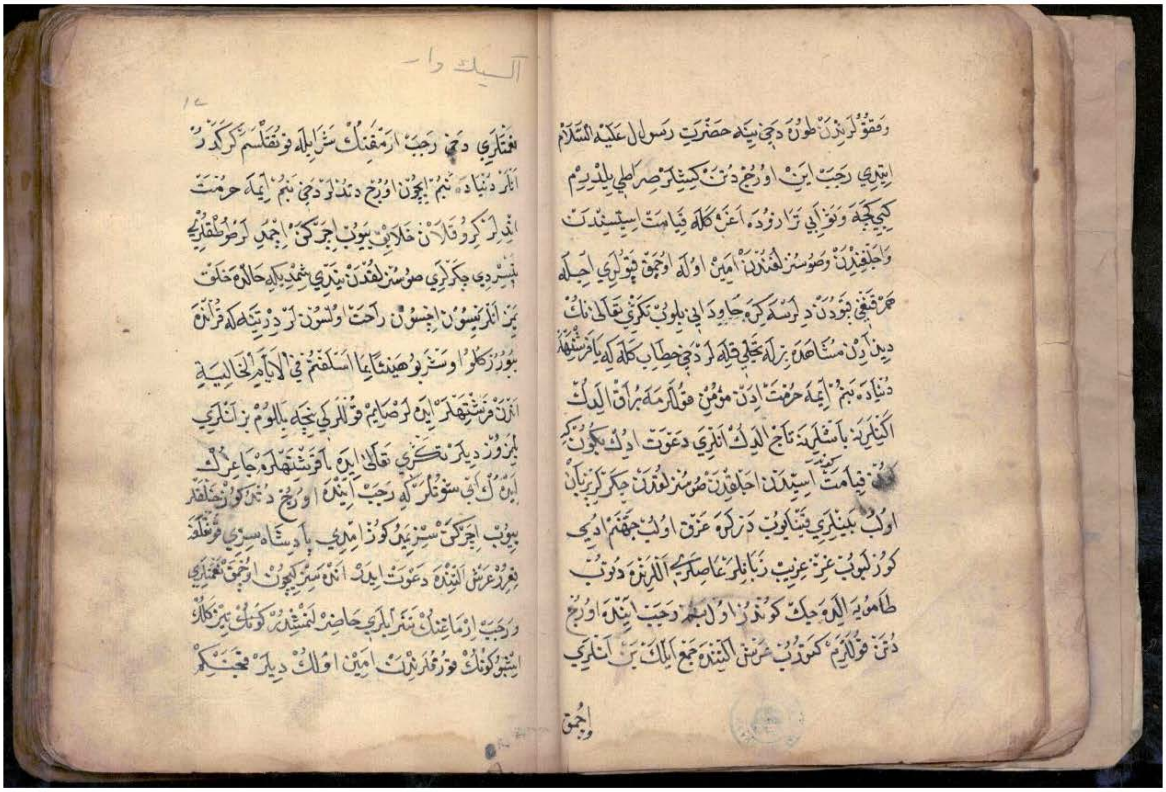

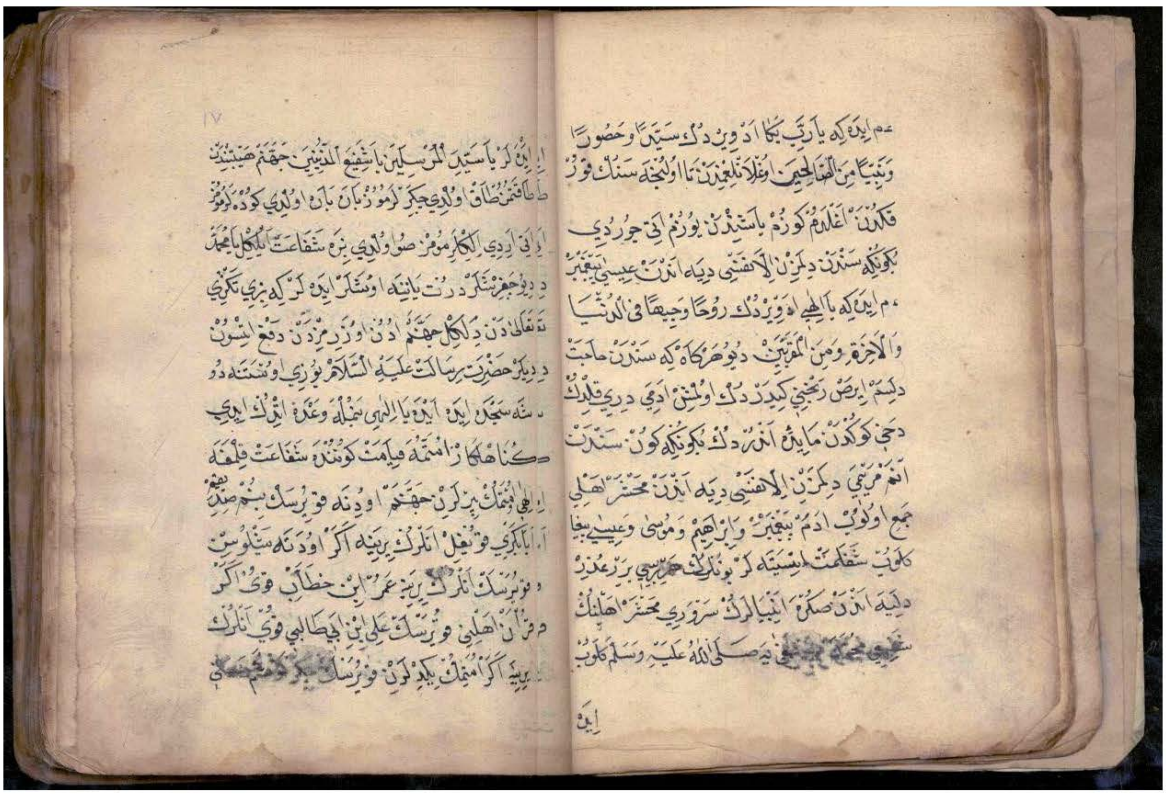

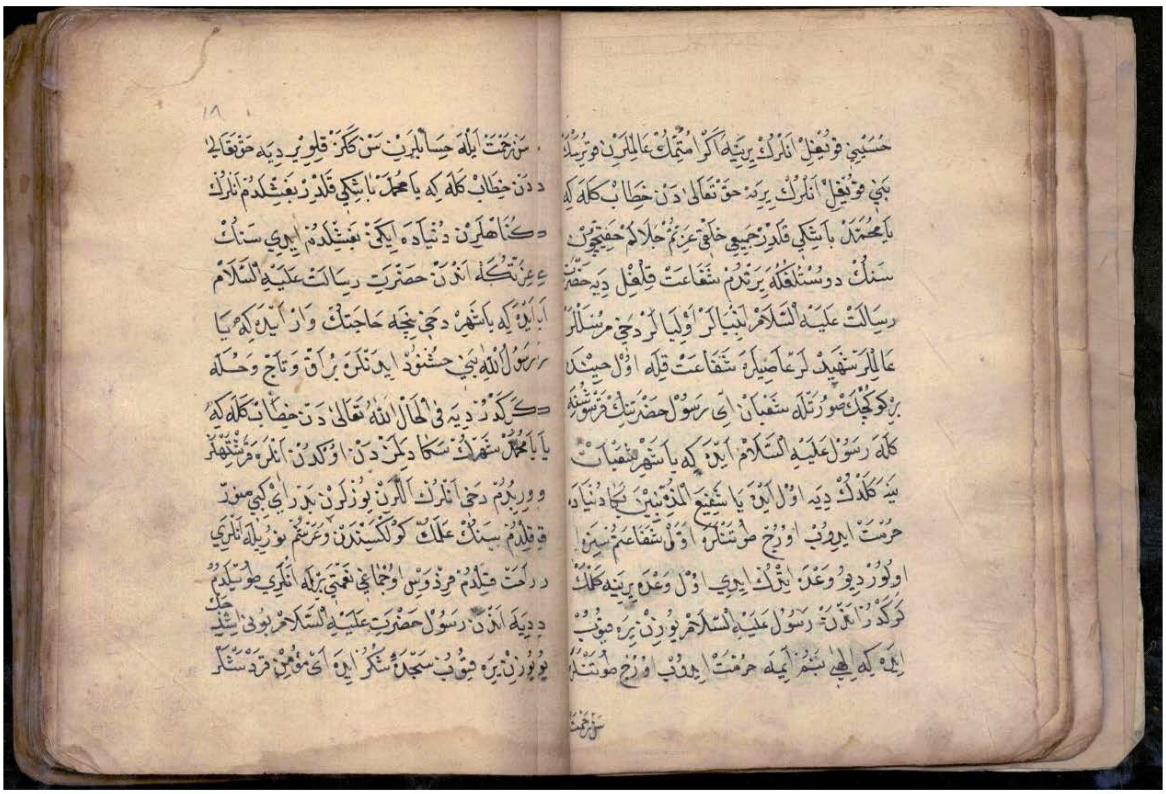

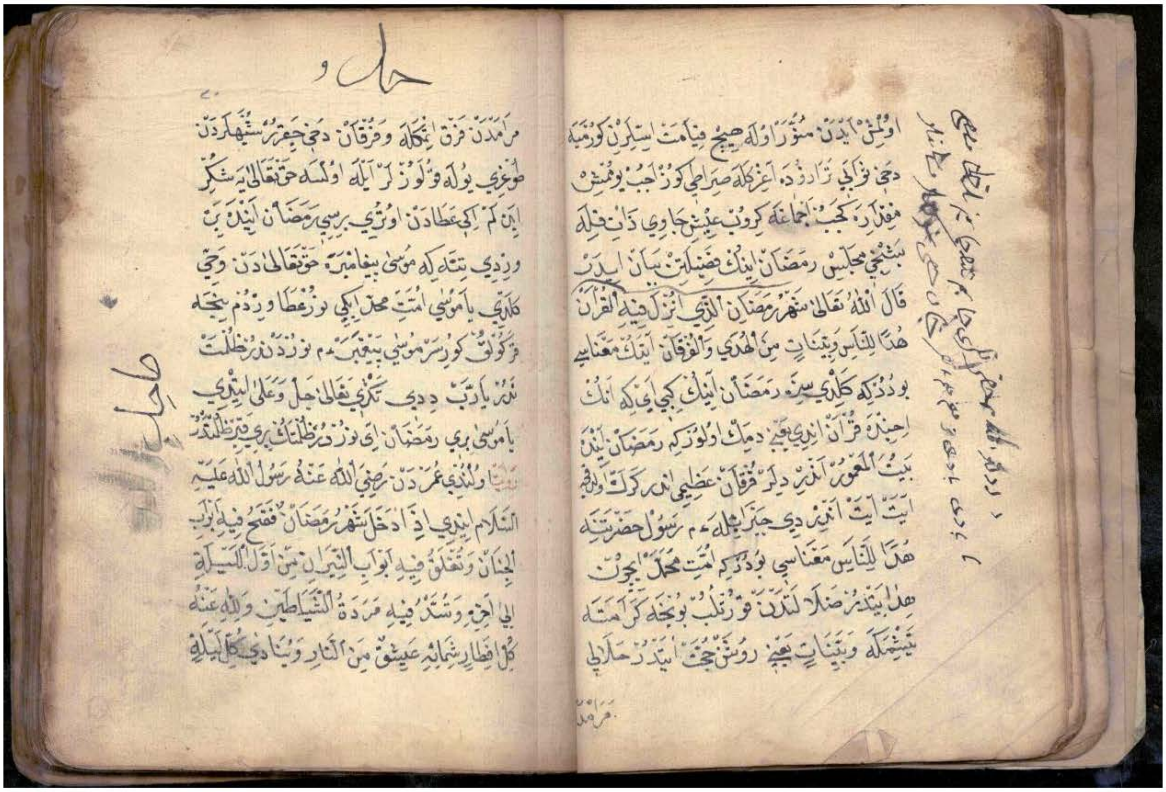

زکات کوزورک درتاکه سز وبجون اجر عظیم وار حضرت
رسالت پناه ایدیی حضرت امر الکریم بالزکوة یعنی مالکزی
صفلک جمیعی اندن زکوة سبیله رسول حضرتلرینه علیه
السلام ایدیی که اذا ادیت مالک زکوتین تاکه اردنه یفتش
تکری تعالی حقنده کریم سز حساب سورز عقاب سورز دیدی
ایدیی بلا کمال له ایات احادیث جوق کلمندر حقنده
انا سئول کیسه که زکات ادا ایدینه فرض اولمندر البته
لادیندر که زکات جمعه ویرا که زکات ویرمک
دوکلی فورقوزاندن امین اولمدر دنیاده واخرتده
دخی صدقه اتمک دخی انخلیندر اوزرینه رخ
دوکولکین ویرمک یحوز زکاتین ادا ایتدکدن
صکره ویرمک فرایض الله یولینده دنیا بلا سندن
قورتاردغی شاکه حضرت رسالت پناه ایدیی

الصدقة

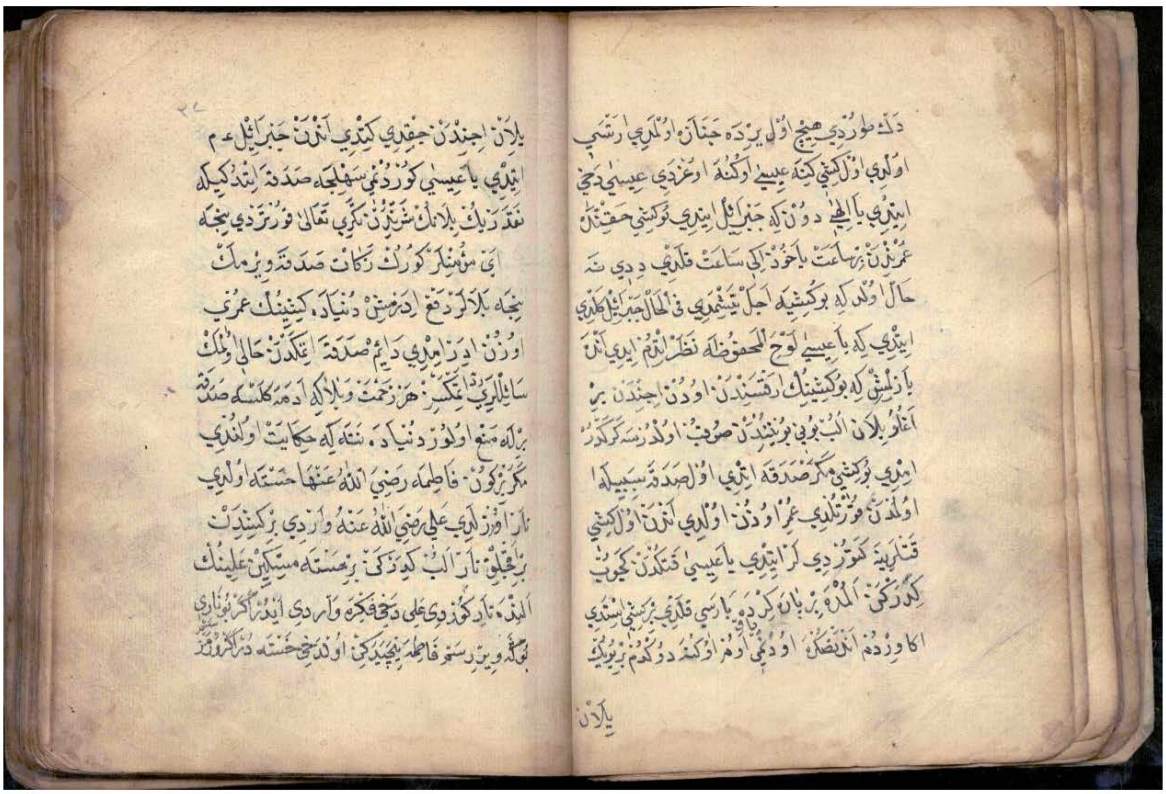

الصدقة ترد البلا وتزيد العمر صدقه بلایی
رد ایدر عمری اوزاتیر بیله ایدیی الصدقة تمنع میتة
السوء یعنی یرمز الی منع ایدر مستلا کسرده الی فقا
مان کبی که ادمه غافلکن بتیشه توبه وصیت
فی الحال اولورانک کبی اولی صدقه ایدرکی کبی
دفع بردر تکری تعالی بجون ایدرکی صدقه
سبیله عمرن اوزن ایدر بلایی آندن دفع ایدر
اولندیی عیسی بن مریم ع جبرائیل
بیله اوتوردیکه کرکدن برکشی کلدی ارقسنه
برقوجاق اودن یکا کشی کلدی برکردی وارکولب
اوتیب یبه کلردی جبرائیل ع ایدر یا عیسی
عجبا کم سئول امریکه عمرندن بر ساعت یاخود کی ساعت
فلریی دیدی اندن جبرائیل کلدی عیسی دخی خشمله

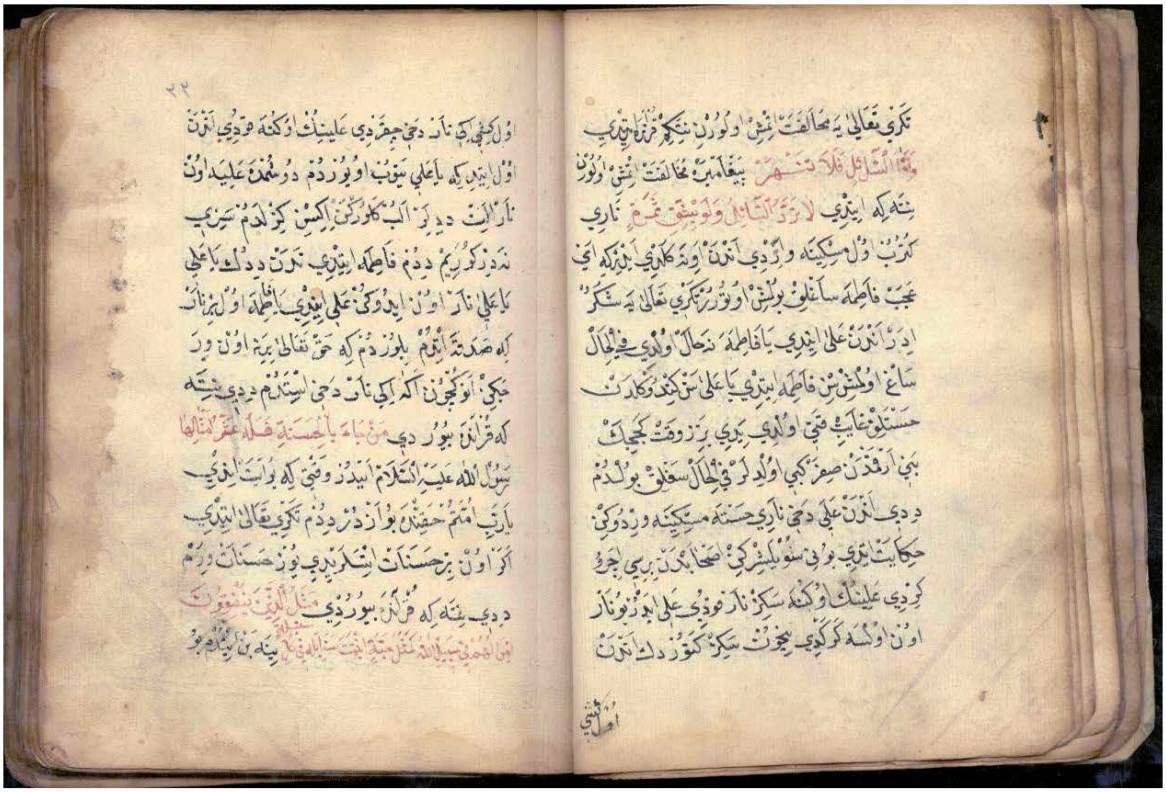

تكري تعالى يه مخالفت ايتمش اولورسن بنكم قرنداشلرينه
وَلَا تَسْئَلْ عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ بيغامبره مخالفت ايتمش اولورسن
بنه كه ايتدي لا تُسْئَلُ عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ سن دوزخيلردن سورلمزسن
كذب اول مسكينه واردي اندن اونه كلدي بنه كه اي
عجب فاطمه ساغلوبولمش اولورسن تكري تعالى يه شكر
ايدرسن اندن علي ايتدي يا فاطمه نه حال اولدي فاطمه حال
ساغ اولمش سن فاطمه ايتدي يا علي سن كيدوكدن
حسنلو غايب فتي اولدي بري زوقت كجمك
بني ارقدن صمز كبي اولدي بري في الحال سعلوق بولدم
دديي اندن علي دخي نارين حسنه مسكينه ويردوكي
حكايت ايتدي بوني سويليشركي اصحابدن بري جرو
كردي عليك اولكنه سكز نار موديي علي ابوزبونار
اون اوكسه كوكيي يجون سكز كوزدك اندن

اولدخي

اول كيجي كي نار دخي جرو ديي عليك اولكنه موديي اندن
اول ايتدي كه يا علي سوب اويوردم دوشمدم عليه اون
نار ايلت ديدي اكر اب كوركن اكسن كزلدم سريب
نه ديوكريم ديدم فاطمه ايتدي اندن ديدك يا علي
يا علي نار اول ايدوكي علي ايتدي يا فاطمه اول نار
كه صدقه ايتدم بويوردم كه حق تعالى بنه اون ويرد
جكي اونجون اكه اكي نار دخي اسندم ديدي بنه
كه قرآنده بيورديي مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا
رسول الله عليه السلام ايدر وحتي كه بوايت اندي
يارب امتم حقنده بو ازده ردم تكري تعالى ايتدي
اكر اون بر حسنات اسكر بريرسن يوز حسنات ويرم
ديدي بنه كه قرآنده بيورديي مَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ
اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِيْ كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ بنه بن يدم بو

دخي ازده ردم حقنده ايتدي كه بر حسنات اوله
كه اني اشليه مبالغه اضعاف مضاعفه له حسنات
ويرم ديدي قرآنده بيورديكه مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا
حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ اَضْعَافًا كَثِيْرَةً كينه بن ايتدم اول دخي از
ده ايتمم حقنده ايتدي كه يا محمد امتلرن بسم ياد ايتمم حقنده
بيغمبر كورسه دخي انك اوزرينه جبرائيل سنه جرايي انارة
احسان ايدن بر حسابسز بنه قرآنده بيورديي اِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُوْنَ
اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ خبرده كلدي يه بر اته
خرمه صدقه ايتسه نوالين قيامت كونلرن بر طاغ قدر بر كه
تراز ويره امام صدقه ايتدوكي سببدن قيامت كورقولر
ندن امين اولدي بيان ايدنه كه حضرت رسالت عم
ايتدي كه اَلرَّجُلُ فِيْ ظِلِّ صَدَقَتِهٖ حَتّٰى يُقْضٰى بَيْنَ
معنيسي بودركه بر مؤمن زكات ويرسه

دخي

اول بیل هیچ اجلق کورمدکدا حال ایچی مؤمن فرد
شاد کورک علی اجلغه صبر ایدی کندوسه اجرلرک
قرین سرور دی تکری تعالی انلره احسان ایدیچی ایدی
سیر دخی اجلر ظهورک مسکینلری موتی طوتدرمک علم اهلنه
عزت قلمک تاکه سیر دخی تکری تعالیدن جل وعلا امید قلمک
بشنه کی دنیاده کی اخرتده حکایت بر عالم کشی وا
ردی بر رجلو اولدی هیچ نسنه سی قلمدی بر رجلو
اودمکه عضله دوشدی عبد العزیز اوغلی فاتنه کلدی
ایتدی عبد العزیز بو رجلو الدمک انک عضله سی بورکی
یقدی ضرورت واقع اولدی قابلکه کلدم بقا احسان
ایدوب بو رجی عضله سیندن تورپ کله تکری تعالی سنی
شیا ایتسون عضله کرینده امین قله دیدی عمر دخی بش یوز
اقچه بو رجیندن اوزی وردی اچ بیلک اچه دخی وردی

معیشتکا صرف ایت دیو اندن اول عالم دخی یورن
کوله دوب ایدی ای پادشاه عالم کندو لطفکدن عمر
حاینه باقی بنی دنیا عضله سیندن امین قلدی الهی سنده
حی ابدی قیامت عضله کرینده امین قل دیدی دخی
حاجتن تمام ایتدک کون یورندن بیوک حیفدی
قتی یمور یزله رضولی ایدی برکا عن جعفدی بارلسن
کم عبد العزیز اوغلی عمر تکری تعالی رحمت ایدی قیامت
یورقورکندن امین قلدی دیو عمر دخی کا عدی کدوب
سناد اولدی حکایت کلمشدر که هرکسینک دنیاسی
جون اولغله یا ایی الزمانا الله تعالی وردکی رزقه
قناعت ایلکل سترین ایتله کوزمکله دوزنیاره
مسکینلره صدقه ویرمکله ارزن جومرد دیوانه
بارزمخله دخی ایمین ایلدیکه جومردلک دوشه

دولو دور اول جان جومرد کی اول شهید کردر اکبی
تن جومرد کی دور اول عاصی قار کدر تکری یولنه طاعت
قلدیلر نکرنیه یقین اولدلر ویمنی مال جومرد کی
دور اول عارف سخیار کدر دردنجی کوکل جومرد کی دور
ذاهد کردر دنیاده هیچ نسنه مقید اولمدکرا خرتده
مشغول اولدیلر تیلکل له صدقه ی فطره واجب اولدی
کبه اول صدقه ی فطری ویرمسه رسول الله صلی الله
علیه وسلم ایدر طوتدی اوریجی دنیاده یرله کوک
اوزتاسنده معلق طورتا اول صدقه ی فطری ویر
میتجه بو قول ایمه ینه ایدلدیکه یرکه اوریج
طوتسا رمضان ایی اودمسه یرله دنیا کوکنک
اوزتسنده قیامتده دکی اوریجن اصلر وقتاله
قیامت قوبه فرشتهلر اوریجله یوزنه وارلر

ایدر کرکه اوزکون اچ یورد ک رحمت حکدک یرم صاع
بغدی صدقه ایمکه قیامدک تاکه اورجل مقبول
اولدیی شمدی کوللدسنده راحت اولدیک دیلر دخی
بالکل له صدقه ی فطر واجب اولن کیشیه کندو نیاز
ویرمک کرک دخی کوجک اوغلی قزنجون ویرمک کرک
دخی کوجک اوغلی قزنجون ویرمک کرک وقتاله انلر کجون
ویرمسا کندو اورجله دخی زیان بیتور انلرک رجندن
دخی قول ملایق که حرمت ایدر کرانلر کجون دخی و
یرمک کرک حکایت اولندی بر دهد خیر اهلی
کسنی وردی اینه کوجک اوغلنه وردی الیچ
دخی قولی ملایمی وردی فطره کوتندی زیارته وا
روب اول کی اچه کوزردکله صدقه ادا انلر کجون
برلندکدکی برزدوشدی وارب اون برصدقه

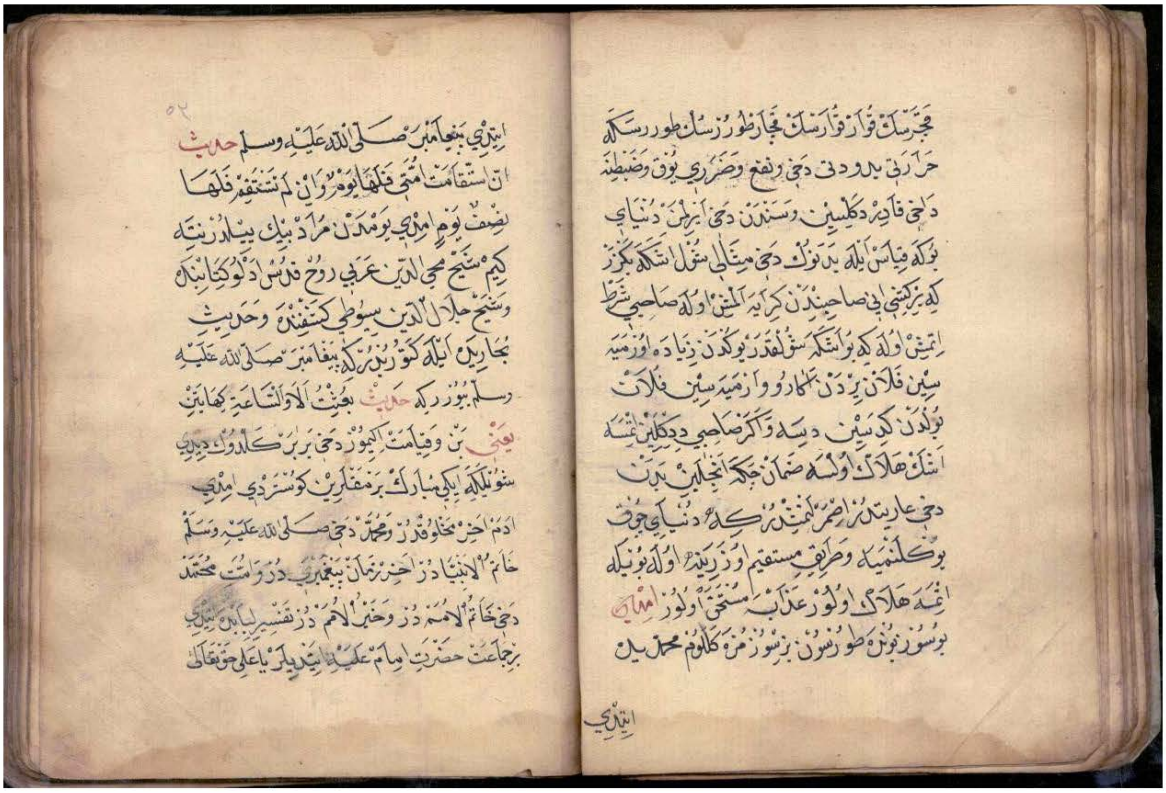

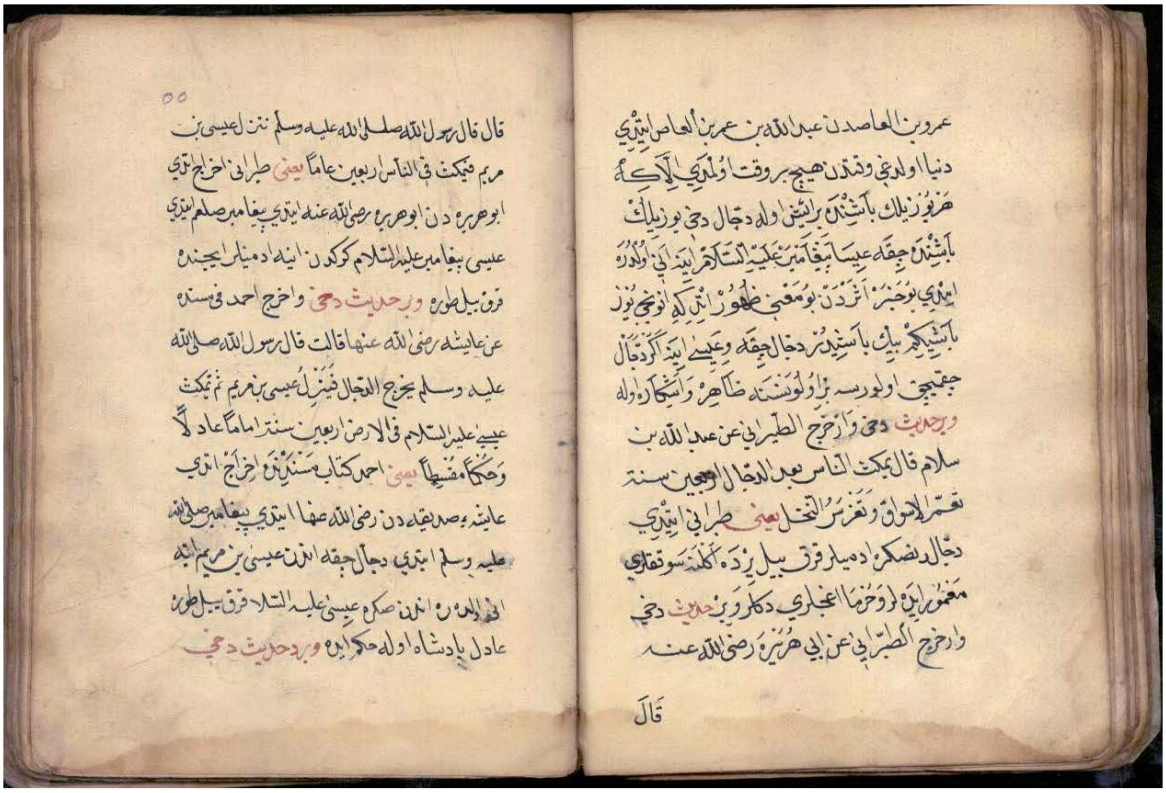

عمرو بن العاص دن عبد الله بن عمر بن العاص ایتدی
دنیا اولدقنی وقتدن هیچ بر وقت اولمدی الا کہ
هر یوز یلك باشنده بر یتش اولہ دجال دخی یوز یلك
باشندہ حقه عیسا پیغامبر علیه السلام ایدی اولدره
ایدی بوخبره اتردن بو معنی ظهور اتیکلو انوچ یوز
باشیکم بیك باشندہ دجال حقه وعیسی ایدر اگر دجال
جمیعی اولورسه بر اولوشنه ظاهر واشکاره اولہ
وبر حدیث دخی واخرج الطبرانی عن عبد الله بن
سلام قال یمکث الناس بعد الدجال اربعین سنة
تعمر الاوان وتعزر النخل یعنی طبرانی ایتدی
دجال دنصکره اوملر قرق یل یزده اکلنه سوتلری
معمور اولوب اوزومار معمور اولور دیکلدی وبر حدیث دخی
واخرج الطبرانی عن ابی هریرة رضی الله عنه

قال

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نزل عیسی بن
مریم فیمکث فی الناس اربعین عاما یعنی طبرانی اخراج ایتدی
ابو هریره دن ابو هریره رضی الله عنه ایتدی پیغامبر صلعم ایتدی
عیسی پیغامبر علیه السلام کوکدن اینه اوملر ایجنده
قرق یل طوره وبر حدیث دخی واخرج احمد فی مسنده
عن عایشه رضی الله عنها قالت قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم یخرج الدجال فینزل عیسی بن مریم ثم یمکث
عیسی علیه السلام فی الارض اربعین سنة اماما عادلا
وحکما مقسطا یعنی احمد کتاب مسندنده اخراج ایتدی
عایشه صدیقه دن رضی الله عنها ایتدی پیغامبر صلی الله
علیه وسلم ایتدی دجال چقه اندن عیسی بن مریم اینه
اندن اوملره اندن صکره عیسی علیه السلام قرق یل طوره
عادل پادشاه اولہ حکم ایده وبر حدیث دخی

واخرج احمد الزهاد عن ابی هریرة قال لبث عیسی بن مریم
فی الارض اربعین سنة او یقول البطحاء سلا لسان
یعنی احمد الزهاد اخراج ایتدی ابو هریره دن ابو هریره
رضی الله عنه ایتدی عیسی بن مریم قرق یل اوده طوره
اکر بطحاده بالسیل اولسون اقسون دیمه اقدیب
وبر حدیث دخی واخرج الحاکم فی المستدرك عن ابن
مسعود عن النبی صلی الله علیه وسلم قال بین اذنی
الدجال اربعین ذراعا فذکر الحدیث الی ان قال وینزل
عیسی بن مریم فیقتله فیمکثون اربعین سنة لا یموت
احد ولا یمرض احد ویقول الرجل لغنمه ولد ولیه
اذهبوا فارعوا وتمرو الماشیة بین الزرعین
لا تاکله منه سبنلة والحیات والعقارب لا تؤذی
احدا ویاخذ الرجل المدالقح فیدنی الاحرث فیجیء منه

سبعایة

من سحرها

سبعایة مد فیکونون فی ذلك حتی یکشف یاجوج
وماجوج فیحشرون ویفسدون فیبعث الله تعالی دابة
من الارض فتدخل فی اذانهم فیصبحون موتی اجمعین
وتنتن الارض منهم فیؤذون الناس بنتنهم فیستغیث
بالله عز وجل فیبعث الله تعالی سحابا بانیة عبراء
وکیف ما بهم بعد تلك ومن قذفت جیفتهم فی البحر
لا یکتمون الا قلیلا حتی تطلع الشمس من مغربها
یعنی حاکم مستدرکنده اخراج ایتدی ابن مسعود دن
ابن مسعود رضی الله عنه ایتدی پیغامبر صلی الله
علیه وسلم ایتدی دجالك کی قولاغنوك آرالغی
قرق ذراع بوقدر قرق قول اولور ایدی عیسی بن مریم
علیه السلام اینه کی اولده اندن صکره قرق یل متتابع
ایده هیچ برکیسه الیه وحشته اولمیه وهر کیشی

جون اکاثیر حتی کون معزیدن طوغنه و برحدیث
دخی وخرج ابو شیخ فی کتاب الفتن عن ابی هریرة رضی
الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ینزل عیسی بن مریم فیقتل الدجال ویمکث اربعین عاما
یعمل فیهم بکتاب الله تعالی وسنتی ویموت فیتخلفون
بامیر عیسی رجلا من بنی تمیم یقال له المقعه فاذا مات
المقعه لم یات علی الناس ثلث سنین حتی یرفع القرآن
من صدور الرجال ومصاحفهم یعنی ابو شیخ کتاب
فتنه اخراج ایدی ابو هریره دن رضی الله عنه ایدی
پغامبر صلی الله علیه وسلم ایدی عیسی ابنه دجال
اولدی فرق یسیل بر یرنده طوره قرآن ایله وسنوم
سنوم ایله عمل ایلیه فرق یسیل تمام اولنجه عیسی
علیه السلام وفات ایده عیسانک امر ایله بنی تمیدن

قومینه وارک اولنلک دیه ایکی کیمسه ارسنده اولسه
کندن بیرداله بنی یسار یلانلر وعقر یلانلر هیچ زکسه
انجمیلر دیریجی جانور قرقابوسنه کلدی هیچ بیر کسنه
انجمیلر ترکسنی رمدن بیر بیرنی صچمسه اندن
بری یوزمدن فزلری کاله اندن بیر یوزدن سول قدر
اکسلرکه حتی یاجوج وماجوج ستر یقلرچقلر یرلر
زیر افسلاه ایده لر اندن حوتقاریده دن بیرجانور تفت
ایده یعنی وزیسه انلروک قوتلرندن کیره رجعلی یرلرعردن
هلاک اولرصباحه بیر دیرلری قلیه انلروک جیفه
سندن بیر یوزقوتله خلایق انلروک مردارلرندن
سندن انجیلر اندن حوتعالی یه استغاثه ایده لر انلرا
اندن حوتعالی یمدن بریسل وریب غبار اولله انلری اجله
انلروک جیفه سین دکیزه دوکه اندن صکره بیر یوزدن

الحکیم الترمذیدن رحمة الله علیه اول وندکه
مذکور حکیم ترمذینک وفات یقین اولدیغی
حالوتسه ایدی بنم تصنیف ایتدوکم کتابلرینی جمع
ایله اولدقجه جمع ایلدی حکیم ترمذی ایدی وار
ایدی بوکتابلری ارمغانه ات که اول ارمغان یتجوندن
بس اول خاتون دخی کتابلری جمع ایدی کوردی اول
ارمغانه وارد ی انمغه تیامتی کیده ونزی بن بوبی یخه
صوبر کیتی دی دنزی کلدی ایدی اتدم ایدی
نرکوردوک ایدی سنه کورمدم ایدی انا دوک
وارانی دکیزه ات دی وارد ی یه انمغه ضیا
متی دنزی یه کلدی ایدی اتدم ایدی نرکوردوک
ایدی سنه کورمدم ایدی انا دوک وارانی دکیزه
ات دی وجنجیده دنزی کتابلری دکدم ایدی

وكيزدن ايكي اجقدي كتابلري الدي دكين طلدي
طلدي انزن كلدي ايدي انذوم ايدي نه كوردوك
ايدي انذوم اول وقتكه كتابلري انذوم دكيزدن
ايكي اجقدي كتابلري ايدي دكيز ايدي ديدي
ايدي صدقت بدرسي انذوك ديدي ايدي يونه
حكمدر ايدي بدرسي دوزن رسول الله كوردوم
بكه ايدي كتابلري دكيز ات بدرسي حضرولي
صفدر دجال اجقيجدك عيسى كله سنم سنوي اوكله
احبا ايله ديدي يزينه شيخون كتيفنه شروع انذوك
حديث واخرج المسلم والحاكم وصححه عن
عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال قال رسول الله
عليه وسلم يخرج الدجال ويمكث في امتي
اربعين يوما ثم يبعث الله تعالى عيسى عليه

السلام

09

السلام فيطلبه حتى يهلكه ثم يبقى شر الناس
بعد سبع سنين ليس بين اثنين عداوة ثم يبعث
الله تعالى بادرة بجي من قبل الشام فلا يدع احدا
في قلبه مثقال ذرة من ايمان الا قبضت روحه
حتى لو ان احدكم لو دخل في كبد جبل لدخلت
عليه حتى يقبضه ثم يبقى شرار الناس خبيثهم فيا
رهم بعبادة الاوثان فيعبدونها يعني
مسلم وحاكم اخرج الديلمي وذكي تصحيح ابن بلر
عبد الله بن عمر دن عبد الله بن عمر دي رضي الله
عنه ايدي بغامبر دن بغمبر صلى الله عليه وسلم
بوردكه دجال اجقه قرق كور بوم اوتوم ايجنده
طوره انذصكره حق تعالى عيسى ويريسه دجال اشيه
بوله اولدره انذنكره ادملروك شريرلري

ان الله تعالى ريحا يبعثها على راس مائة سنة تقبض
روح كل مؤمن يعني ابو يعلا ودي روياني كتاب
مسند ابن بلر اخرج الديلمي وابن قانع معجمنده ودي
كتاب مسند ركنده ودي ضيا كتاب مختار سنده
بريده دن اخرج ابن بلر بريده رضي الله عنه ايدي
بغمبر صلى الله عليه وسلم بوردكه بدرسي حق
تعالى يوز بيلك باشنده بيز بيل وريسه جميع مؤمنلر
وك اروا حين قبض ايده ايدي بوحديثلر دن
معلوم اولدوكه روحين مؤمنلر ايله ثابت اولديكه
دجال يوز بيلك باشنده جقه ودجال جقدوقده مكه
مؤمنلرك يوز بيل دي عمري اوله انذن كلسي وفات
ايده انذصكره يوز بيل دي دنيا يوزي سرتاسر
كافر قله انذصكره سركيل نفخه اولنه اوده فصل

ان الله

ذكر مدة مكث الناس بعد طلوع الشمس
من مغربها بوصل كون مغربين طوعة تنكر
دنيا اورزنة ادميلون فاج بيل داحي عمري اوليرعش
بيانزة دن حديث قال ابن شيبة في المصنف عن الا
عمش عن ابي سفيان عن طهيم بن الاسود قال حججت
وفد في زمن معاوية فاذا عند عبد الله بن عمر
وقال لعبد الله من اين انت فقلت من اهل العراق فقال
هل تقوف رضا منكم كثيرة الشاخ يقالها كوني قلت
نعم قال انها يخرج الدجال ثم قال الاشتر بعد لاحيا
عشرين ومائة سنة لا يدري احد من الناس حتى
يدخل ولها اخرجه ابو نعيم الحمادي في الفتن يعني
ابن شيبة كتاب معتمده ايتدي اعمشدن واعش ابو
سفيان زابو سفيان طهيم بن الاسود دن هيثم بن الاسود

ايتدي

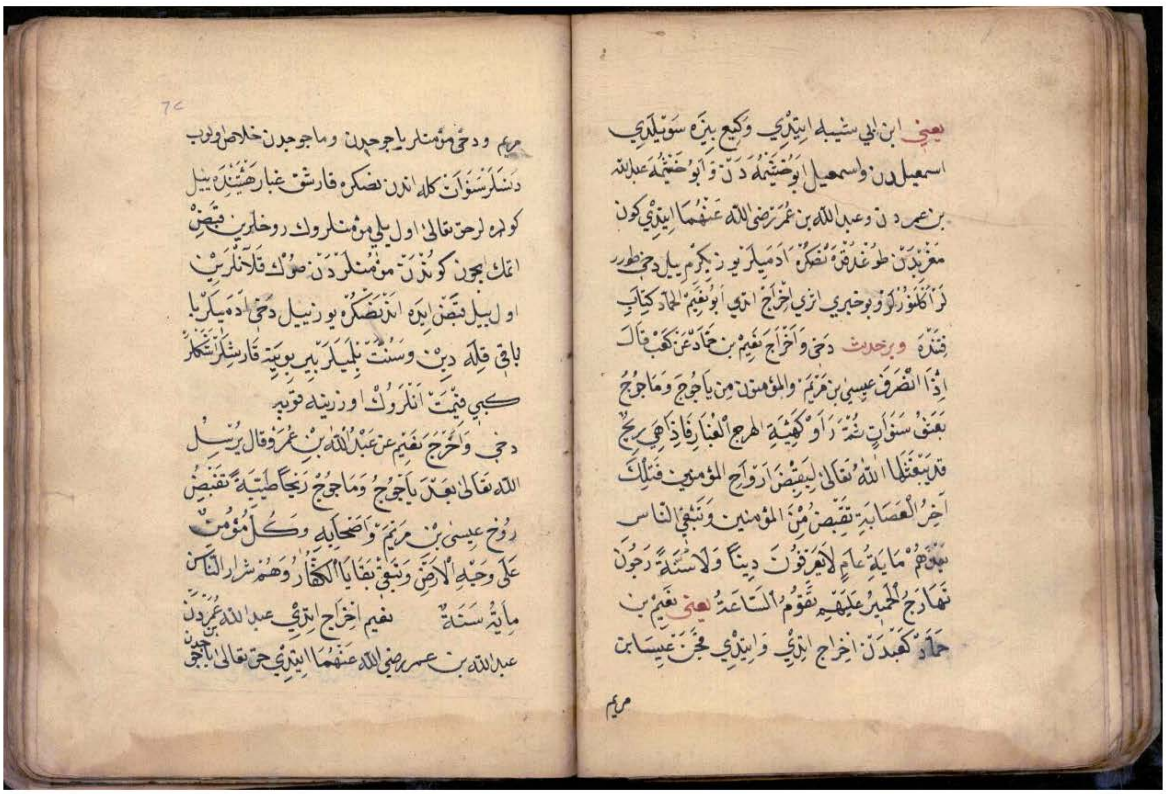

يعني ابن ابي شيبه ايتدي وكيع بزع سوبلدي
اسمعيلدن واسمعيل ابو خثيمه دن وابو خثيمه عبد الله
بن عمر دن وعبد الله بن عمر رضي الله عنهما ايتدي كون
مغربدن طوعة تنكر ادميلر يوزكم ييل دخي ظهور
دجال كلور وبو خبري زي اخراج ايتدي ابو نعيم الحماد كتاب
فتنده وبر حديث دخي واخراج نعيم بن حماد عن كعب قال
اذا انصرف عيسى بن مريم والمؤمنون من يأجوج ومأجوج
بعض سنوات ثنة راوكهيئة الهرج الغبار فاذا هي ريح
قد بعثها الله تعالى ليقبض ارواح المؤمنين فتلك
آخر العصابة تقبض من المؤمنين وتبقى الناس
بعدهم مائة عام لا يعرفون دينا ولا سنة رجون
تهادج الحمير عليهم تقوم الساعة يعني نعيم بن
حماد كعبدن اخراج ايتدي وايتدي فخر عيسى ابن

مريم

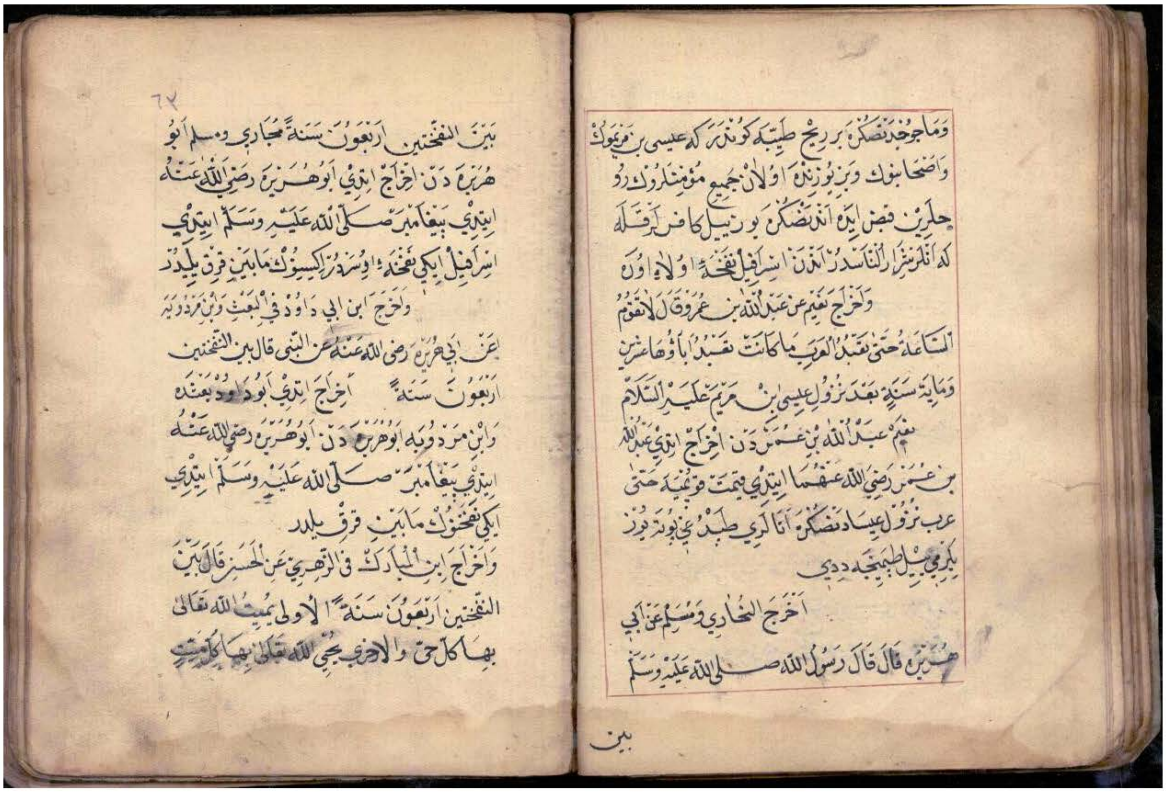

وما جوجد تضكن بر ريح طيبه كونذر كه عيسى بن مريوك
واصحابوك وبزيوزنذ اولان جميع مؤمنلرك روحلرين قبض ايده اندن صكره يوزيل كافر قاله
كه انلر نزار التاسدر اندن اسرافيل نفخه اولاه اوره
واخراج نعيم عن عبد الله بن عمرو قال لا تقوم
الساعة حتى تعبد العرب ما كانت تعبد باوثانها عشرين
ومايه سنه بعد نزول عيسى بن مريم عليه السلام
نعيم عبد الله بن عمر دن اخراج ابدي عبد الله
بن عمر رضي الله عنهما ابدي مكث فيه حتى
عرب نزول عيسا دنصكره انا لري طليدغي بوتره يوز
يدي يل طيمنجه ددي

اخرج البخاري ومسلم عن ابي
هريره قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بين

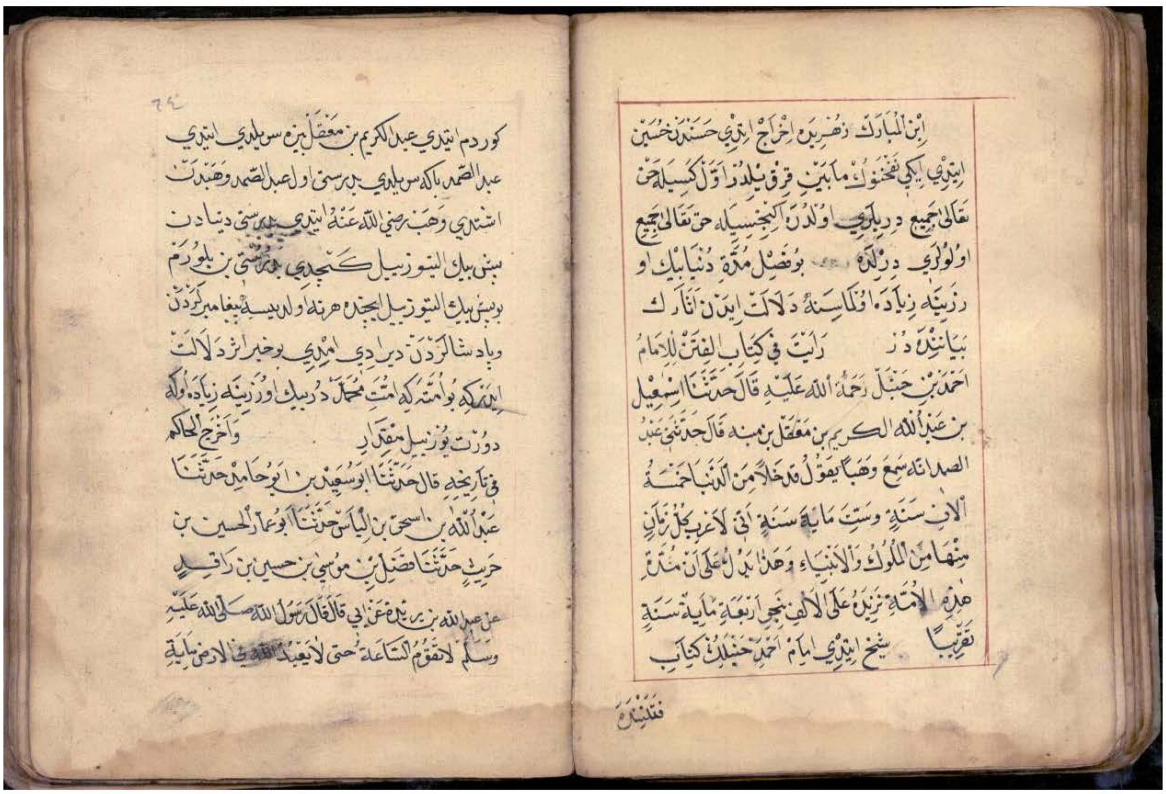

ابن المبارك وهريره اخراج ابدي حسنه خسين
ابدي يكي فخنوك مابين قرق يلدر اول كسيله حتى
تعالى جميع دريلري اولدرن اكنجسيله حتى تعالى جميع
اولولري دريلكه بوفصل مده دنيايك او
زرينه زياده اولماسه دلالت ايدن اثارك
بيانندر دز رايت في كتاب الفتن للامام
احمد بن حنبل رحمه الله عليه قال حدثنا اسمعيل
بن عبد الله الكريم بن معقل بن منبه قال حدثني عبد
الصمد انه سمع وهبا يقول قد خلا من الذنب اخمسه
الاف سنه وستمايه سنه اني لاعرف كل زمان
منها من الملوك والانبياء وهذا يدل على ان مدة
هذه الامة تزيد على الالف نحو اربعمايه سنه
تقريبا شيخ ابدي امام احمد حنبلك كتاب

نقلنه

بين النفختين اربعون سنة مجاري وسلم ابو
هريره دن اخراج ابدي ابو هريره رضي الله عنه
ابدي پيغامبر صلى الله عليه وسلم ابدي
اسرافيل ايكي نفخه اوسره راكسوك مابين قرق يلدر
واخرج ابن ابي داود في البعث وابن مردويه
عن ابي هريره رضي الله عنه عن النبي قال بين النفختين
اربعون سنة اخراج ابدي ابو داود بعثه
وابن مرده وبيه ابو هريره دن ابو هريره رضي الله عنه
ابدي پيغامبر صلى الله عليه وسلم ابدي
ايكي نفخونك مابين قرق يلدر
واخراج ابن المبارك في الزهري عن الحسن قال بين
النفختين اربعون سنة الاولى يميت الله تعالى
بها كل حي والاخره يحيي الله تعالى بها كل ميت

كوردم ابدي عبد الكريم بن معقل بن منبه سن يلدي ابدي
عبد الصمد باكه سن يلدي بر سني اول عبد الصمد وهبدن
اشتدي وهب رضي الله عنه ابدي بيك سني دنيادن
بش بيل اليتوزيل كتجدي بوخت نصر بن بلوردم
بوبش بيك اليتوزيل ايچنده هرمزه اولديسه پيغامبر كردن
وياد شالردن ديرادي ابدي بوخبر اثرد لالت
ايتدكه بوامته كه امت محمد در بيك اوزرينه زياده اولمه
دورت يوزيل مقدار واخرج الحاكم
في تاريخه قال حدثنا ابو سعيد بن ابو حامد حدثنا
عبد الله بن اسحق بن الياس حدثنا ابو عمار الحسين بن
حريث حدثنا فضيل بن موسى بن حسين بن راشد
عن عبد الله بن بريده عن ابي قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم لا تقوم الساعة حتى لا يعبد الله في الارض مايه

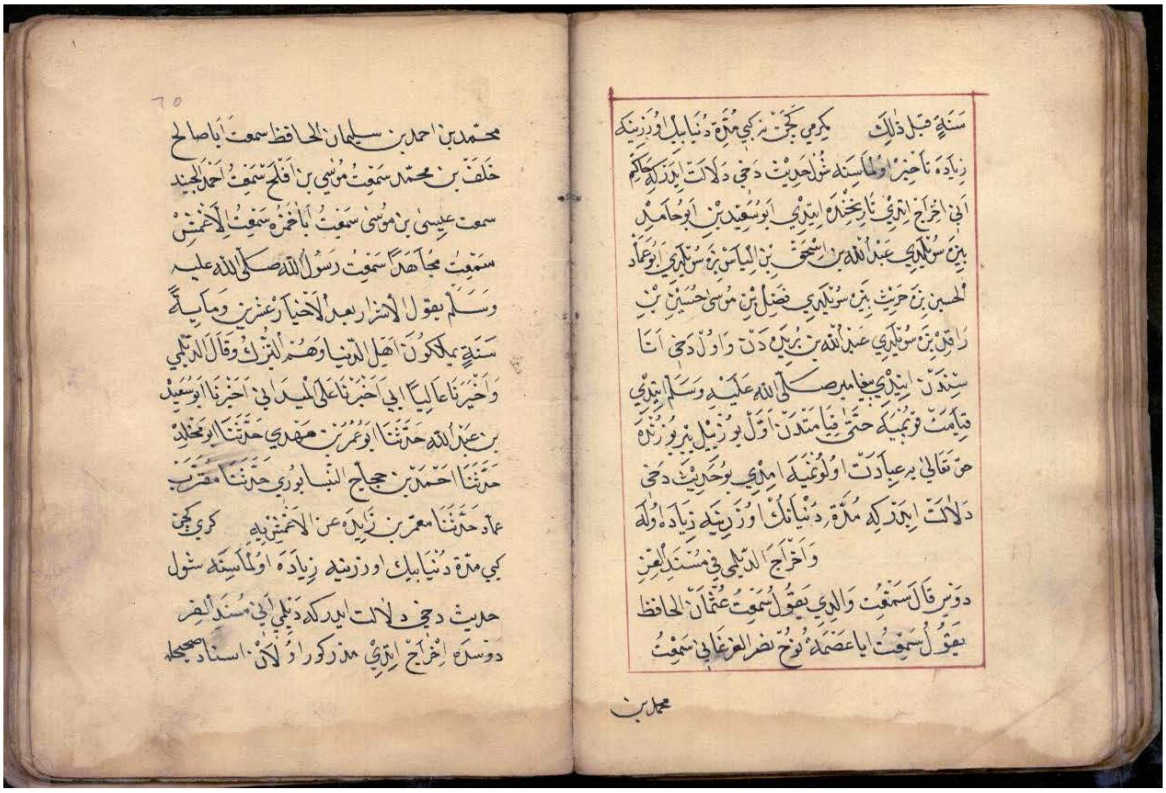

سنة قبل ذلك يكون بحجر بكي مرة دنيا بك وزينه
زياده ناخير ولماسنه شول حديث دجي دلالات ايدركه كاكم
اني اخراج ايتري نا يخده ايدريب ابو سعيد بن ابو حامد
بن سوليري عبد الله بن اسحق بن الياس بن سوليري ابو عماد
الحسين بن حريث بن سوليري فضل بن موسى حسين بن
راقل بن سوليري عبد الله بن زبير دن واول دجي اتا
سندن ايدريب يغامبر صلى الله عليه وسلم ايدريب
قيامت قوميه حتى قيامتدن اول ابو زنيل بيرو زنده
حق تعالى يه عيادت اولونه ايدريب حديث دجي
دلالات ايدركه مدة دنيانك اوزرينه زياده اولمه
واخراج الديلمي في مسند الفردوس دوسي قال سمعت والدي يقول سمعت عثمان الحافظ
يقول سمعت ابا عصمة نوح نصر العزغاني سمعت

محمد بن

محمد بن احمد بن سليمان الحافظ سمعت ابا صالح
خلف بن محمد سمعت موسى بن فلح سمعت احمد الجند
سمعت عيسى بن موسى سمعت ابا خزم سمعت الاخنس
سمعت مجاهدا سمعت رسول الله صلى الله عليه
وسلم يقول الاشرار بعد الاخيار عشرين ومايه
سنة يكونون اهل الدنيا وهم لبترك وقال الديلمي
واخبرنا عاليا ابي اخبرنا على الميدا بي اخبرنا ابو سعيد
بن عبد الله حدثنا ابو عمر مهدي حدثنا ابو خالد
حدثنا احمد بن حجاج النيسابوري حدثنا مقرب
عماد حدثنا معمر بن زياد عن الاخنس به كوي كجي
كبي مدة دنيا بك اوزرينه زياده اولماسنه شول
حديث دجي دلالات ايدركه ديلمي اني مسند الفر
دوسي اخراج ايتري مذكورا ولاكن اسناد صحيحه

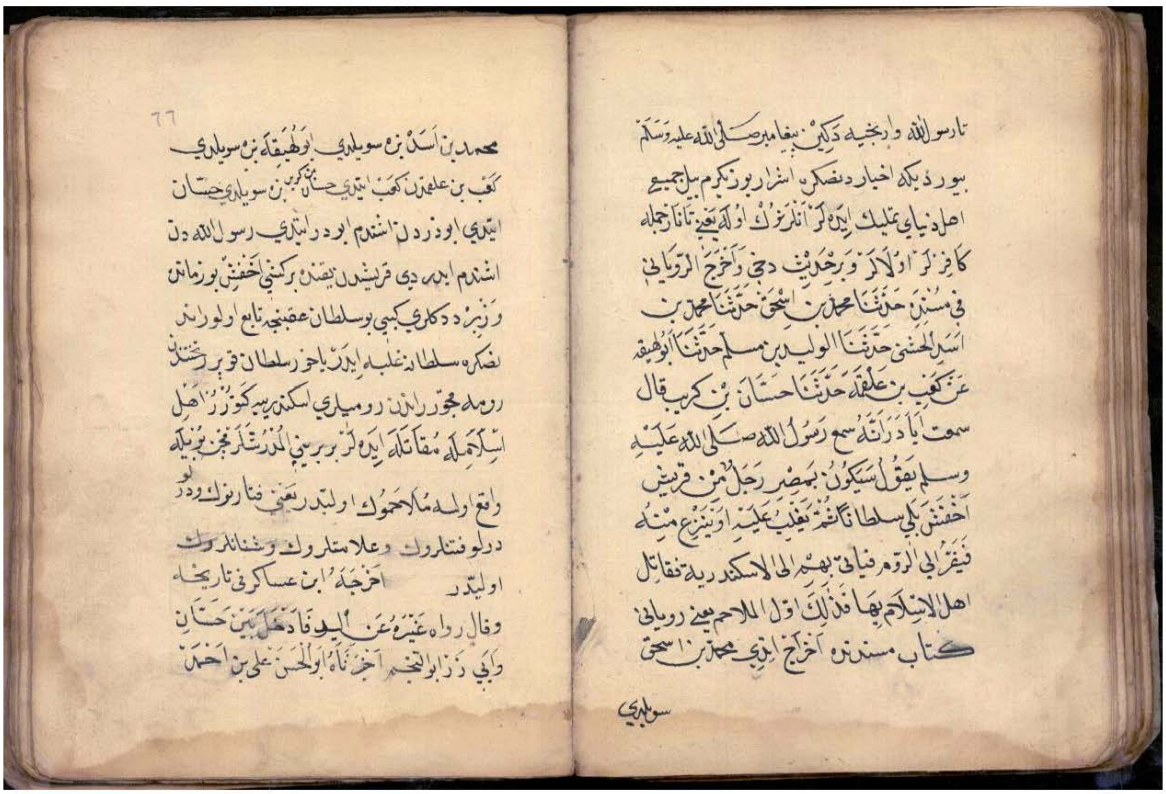

تا رسول الله وايتخيه دكين يغامبر صلى الله عليه وسلم
بيورديكه اخبار دنصكره اشرار بوزيكرم يل جميع
اهل دنيا يي عليك ايدر لر انلر ترك اولله يعني تانا جمله
كافر لر اولالر وبر حديث دجي واخرج الرويا ني
في مسند حدثنا محمد بن اسحق حدثنا محمد بن
اسد الخشني حدثنا الوليد بن مسلم حدثنا ابو هبيقه
عن كعب بن علقمه حدثنا حسان بن كريب قال
سمعت ابا درداء سمع رسول الله صلى الله عليه
وسلم يقول سيكون بمصر رجل من قريش
اخفش بكي سلطانا ناكثة تغلب عليه او ينتزع منه
فيفر الى الروم فيأتي بهم الى الاسكندرية فقاتل
اهل الاسلام بها فذلك اول الملاحم يعني رويا ني
كتاب مسند ن اخراج ايتري محمد بن اسحق

سوليري

محمد بن اسد بن سوليري ابو هبيقه بن سوليري
كعب بن علقمه بن كعب ايتري حسان بن كريب بن سوليري حسان
ايتري ابو درداء اشتدم ابو درداء ايتري رسول الله دن
اشتدم ايدر دي قريشدن بيقدن بركسني اخفش بو زمانن
وزيرده دكاري كبي بو سلطان عقبنجه تابع اولوراند
لشكره سلطانه غلبه ايدر باخود سلطان قوير شتدن
رومه مجور راند روميلري اسكندريه كوزرلر اهل
اسلام له مقاتله ايدر لر بر برينه الدرشر لر فجن بويله
واقع اولسه ملاحموك اولبدر يعني فنا رنوك وده لو
درلو فتنلروك وعلامتلروك وشنا نلروك
اولبدر اخرجه ابن عساكر في تاريخه
وقال رواه غيره عن الوليد فادخل بين حسان
وابي دراء ابو النجم اخرجه ابو الحسن على بن احمد

بن منصور ثنا علي بن المسلم الاصفهاني قالا اخبرنا ابو
الحسن بن ابي الحديد اخبرنا جدي ابو بكر اخبرنا
ابو الفضل بن ابو احمد بن عبد الله بن نصر بن هلال السلمي
حدثنا ابو عامر موسى بن عامر حدثنا الوليد حدثنا
ابو هيصه عن كعب بن علقمه قال حدثني حسان بن كريبة
قال سمعت ابا النجم يقول سمعت ابي ذرا قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم سيكون عصر رجل من بني امية
اخفش بلي سلطانا ثم يعلن عليه او يعزل فيقر الي
الروم فيأتي بهم الا الى الاسكندرية فيقاتل اهل
الاسلام بها فذلك اول الملاحم يعني مذكور حدثني
ابن عكو تا ار بختذن اخراج ايتري وايتري ولدن
عذرب دحي روايت ايتري حسان اله ابو ذرن مابنيه
ابو النجم دخال ايدي ابو الحسن علي بن محمد بن

منصور

٦٧

منصور ودحي علي بن مسلم الاصفهاني اي بين
خبر وزدي ابو الحسن وايتدر ابو الحسن بن ابي الحديد
بن خبر وزدي جدم ابو بكر بن وزدي ابو الفضل
احمد بن عبد الله بن نصر بن هلال السلمي بن خبر
وزدي ابو عامر موسى بن عامر بن سويلدي وليد
بن سويلدي ابو هيصه بن سويلدي كعب بن علقمه
دن كعب بن علقمه ايتدي حسان بن كريب باله سويلدي
حسان ايتدي استندم ابو النجم ايدردي استندم
ابو ذر ايتدي پغامبر صلى الله عليه وسلم ايتدي
بن واله بني ويسه دن بركي سلطان تابعي ولي زدن
اندن صكره سلطان اوزرينه غالب اوله وايسلطان
ملكيدن جقه رومه كره روميلري اسكندريه
كوزه اهل سلاحلي جناب ايله كرجن ويله واقع

٦٨

اولسه اول ملاحم اول اوله وبر حديث دحي نشم
اخرج عن ابي عبد الله بن منده قال لنا ابو سعيد بن
يوسف ابو النجم بن دردي عن ابي ذر الغفاري و
الحديث معلوم يعني مذكور اولاد حديث يله
اخراج اولدي ابو عبد الله بن منده دن ايتدي ابو سعيد
بن يوسف بن ايتدي ابو النجم ابو ذر الغفاري دن روايت
ايدر حديث مذكور در نشم ربت في كتاب الفتن
لنعيم بن حماد قال حدثنا ابو يوسف المقدسي وكان
كوفيا عن محمد بن الحنفية قال تملكوا بنو العباس
حتى يأس الناس من الخير ثم يتشعب امرهم في
سنة مايه خمسين وتسعين ويكون في الناس
شر طويل ثم يزول ملكهم في سنة سبع وتسعين
او تسع وتسعين ويقوم المهدي في سنة مايتين

يعني

يعني شيخ ايتدي اندن صكره كوردم نعيم بن حماد
دن كتاب فتن ده ايتدي ابو يوسف المقدسي
بن خبر وزدي محمد بن حنفيه دن ايتدي
بنو العباس عليك ايدر لر حتى اميل قورو رو تمكن دبور
يا بلر يعني انلر ولك زمانلرنده كرن تفوت شويله
اولا كه اناك قورو سندن دبو ار يبلر اندن
صكره اشلدي شغلنه يعني بو دقله نور صفات
بنجي يل ناس يجنده شر طويل اوله اندن صكره نور ظا
يدي سنده وبا بو زمانلرده طغور زنده ملك اولي زيل اوله
اكنجي يوزده مهدي ظاهر اوله اميدي بو انار ايله
اشعار اولور كه مهدي بلكه نصكن اكنجي يوز ياشنده
ظهور ايده وبر حديث دحي اخرج ايضا عن
ابي قبيل قال اجماع الناس على المهدي سنه اربع

ومايتين يعني كري كجخليين اخراج اولوندي بو
قبيلدن ابو قبيل ايتدي ايكي يوزدوكجي باشنه دميلر
مهدي فاتنه جمع اوله بوتاره دكي اشعار اولوركه
مهدي بيكدن صكره ايكيجي يوز ياشنه ظاهر اوله وبر
حديث دجي واخرج نعيم ايضا عن عمرو بن العاص
قال تهلك مصر اذا رميت بالقسي الاربع وفس الترك
وفرس الروم وفرس الهند ثم فرس الحبشة قلت
وجد الاول وسوجد الباقون يعني كري كجخليين
نعيم اخراج ايتدي عمرو بن العاص دن عمرو بن العاص
رضي الله عنه ايتدي مصر هلاك اوله كجن دوت يا بي
اكلمسه برى تاتار وبر روم وبرى انداس وبر حبش يعني
مصر دوت طايفه نك الندن هلاك وخراب اوله
ظلم سبندن شيخ ايتدي بن ايتدم كه اولى بو ايتدي

بين

كله اول دنيا سيزوك ايماكوي بيله اود ودينى
يدوكي كبي امتي اخر زمانك علامه ميرتندوز
كه هاكلروك اكثري شرع اجرا ايتمز اولديكر آيت
ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الكافرون
واكثر ناس متعمل اجزا اوه خالد وغضب الله
عليه ولعنه واعد له عذابا اليما يعني حلال
كورسه حرام ايكن ومن احياها فكانما احيى الناس
جميعا يعني عفو ايدوب اذا دانشه وعمل ايه وفقر ايه
حرمت اغنا اولديكر محرماته ودنيا نك مشياته
مشغول اولديكر عمر لري ازوفكر لري اوروزت
اولري معمور ومسجد لري خراب ويد كلري و
كيد كلري حرام وياشغلو وكوكلوي قاسي
آيت ويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله

اولئك

اولئك في ضلال مبين واكثري اهل فساد آيت
والله لا يحب المفسدين وغيلر بجل حديث
البخيل لا يدخل الجنة ولو كان زاهدا ومتكبر
حديث من كان في قلبه مثقال ذرة من
الكبر لا يدخل الجنة وبيرلري حريص الحريص
محروم وبيكلري فاسق وغور تلري وغفلتلري
بي حديث احياء من ايمان وبيكلري ظالم وجبار
آيت والله لا يحب الظالمين ومبتدع حديث
لا يجتمع امتي على الضلالة حديثني ادراك ايليه بر
بيت يا من له طول الامل ارجع الى خير العمل اسمع
وتب قبل الاجل من صنعة شوم اهلي يا من
له عمر قصير اين البكا اين البكا حصلو
صار ما عنين غيلدن حماقت وجهالت ايكن

چو قدر آیت واللّٰه الغنی وانتم الفقراء در
غافل لر در ای بلی لر که افقر فقیر در لر اما کذو
لری عاقل و ولی و عابد بلور امیدی عقل شول کشیده
او لوکه کذه مالی و بنی و اخری فکر ایده اول بنی
قصر من در من بنی یدی انا سی رحمتدن اغلق بر له
عربان وجوده کلدی حتی اله بوقدر غر مال و لباس
و طعام و شراب و بونلره مالک و رزق و ردی و بنده
و بنده لجاک مده دجیفه اولوب اونلر بر کیجه قومازلر
بلور بر طاوقار کولفه بر کومر لر انده یا
بلور فلور امیدی وبنی مکو یدن و عاقل اولان
بنی کلب اولوب دنیا جیفه سین بمرتبه کیم
پیغامبر صلی الله علیه وسلم بیور ر حدیث
الدنیا جیفة وطالبها کلاب امیدی صورتده

ادم و معنیده کلب اولوب بن عاقلم دیو اوه فهمی
و ادراکی بقدر مالجمع ایتمکی و دنیاسنی بیهوده
و ضرسز ایلمکدن خی بلور لر اجلنی و صولغی و جماع لذتین
حیوانلر دخی بلور و زخیره جمع ایتمکی فرنجالر دخی
بلور لر اما کیشیه کر کدر له بیجون یاراولدوغی
فکر ایده آیت افحسبتم انما خلقناکم عبثا و انکم
الینا لا ترجعون ملاحظه ایدوب دیسنه و الق عصاک
کر کدر بنته کیم حق تعالی بیور ر آیت وما خلقت
الجن والانس الا لیعبدون اما اولکلر کذو
عابد صور دنیای سولقدر صورکله اولطاعت
و عبادتکله ایدر و اول تسبیح و تهلیل و شهادت
و اوراد و قرآن کله اولور لیکن اولدر عجوبه
یقسه کوه دنیایه له صون اولور اولوکسه دنیای

کوزب کیشنه صالدی لر اوزوب اما سخی لقدن جواب
ویرمدی قلمنان ملاذیلری قاچدی باغه ایکی اولوب باغه
کلدیلر قاچدی مقبض کوزدیلر قیتیب کیمه نولدوکوزدیو
سنه صوزماد یلر اخر نمانن ماسیدن برنه زرجات ایتدی
نولدوکوزدیو صوردی قاچدی ایتدی بودنله باغه کلیوردم

ولا

ویروب بونلری سیدی اما دینی ویرب دنیای
لق قانده جایز دیو راولیا اولورلمی اولکلر کذبی ولی
بلورسه وکی وکیدکی ایکی حالله دخی حرام بوقباحت بیرله
کذوبی ولی دخی تصور ایدر حلونانه ایتدی بیغامبر
صلی الله علیه وسلم ایندیه هر کیمک له اوننده
حرامدن بر تیل بلمک وسه اول اواهلونک هیچ
بر وجهله دعاسی روا اولمیه و بیغامبر صلی الله
علیه وسلم بیور رکه حدیث حب الدنیا
راس کل خطیئة و ترک الدنیا راس کل عابد
و حق تعالی بیور رکه آیت ان من ازواجکم و
اولادکم عدوا لکم فاحذروهم و بر آیتده
دخی بیور رکه آیت انما اموالکم و اولادکم
فتنة و بر آیتده بیور رکه آیت یوم لا ینفع مال

حکایت نوّاحه نیشابوری و حواجه بشر حرفی بغدادی

راوی بان اخبار و ناقلان هشیار بونیله روایت اینلرکه نیشابورده برفرزانه حواجه ذاده وارمیش دکمجی هرکزایله آراسته ایدی لوحه ایدی اکا هوس سفر حجاز دشدی یقاق برقلندی تمام براغلهٔ یوله کردی حجاز کیدنلرله کیدی بغداده قدکلدی کلجک صعلوکلر حرامیلر یولوحه اوزرینه یول کسدیلر تمامت تهمتی ومالنی یغما قلدیلر یولوحه عاجز درماندی بی درم بی دینار مفلس سرمسار قالدی جانی سربیو بغداده کلدی عنبیتدن اوج کون برکوشده منزوی اولدی جمعه کوزدی انزوایله ایشی اولمزحرکه یله دیو طوردی بازاره یوزینه حقیری برشخصه ایتدی وقعه اوغزدم بنی دلاکت ایلسک بوشهرده برکریم وارسه وارسم اکا یوزاوردم شایدکه فقته ویره دیو قصدیدی

قلمیسنه حجامه کیدیدم دیدی اوشخص ایتدی بوزم شهرمزده یوقدر بکا شی وارد رحواجه محتشمدر دیدی بشردرحمکه اناک قشته وارمه اکا یوزاورن مقصودسزدن کی بوقدر دیدی لوحه حواجه بشرطرفنه وارمدی حاجتی عرض ایلدی مکرحواجه بشرک اول دمده خاطری مشوش ومشغولدی یکون بزی بعدازوقته کلهک صعلوکلرحرامیلر یولوحه اوزرینه یول کسدیلر تمامت تهمتی ومالنی یغما قلدیلر یولوحه عاجز درماندی بی درم بی دینار مفلس سرمسار قالدی جانی سربیو بغداده کلدی عنبیتدن اوج کون برکوشده منزوی اولدی جمعه کوزدی انزوایله ایشی اولمزحرکه یله دیو طوردی بازاره یوزینه حقیری برشخصه ایتدی وقعه اوغزدم بنی دلاکت ایلسک بوشهرده برکریم وارسه وارسم اکا یوزاوردم شایدکه فقته ویره دیو قصدیدی

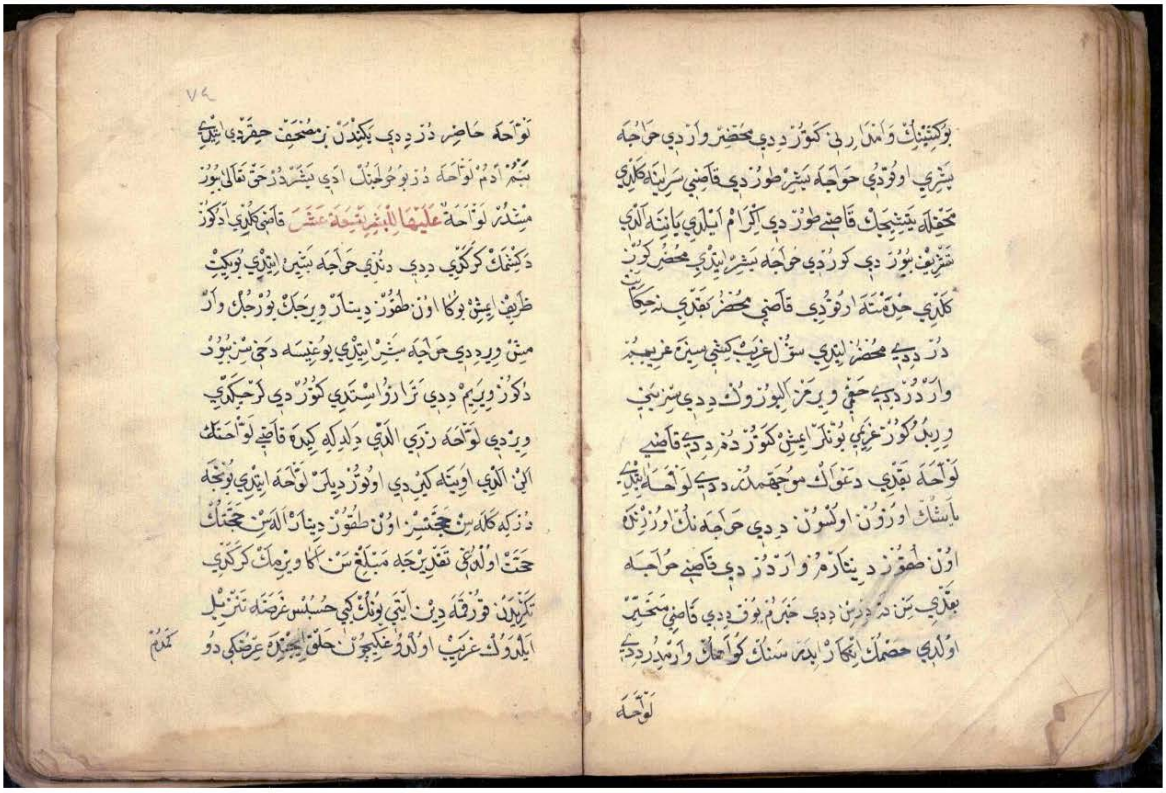

بوکیشینک والدهٔ کوزدیدی محضر وارمدی حواجه بشری اوقودی حواجه بشر طوردی قاضی سرینه کلدی محفله یتشجک قاضی طوردی اکرام ایلدی یانینه آلدی شریف بوردی کوردی حواجه بشر ایتدی محضر کوزدی کلدی حرمتله اوقودی قاضی محضر یقدی نه حکم درد دیدی محضر ایتدی سوال غریب کیشی سیزه عزیمت وارد دردیدی حقی ویرمز ایسترسک دیدی سرزنش ویردی کوزغزی یوندن ایمش کوزدم دیدی قاضی لوحه یقدی دعوک موجهمدر دیدی لوحه ایتدی یاشک اوزون اولسون دیدی حواجه نه وزن اون طقوز دینارم وارد دیدی قاضی حواجه یقدی سن دیدی حقک اولدی حصمک انکار ایدهسن کواهک وارمدر دیدی

نوّاحه حاضر دیدی یکیدن بر صحف حقه ایتدی بسم الله نوّاحه دیو حواله ایدی بشردرحق تعالی یوز مسئله نوّاحه علیها البشر تسعة عشر قاضی کلدی ادکوز دکشمک کرکدی دیدی دیکر حواجه بشر ایتدی بوکیک ظریف ایمش بوکا اون طقوز دینار ویرجک نورحمک وار مش ویرمدی حواجه بشر ایتدی بوغیسه دخی سن یوق دکوز ویرم دیدی زار زار استدی کوزدی کوجکدی ویردی لوحه زری الدی دلدکه کیدهٔ قاضی لوحه یقدی ایکی الدی اویله کیدی اولوز دیدی لوحه ایتدی بوغه دیکله کلهٔ سن حجتسز اون طقوز دینار الدین حجتک حقدر اولدخی تقدیرجه مبلغ سن کا ویرمک کرکدی تکریدن قورقه دیو ایتی یوقدی کی حسبسز غرضه تنزیل ایلدوک غریب اولدهٔ غیجون حلق ایچون رضکی دو

تمدم

بدی خانه آرامزده دورسن بایله بر یرده یتیم قوزه مرحبه
اوله شمرزدن بوقی یره بنی یکنی آراسنده شویله ضبط
ایت که راست دنشوب لرو لاشریکه ء خورشیدورس
دیدی لواحه یزیمز دای الدی اویدی قاضینک آتلی
آلتنده قودی واوح یمزده حانوتک آتلی آلتنده قودی
ویرینی کذی آلتنده قودی فارغ دکذی قاضی یوقسه
کورجاق جانسته اوده دکذی جقردی هی ونتک نه معنیسی
وار یوخ یره زمزده ویرزدن حانوتده اوج یمزده ورزدن
بوینک نه معقولیت وار دیدی لواحه ایتدی مولانا
قاضینک عمرو ودولتی زیاده اولسون یتمه یوز
یره خشم الی کوکسی اورزینه وتر حسابی جرکه
یمدی اول حسابی کورسون کونسه برحساب دای دیم
دیدی قاضیه ایتدی نه مهمل سویلرسن سویله اشدوم

دیدی

دیدی لواحه ایتدی هر برمزک اکشرجایز وارده اوز
جزیله دم حانوتک تسعه سی یقدرکاه دای اوچ یزده
ویرده م آنک دای حایه سی اوچ اولدی دای دزدن
بوحسابن بوقسمده نه عطا اولدی دیدی قاضیه مقم و
ملزم اولدی حور عدمه ملکی اول رزکی بیا باندن مراد ایله
ویرده ک وکی کلدک بنده ده اومری حرامیلردن تما
متی نعمت عالم بنم اوسه دکلمی الله یوب بندن الا
سن دای نورحلو الیسن کوم ایله مه سکسنه آل آوان اول
زحمتی کورم دیدی لواحه منفور ومظهر دینار دیدی صیدی
کوردی بوز آلتمش دکزیر آلسه دینار دراهی مقصد اولدی

حجاجت آزان دوده قاضی ومناجاء ایتمکلی

خبار یلر سویله کوزستار دزکه روزکار قدیمدن
هراه شهرزدن بره عامل قاضی واردی بزکون بره جماعتله
اوتورمشدی حکایت سویلیوردی محاورن ومکالمه
ایدرلردی قاضی طعام کوزتدی دیدیلر طاغلدیلر
قاضی ایتدی محاب صحبتن ایتمک کتاب صحبتن
دای اوکم دیدی حاصل حجره کیردی کتاب حانه قاپوسن
اچدی بر کتاب الدی الدیکه کوردکه رسول حضرت
صلی الله علیه وسلم بر حدیث بیومشکه معناسی
بن بوستانده نماز قلمق سورن دمک اولور قاضی
بونقلی مطالعه قیلدوقدن هوس ستان ایلدی سیسه
ایتدی صباح یاغه کیشمه کرک سوز امصدی مرکبی
کوره صباح سحر وقتده قبویه کوزسن کیچه ستویشیله

یاندی

ناکاه قولاغنه بر آواز بتشدی آذان اوتور لرصندی
طوردی مرکبه کوره اوردی قبویه کلدی قاضی نه
وقدر یلدی جامدان دن مصدی کوکلک فنجه جبه
هندوبارکی شاش بیاردی وزنجی کیردی اوبنه موزه یا
غنه چکدی حرامانی اودن طشره درت کوشه سوار اولدی
غلام تعاشیه اومورنیه کوزدی باغدن یکا کلدیلر
شهر سوادن بر لدیلر هیچ برطرفدن آزان اوازی
اشتمدیلر تا سر صبحدن نسنه کورمن اولدی قاضی
اوستدی ایتدی ای غلام مصبح نری هیچ یلور
مرزیا اوتوزدقه مسافه مشرق بولدی مشت
اردی ظهور دن ماعدی دشدی بودن ایجدن بر یو
رمک بر خرابه دزدا وغرسه بنه ودن حجه قدر
کیده وزدی غلام ایتدی افندی ثواب کورسن

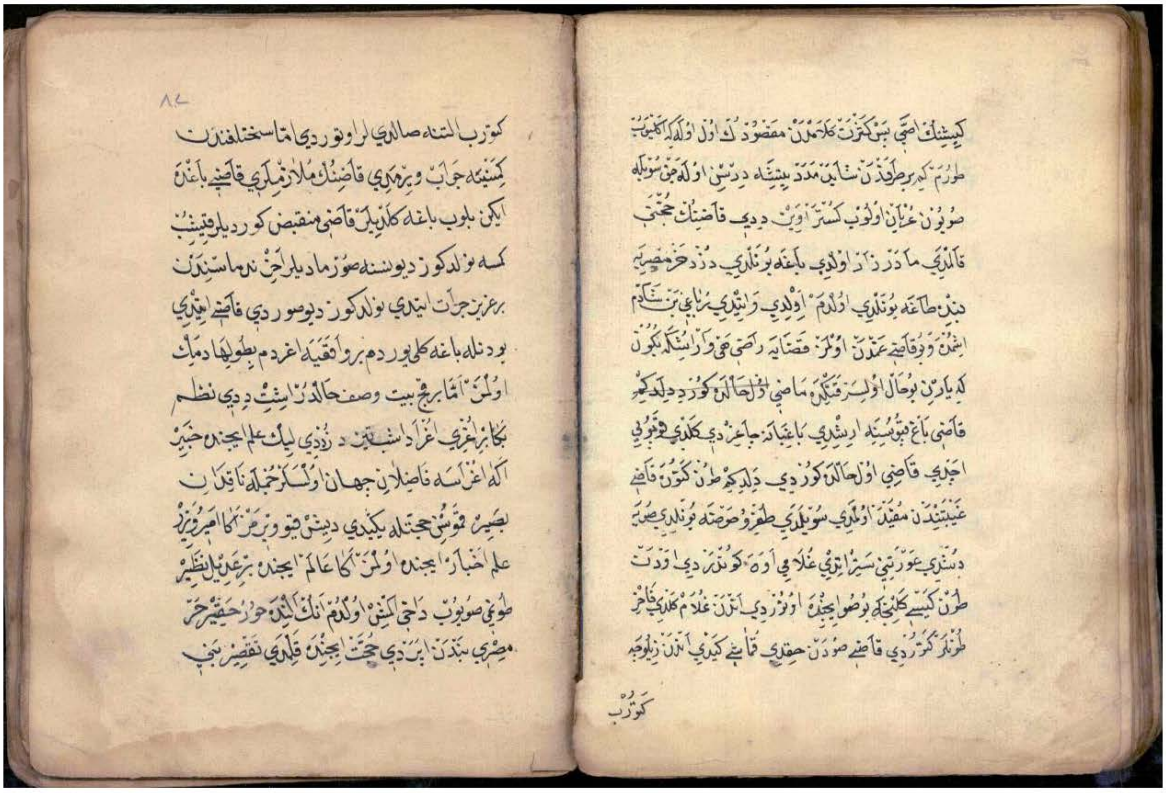

اولدرسه اولدرزده هیچ انتقام ایتمز دیی شخنه و
مین تکرنی کسرز مسون برز ایرق یوزن انکوم اوله جیم
کسین بونکر بوسوزده یکن ناکاه اوغری باغ قیوسن
قفزیی حذمکار لرک برسی قیومر غندن کورده کم برکیشی
فاصنیک حرینه بنمش طونلرن کیمش الندن برکتاب درت
فاصیه قابوبی اچلمی دیلر فاصیه ایدیی زنهار اچمک
که درزد دز کچه کتابی بوغدی بنی صویدی شمدی
کتابله کاوبدر مالیچه دانی استابی صب اکورکدردی
فاصیه بونله دیمک هیوبی اچمقده توقف ایتمز درزدکور
دکم قیو اچلدی اشکدن اشغا ایتمی قیونیه یردیمه
اوزدی قیوصندی درزدبی باک ایچرکردی کلدی
فاصیه سلام ویرمدن صقیه چکدی اوتوردی فاصیه
ایدی اوچ بوندن ادبسزلک ایلدک قابوبی صدک

سلام

سلام ویرمدک دستور سوزصفیه چکدک اوتوردک
دیدی درزد ایدی صیدم سه ملکم قیوسن صیدم اوتوردسه
کدوصقده اوتوردم سلام ویرمدم سه سلام باتوردقه
دن باطعدن اولورسم سندن ندوردم وارندم وار
دیدی فاصیه ایدی ندن درسن درزد ایدی اشیولدن کی
کتاب جاوه دان خرده دراتبات ایدرکه برکیشی اولدمکله
قاوزلسه اولدرسه اول انک قولی اولوردی سه
صکره اولدره دیسه اذا دایدی ایدی برکتاب حکیمله
سن بنم قولسن هرزک وارسه بندن سنی وملاکه کی و
اسبابکی تصرف ایدرم بوندی بندن صکره ال قوزدیمک
سنی بکاهره صدرم استانبولدن جانکی جوهری کاوز مشتری
بولنجه اوحرسم باشکی کسمک سهل اش درزدیی فاصیه
بوکلمات ایدوجک عاجز اولدی بن جماعت ارایه دشدیلر

الف جهدیله فاصیه درزدن بیک دینار صقون الدیلر
درزد دیناری قیصلدیی ایشنه کیدی قورقوسز تیلم
فالدی شدتدن صکره فرحه بشدی بوندن بوبله
عمر اصریه فالدی حکایت دانی بوندن تمام اولدی

حکایت شیخ العارف بایزید البسطامی قدس الله سره

حکایتدر شیخ الامام دن قطب الربانی ابویزید البسطامی
دن رحمة الله علیه ونفعنا برکاته فی الدنیا والاخرة
امین ایدی کیم ایام صباوتنده واحوال خلوتنده ورا
حتنده وفکر ودکرده ایکن ناکاه ندا ایشدکه یا ابایزید
دوردیر سمعنا ناه رهبنه واردوا ول رهبانلر ایله
جمعیتلر بنه حاضر وغرایبه ناظر اول بس بوحالدن
تعجب ایدوب اونیقویه واردم بر عزیز دوشه کیدوب
بنه بومعنیء بکا ایرام والحاح ایدی اوبانمدم بنه تعجب

وتفکر

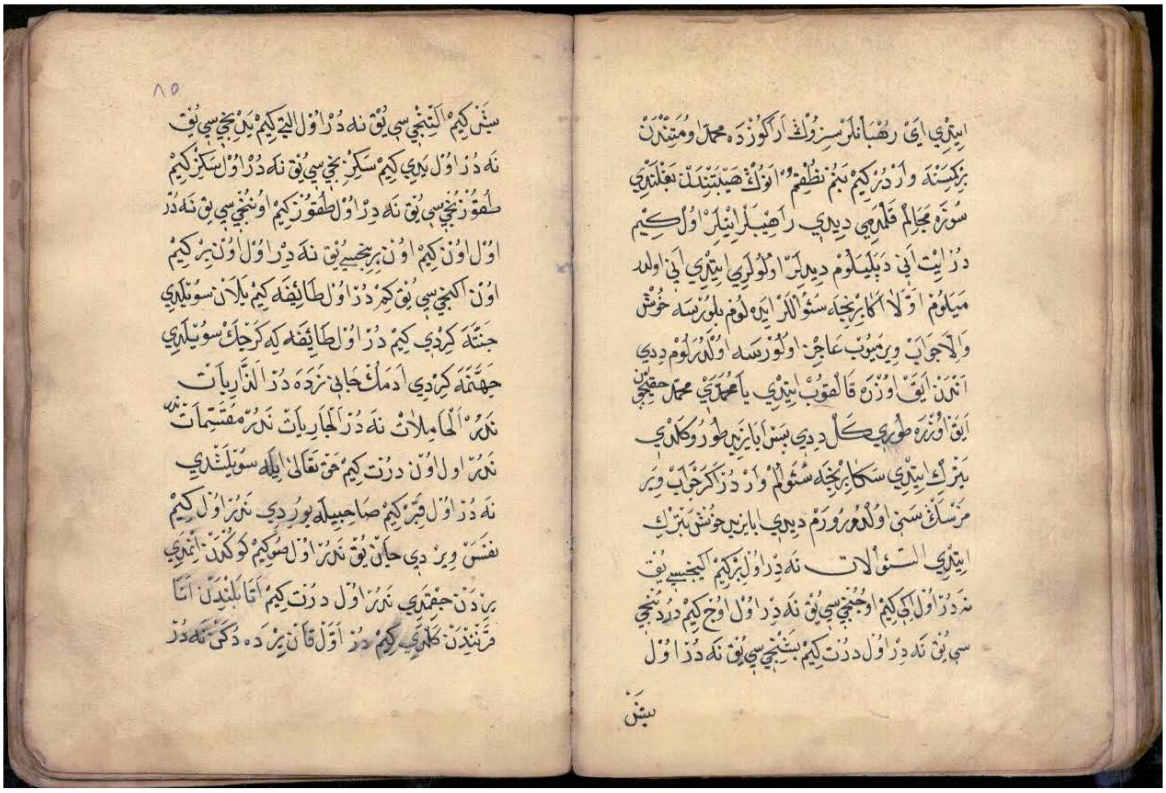

سكز يوز يدي قات كه كدر خلق سبع سماوات طباقا
ما ترى في خلق الرحمن من تفاوت اما اول سكز كيم
طوزي يوز عرش كورن فرشتلر در ذكر ويحمل عرش
ربك يومئذ ثمانية اما طوزيكيم اون بوندر
مقدار مسافة رهط يفسدون في الارض ولا يصلحون
اما اون كيم اون بر خيبر يوه اون كوندر كيم ملك
تمتع دورلر صيام ثلثة ايام في الحج وسبعة اذا رجعتم
تلك عشرة كاملة واما اون بر كيم اون اكبر خيبر يوز
يوسف بيغامبر وك قرنداشلري اني رايت احد
عشر كوكبا اما انلر كه يلان سوبلدي جنة كردي
لر يوسف قرنداشلري انلر كه وجاؤ على قميصه بدم
كذب وانلر كه كرجك سوبلدي جمعهم كردي نصارى
ليست ويهودي در قالت اليهود ليست النصارى على
شيء

٨٧

شيء وقالت النصارى ليست اليهود على شيء اما روحك
برى ايكي فلاح راسنده بوزده در الذاريات بالذرا
ملات بولندر در جاريات كيلر در مقسمات فرشتهلر
در ذكر هر بيل شعباتدن شعباته دنياده كي امورى
تقسيم ايدركر اما اون درت كيم حق تعالى ايله سوبلشدكي
يرى كوكله ويرى يرده ذكر فقال وللارض ائتيا طوعا او
كرها قالتا ائتينا طائعين اما خبر كيم صاحبيله يوردي
بالفعل ذكر بونس بني ايله يوردي اما اول جاور نفس
اترى صبح در ذكر والصبح اذا تنفس اما اول صوكه
كوكدن اندى ويرمدن جمعدى اول صوره كه يلقيش سليمان
بيغامبر برسنى شله كوندردى كه اول ات دركى اردى
اما اول كه قان دنياده اولدى هابيل در ذكر قرداشى
قابيل اى دنيادى اما اول كه الله تعالى ايرتدى ولكاكر

ايتدى جان يوق نبى عليه السلام كى سيدر اما
حق تعالى يارتدى بى يوزينك يكرمى دورت پيغمبر در
يوزاول اوحى مرسل در اما اول درت كيم اصل پيغمبر
مغايرد در كوز ياشيدر كه ذو لوذ در واغز صوبى ذكر
طتلو در ويرن صوبيدر كه عذب بدر وقلاق صوبى
در ذكر اجى در اما فقير سؤال يوقفه قابدر كه بشك
جكره كى وستنده در وتمير يوقفه قابدر كه حكر وكله
يشى راسنده در فقير حكرك اجى در سبد لبد قويوب
وكى بوكيدرسم ودم ادمدن اوك اولان اومنلر در اما
اشك اغرجق سيفا بى كوروب عشار جاعر در اما ايت ذكر
واى جهنم اهليه صعر در ذكر سبحان الله وبحمده ات در ذكر
يارب بنى من صقلله ادمار برير ايله بولشوب دوشن فارى
وقمرن اما دوه در ذكر حسبى الله ونعم الوكيل اما طاوس

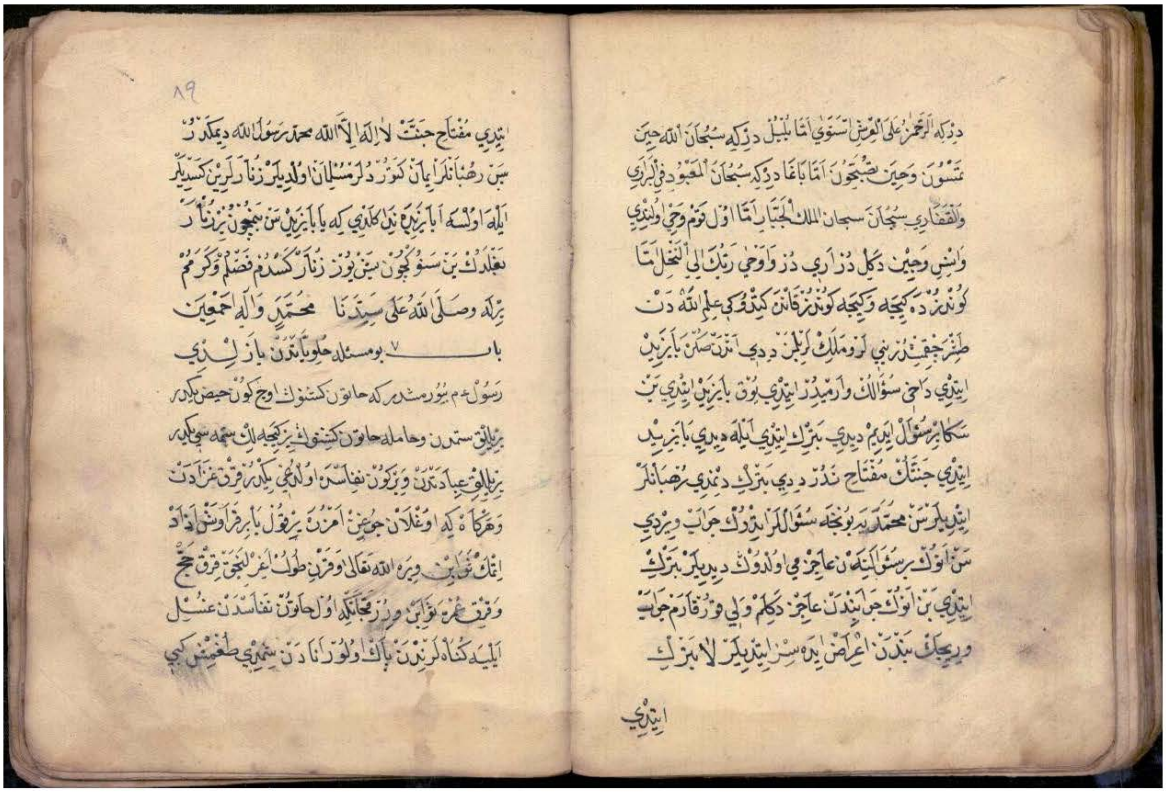

ابو بكر ايتدي يا رسول الله بني عرب قومنك ملكلدر
انلر علم وهنر اهلي دوزجوق دفتر لوكتابلر اوقومسدر ديوده
دلر ديمش طوتارا نصاري ديله انجيل علمدن بحث المشدر
فاني ماهر دفتر و تواريخ كتابلرندن جوق مطالعه قيلمشدر
انما يا رسول الله صحيح رملتك قولنه اينا نما مشدر و روبوازه
لازم ديرنه قلمشدر دوكندوسي ملك كشيد ديكرم بنك
ان كوجي يتر و داخي الي علله كينه يكمشدر قرتن دليم
وسنوكتدن عظيمدر اول ملعون لعين جهنم سيرو كله
ايدرن جاره بولمدي وارديكه برقتنه باشنه اول ملك
سيروك اوزكوزه كوزردي انلر كيروبا في حال نيدوكي
الله بلور والله لك رسولي بلورانلر رسول ايتدي
يا اصحاب كورين سني الله اصمارادوم حق تعالى بني
قولنده رسول وديدي هر نكيم الله دن كلمه بن مصيبتم

ددي ددي اوطاغلديكر وداخي كيدي يلرانلرن
رسول حضرت عليه السلام كلدي كندو حلوتنه
كيردي حق تعالى يه مناجات قلدي اولدم يجندن
بيك حضرت جبرئيل امين عليه السلام كلدي
الله تعالى بوك سلامين كوتوردي ايتدي يا محمد
يا رسول حقك عنايتي وعونايي سنوكله دوز اول
حبيب بن مالك كه سكا شرح ايتديلر كرك دوزكيم
اول سنك يلايندن مسلمان اولاردندن اولمعجزات
كورسردرانوك سبيندن ادوك منتشر اولا
جقدر ددي عروج قلدي جون ايرتسي ولدي جهنم
ملعون اول يتمش كمسي ايله حبيب فتنه كلدي جون
فابويه وردلرحاجيلر وبولرکورديلر حبيب
بن مالك انلرك حالارين معلوم قلديلر وحتى ويرديلر

ديلركيم مكه سيد لري سيزن كلديلر كيم بادشا
كورلر ديلر اول بادشاد ستورديدي اجرو
كيردي لر حبيب اول قريش اولولايه عزت واكرام
ايلدي بوردي كم بيزكوستردي لر انلر اوتوردي لر
انلرن صكرا بادشاه سوردي ايتدي بنيه رحمت
اولديكم مكه دن بونن كلكوندي جهنم ملعون
مرتن شيطانلر بايله منافقلر بولرلشي يان اوزن طرو
كلدي ايتدي لاسنك ولاجفا يا مالك بزم حالوزدن
خبر دار اولوكرك سين وتيشر اوغلانلرنزك
بني هاشم محترم در وحرمك قالميلر ديلر
مكه سيد لاريدر و داخي بلورلركيم بونبر سوز
مده هيچ شك وشبهه يوقدر امانولارك ايجنده
عبد المطلب اوغلانلري ارقومدي ينيلكيله اولا

اولايلي بركون كلوبن بزوم صنملار مزه سجده قلدي جو
نكيم قرق باشنه ايردي سؤال دلو اولمش كتخدا كركي
كورنكي الادوزبكي دوزمرادوزقرادوزصورلر
كيم حالوك نده دوريجون سنوبله اشفته اولورسين ديلر
اول ايتدي بكاكوكلدن ناموسي كبركلورواوك ادي
جبرئيل دوزدروخ لامحيص دوزالله تعالا دن بكاوحي
كورلر وزبن بيغامبرم ديرصنملار مزه سكرديوكوز
باصلدرد ديرباواجدادوكورا اهل نارد وردي اوغلن
بوجنده يلدرمبر ايلدك اصليندن حرمت ايتروك بوكرور
ديكيم خلايق بزبرباسندن حقارديكندوسي بزبكي
ديرتصنيف ايلديكا اسلام دني اوقودي جوق
كسنيلرى ديينلدن حقارديكندوديه دونردي
اكادا خي صبر يلدك بوكز يقين قوملارين جمع

ايلدك ودائحي ايندي بن الله تعالا انوك رسولم سين
دائحي كافيه خلايقه ودائحي سين لره رسول كلدم
بنم سوزومه انا نوك دديي وبنوم دينومه كوره ديه
جونكه بز اني كوردك ارق صبر ومز قلدي مصلحت اني
كوردك كيم سيزوك حضرتكزه كلاوزاحي الي عرض
ايده وز زبر اكيم بويقين ولاتيلره سندن عاقل
وكامل وبلكاو بادشاه بولدرمدي سندن دلر
وزكيم قدم رنجله قلاسين جميعي اجر وكي جمع ايده
سين بزومله يله كده سين ديز مصلحت ايجون
بزه بارده ايده سين اول محمد دن انتقام مومزي الي
ويره سين انوكله بحث ايليه سن انوك تيدوكن
بله سيزن بوخاق انوك ايندة قوتري ويره سين ددي
حبيب اول سوزلري ابوجهل كافردن اشتدي

ايتدي

ايتدي حرمتن كلدوكوزددي بونلارن استمالت ويرديم
انلرن خاجيلريه بيوزددي حرم سيدلرين الوك وارك
يرين قتل روك ددي بونلر حرمتن وتقواتي براغين
ايدي ايتدي باسادات حرم مكه دن كلدوكوزين قوكون
بنم قاومه دكلسوك هم بندن اجي بارة غم كورودده
وبونلاري وتقلا دلر انلرن لشكرين جمع ايلدي اون
بش بيك ايله كوجدي روانه اولدي سوزاوكوش مكيه
كلدي لر ابطحه قونديلر چادرلر قورديلر وخيمه
دونلر مكر ابوبكر رضي الله عنه طشره جقشدي
كوردي كم بر جميع يرله كثير عليه يرله قونمشلر يرمز
اطلاس چادرلرده وتمشلر الوان بياطلر دوشه
مشلر مانوكانه ترتيب لرينه مشلرجون ابوبكر صديق
رضي الله عنه اول غلبه كوردي ايلرو وارديي

يركيشيه صورددي كم بوجري نه جريدر ايدلر بوبادشاه
كيم ودين كادي قوتدي بوكا حبيب بن مالك ددلرده
جون ابوبكر صديق رضي الله عنه بوحالي كوردي دندي
رسول حضرتنه صلى الله عليه وسلم قتنه كلدي
ايتدي يارسول الله ابوجهل لعين اولجيب بن مالك
الشق كلدي لشكر يله ابطحه قونمشدي بومالكوك
لشكرين جون كورمشم اتا بونلر بكي سوزكدلو عظمتلو و
هيبتلو كورمدم ددي ومالكوك ترتيبلرين دوزن
كونلرين رسول حضرتنه خبر ويردي رسول حضرت
ايتدي ياعيشق اول كلن جريك مباحلاري مبارك دور
طالعلري ميمون دور خبر لري سين شر لاري سيزي
سومين لاردوردي انلرن رسول حضرت صديقه
ايتدي باصديق بخون قوماشي جقار مزسين جريجي
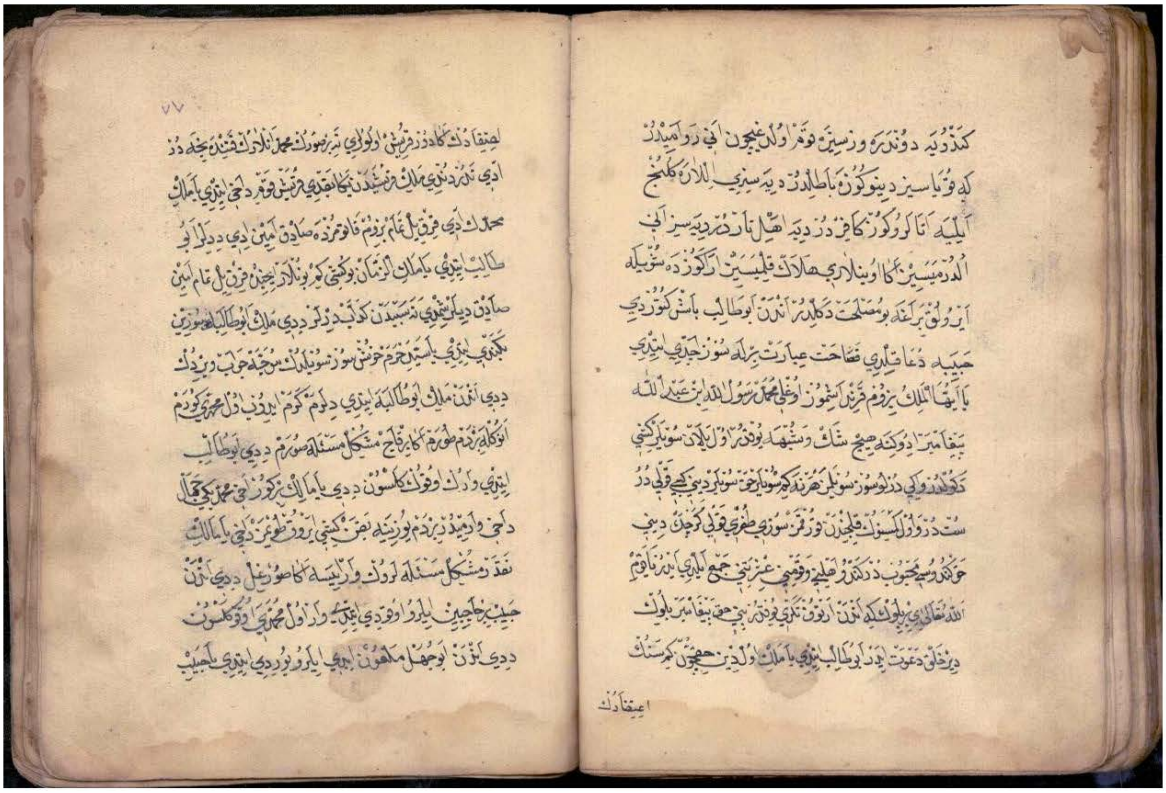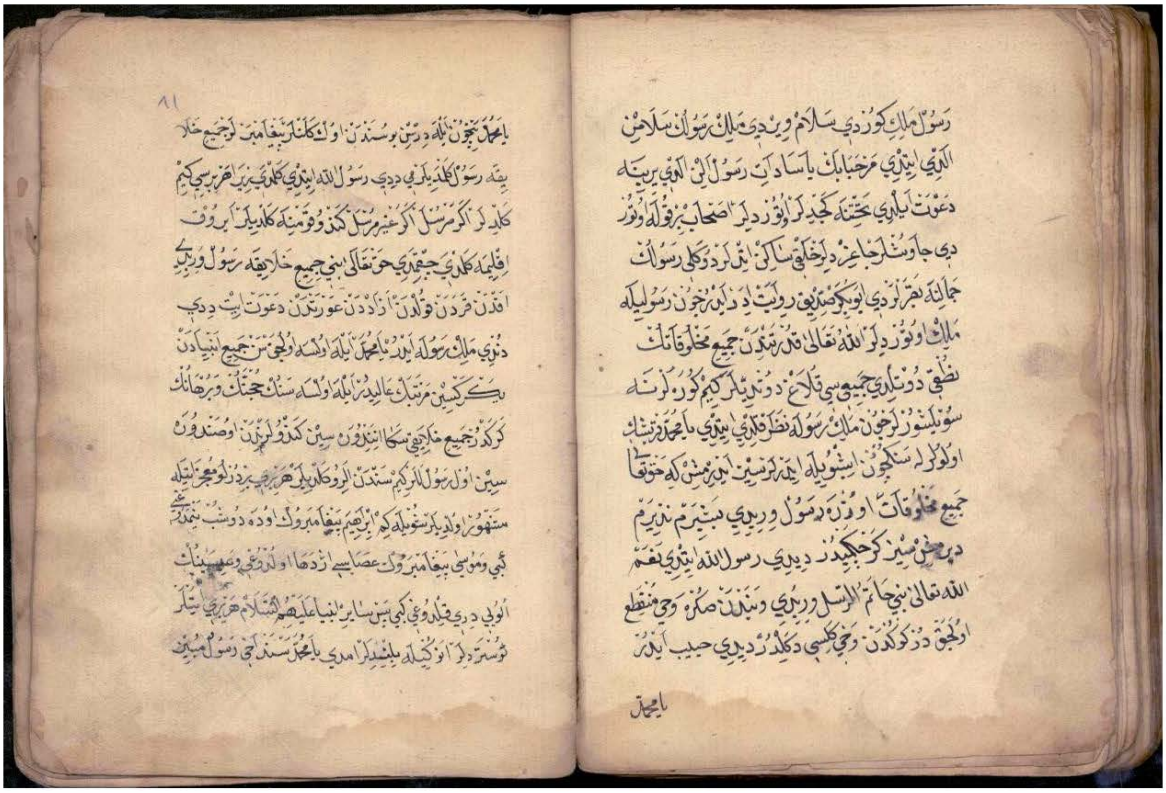
رسول ملك كوردي سلام ويردي ملك رسولان سلامش
الدي ايتدي مرحبا بك يا سادات رسول الهي يرينه
دعوت ايلدي تختنه كجدكلر اوتوردكلر اصحاب برقوله اوتور
دي جاوشلر جاعرديلر خلقي ساكن ايتدكردوكلي رسولك
جمالنه بقردي ابوبكر صديق رضي الله عنه روايت ايدر رسول الله
ملك اوتوردكلر الله تعالى قدرتندن جميع مخلوقاتك
نطفه دوتلري جيميسي بلاخره دوتيلركيم كورنه
سوينلسون رسول الله ملك رسوله نظر قلدي ايتدي يا محمد قرشك
اولوكلر سنكجون ايشويله ايدرلر سين ايدرمشكه خلقا
جميع مخلوقات اوزره رسول وريدي سنيزم نذيرم
ديرمش سيركوجكلكدن ديدي رسول الله ايتدي نعم
الله تعالى بني جاميع الرسل وربري وبندن صكره وحي منقطع
اولنجه دركلدن وحي كلسي دكلدر ديدي حبيب ايدر

يا محمد

يا محمد تجون ايله وسين بوسندن اوكلنلر بيغامبر لرجميع خلا
يقه رسول كلدي لركي ديدي رسول الله ايتدي كلدي بزه خبر سي كيم
كلدي لر اكر مرسل اكر غير مرسل كندو قومنه كلديلر بروف
اقليمه كلدي جمله دي حق تعالى بني جميع خلايقه رسول وريدي
افندن قرقدن قولدن زياده دن عورتدن دعوت ايت ديدي
دنيا ملك رسوله ايدر يا محمد ايله رسنه الجن جميع انبيادن
بيكرك سين مرتبك عاليدر ايله اولسه سنك حجتك وبرهانك
كركدر جميع مخلوقاتي سكا اتباع دن سين كندو لرندن اوصدوردن
سين اول رسول الركيم سندن الدوكلديلر هر بيرينه كتاب
سنهور اولديلر سويله كم ابرهيم بيغامبروك اوده دوشب بتمدكي
كبي وموسى بيغامبروك عصاسيله ازدها اولدوغي وعيسى بنك
اولي دري قلدوغي كبي بن سائر انبيا عليهم السلام هريري ايتلر
توسترديلر انوكيله بلنديلر امري يا محمد سندن كي رسول امين

يس ديرير معضله معجزات كوسترمكل وبرهان مبين بيان قيلمقلكون
اوم سنك ديوكلدكلرنوم ديدي دنيري رسول حضرت ايتدي يا ابن
مالك سين بندن بنجه معجزات استرسين سويلك ديدي ملك ايتدي
يا محمد سندن برمعجزات ديلرمكز اول صبح معجزه ديرلر بندن كلمه
وصبح ساحرلر اشليه شيطان اول بندن عاجز قلالر كرسنك
فرنك منزلنك اول قدرت واردسه الكدن كلور ديدي رسول
حضرتلري ايدر يا ابن مالك فلما اتت قاله واطلبما ات
طالبه ديدي الدن حبيب ايتدي يا محمد اوشته سنري كورن
برروسيه كوشش ذواله دورق اولدكم كوشته بوراسين
برلحظه كلمدين عزوجله انه اولدم ايجنه طولدقدنصكره
دنيا اهلي وكوتوايجنده فله سويله فراكولر اولاكم كتي كندو
الين كورسيه سن ابي نبيلر طاغنه جقاسن اوسنده بوكيجه اي
بس كيجه ر الدن جاعر وب منادي فله بس كوكده كي ايله ياشارت

مالك دار ايدي يا رسالك فتنه و زغل حق تعالى لسنك
فدريتين كوره سين و سبز مجرات تاسنا فلاسين
دديي ملك يزدن طوردكم كلدي جاوشلر اوكنجه قرنك
جاوشي طاهر اوده بندن قرق غلمان ددي جون مالك اول مجراني
كوردي طاقت قلمدي كندوني بكدي يلدي ايدن دندي
رسول حضرتنه كلدي كوزكي ماشيله صولي صونكم
رسولك مباركلي اوبه رسول حضرتي وقتلري رسول الله
يا ملك كوره كيم حق تعالى نك عنايتي ددي مالك ايتدي
كوردم يا رسول الله ددي رسول حضرت ايتدي يا مالك
يارين حق تعالى نك اولعنايتلرين ديكوره سين ديوب
فلقدري اصحابكر كوركوب الصلوة والسلام عليك يا رسول
الله جاغردلر حون رسول حضرت كلدي ابو جهل قوچ اولدي
ايدر يا مالك الزمان بكون محمد دن بزمجرات دلدك

لا اله

لا اله الا الله محمد رسول الله دديكم ايمان كتوردكم مسلمان
اولدكم سعادت بولدكم دنيا سعادتكم حق تعالى يه روري
قلدري بوري يا ابي وارلك الله ايمان كتوردكم مسلمان اولدكم
جاوشي طاهر اوده بندن قرق غلمان ددي جون مالك اول مجراني
كوردي طاقت قلمدي كندوني بكدي يلدي ايدن دندي
رسول حضرتنه كلدي كوزكي ماشيله صولي صونكم
رسولك مباركلي اوبه رسول حضرتي وقتلري رسول الله
يا ملك كوره كيم حق تعالى نك عنايتي ددي مالك ايتدي
كوردم يا رسول الله ددي رسول حضرت ايتدي يا مالك
يارين حق تعالى نك اول عنايتلرين ديكوره سين ديوب
فلقدري اصحابكر كوركوب الصلوة والسلام عليك يا رسول
الله جاغردلر حون رسول حضرت كلدي ابو جهل قوچ اولدي
ايدر يا مالك الزمان بكون محمد دن بزمجرات دلدك

محمد الندن كلن طايفه رحمت ظهر اولدن محمد الندن
كلن كيم كوكه ايه كونشه حكم ايده يارين برايش فلايين
محمد كيم هيچ كسنه دن كورمدك اولسون دديي فلاريته
ايتدي و روك بنجه وقيه جرت كتوروك دديي يارين
اني دورزله روك اندن سنل اورنيل كتوروك الندن كليني
بوجو تلري بورلرينه دلبند اريته دورنلرم ديلوم بن ايرقي اني
قوماين دير حبيب كورديكم كوكل دكي كوردم مقيد اولدي
اول كيمه خلق اعتقاد اولو اعتقاد محمد دن بخه دورسلر
دي يارين حالينه اوله ديو كلدك بويكا رسول حضرت
منزلنه وارديي اوتوردكر دنري بوطالب ابه يا رسول
الله بكون حبيب سندن بوكون اولو معجزات دلدري اكر سويله
اولكم دعاك مقبول اولادرلت بزوم واني كردعا كورز
قبول اولمليه نعوذ بالله قريشلر الندن يا فيا مستكبين

بن

يز و بزدم اولاد مزه حورلق جميلاوا حيده قالدن ايروق
وتيش قوتيه حرب و رجال مجلوز فلميسر دز ددي
رسول حضرت باش كتوردي ايتدي الله تعالى يه توكل قلدن
كوركيم الله تعالى نه اشكر من كان الله كان الله له
هركيم تكريله تكلي اوكلدر الله تعالى نك قدرت زيرا
كيم بندن ارتوقدر سين كوكلكوز خوش طوتك و اركك
فارغ اولك كورلم الله تعالى نك عظمت نظر ددي
معرب وقتين حاضر اولدك كوره سين معزبدن مشرفه دكين
سيلته يا فيا مسته دكين حكايت اولاد ديي اولدم بيلد حضرت
جبرئيل بيت كلدي ايتدي يا محمد ربك سلام قلدي ايتدي
يا محمد ربك مسلم عليك و يامرك ان تطلع بجبل ابقبيس
يا محمد بنيها ايتمك ستين لزتدن دوت اوكتبي اعلم ابي ابقبيس
طاغنه حق فعل الله تعالى نك قدرتين كورسين دستكم

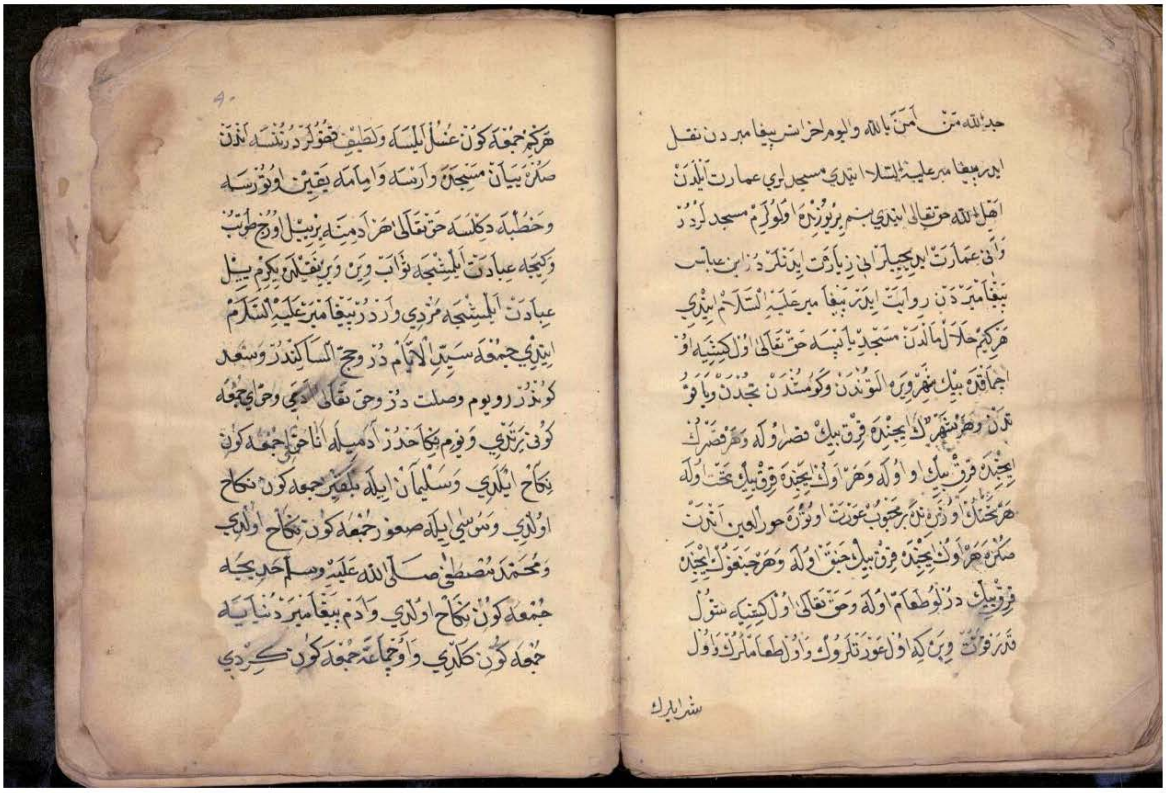

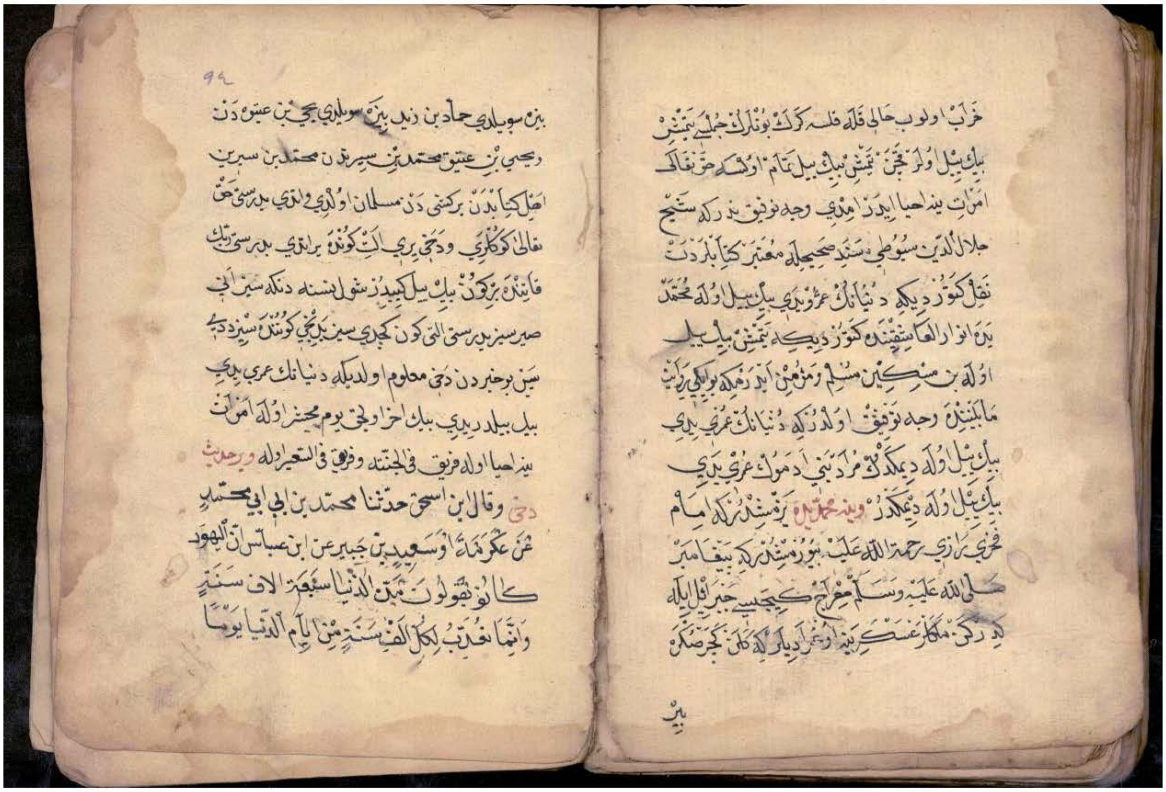

الدنيا يوماً واحداً في النار وأتاها سبعة أيام معدودات ثم ينقطع العذاب فأنزل الله تعالى في ذلك آية وقالوا لن تمسنا النار إلا أياماً معدودة إلى قوله فأولئك أصحاب النار هم فيها خالدون أخرجه ابن جرير وابن المنذر وابن أبي حاتم اهـ وقال عبد الله بن أحمد أخبرنا شبابة عن ورقاء عن مجاهد مثله يعني ابن أبي نجيح عن مجاهد مثله يعني ابن أبي نجيح محمد بن أبو محمد بن سويد الرملي عكرمة دن ناجود سعيد بن جبير دن عكرمة ياجوذ سعيد بن جبير رضي الله عنهما ابن عباس دن ابن عباس رس إيتدي بر سني يهود ديلر ايدر لركه دنيانك مدة بري بيك بيلدر بر سني بز جهنمدن عذاب اولرز الا اولورز دنيا بيلنوك هر بيكي بجون جهنمدن بركون عذاب

اولورز

اولورز ذكه اول كه صايلمش بري كوندرتا ندن صكرا عذاب منقطع اولور حتى تعالى كيدر ربن يهود ديلر نوتيله دجك حق تعالى ايت كوندرو ب بيورديكه انلر اهل جهنمدر وجهنم ايچندن ابد يلر دورو حتى رب ابن جرير وابن المنذر وابن أبي حاتم اخراج ايتدي دحى عبد الله بن حميد ايتدي بركيت ورقادن ورقادن مجاهد دن بونك كبي رواية ايتدي خبر دن دحى معلوم اولديكه دنيانك اولدي اخرينه دكين عمري بري بيك يل اولا بركبيك يل اخرا ولحق اولنلر دريزب يوم الحساب اولا رحوت دحى قال الدينوري في المجالسة حدثنا اسمعيل بن عبد العزيز اخبرنا ابي قال سمعت سلم الخواص يقول سمعت عثمان زايدة يقول كان كرز مجتهداً

بن مالك دحى رضي الله عنه بنفامبر دن نقل ايتدي بنفامبر صلى الله عليه وسلم ايتدي دنيانك عمري اخرتك بري كوندرز اندن برايت وتديكم وحق تعالى بيوركيم وان يوما عند ربك كالف سنة مما تعدون معناي لغوسي اولدركه اخرت كونلرنك هر بركوني سكسن سنه دنيادة صيد عكر بري بيك يل كيدر رسول الله صلى الله عليه وسلم بوحديث شريفلرن دحى معلوم اولديكه دنيانك عمري بري بيك يل اولا وبر حديث دحى نضر العسكري وجعفر بن محمد الغرغاني قالا حدثنا الوليد عن عبد الملك بن شريح الحراني حدثنا سليمان بن عطاء القرشي الحراني عن سلمة بن عبد الله الجهني عن عمير بن مسجعة بن ربعي الجهني عن الضحاك زميل

كونلرنك

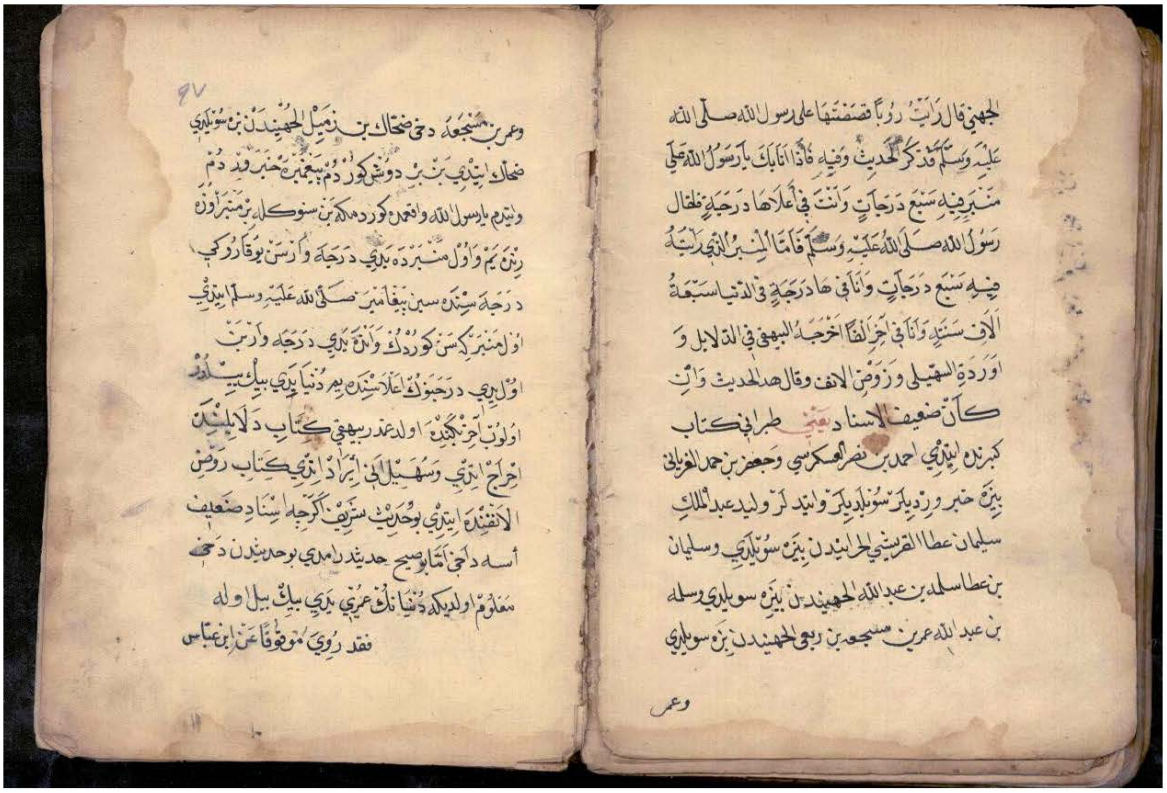

الجهني قال رأيت رؤيا فقصصتها على رسول الله صلى الله
عليه وسلم فذكر الحديث وفيه فاذا انا بك يا رسول الله على
منبر فيه سبع درجات وانت في اعلاها درجة فقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم فاما المنبر الذي رأيته
فيه سبع درجات وانا في ها درجة في الدنيا سبعة
آلاف سنة وانا في آخرها فيما اخرجه البيهقي في الدلايل و
اورده الشيلي ورزوض الانف وقال هذا الحديث وان
كان ضعيف الاسناد يعني طبراني في كتاب
كبيرش اينڌي احمد بن نصر العسكري وجعفر بن حمد الغريابي
بيزم خبر ورديلر سوبلديلر وايدلر وليد عبد الملك
سليمان عطا القرشي الحايدن بيزم سويلديي وسليمان
بن عطا سلمه بن عبد الله الجهيندن بيزم سويلدي وسلمه
بن عبد الله عمر بن مسجعه بن ربعي الجهيندن بيزه سويلدي

وعمر

وعمر بن مسجعه دخي ضحاك بن زميل الجهيندن بيزه سويلدي
ضحاك ابن قيس بن دوشكورديم بيغمبر خبر ويرديم
وبيتدم يا رسول الله وافعون كوردم ملك بن سنوكلي منبر اوزه
بيزم اوزه اوّل منبرده بدي درجه وارسن بوقاروكي
درجه سنده سن بيغامبر صلى الله عليه وسلم ايدي
اول منبر كه سن كوردك وانده بدي درجه وار
اول بدي درجه دنيا بدي بيك سنه اولوب
اولوب آخرنكيده اولدغ ربيعي كتاب دلايلنده
اخراج ايدي وسهيلي ايراد ايدي كتاب روض
الانفده ايدي بو حديث شريف اگرچه اسناد ضعيف
اسه دخي امّا بو صحيح حديث دامري بو حديثدن دخي
معلوم اولديكه دنيانك عمري بدي بيك سنه اولوب
فقد روي موقوفا عن ابن عباس

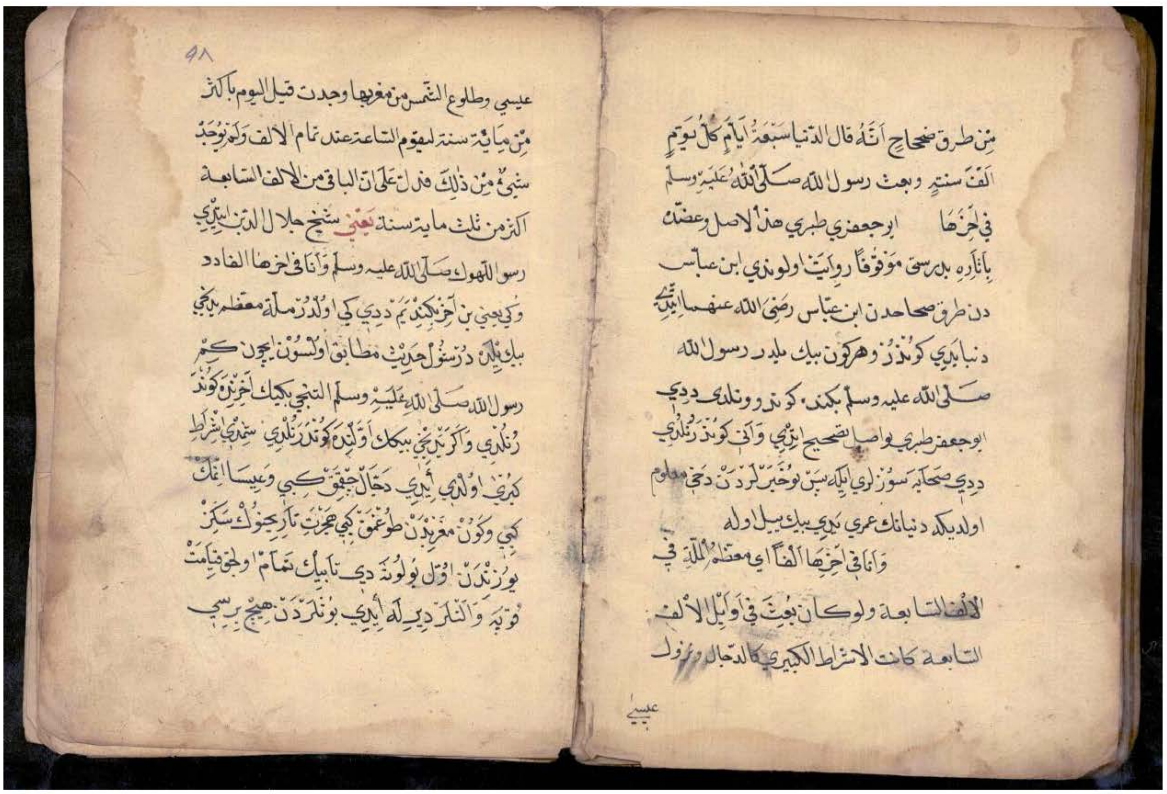

من طرق صحاح انه قال الدنيا سبعة ايام كل يوم
الف سنة وبعث رسول الله صلى الله عليه وسلم
في آخرها ابو جعفر ي طبري هذا الاصل وعضده
بانا رده بدر سق موقوفا رواية اولوندي ابن عباس
دن طرق صحاحدن ابن عباس رضي الله عنهما ايتدي
دنيا بدي كوندز وهر كون بيك يل در رسول الله
صلى الله عليه وسلم بكدن كوندز ونلدي دديي
ابو جعفر طبري يو اصل تصحيح ايتدي وانى كوندز ونلدي
ددي صحابه سوزلري ايله سبن بو خبر لردن دخي معلوم
اولديكه دنيانك عمري بدي بيك يل اولوب
وانا في آخرها الفا اي معظم المدة في
الالف السابعة ولو كان بقي في اوايل الالف
السابعة كانت الاشراط الكبرى كالدجال ونزول

عيسى

عيسى وطلوع الشمس من مغربها وجدت قبل اليوم باكثر
من مايتي سنة ليقوم الساعة عند تمام الالف ولم نجد
شيئا من ذلك فدل على ان الباقي من الالف السابعة
اكثر من ثلثمايه سنة يعني شيخ جلال الدين ايتدي
رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا في آخرها الفاد
وكي يعني بن آخر نكيدن دديي كي اولدر مسئله معظم بدي
بيك يلدن در رسول حديث مطابق اولسون ايجون كرم
رسول الله صلى الله عليه وسلم النبي بيكك آخرين كوندز
ونلدي واكر بدي بيكك اولين كوندز ونلدي شدي شرط
كبري اولدي ايدي دجال خروج كي وعيسا انك
كي وكون مغربدن طوغمق كبي هجرت تاريخنك سكزيوز
يوزنجي اول يولوندي دي تابيك تمام اولجق فيامت
قوبه والنار دير له ايدي بو نلردن هيچ برسي
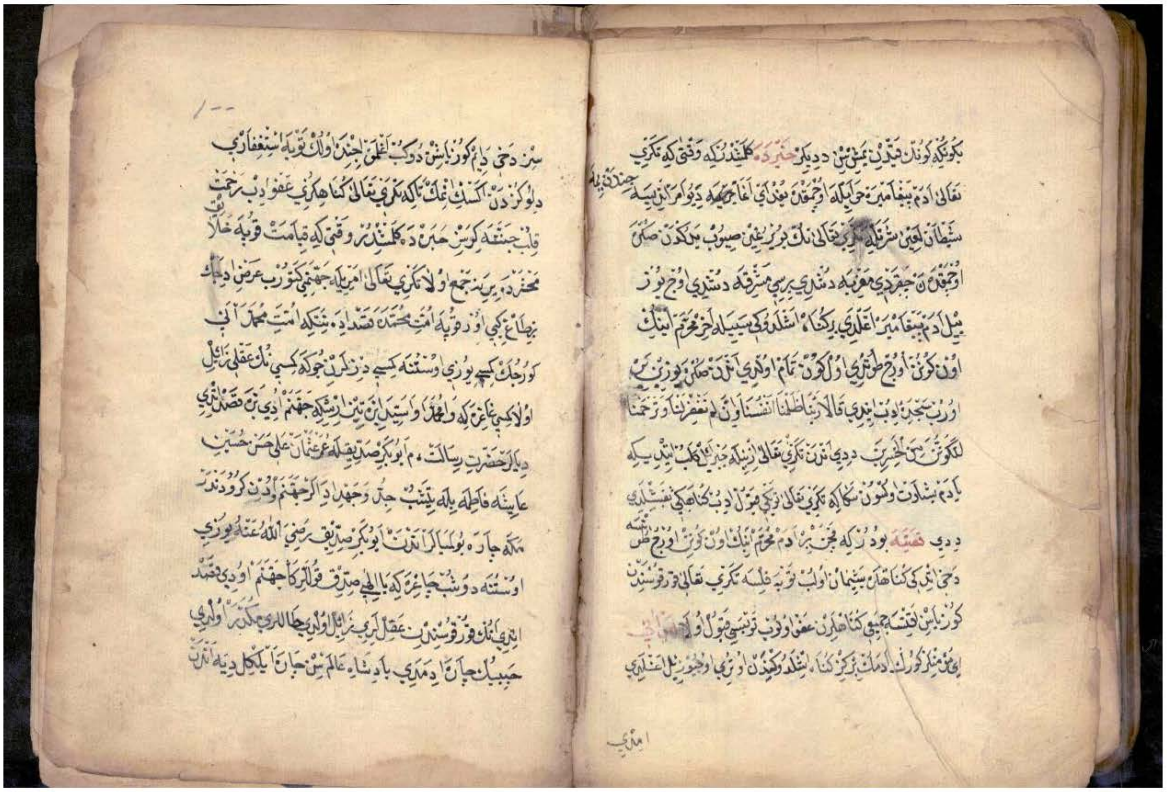
عمر رضی الله عنه یوزی وستنه دوشب این کله الهی رحمة للعالمین
سنین یوزدن جن وجهد یردی حتی باطلردن قوزدیلر دوزخ جهنم
اودی قصد ایتدی حبیبك جبرائیل ادمدی ایی پادشاه سن کریمسن جبار
قبلغل دیه اندن عثمان یوزی وستنه دوشب سجده ایده این کله
الهی سنین رحمتك عاصیلرك یارغیسی رحمت قیلاسن بوکنکله کون
اوحبا وعلم اهلیله جمع اودی قصد ایتدی عالمدك اولوسی ینیلیا
سرور دی جبرائیل ادمدی الهی سن جبار اسکل دیه اندن علی یوزین
قویب این کله یارب سن کریم ورحیمسن پادشاه عالمسن سنسن جهنم
اودی اول یارلرنغا زیان دیمیدن مدرو جهد ایدوب دیدی جبرائیل
دخی فقیرك کوکلنده کله اب جور مردلق دیلدن جهنم اودی
قصد قلدی حبیبك جبرائیل ادمدی ایی پادشاه عالمسن جبار
قبلغل دیه اندن حسین رضی الله عنهما یوزین یره
اوروب غلشوب جبار ایه لرکله الهی سن رحمة للعالمین سن

وکلی

وکلی خاطی سنلردن رحمت سنك قورقلدن دخی جهنم قورقوسندن
شیدکلرندن جهنم اودی قصد ایتدی دیدم حبیبك جبرائیل یوزی
یارب سن جبار قبلغل دیه اندن عایشه فاطمه رضی الله عنها
اغلشوب یوزلرین یره اوروب این کله یارب بوکنکله کون
اول ستیر صالحه خاتونلره جهنم اودی قصد ایتدی الهی اندی
لطفلدن جبار قبلغل دیه اندن حضرت رسول ستیر الاربین
ولاجزین اغلیب یلیه یوزین اوروب سجده قلب دیه
کله الهی بوم ضعیف اومته جهنم اودی قصد ایتدی جبرئیل
جهد ایدوب یره قدح صویله این ادب جبار ادمدم الهی
سن جبار ایکل دیه فی الحال جبرائیله این یره قدح صویله
این کله یا محمد باشنی قلدر استو قدح صویله اول اودك
اوستنه صاچ دیه اندن حضرت رسول قدحله الله
دخی جهنم اودنه صحبه دوکلدی حضرت سویله اندن

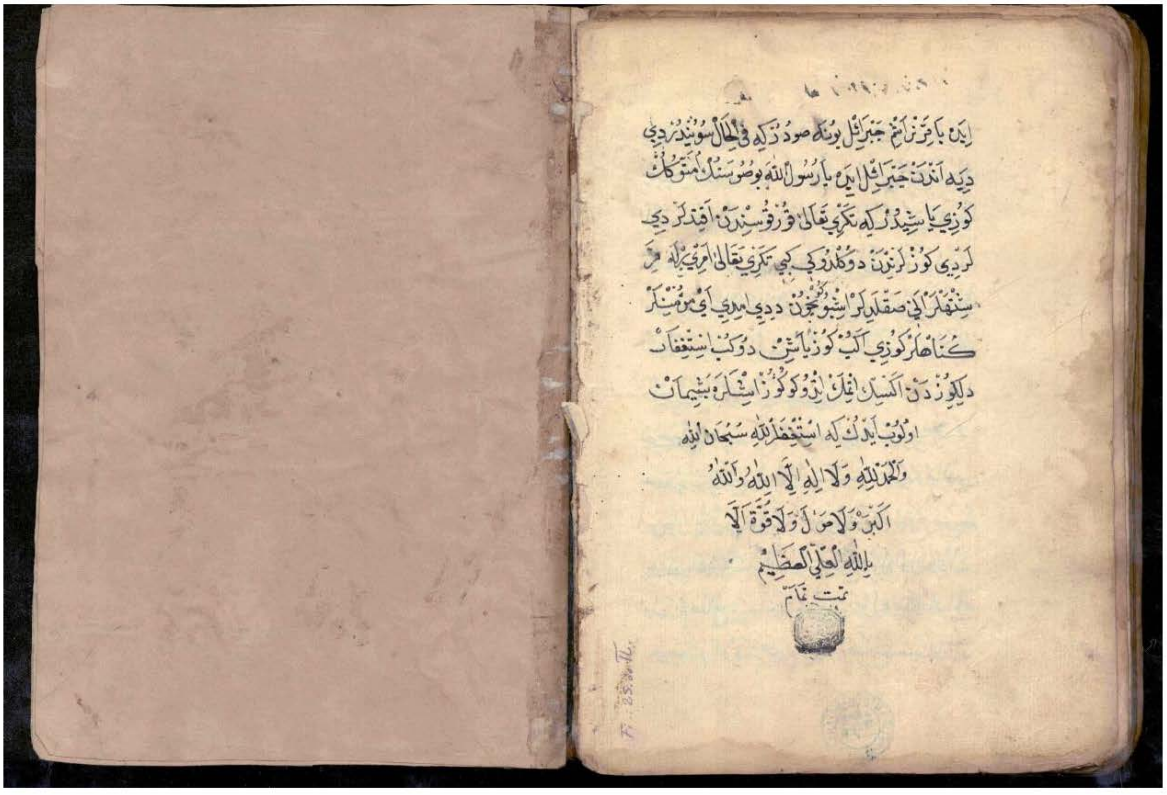

این یا محمد زائم جبرئیل یوزنه صودوکله فی الحال سوینه دیدی
دیه اندن جبرائیل این یا رسول الله بوصو سندك امتوکلك
کوزی یاشیدوکله تکری یعالی وزوقوسندن اقیدکردی
لردی کوزلرندن دوکلدوکی تکری یعالی امریکله
سنفلرك صقلیکراشیوکجون دیدی ایدی ای منذر
کناهلر کوزی آب کوزیاشین دوکب استغفار
دلکوزدن آلسك انقیل ایدوکوزیاشلره بشیمان
اولوب ایدوکله استغفر الله سبحان الله
والحمد لله ولا اله الا الله والله
اکبر ولا حول ولا قوة الا
بالله العلی العظیم
تمت تمام